

ŚAKTISANĠAMA TANTRA

CRITICALLY EDITED WITH A PREFACE

BY

BENOYTOSH BHATTACHARYYA

M A, Ph D, Rājaraṭna

DIRECTOR, ORIENTAL INSTITUTE, BARODA

BARODA
ORIENTAL INSTITUTE
1932

PREFACE

The first instalment of one of the most popular, one of the most authoritative and one of the most extensive Tāntric works of the Hindus known as the *Saktisāngama Tantra* is now presented to the Sanskrit knowing public as No. LXI of the *Gaekwad's Oriental Series*. This work deals with the whole field of Tāntric culture and divides the subject matter under an amazing variety of topics. To the research scholar the portion dealing with the different Śaiva and Vaiṣṇava schools will be found to be of great interest, not only because the schools are found here elaborately defined, but also because it points out the broader and more minute differences existing amongst the different schools including the heterodox schools of the Jaina and Buddhist systems, and gives their peculiar religious tenets and dogmas. The work by reason of its wealth of information and variety of topics makes a very interesting reading and will prove useful to all those who are engaged in a critical and comparative study of the Tantras belonging to the two greatest religious systems of India. Hinduism and Buddhism. As this instalment comprising the *Kalikāṇḍa* only is a fraction of the entire work, a general introduction here seems to be quite uncalled for, and, therefore, this is reserved for some future occasion, when further portions of the work comprising the other three sections, namely, the *Tārakāṇḍa*, *Sundarāṇḍa* and the *Chinnamastākāṇḍa* will also appear in print.

The *Saktisāngama Tantra* is quoted extensively by Kṛṣṇānanda Āgṛamāṅgīsa in his *Tantrasāra*, Umānandanātha in his *Nityotsava* and is referred to by name in the *Puṣṭarātrikā Tantra*, and in this last work the *Śaktisāngama Tantra* has been given the same place as the most authoritative works of the Hindu Tantrics, such as the *Rudrāmāla*, *Śaradūtilaka*, *Merutaṅtra*, *Manthīnābhairava*, *Kulacūdamani*, *Bhīvacūdamani* and a host of others. This shows that in A. D. 1850 when the *Puṣṭarātrikā Tantra* was written, the *Śaktisāngama Tantra* had already acquired a

reputation of authority in Tāntric circles, and had become an object of veneration. Again, as Umanandanātha quotes from the work and as he flourished sometime in A. D. 1775, the *Saktisāṅgama Tantra* seems to have been composed much earlier. Moreover, in the *Tantrasāra* of Kṛṣṇānanda Āgamavagīsa, the *Saktisāṅgama Tantra* is extensively quoted. This Kṛṣṇānanda was the disciple of Pūrnananda who in his turn was a disciple of Brahmananda. Pūrnananda wrote a work, *Tattv acintamanī*, which was composed in the Śaka year 1499 which corresponds to A. D. 1577, therefore, the time of Kṛṣṇānanda would be roughly A. D. 1607 if we take 30 years for one succession between a guru and his disciple. It becomes, therefore, apparent that in 1607 the present work *Saktisāṅgama Tantra* was well known, and this may be taken as the *terminus ad quem* for the composition of the work.

In the *Saktisāṅgama Tantra*, as has already been pointed out, ten names of Vaiṣṇava Schools are given and among them we notice the names of the Nimbarka Ramananda Radhavallabha and Hariṅyasa schools, and these evidences enable us to fix the *terminus a quo* for the composition of the work. The year of Nimbarka's death has been put down approximately by Dr R. G. Bhandarkar as 1162 A. D. and the date of Ramananda's birth as A. D. 1300. Hariṅyasa Goswami, the founder of the Radhavallabha sect of the Vaiṣṇavas, was born at Agra in Samvat 1559 or A. D. 1503. He belonged to the village Devānāvāsa in Saharanpur District, U. P. When he came up of age he went to Vr̄ndāvana, started a new sect and called it the Radhavallabha sect, the name being derived from the image of Radhavallabha given to him as a present by his father-in-law. He is reputed to have built a costly Matha at Vr̄ndāvana of Radhavallabha in Samvat 1641 which corresponds to 1585 A. D. when he must have been about 82 years of age.

Hariṅyasa Śūla, the founder of the Hariṅyasa sect of the Vaiṣṇava school belonged to Bundelkhand and was born in the year 1510 A. D. He was also known as Hariṅyasa Muni and was the disciple of Śrībhāṣita and guru of Parasurama. He wrote a commentary on the *Dasaśloki* of Nimbarka, and at the age of 45

in A. D. 1555 went to Vr̄ndavana and entered into the Radha-vallabha sect founded by Harivāṣa Goswami, and later on, started a new sect of his own which was known as the Harivyāsa sect

As the present work, the *Śaktisāngama*, mentions these sects, it stands to reason that the work was written sometime after 1555 A. D. when Harivyāsa Muni went to Vr̄ndavana, and this should, therefore, be considered the *terminus a quo* for the composition of the present work. It is reasonable, under the circumstances, to suppose that the present work was composed sometime between A. D. 1555 and 1607, and if we take the actual date of composition as *circa* 1581 A. D. it will not be very wide of the mark.

The popularity of the *Śaktisāngama Tantra* can be gauged from the number of extant MSS. of the work, and the different places where these are now obtainable. Copies of the work are available in the public and private libraries in Vizianagram, Ramnatha Matha in the Madura District, Adyar, several places in Bengal, Nepal, Benares, Fyzabad, North West Province, Alwar, Bikaner, Baroda and Poona. Several MSS. of the same work have also migrated beyond the seas to be preserved in the Bodleian Library of Oxford and the India Office Library. The scripts employed in these MSS. are generally Nagari, Bengali and Nēvari in the case of Northern MSS., the exact script used in the Southern MSS. is not available from the printed Catalogues where they are described, but it appears very probable that the Grantha character has been used in the MSS. found in the South particularly in the private collections in the Tamil country. Three among the twenty MSS. extant are dated, and the dates correspond to A. D. 1752, 1768 and 1820. Two commentaries of the *Śaktisāngama Tantra* are also known and these are found in private collections in the North Western Province and their authors are mentioned as Mukundalala and Premanidhi.

A list of all extant MSS. of the *Śaktisāngama Tantra* and commentaries is given below with the name of the Library, their number of folia, script and reference wherever found -

EXTANT MSS. OF SAKTISANGAMA TANTRA

I. TEXT

No	Library	Folia	Script	Reference	Remarks
1	Adyar	37	Nāgarī	Catalogue of Sanskrit MSS. in the Adyar Library, Vol. II, p 193	Incomplete.
2.	Deccan College B O R. Institute	103	...	Catalogue of MSS. in the Deccan College, p 242	Khaṇḍa I. Patalas 21
3	Bikaner Palace Library	202	Nāgarī	Catalogue of Sanskrit MSS. in the Library of His Highness the Maharaja of Bikaner, p. 606	Seems to be complete from the description.
4.	Bengal Government Collection (now under A S B.)	319	Bengalī	Notices of Sanskrit MSS. No. I, p. 229	Dated Śaka 1674 A few chapters missing.
5.	Ulwar Palace Library	Catalogue of Sanskrit MSS. in the Library of His Highness the Maharaja of Ulwar, p 97	No 2368
6.	Asiatic Society Collection	293	Bengalī	Catalogue of Printed Books and MSS in Sanskrit belonging to the Oriental Library of the Asiatic Society of Bengal, p 191	L B 59
7	Bodleian Library Oxford	26	Bengalī	Catalogue Codicum Manuscriptorum, Vol I, 103 a.	Incomplete 1820 A. D.
8.	India Office	31, 83, 67	Nāgarī	Catalogue of Sanskrit MSS in the Library of India Office, Vol IV, p 890	1768 A. D comprising Kālī, Sundarī and Chinnamastī Khaṇḍas
9.	Vijayanagaram private Collection	List of Sanskrit MSS in private Libraries in Southern India, Vol I, p 243.	No details available

No.	Library	Folia	Script	Reference	Remarks
10.	Rāmanātha Matha Madura District	The same, Vol. II, p 231	No details available.
11.	Durbar Library Nepal	51,51, 54	Modern Nevāri	Not described	Comprises Kālī, Chūna masti and Sundari Khandas.
12	Dacca University Library	9,334, 3	Bengali	Not described	Complete, contains be- sides a table of contents and another short Tantric work in 3 leaves.
13	Rājā Rāma Nātha Collection at Fyza- bad	94	Nāgarī	Catalogue of Sanskrit MSS existing in Oudh, 1875, p. 30	Parvārdha only
14.	The same	92	Nāgarī	The same, p. 30	Uttarārdha.
15.	Parnānanda Be- nares Collection	45	...	Catalogue of Sanskrit MSS in North West Provinces, Part I, p 226	Apparently incomplete No details available
16	North Western Province (?)	The same, Part II, 148	No details available
17.	The same	The same, Part V, 22	No details available
18.	Oriental Institute, Baroda	82,176, 54	Nāgarī	Not described	Comprising Kālī Tārī and Sundari Khandas,
19.	The same	33	Nāgarī	Not described	Kālīkhandas, incomplete and very in- correct.
20.	The same	36	Nāgarī	Not described	Kālīkhandas, incomplete and very in- correct.

II COMMENTARIES

No	Library	Commentator	Fol	Script	Reference	Remarks
1	Gopinatha Collection Benares	Mukundlala	5	Nagari	Catalogue of Sanskrit MSS in Private Libraries in N W P Part I p 218	Recent and in correct notes on Śaktisan gama Tantra.
2	The same	Mukundlala	35	Nagari	The same Part I p 236	
3	North Western Province (?)	Mukundlala			Part II p 44	No details available
4	The same (?)	Premamdhvi			Part III p 36	Ditto

In preparing the present edition only four copies out of the 20 described above could be utilized and these copies had from Baroda, Calcutta, Dacca and Nepal. These four manuscripts have been found to be fairly correct and complete with the exception that the Baroda manuscript is wanting in the Chinnamasta Khanda, while the Nepal manuscript is lacking in the Tara Khanda. The text of the present Khanda is, however, found in all the four MSS and these manuscripts do not seem to have been copied from the same codex, as noticeable difference can be discovered in readings.

The MSS used in the present edition are detailed as under —

B(aroda) MS No 5603 in the Baroda Oriental Institute consisting of 82, 176 and 54 leaves measuring 8½ × 6", not described in any Catalogue.

C(alcutta) MS No I B 59 in the Asiatic Society of Bengal consisting of 293 leaves bound in book form measuring 12½ × 9 and described in the Catalogue of Books and MSS in Sanskrit belonging to the Oriental Library of the Asiatic Society of Bengal, p 191

- D(acca) MS No 346 consisting of 9, 334 and 3 leaves in three batches measuring $21\frac{1}{2}'' \times 4\frac{1}{2}''$ belonging to the University MS Library, Dacca This MS bears a table of contents and marginal notes showing the restoration of mantras from their description given in the text It is not described in any of the MS Catalogues
- N(epal) MS No Ta 26 in the Durbar Library, Nepal consisting of leaves 51, 51 and 54 measuring $5'' \times 6''$ and written in bold Nepali characters of recent origin This is also not described in the two volumes of the Nepal Catalogue of Mm Haraprasad Śāstrī

We are indebted to Bada Kaji Marichī Man Singh, C I E of Nepal for his courtesy in lending the Nepal MS and allowing it to remain with us for a long time, to Mr G H Langley, Vice Chancellor of the Dacca University for his courtesy in lending the valuable MS belonging to the University Collection, and to Mr Johan van Manen, Secretary to the Asiatic Society of Bengal for his kindness in lending the manuscript in his charge In editing this work, we have derived considerable help and advice from Swami Trivikrama Tīrtha, and in proof correction Mr K Rangaswami of the Oriental Institute has rendered valuable assistance To these gentlemen the present editor, therefore, remains very deeply indebted

Baroda,
11th March, 1932

B BHATTACHARYYA

विषयानुक्रमणिका

१.	ग्रन्थप्रवर्तनं नाम प्रथमः	१—१३
२.	फालनित्याविधिनाम द्वितीयः	१४—२६
३.	अष्टाष्टरुनिरूपणं नाम तृतीयः	२७—४०
४.	पात्रनिर्णयकथनं नाम चतुर्थः	४१—५७
५.	ऋणिधनिचक्रविनिर्णयं नाम पञ्चमः	५८—६८
६.	नामविररणं नाम षष्ठः	६९—८५
७.	कादिदीक्षाविररणं नाम सप्तमः	८६—९२
८.	प्रदोषविधिनामाष्टमः	९३—१०३
९.	मैरुसंसाधनं नाम नवमः	१०४—११३
१०.	मैरुकाथनं नाम दशमः	११४—१२०
११.	सिद्धमतरहस्यं नामैकादशः	१२१—१२६ ✓
१२.	सिद्धप्रयोगो नाम द्वादशः	१२७—१३४ ✓
१३.	पीरराज्यादिनिर्णयो नाम त्रयोदशः	१३५—१३८ ✓
✓ १४.	ताराफल्पाङ्गसिद्धिनाम चतुर्दशः	१३९—१४२
✓ १५.	मधुमतीसिद्धिविधिनाम पञ्चदशः	१४३—१४५
१६.	क्रमदीक्षाविधायको नाम षोडशः	१४६—१४९
१७.	सूत्रनिर्णयो नाम सप्तदशः	१५०—१५४
१८.	क्रमदीक्षापत्रारोपणं नामाष्टादशः	१५५—१६०
१९.	उपाकर्मपत्रारोपणरक्षाविधिर्नामोन्विंशः	१६१—१६७
२०.	मदनारोचनं नाम विंशतिः	१६८—१७३
२१.	शामन्व्यादियोगो नामैकविंशतिः	१७४—१७९

श्रीगुरुभ्यो नमः ।

श्रीशक्तिसङ्गमतन्त्रम् ।

कालीखण्डः ॥ १ ॥

प्रथमः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

भनादिरूप भूतेषु शशिनोष्ण शङ्कर ।
देवाधिदेश विशेष विभाराण्य सुरेश ॥ १ ॥
निरञ्जन निराकार नित्यानन्द गुणाकर ।
गुणातीत परस्वामिन् सर्वातीत परात्पर ॥ २ ॥
त्वत्सम्भूतं जगत् सर्वं स्थावरं जङ्गमादिकम् ।
श्रुत्वानि सर्वतन्त्राणि त्वत्कौश्ल्यमुदादि च ॥ ३ ॥
तन्त्रार्णवा^१दिकं देव राजराजेश्वर प्रभो^२ ।
तन्त्रराजः श्रुतो देव नागानेदाश्च संश्रुताः ॥ ४ ॥
रसायनं श्रुतं देव सिद्धयो निरिधाः श्रुताः ।
शक्तिसङ्गमनामानं तन्त्रराजोत्तमोत्तमम् ॥ ५ ॥
सूचितं देवदेवेश मन्त्रसिद्धयभिवाममे^३ ।
न मह्यं कथितं देव सशयं छेदय प्रभो ॥ ६ ॥

^१ B D N त्वत्त घट । ^२ D तन्त्रार्णवा^३ । ^३ D * रं प्रति । ^४ D * द्वविधास्ते ।

चतुःखण्डेन संयुक्तं सर्वसारोत्तमोत्तमम् ।
 तन्त्रं कथय देवेश सम्प्रदायक्रमागतम् ॥ ७ ॥
 समग्रं तन्त्रराजेन्द्रं सापेक्षं रहितं प्रथो ।
 सम्प्रदायप्रभ्रष्टानां मार्गसन्दर्भकारकम् ॥ ८ ॥
 कलौ सिद्धिप्रदं तन्त्रं कथयस्व मम प्रथो ।

श्रीशिव उवाच ।

तन्त्रराजः पूर्वमुक्तः खण्डाष्टकसमुज्ज्वलः ॥ ९ ॥
 पूर्वार्द्धं मुत्तरार्द्धं च सार्द्धं द्रव्यसमन्वितः ।
 पूर्वार्द्धं कादिसंज्ञं तु द्वितीयं ह्यदिसंज्ञकम् ॥ १० ॥
 कादौ तु वेदखण्डानि हादावपि चतुष्टयम् ।
 प्रतिखण्डे महेशानि त्रिसहस्रं च षट्शतम् ॥ ११ ॥
 प्रत्यप्यायै शतश्लोकाः षट्त्रिंशत्पटलानि च ।
 इत्येकं खण्डमित्युक्तमेवं खण्डाष्टकं त्रिदुः ॥ १२ ॥
 दिव्यौघं रचितो भ्रूयो गुह्यद्वारे भविष्यति ।
 शक्तिसङ्गमनामारुवं श्रीशृङ्खलान्तकम् ॥ १३ ॥
 वेदखण्डसमाप्तं पठि साहस्रिकं (!) शुभम् ।
 दिव्यौघरचितं तन्त्रं सर्वतन्त्रोत्तमोत्तमम् ॥ १४ ॥
 अगादिकास्या रचितं ताण्ड्यं द्वितीयकम् ।
 एतीयं सुन्दरीरूपं चतुर्थी गिरमस्तथा ॥ १५ ॥
 पुगे पुगे चन्द्रसंख्यं कलौ खण्डचतुष्टयम् ।
 षट्शतीवन्सरान्ते ॥ त्रिसमन्वितं द्विजे ॥ १६ ॥

आविर्भवति देवेशि दिव्यौघद्वारतः शिवे ।
 बौद्धपापण्डनाशार्थं सम्प्रदायार्थमेव च ॥ १७ ॥
 सम्प्रदायसंकराणां विनाशार्थमिहेयरि ।
 सम्प्रदायस्थापनार्थं ब्राह्मण्यरक्षणाय च ॥ १८ ॥
 मन्त्रशास्त्रस्य सिद्धयर्थमाविर्भवति पार्वति ।
 तन्त्रेषु कालिका तारा^१ सदा तिष्ठति पार्वति ॥ १९ ॥
 अयोदण्ड^२ विधायेत्यं^३ श्रीमहादक्षिणेश्वरी ।
 अनादिविद्या श्रीकाली महात्तारामिघा परा ॥ २० ॥
 पट्टशाम्भवेश्वरी^४ विद्या चाप्यातीता परा कला^५ ।
 महाप्रलयमासाद्य कोटि^६ब्रह्माण्डनायिका ॥ २१ ॥
 शिवशक्तिमयं देहमेकीकृत्य सदा स्थिता ।
 कोटिवक्त्रा^७ भवाद्यास्तु ब्रह्माणः प्रेतस्त्वपिणः ॥ २२ ॥
 तत्प्रमशाने प्रनृत्यन्ति गायन्ति व्याल^८सङ्कुलाः ।
 चित्तिरक्षास्वरूपत्वं प्राप्य तिष्ठन्ति पार्वति ॥ २३ ॥
 माहे^९श्वराणामानन्त्यं^{१०} विष्णुरूपे^{११}ऽप्यनन्तता^{१२} ।
 शक्रा^{१३}दीनां तु गणना नास्त्येव प्रियवादिनि ॥ २४ ॥
 नद्यां तु बालुका यावत्तावदिन्द्राः पुरेस्ताः^{१४} ।
 कोटिब्र^{१५}ह्माण्डपर्यन्तं स्थावरं जङ्गमादिकम् ॥ २५ ॥
 एकैकवारमिन्द्रत्वं गतं तत्पुनरप्यलम् ।
 अमन्तकोटिब्रह्माण्डे यावन्तः परमाणवः ॥ २६ ॥
 तावन्तः सन्ति तद्भूमौ चित्तियूलिस्वरूपतः ।
 मा^{१७}हेश्वरीसमेतानां ब्रह्माण्डकोटिकोटयः ॥ २७ ॥

^१ B सिद्धा, D रखा । ^२ B कीर्ति । ^३ C ण्ड । ^४ D विराजेऽथ । ^५ D वेन्दु ।
^६ B कुल । ^७ B D महा । ^८ D ब्रह्मा । ^९ B N C प्यान । ^{१०} C N महे ।
^{११} N न्ये । ^{१२} D N पो । ^{१३} D N कृ । ^{१४} D तासा । ^{१५} D प्रवेदिताः ।
^{१६} Mss कीटाद् । ^{१७} C म ।

तत्र तिष्ठन्ति देवेशि चतुर्वेदाः श्रवाः स्मृताः ।
 युगाश्च शक्वरूपेण^१ सप्तप्रेतगताः पराः ॥ २८ ॥
 सामरस्यं समासाद्य सर्वरूपा हि शर्वेति^२ ।
 विद्वधा^३ पकस्वरूपेण स्वयं च भिन्नती पराम् ॥ २९ ॥
 एतस्मिन्नेव काले तु स्वविम्बं^४ पश्यति शिवा ।
 तद्विम्बं तु भवेन्माया तत्र मानसिकं शिवम् ॥ ३० ॥
 सृष्टेरुत्पादनार्यं तु मर्तुरूपं प्रकल्पयेत् ।
 आदिनाथं तु मनसा फल्पातीतस्वरूपिणम् ॥ ३१ ॥
 तं विलोक्य महेशानि सृष्टयुत्पादनकारणात् ।
 आदिनाथं मानसिकं स्वमर्तारं प्रकल्पयेत् ॥ ३२ ॥
 विपरीतरतिं कृत्वा महाशून्यं^५ विधाय च ।
 त्रिंशद्वर्षदपट्टवृन्दं^६ पञ्चाशत्पत्रं^७ कोटयः ॥ ३३ ॥
 युगानि परमेशानि विपरीतरताऽभवत् ।
 विपरीतरती देवि विन्दुरेकोऽभवत् पुरा ॥ ३४ ॥
 तत्रैका सुन्दरी^८ जाता महालावण्यकालिका ।
 श्रीमहासुन्दरीरूपं भिन्नती परमा^९ कला ॥ ३५ ॥
 तस्याश्च मानसी शक्तिस्तत्र जाता परात्परा ।
 तस्या नाम महाकाली सुन्दरीति प्रकल्प्यते^{१०} ॥ ३६ ॥
 तां विलोक्य महाकालो महामोहपरो भवेत्^{११} ।
 कालीं प्रति वदन् कालो बाणीं गर्वीन्वितां पराम् ॥ ३७ ॥
 विन्दुष्यनितकाशात् प्रलेकं कर्णजातयः^{१२} ।
 मातृकार्णास्तदा जाता अक्षरेति^{१३} तदाऽभवत् ॥ ३८ ॥

^१ D सर्वपदायः । ^२ C सर्वे रूपाः समाहितम् । ^३ C विन्दुष्या । ^४ C तद्विम्बं
^५ N शूलं । ^६ D षड्वृन्दं । ^७ C सप्त । ^८ H सुमुखी, C N तु सती ।
^९ N या । ^{१०} D N लयनेत् । ^{११} B D N परावणाम् । ^{१२} H धक्तयः,
 N पाठयः । ^{१३} B D प्रत्ययेति ।

ध्वनिना व्याप्तमखिलं^१ जगदेतच्चरुचरम् ।
 अद्यापि देवदेवेशि कादम्बर्या ध्वनिश्रुतिः ॥ ३९ ॥
 उवाच सुन्दरीं कालो महाप्राणप्रिये परे ।
 त्रैलोक्यसुन्दरि श्रीशे कारुण्यामृतसागरे^२ ॥ ४० ॥
 द्वितीयवास्ये देवेशि कालीमुवाच^३ शङ्करः ।
 महाघोरे शिवारावे क्रूरदंष्ट्रे करालिनि ॥ ४१ ॥
 ललजिह्वे भीमनादे इत्येवं वचनं वदन् ।
 ईदृशं वचनं श्रुत्वा निर्गुणा^४ परचण्डिका ॥ ४२ ॥
 अनादिरूपा श्रीकाली मायोत्पादनतत्परा ।
 कालो मोहवशं यातः श्रीकालीमायया शिवे ॥ ४३ ॥
 अनादिसृष्टेरुत्पत्तिः^५ क्वरणार्थं महेश्वरि ।
 ब्रह्माण्डानामयानन्त्यं तन्मया^६ कथितं क्षणात् ॥ ४४ ॥
 कालस्य मायां दत्त्वा तु स्वयं व्यापारतां गता ।
 कालस्तु चकितो^७ जातः सा वै कुत्र गता प्रिया ॥ ४५ ॥
 हा हा प्राणप्रिया काली सा वै कुत्र गता प्रिया ।
 इति मोहवशं यातः स्मशानाटनतत्परः ॥ ४६ ॥
 हा हा प्राणप्रिया काली सा वै कुत्र गता प्रिया ।
 एवं मोहवशं यातो भ्रान्त^८चित्तस्ततो^९ऽभवत् ॥ ४७ ॥
 दर्शनार्थं तपस्तेपे पञ्चाशत्पद्म^{१०}कोटयः ।
 युगानि तत्र जातानि न कालीदर्शनं शिवे ॥ ४८ ॥
 कालस्य जातं देवेशि गार्गाश्रितप्रसवणः ।
 इति ज्ञात्वा महाकाली ज्ञानं दत्तं महेश्वरि ॥ ४९ ॥

^१ D *त्रिलं । ^२ B *वर्षणि । ^३ D *लीश्वरो च । ^४ B *ण* । ^५ B *रूपरूपेति ।
^६ D N *न्मा* । ^७ C *क्रितो* । ^८ C धा* । ^९ B *दा । ^{१०} B वद्म* ।

आकर्षणाख्या बुद्धिस्तु दत्ता कालस्य पार्वति ।
 भक्तप्रीता महाकाली श्रीमहादक्षिणानना ॥ ५० ॥
 वरदानेषु चतुरा तेनेयं दक्षिणा स्मृता ।
 आकर्षणं कृतं तेन जातं तत्क्षणमात्रकम् ॥ ५१ ॥
 काल्या ज्ञानं महेशानि मार्गच्युतिपरायणः ।
 कालो जातो महेशानि महामक्तप्रिया वरा ॥ ५२ ॥
 शिवाकर्षणकं कर्म मियुनत्प्रदायकम् ।
 इति ज्ञात्वा महेशानि आगत्य तु शिवान्तिकम्^१ ॥ ५३ ॥
 तदा समरसानां तु शक्तिं कृत्वा^२ महेश्वरि ।
 आनीय दत्ता कालस्य मार्गाम्यासार्थमेव तु^३ ॥ ५४ ॥
 मार्गं विना महेशानि गतिरत्र कथं भवेत् ।
 तत्राम्यासपरः कालः कुण्डलीध्यानतत्परः ॥ ५५ ॥
 मनुष्याणां कुण्डली तु सार्द्धत्रिवलय स्मृता ।
 श्रीदेव्या^४ कुण्डली देवि^५ स्वेच्छया गुणिता शिवा ॥ ५६ ॥
 त्रिगु^६णा श्रीः त्रिशक्तिश्च यदा वेदगुणा भवेत् ।
 चतुर्वर्णा^७ चैकजटा चतुर्वेद^८ेश्वरी परा ॥ ५७ ॥
 यदा पञ्चगुणा देवि महोग्रा तु तदा भवेत् ।
 यदा षड्गुणिता^९ शक्तिः सिद्धिकाळी प्रकीर्तिता ॥ ५८ ॥
 यदा सप्तगुणा शक्तिः सप्तार्णा कालमुन्दरी ।
 यदाष्टगुणिता शक्तिरष्टार्णा भुवनाम्बिका^{१०} ॥ ५९ ॥
 यदा नवगुणा शक्तिः नवार्णा चण्डिकेश्वरी ।
 यदा दशगुणा शक्तिर्दशविशास्वल्पिणी ॥ ६० ॥
 यदा ह्यष्टगुणा जाता श्मशानकालिका भवेत् ।

^१ D N मनिध्यास्वेकनायकं (१) । ^२ B N "न्तरे । ^३ B भूत्वा । ^४ D व ।
^५ D "व" । ^६ C शक्ति । ^७ C त्रिगुं- । ^८ N "सं" । ^९ D शानुगुणा ।
^{१०} D वारणात्मिका ।

यदा सूर्यगुणा देवि^१ द्वादशी चण्ड^२भैरवी^३ ॥ ६१ ॥
 यदा कामगुणा देवि कामभेदा च तारिणी ।
 चतुर्दशगुणा जाता वशीकरणकालिका ॥ ६२ ॥
 यदा पक्षगुणा जाता महापञ्चदशी स्मृता ।
 कलागुणा यदा शक्तिः श्रीमहापोडशी तदा ॥ ६३ ॥
 कलातीतगुणा देवि तिन्नमस्ता तदा भवेत् ।
 अष्टादशगुणा देवि महामधुमती भवेत् ॥ ६४ ॥
 ऊनविंशद्गुणा देवि महापद्मावती तदा ।
 गुणिता विंशतिपदा विंशद्गुणा रमा भवेत् ॥ ६५ ॥
 एकविंशद्गुणा देवि प्रोक्ता श्रीकामसुन्दरी ।
 द्वाविंशद्गुणिता देवि^४ दक्षिणाकालिका तदा ॥ ६६ ॥
 त्रयोविंशद्गुणा देवि विवेशीति तदा भवेत् ।
 गुणिता तत्त्वसंख्याभिर्गायत्री स्यात्तदा शिवे ॥ ६७ ॥
 पञ्चविंशद्गुणा देवि पञ्चमी सुन्दरी तदा ।
 षड्विंशद्गुणिता शक्तिः षष्ठी विद्या प्रकीर्तिता ॥ ६८ ॥
 सप्तविंशद्गुणा देवि महारत्नेश्वरी परा ।
 अष्टा^५विंशतिषा सा वै गुणिता परमा कला ॥ ६९ ॥
 अष्टविंशाक्षरी विद्या मृतसञ्जीवनी परा ।
 ऊनत्रिंशद्गुणा देवि महानीलसरस्वती ॥ ७० ॥
 त्रिंशद्गुणा यदा विद्या वसोवारा तदा स्मृता ।
 एकत्रिंशद्गुणा देवि त्रैलोक्यमोहिनी भवेत् ॥ ७१ ॥
 द्वात्रिंशद्गुणिता चेत्स्यात्^६ त्रैलोक्यविजया स्मृता ।
 प्रयत्त्रिंशद्गुणा चेत्स्यात् श्रीमत्कामाक्ष्यतारिणी^७ ॥ ७२ ॥

^१ D शक्ति । ^२ B चान्द्र । ^३ D वीरविद्यास्वरूपिणी । ^४ C D N विद्या ।
^५ D * ४* । ^६ B वैद्या । ^७ C श्रीकामदायिनी स्मृता, D श्रीमती काममापिणी ।

चतुर्विंशद्गुणा शक्ति^१रघोराख्या तदा भवेत्^२ ।
 पञ्चत्रिंशद्गुणा देवि सङ्गीतमोहिनी भवेत्^३ ॥ ७३ ॥
 षट्त्रिंशद्गुणिता विद्या बगलाख्या^४ तदा भवेत् ।
 सप्तत्रिंशद्गुणा शक्तिः प्रोक्ता विद्या त्वरुन्धती^५ ॥ ७४ ॥
 अष्टत्रिंशद्गुणा चेत् स्यादन्नपूर्णे^६श्वरी मता ।
 गुणितोनचत्वारिंशत् ना^७कुली परिकीर्तिता ॥ ७५ ॥
 नवचत्वारिंशद्गुणा शक्तिः प्रोक्ता विद्या त्रिकण्टकी ।
 गुणिता चैकचत्वारिंशत्तदा राजेश्वरी कला ॥ ७६ ॥
 द्विचत्वारिंशद्गुणिता^८ त्रैलोक्याकर्षिणी^९ तदा ।
 त्रिचत्वारिंशद्गुणिता राजराजेश्वरी स्मृता ॥ ७७ ॥
 चतुश्चत्वारिंशद्गुणिता कुङ्कुटी परिकीर्तिता ।
 चत्वारिंशद्वाणगुणा सिद्ध^{१०}विद्या प्रकीर्तिता ॥ ७८ ॥
 पञ्चचत्वारिंशद्गुणा प्रोक्ता श्रीमृत्यु^{११}हारिणी ।
 षष्चत्वारिंशद्गुणा महाभोगवती^{१२} मता ॥ ७९ ॥
 सप्तचत्वारिंशद्गुणा वासवी परिकीर्तिता ।
 अष्टचत्वारिंशद्गुणा फेत्कारी^{१३} परिकीर्तिता ॥ ८० ॥
 पञ्चाशद्गुणिता देवी महाश्रीमातृमुन्दरी ।
 षष्चाशब्दगुणिता मातृकोत्पत्तिमुन्दरी ॥ ८१ ॥
 एकैक^{१४} मातृकावर्णं प्रतिविद्याप्र^{१५}काशत ।
 उत्पन्ना परमेष्ठानि स्वोत्पत्ति पुरायणा ॥ ८२ ॥
 यो भावो यस्य वै प्रोक्तस्तद्भावे सस्थिता^{१६} परा ।
 स्वेच्छया बलयं कृत्वा^{१७} यथा कुण्डलिनी^{१८} स्थिता ॥ ८३ ॥

^१ D देवि । ^२ B तयामवत् । ^३ B प्रोक्ता शक्ति विद्या त्वरुन्धती ।
^४ B ना । ^५ B सङ्गीतमोहिनी भवेत् । ^६ B न । ^७ B adds शक्ति । ^८ B 'वर्णा' ।
^९ B 'दि' । ^{१०} C 'मत्य' । ^{११} B C N 'मती' । ^{१२} D फट्कारि ।
^{१३} N 'व' । ^{१४} B D स' । ^{१५} D सहिता' । ^{१६} B मूला' । ^{१७} D कुन्दहृदी ।

तथा विद्या मुसंजाता अक्षोम्यमुनिरूपिणी ।
 सार्धत्रिवलयो देवि मनुष्यस्य प्रकीर्त्तिता ॥ ८४ ॥
 एवं विद्या समुत्पन्ना कुण्डलीतो महेश्वरि ।
 बालाम्बा^१ तु ततो जाता पूर्वाम्बासार्धमेव तु^२ ॥ ८५ ॥
 पूर्वाम्बासप्रभावेन मुन्दरी पतिता भवेत् ।
 स कालश्च^३ च संप्राप्तः^४ मुन्दरीसामरस्पतः ॥ ८६ ॥
 विद्यया पंचमीरूपं शृत्वा कालसमागमः ।
 भक्तप्राणप्रिया देवि तस्य सङ्गपरायणा ॥ ८७ ॥
 पंचमीरूपमासाद्य संस्थिता परमा क्वथ ।
 तस्याः सङ्गाम्बासयोगात् महाकालवतां गताः ॥ ८८ ॥
 येन दृष्टा तु या पूर्वं स तस्या ऋषिरीरितः ।
 उपासकास्तदान्ये स्युरिति संक्षेपतो मतम् ॥ ८९ ॥
 अथातो ब्रह्म देवेशि व्याख्यास्यामि यथाक्रमम् ।
 भीजाङ्कुरस्फुटिकर्जं तद् ब्रह्म परिकीर्त्तितम् ॥ ९० ॥
 तदेव^५ ब्रह्म चा^६स्यात्तं कालकाली^७मयं परम् ।
 यावद्विवर्णितुं शक्यं तावत् सगुणता^८ गतम्^९ ॥ ९१ ॥
 तदेव सगुणं ब्रह्म वर्णना^{१०} शक्तिगोचरम् ।
 वर्णना^{११} यामशक्तिर्हि^{१२} यदा^{१३} जाता महेश्वरि ॥ ९२ ॥
 तदेव निर्गुणं प्रोक्तं सगुणं बाव्यगोचरम् ।
 बाभवं मुखमित्युक्तं मुग्धाद्बुधार्पते च तत् ॥ ९३ ॥
 अवाप्यं यद् भवेत् ब्रह्म तत्पत्यं मुखगोचरम् ।
 बाक्शकृत्वा^{१४} यन्त्रितं तच्च^{१५} तस्माच्छक्तेः प्रदानता ॥ ९४ ॥

^१ D * शाला । * D ठत् । * MSS generally read न बालम्बां च संप्राप्तम् ।

* D ईवरी (?) । * N * दिदं ; C * दिन्द्र । * B व्य । * B N * त ।

* C गुणितं । * N * गम् ; D क्रम् । ^{१०} D निर्वानं । ^{११} B * नी । ^{१२} B महाशक्तिः ।

^{१३} B तदा । ^{१४} D * घञ् । ^{१५} B D स्य ।

काली माया तु सा शक्तिर्विम्वाद्यप्रतिविम्बका^१ ।
 कालीव्यापकसञ्छाया महाकालः प्रकीर्तितः ॥ ९५ ॥
 महाकालात् भवेन्माया सा प्रोक्ता^२ मुवनेधरी ।
 ब्रह्मविष्वा^३दयो देवि तत्रोत्पन्ना महेश्वरि ॥ ९६ ॥
 लोकपालस्ततो जाता वाग्भवा मातृकाः स्मृताः ।
 अथैकगुणिता देवि प्रथमाक्षरसम्भवा ॥ ९७ ॥
 अविनाशत्वलोपेन^४ तेन चाक्षररूपता ।
 शक्त्या विना शिवे सूत्रे नाम धाम न विद्यते ॥ ९८ ॥
 सर्वाद्या तु भवेच्छक्तिरानन्दघनगोचरा ।
 ब्रह्मरूपचिदानन्दा परब्रह्मैव केवलम् ॥ ९९ ॥
 प्रकृतौ विद्यमानायां विहृतिर्न बलीयसी^५ ।
 प्रकृतिः परमा शक्तिर्विहृतिः प्रतिविम्बता^६ ॥ १०० ॥
 आद्या कृष्णा महाकाली द्वितीया सुन्दरी स्मृता ।
 रक्तवर्णा महेशानि तृतीया बालभैरवी ॥ १०१ ॥
 चतुर्थी पंचमी विद्या यस्याम्यासात्तु कालताम् ।
 प्रपञ्चमूला सा शक्तिः^७ प्रपञ्चेशी प्रकीर्तिता ॥ १०२ ॥
 तन्मायारूपधारित्वं प्रपञ्चात्मा^८ शिवो^९ भवेत् ।
 त्रिनेत्रा त्रिगुणा जाता त्रिगुणात्मा तथेश्वरः ॥ १०३ ॥
 ततः सदाशिवो जातस्तत्कृपाशतः शिवे ।
 तत्रस्या परमेशानि सौन्दर्यगुणसंयुता ॥ १०४ ॥
 सुन्दर्यास्तु प्रपञ्चोऽस्ति निर्गुणेन प्रपञ्चता ।
 आद्या श्रीनिर्गुणा काली वाच्यातीता परात्परा ॥ १०५ ॥

^१ B प्रोक्ता । ^२ B व्यापि । ^३ B D N तः । ^४ B शक्तिः, D जाता ।

^५ B विद्या, D विम्बा । ^६ D only । ^७ D स्वरुः । ^८ D तावच्छ । ^९ C मिलीयते ।

^{१०} C जा । ^{११} D शक्तिः । ^{१२} D ह्य । ^{१३} D वे ।

प्रकर्षेण ॥ पंचाना संयोगो युगपद्भवेत् ।
 प्रपञ्चेदी तेन विद्या सुन्दरी परिकीर्त्तिता ॥ १०६ ॥
 यदारम्य धृतं रूपं सुन्दरं सुमनोहरम् ।
 तदारम्य प्रपञ्चोऽयं संजातः परमेधारि ॥ १०७ ॥
 शक्तिकोणे महेशानि ब्रह्माण्डानामनन्तकम् ।
 सर्वं तिष्ठति देवेशि जगदेतच्चराचरम् ॥ १०८ ॥
 तस्याः^१ कुण्डलिनी शक्तिरक्षोम्यनागरूपिणी ।
 स्वेच्छया गुणिता देवि स्वेच्छवर्णस्वरूपिणी ॥ १०९ ॥
 ब्रह्माण्डगोले देवेशि काल्या तस्यै प्रदर्शितः ।
 ब्रह्मगोले विष्णुगोले रुद्रगोलस्तृतीयकः ॥ ११० ॥
 लोकैरागोले देवेशि देवगोलेस्ततः^२ शिवे ।
 ततो हि ऋषिगोले हि क्रमाद्गोला^३श्च कोटिशः ॥ १११ ॥
 परब्रह्माच्च प्रकृतिः प्रतिबिम्बस्वरूपिणी ।
 महत्त्वं ततो जातं अहङ्कारस्ततः परम् ॥ ११२ ॥
 आकाशास्तु ततो जातस्ततो वायुः प्रकीर्त्तितः ।
 ततोऽग्निश्च प्रजातोऽत्र अग्रेणैव प्रकीर्त्तितः ॥ ११३ ॥
 पानीयात् पृथिवी जाता ततश्चौषधयः शुभाः ।
 ओषधीभ्यो भवेदन्नं अन्नात् प्राणः प्रकीर्त्तितः ॥ ११४ ॥
 प्राणाञ्जीवो हि सञ्जातो जीवात्मपरमात्मकौ ।
 ब्रह्मनिम्ब्यात्सर्वमेतज्जगदेतच्चराचरम् ॥ ११५ ॥
 अत एव भवेद्ब्रह्म जगदेतच्चराचरम् ।
 भावनावशातां यातो ब्रह्मरूपः सनातनः ॥ ११६ ॥
 जीवः कीटस्ततो मृद्गी मृद्गी कीटो न वै शिवे ।
 जीवो ब्रह्म पुनर्ब्रह्म ततो^४ ब्रह्म पुनश्च सः^५ ॥ ११७ ॥

^१ D *स्य ।

^२ B *ध ।

^३ D *द* ।

^४ B *स्ततो, N क्तो ।

^५ B D पुनः पुन ।

पुण्यद्रवात् पात्रयोगात् बहौ चोष्णालकं यथा ।
 केवलं तु जलं देवि यदि बहौ प्रदीयते^१ ॥ ११८ ॥ ✓
 वह्निनाशो भवेदेवि नात्र कार्या विचारणा ।
 देहपात्रस्य संयोगात् परमान्मा च देवता^२ ॥ ११९ ॥ ✓
 सौख्यं दुःखं जयो लामोऽहङ्कारो दम्भ एव च ।
 मोहः कामः क्षुधा जृम्भा पिपासा स्पर्शनं गतिः ॥ १२० ॥
 सर्वमेतन्महेतानि तद्ज्ञातं महेश्वरि ।
 तत्र^३ ज्ञाने समुत्पन्ने न सौख्यं न च दुःखता ॥ १२१ ॥
 देहाभिमाने गणिते विदिते परमात्मनि ।
 न सौख्यं न च वै दुःखं परब्रह्मैव केवलम् ॥ १२२ ॥
 यथा दा^४हो वह्निशक्तिर्बहौ तिष्ठति पार्वति ।
 तद्ब्रह्म जीवमात्रे सदा तिष्ठति पार्वति ॥ १२३ ॥ ✓
 विस्फुलिगा यथा बह्नेर्नानास्थलगतं भवेत् ।
 जले नाश्वत्था यान्ति^५ तृणे बर्हिष्णुता भवेत्^६ ॥ १२४ ॥ ✓
 काष्ठे स्फुलिगतां यान्ति जीवे ब्रह्म तथा शिवे ।
 पात्रयोगात् सर्वमेतत् जयलामादिकं शिवे ॥ १२५ ॥ ✓
 न सौख्यं न च वै दुःखं परब्रह्मैव केवलम् ।
 तज्ज्ञानं मन्त्रयोगेन स्फुटं भवति पार्वति ॥ १२६ ॥
 कामक्रोधादिभिर्बुक्ते जीवरूपे परामनि ।
 अन्ययोगात्^७ महेतानि दुःखं भवति नान्यथा ॥ १२७ ॥
 मनोऽन्यत्र शिवो^८ऽन्यत्र कथं योगो भवेत् शिवे ।
 अन्ययोगे समारब्धे स्त्रीसङ्घेषु भवेत् ॥ १२८ ॥

^१ B प्रदाययेत् ।

^२ B *मात्मानं जीवता ।

^३ B त्वा^९ ।

^४ B धत्त्व^{१०} ।

^५ CN दे^{११} ।

^६ CN *ति ।

^७ N वह्निं हुताग्निने; ॥ शिवे ।

^८ B N *ने ।

^९ N *या^{१२} ।

विनाशाद्वायुरोवस्य देहनाशादिकं भवेत् ।

मन्त्रयोगे भावनायां न तथा परमेश्वरि ॥ १२९ ॥

• यावद्धि भावना जाता तावद्देशो महेश्वरः ।

भावना गळिता चेत् स्यात्तदा जीवेश्वरो नरः ॥ १३० ॥

अत्रैव नियमो नास्ति तत्रावधिः प्रयुक्तिः ।

परब्रह्माय^१ वा जीवो ह्योरेकतरः शिवे ॥ १३१ ॥

^२इति संक्षेपतः प्रोक्तं अकाराक्षरतत्त्वकम् ॥

इति श्रीशक्तिसङ्गमहातन्त्रराजे उत्तरभागे प्रथमपटले श्रीमद्ब्रह्मसंहोमप्रकारसंवादे
प्रथमप्रवर्तनं नाम प्रथमः पटलः ।

^१ B 'क्षेऽपि । ^२ C ततः ।

द्वितीयः पटलः ।

उग्रतारोवाच ।

अक्षोम्य श्रोतुमिच्छामि यत् पूर्वं सूचितं त्वया ।
तन्मे कथय देवेश यद्यहं तत्र बह्वभा ॥ १ ॥

अक्षोम्य उवाच ।

रहस्यातिरहस्यं च महोमे शृणु साम्प्रतम् ।
ब्रह्मभूम्यन्तकं प्रोक्तं भूमिब्रह्माण्डकं^१ शिवे ॥ २ ॥
संहारे जायते देवि तत्र छीनं जगद्भवेत् ।
चतुर्वक्त्रविधिं देवि प्रमुखाकृत्य शाम्प्रतम् ॥ ३ ॥
कोटिवक्त्रान्तपर्यन्तं^२ ब्रह्माणः सन्ति गोलके^३ ।
चतुर्वक्त्रं तु भूगोलं ब्रह्माण्डाख्यं च कोटिजे ॥ ४ ॥
ब्रह्माण्डानामयानन्त्यमेवं तिष्ठति पार्वति ।
अनन्तकोटिब्रह्माण्डनायिका नीलशारदा^४ ॥ ५ ॥
ब्रह्मगोलं च तदधः सुन्दरीगोचरं भवेत् ।
भूगोलं परमेशानि भुवनागोचरं भवेत् ॥ ६ ॥
अधिकाटे हि मन्दतः^५ सुन्दर्या एव पार्वति ।
महाविद्या फोटिसंख्या तन्मध्ये गोलगोचरा ॥ ७ ॥
अथ वै राजराजेशी महापरममुन्दरी ।
एकस्मिन् समये देवि गोलोत्पत्तिपरायणा ॥ ८ ॥
तस्यां^६ द्वीपं महेशानि सर्वं^७ तीव्रतः पार्वति ।
न्यासत्रायादिकं देवि पंचाङ्गानाम्नेकदाः ॥ ९ ॥

^१ N *के । ^२ C चक्र * । ^३ B *ना । ^४ C *के ।

^५ B अलक्षिणा ।

^६ B संदृष्टं । ^७ N तस्मात् । ^८ N *वं । ^९ N *र्ण* ।

तथैव निर्मितं देवि कालिकाज्ञानुसारतः ।
 प्रप्यहं क्रियते यद्यत्त्वं सर्वं कालिकाप्रतः ॥ १० ॥
 गत्वा च कथ्यते देवि सुन्दर्या नित्यमेव तु ।
 कालीतारामयं ब्रह्म तदग्रे कथ्यते शिवे ॥ ११ ॥
 भूगोलो हि महेशानि त्रिःस्कन्धे सूचितो मया ।
 ममैव लेशसजाता मुनयः शङ्करादयः ॥ १२ ॥
 चित्त^१स्कन्धे महेशानि^२ब्रह्माण्डाख्यः प्रकीर्तितः ।
 भूगोलानां च पंचाशत् फोटिसंख्या महेश्वरि ॥ १३ ॥
 न्यूनं^३संस्कृतैस्तु ब्रह्माण्डगोलके भवेत् ।
 पंचाशच्छताभिस्तीर्णो भूगोलः परिकीर्तितः ॥ १४ ॥
 भूगोलस्तु महेशानि षट्शतसुप्तप्रमः^४ ।
 सदा भ्रमति देवेशि क्रियापंचक^५संयुतः ॥ १५ ॥
 घटाकारो महेशानि ध्रुवद्वयसमन्वितः ।
 दशध्रुवे मुखं देवि घामे युग्मं^६मुखाकृतिः^७ ॥ १६ ॥
 कन्युप्रीवो घटः प्रोक्तः श्रीचक्रकलशः स्मृतः ।
 विंशत्संख्यादयः शब्दाः सदैकत्वे व्यवस्थिता ॥ १७ ॥
 शतान्तान्ता निगदिता संख्या साहस्रलक्षके^८ ।
 दशसंख्या प्रयोक्तव्या कोश्यादौ शतमानकम् ॥ १८ ॥
 अर्बुदे तु सहस्रं स्यात् खर्वे लक्षाभिध भवेत् ।
 एवं क्रमेण देवेशि परार्धान्तं महेश्वरि ॥ १९ ॥
 अक्षरादि^९समायुक्तो दक्षे न्यूना भवेच्छिष्टे ।
 उत्तरे त्वाधिका देवि यथायोगेन योजयेत् ॥ २० ॥

^१ B 'की' । ^२ D N चतु । ^३ N पुन । ^४ C D कदनकप्रस पर ।
^५ D 'वन्यक' । ^६ C 'द्वर्ध्व', D बुध । ^७ Except C all the MSS. add
 a line घामे बुध (च in NB) महेशानि दक्षे बुध (च in BN) मुखाकृति । ^८ D 'क' ।
^९ B N अक्षोभ्यादि, D अख्यादय ।

कदम्बकुसुमं देवि श्रीचक्रवाटिकागतम् ।
 तद्वाटिकासेचनार्थं कम्बुमीवासुतो घटः ॥ २१ ॥
 छत्राकारेण देवेशि परितो नक्षत्रगोलकम् ।
 तत्तद्विभ्वे^१ महेशानि महाश्रीचक्रनाथिका ॥ २२ ॥
 सदा विष्टति देवेशि नात्र कार्या विचारणा ।
 परमाणुरणुधैव द्वयणुकत्रयणुक^२ एव च ॥ २३ ॥
 लवस्तुटिः कला क्राष्टा निनेनः खास एव च ।
 ततः क्षणं महेशानि तनयैर पठं भवेत् ॥ २४ ॥
 तस्यष्टिमंरया नाडी स्यादिति सक्षेपतो मतम् ।
 घटिका च मुहूर्त्तञ्च ग्रहरो दिवमस्तया ॥ २५ ॥
 अहोरात्रस्ततः^३ पश्यो मान्धैव तत ऋतुः ।
 अयनं वस्तरयुगे प्रत्ययधनुषनकः ॥ २६ ॥
 चतुर्युगानामेकं हि मह्युग^४मिर्वीरितम् ।
 एकसर्ततिमिधैव मनुरेकः प्रवर्षीरितम् ॥ २७ ॥
 चतुरैशैव सप्तम्या मननस्तु चतुरैरा ।
 इन्द्राधतुरैरा शिवे तथैव परिषीरितम् ॥ २८ ॥
 चतुर्युगसहस्राणि ब्रह्माहः परिषीरितम् ।
 तावद्युगानि वै रात्रौ दिवा इन्द्राधतुरैरा ॥ २९ ॥
 वृक्ष^५कीटे प्रस्तराथ^६ कृणानि कृमयन्तथा ।
 ब्रह्माण्डगोष्ठे^७ यच्चिद्वित् जात संजायमानकम् ॥ ३० ॥
 एकैकगामिन्द्रत्व तेनां च परिषीरितम् ।
 धीयात्^८ ब्रह्माण्डपर्यन्तं प्रययार्थं भविष्यति ॥ ३१ ॥

^१ B 'एन' ।

^२ B N 'द्विन्दो' च ।

^३ D N 'च' ।

^४ B 'दया' ।

^५ मह्युग may be suggested.

^६ D 'ब्रह्म' ।

^७ B 'एन' ।

^८ D 'ब्रह्माण्डे' च ।

^९ D '२' ।

मनवस्तु तथैवोक्ता^१ पक्षश्चैव तथा^२ भवेत् ।
 मासर्चुश्च महेशानि त्वयनं हायनं ततः ॥ ३२ ॥
 एवं हि शतवर्षाणि ब्रह्मायुः परिकीर्तितम् ।
 विधीनां दशसाहस्रं विष्णोर्दिवस ईरितः ॥ ३३ ॥
 पक्ष^३भासादि वर्षादि ज्ञातव्यं परमेश्वरि ।
 दशसाहस्रवर्षाणि विष्णोरायुः प्रकीर्तितम् ॥ ३४ ॥
 तल्लक्षायुः शिवस्याथ तद्द्वैगुण्यमयैश्वरम् ।
 सदाशिवस्य तल्लक्षं^४ गणना तु^५ परात्परे^६ ॥ ३५ ॥
 तद्दुत्तरं^७ महेशानि स्वराट्^८ चक्रं भविष्यति ।
 विराट्चक्रं तद्द्विगुणात्^९ सर्वराट् द्विगुणात्ततः^{१०} ॥ ३६ ॥
 सर्वराटुत्तरं देवि ततः शून्यं भविष्यति ।
 ततः शून्या परा रूपा श्रीमहासुन्दरी कला ॥ ३७ ॥
 सुन्दरी राजराजेशी महाप्रहाण्डनायिका ।
 महाशून्या ततस्तारा तद्द्वैगुण्यक्रमेण च ॥ ३८ ॥
 मुक्तौ^{११} संयोग्य सर्वं तु महासुन्दर्यनन्ततः ।
 एवं हि शतवर्षाणि महा^{१२}प्रलयकारिणी ॥ ३९ ॥
 महाप्रलयनामा तु सकृदेव प्रवर्तते ।
 महाप्रलयके जाते ततः शून्यं भविष्यति ॥ ४० ॥
 ब्रह्मरूपा परानन्दा केवला तारिणी परा ।
 सर्वं तस्या तु संलीनं तद्रूपं^{१३} सर्वमेव तु ॥ ४१ ॥
 एवं देवि महाशून्यं महाप्रक्षिणकालिका ।
 व्याप्य तिष्ठति देवेशि शून्यं कृष्णस्वरूपकम् ॥ ४२ ॥

^१ B D तथा प्रोक्ता । ^२ C *तो । ^३ B यथा । ^४ B N *वे तत्प्रकं ।

^५ B न, DN तत् । ^६ DN *परा परे । ^७ C एतदुक्तं । ^८ N स्वा* । ^९ BC *षं ।

^{१०} B षं ततः, C *षान्त्वकम् । ^{११} B *ज्या । ^{१२} C D ब्रह्म* । ^{१३} D *द्रूपं ।

इति संक्षेपतः प्रोक्तं रचनां^१ गोळके शृणु ।
 आणव्यं^२ कार्मणं चैव मायाप्रकृतिमेव च ॥ ४३ ॥
 अहङ्कारः पंचमः स्यात् सुष्टिस्थितिलयस्तथा ।
 प्रधानानुग्रहो देवि न्यवस्थां शृणु यत्नतः ॥ ४४ ॥
 आणव्यं जीवमात्रं स्याद्ब्रह्मविष्णोश्च कार्मणम् ।
 मायाम्^३ लस्तु रुद्रस्य^४ प्राकृतस्तु तथेश्वरे^५ ॥ ४५ ॥
 सदाशिवस्याहङ्कारः परशम्भोर्न किञ्चन ।
 सुष्टिस्थितिलयश्चैव तिरोधानं त्वनु^६ग्रहः ॥ ४६ ॥
 क्रमेण पंचकं जातं परशम्भोस्तु मायया ।
 वर्णाया चैव मात्राया तत्त्वाया तदन्तरम् ॥ ४७ ॥
 मन्त्राया भुवनाया च कलाया ऋतुसंज्ञकः ।
 अयमथा त्रिधा प्रोक्तस्त्वचिरे^७ हक्रमेण च ॥ ४८ ॥
 आधि^८भूतं चाधिदेवं देहचक्रं तयाण्डके ।
 त्रिधा तु कथितं देवि रचनां शृणु यत्नतः ॥ ४९ ॥
 पुरीपट्टकमध्यगता लङ्काचीनरुमेण च ।
 लङ्कापुर्याभिधो देवि मध्यभागे प्रतिष्ठितः ॥ ५० ॥
 परितः समभागत्वान्मेणकार्यं नियोजिता ।
 लङ्कातो दक्षभागे तु सप्त वै सागराः स्मृताः^९ ॥ ५१ ॥
 तत्र द्वीपा महेशानि संख्या तद्यथादशैव तु ।
 समुद्राः सप्त देवेशि सागरास्ते प्रकीर्त्तिताः ॥ ५२ ॥
 स्वादूदकास्ते देवेशि तत्र वै बहवानलः ।
 तदन्ते मरुताः^{१०} प्रोक्ता मध्ये भोगवती पुरी ॥ ५३ ॥

^१ D रचनं । ^२ C नन्त्यं, B णवः । ^३ C मं । ^४ C द्वैम्यः ।

^५ D महेशरिः । ^६ D नमनो । ^७ D त्वां च दे । ^८ B दि । ^९ B सागरस्ते
प्रकीर्त्तिताः । ^{१०} C वरताः ।

लङ्का तु भूमिमध्यस्था सर्वतो हि समा शिवे ।
 गन्धमादनपार्श्वे तु^१ हिममेरुः प्रकीर्तितः ॥ ५४ ॥
 तदुत्तरे स्वर्गभूमिस्तत्र लोकाः प्रतिष्ठिताः ।
 उपर्यधस्ताद्दोकाश्च शतकक्ष्या^२ समन्विताः ॥ ५५ ॥
 दक्षोत्तरे भुवद्वन्द्वं ब्रह्माण्डं तत्र वै स्थितम् ।
 अथस्तात् सप्तपातालं सप्तलोकास्तदूर्ध्वके ॥ ५६ ॥
 एवं लोकत्रयं जातं तदण्डं परिवर्त्तते ।
 ग्रहनक्षत्रसूप्यस्य सोमस्येन्द्रस्य दिग्ग्रहाः ॥ ५७ ॥
 एतद्भामाः^३ समाख्याता मध्ये तु किलरादयः ।
 ब्रह्मविष्णुशिवादीनां ततो लोकाः प्रकीर्त्तिताः ॥ ५८ ॥
 ईश्वराख्यस्ततो देवि ततश्चैव सदाशिवः ।
 ततो हि दण्डिनीनाथलोकश्च^४ परिकीर्त्तितः ॥ ५९ ॥
 मंत्रिप्र्यन्वा^५ गृहं तत्र सप्तप्राकारभूषितम् ।
 परापरं ततः प्रोक्तं ततश्चैव परात्परम् ॥ ६० ॥
 परातीता ततः प्रोक्ता चित्परा तदनन्तरम् ।
 सप्तमं श्रीपुरं^६ देवि तदूर्ध्वं कोटियोजनम् ॥ ६१ ॥
 चतुरस्रं कोटिलक्षं योजनं तारिणीपुरम् ।
 नवप्राकारसंयुक्तं अनन्तायामवित्त्वृतम् ॥ ६२ ॥
 कालचक्रं तत्र देवि कालनित्या^७ क्रमेण च ।
 कालनित्यापुरे देवि श्रीचक्रं परिनिष्ठितम् ॥ ६३ ॥
 तत्र बिन्दौ महेशानि निर्वाणाख्यं पुरं भवेत् ।
 तद्विन्दौ परमेशानि शाम्भवाख्यं पुरं भवेत् ॥ ६४ ॥
 तद्विन्दौ राजसं देवि शान्त्यतीतं कलायुतम् ।
 चतुष्कश^८ वसंयुक्तपर्यङ्केन सदाशिवम् ॥ ६५ ॥

^१ N 'न' । ^२ D 'स्वस्वरहा' । ^३ C 'भामा, D 'श्रमा । ^४ D 'ख्य । ^५ MSS
 मुद्रिप्र्यं वा । ^६ D 'री । ^७ D 'विया' । ^८ BCN 'सि' । ^९ BCN 'व' ।

तत्र कामकलातीर्तं महाकामेश्वरं परम् ।
 तत्पर्यङ्गे महेशानि शान्त्यतीतां कलं पराम् ॥ ६६ ॥
 नवात्मकेश्वरीमन्त्रां फोटिप्रहाण्डनायिकाम् ।
 सर्वाब्ज^१मेतद्ब्रह्माण्डं कीर्त्तितं परमेश्वरि ॥ ६७ ॥
 कलाप्राकारसंयुक्तं श्मशानं तत्र पार्वति ।
 प्रत्यालीटपदारूपं च तत्र श्रीतारिणीपुरम् ॥ ६८ ॥
 चतुष्पष्टिदुर्ल^२ शुक्ल^३मनन्ता^४यामविस्तृतम् ।
 श्रीदक्षिणादमशानं च श्मशानाष्टकमेव तत्^५ ॥ ६९ ॥
 परितो देवदेवेशि शतद्वारसमन्वितम् ।
 फोटिप्रहाण्डप्रेतैस्तु भूपितं भैरबीयुतम् ॥ ७० ॥
 त्रिंशत्त्रिंशत्पद्मभाः^६ शरभैः संयुतं शिवे ।
 महाज्वालानलैर्दातं मुण्ड^७किन्दुविभूपितम् ॥ ७१ ॥
 सप्त^८प्रेतगता काली दक्षिणा तत्र तिष्ठति ।
 तदाहया घनुर्वेदाः सुन्दरीद्वारि संस्थिताः ॥ ७२ ॥
 सुन्दरीद्वारि देवेशि चतुर्वेदाः पङ्क्तः^९ ।
 ऋग्वेदोऽथ यजुर्वेदः सामवेदो ह्यथर्वणः ॥ ७३ ॥
 शिक्षा कस्यो म्याकरणं छन्दो ज्योतिर्निरुक्तम् ।
 पङ्क्तमिति संप्रोक्तं तथा पटुदर्शनानि च ॥ ७४ ॥
 पढान्नाया महेशानि तथा पटुशाम्भवं^{१०}शिवे ।
 कादिहादिक्रमेणैव द्विविधं परिकीर्त्तितम् ॥ ७५ ॥
 कादावष्टादशविधं हादावष्टादश प्रिये ।
 उपवेदचतुष्कं च तदारूपं शृणु पार्वति ॥ ७६ ॥
 ऋग्वेदस्य घनुर्वेदः शाखाभिः परिभूषितः ।

^१ C *य*, D *न्य* । ^२ D *शुक्ल* । ^३ C *क* । ^४ D मण्डला* ।
^५ B D N तत्र पुनः । ^६ B *य* । ^७ D शन* । ^८ D *व* ।
^९ B D N स्वहन्दाः, C सचन्द्राः । ^{१०} B *वी* ।

आयुर्वेदो यजुर्वेदाच्छाखाशतकसङ्कुलः ॥ ७७ ॥
 सामवेदस्य गान्धर्ववेदः प्रोक्तो महेश्वरि ।
 शाखामिर्भूयितो देवि कालप्रियकरः परः ॥ ७८ ॥
 अथर्वणस्य निगमस्तच्छाखामिर्विभूयितः ।
 पंचाशद्वै महामागो निगमः परिकीर्तितः ॥ ७९ ॥
 सप्तप्रकाशिकाद्धारि त्रिलोके त्रिक्रमेण च ।
 चतुष्पदं ब्राह्मणानां त्रिपदं क्षत्रजन्मिनाम् ॥ ८० ॥
 अथर्वणे नाधिकारः क्षत्रियाणां कदाचन ।
 तः क्रुर्माचरणं देवि ब्राह्मणद्वारतश्चरेत् ॥ ८१ ॥
 संस्कार एव तुर्यस्य^९ क्षत्रियाणां द्विजेश्वरः ।
 चतुष्पदा^{१०} ब्राह्मणाः स्युस्त्रिपदाः^{११} क्षत्रियाः स्मृताः ॥ ८२ ॥
 चतुर्दशमहाभारः^{१२} स्वर्गे श्रीमुन्दरीगृहे ।
 विक्रमहाभार^{१३} संख्या च पाताले पद्मिनीगृहे ॥ ८३ ॥
 तत्त्वसंख्यमहाभारो^{१४} मर्त्य^{१५} लोके प्रतिष्ठितः ।
 सिद्धानां नवनायानां देवा^{१६} नामोषसन्निधौ ॥ ८४ ॥
 सरस्वतीगृहे देवि क्रमात्ति^{१७} एति पार्वति ।
 शार्ङ्गं शैवं गाणपतं सीरं वैष्णवमेव च ॥ ८५ ॥
 बौद्धं तु देवदेवेशि तारापद्दर्शनानि च ।
 वैदिकं चैव सारं च गाणपत्यन्तमेव^{१८} च ॥ ८६ ॥
 बौद्धं तु देवदेवेशि त्रिपुरादर्शनानि च ।

^१ D ग^१ । ^२ B^२ स्त्री । ^३ D N गुच्छामिः । ^४ D N शाखाभिश्च ।

^५ C^५ य^५ । ^६ D सामग^६ । ^७ D^७ ति^७, C^७ वि^७ । ^८ D कर्त्तव्यं । ^९ D^९ राः ।

^{१०} B^{१०} वैश^{१०} । ^{११} B^{११} वेदा^{११} । ^{१२} B D^{१२} वः । ^{१३} B D^{१३} व^{१३} । ^{१४} B D^{१४} षो ।

^{१५} B मर्त्य^{१५}, C N B मृत्यु^{१५} । ^{१६} B D वेदा^{१६} । ^{१७} D^{१७} मस्ति^{१७} ।

^{१८} B च एव ।

चान्द्रं स्वायंमुवं जैन चीनं नीलं महेश्वरि ॥ ८७ ॥
 छिन्नायट्दर्शनान्यत्रे कीर्त्तितानि त्रिधा शिवे ।
 दर्शनत्रितयं देवि कालीविद्याप्रगोचरम् ॥ ८८ ॥
 अष्टादशपुराणानि तथैवोपपुराणकम्^१ ।
 वेदस्य गदितं देवि उपवेदस्य पार्वति ॥ ८९ ॥
 अष्टादशपुराणानि तथैवोपशमानि च ।
 एकधीरा च त्वरिता^२ काठिका सुन्दरी तथा ॥ ९० ॥
 छिन्ना मातङ्गिनी चैव गणेशार्काः प्रकीर्त्तिताः^३ ।
 बगला माळिनी तारा त्रिजटाऽक्षोम्यकाळके ॥ ९१ ॥
 बटुकः सुन्दरः शम्भुः शाम्भस्तु नवामकः ।
 अष्टादशपुराणानि उपसंख्यानानि पार्वति ॥ ९२ ॥
 श्रुतिर्वेदश्च देवेशि उपवेदश्च वै स्मृतिः ।
 चतुःषष्टिकला देवि चतुःषष्टिर्हि सिद्धयः ॥ ९३ ॥
 तयोपनिषदोऽन्यत्र द्विपञ्चाशन्महेश्वरि ।
 उपदि^४ष्टानि देवेशि चतुःषष्टि भवन्ति च ॥ ९४ ॥
 सूक्तानि त्रिसहस्राणि ताण्डवानां शतं शिवे ।
 त्रिशतं कौशलाः प्रोक्ताः कौमुदी तु कलामिथा ॥ ९५ ॥
 दीपिकानां चतुःषष्टिः प्रकाशानां च सप्ततिः ।
 सांख्यायनानां पञ्चाशत् सुरा^५णां पञ्चकं शिवे ॥ ९६ ॥
 चार्त्तिकानां द्वयं देवि तन्त्रराजद्वयं शिवे ।
 नित्यापोदशतन्त्राख्यं खण्डाष्टकसमन्वितम् ॥ ९७ ॥
 हादिकादिमतत्वेन हादिकादिक्रमेण च ।

^१ B स् । ^२ C ° समानि च । ^३ C omits two lines. ^४ D एकाग्रं
 च चरिता । ^५ D ° बालिके तत । ^६ B परिशि । ^७ D यु । ^८ D द्वि ।
^९ N पूर्वा ।

पूर्वार्धं चोत्तरार्धं च मिलित्वा तु विराड्मतम् ॥ ९८ ॥

शक्तिसंगमनामानं तन्त्रराजं कहात्मकम् ।

चतुःखण्डसमायुक्तं तन्त्रराजोत्तमोत्तमम् ॥ ९९ ॥

पंचाशदध्याये^१र्युक्तं पटकपंचकसंयुतम् ।

एवं क्रमेण देवेशि तन्त्राण्यान्नायके शिवे ॥ १०० ॥

आधारमूलं देवेशि सूक्ष्म^२ब्रह्माण्डमत्र^३ तु ।

अनेकानि च देवेशि ब्रह्माण्डानि च मध्यतः^४ ॥ १०१ ॥

तस्योपरि महेशानि ब्रह्माण्डक^५लिकाकृतिम् ।

जन्मुद्गीपे यदामासस्तदा द्वीपेश्वरो भवेत् ॥ १०२ ॥

विष्वक्पक्रमेणैव देहमात्रप्रगोचरम् ।

दिशारात्रिमहेशानि नराणां पठिनाडिभिः ॥ १०३ ॥

पितृणां तु महेशानि मासद्वितयमेव च ।

ऋतुमात्रे दिशारात्रिः सिद्धानां परिकीर्त्तिता ॥ १०४ ॥

देवानां तु महेशानि हासन^६द्वितयं भवेत् ।

दक्षिणांश्वो भवेद्रात्रिस्तदन्यो^७ दिवसो भवेत् ॥ १०५ ॥

कालिकाया महेशानि पठिशून्ये तु नाडिका ।

नाडिपथिरेवात्र दिवसः परिकीर्त्तितः ॥ १०६ ॥

एवं क्रमेण देवेशि सर्वदा शून्यमध्यगा ।

अविनाशी सदा स्थाता कोटिब्रह्माण्डचर्चणा ॥ १०७ ॥

राजदन्तद्वये देवि ब्रह्माण्डानामनन्तकम् ।

स्थूलसूक्ष्मप्रभेदेन द्विविधं परिकीर्त्तितम् ॥ १०८ ॥

कालनित्या महेशानि सर्वदा व्याप्य तिष्ठति ।

^१ DN ह्यं । ^२ BCN * हृदये * । ^३ C लला * ; D शिला * । ^४ D * मेव ।

^५ B * मः । ^६ B * का * । ^७ C * नं । ^८ C * दान्या ।

विंशत्सा^१हस्रकं सप्तशती पट्त्रिंशदीरिता^२ ॥ १०९ ॥
 कालनित्या महेशानि परमाष्वादिरूपिणी ।
 पठ^३मध्ये घटीमध्ये कालनित्या प्रकीर्तिता ॥ ११० ॥
 सपादघटिका रूपा रात वै वासराः स्मृताः ।
 मुहूर्त्तरूपो देवेशि पक्षधात्र प्रकीर्तितः ॥ १११ ॥
 तद्द्वयेन भवेन्मासस्तद्द्वयं ऋतुरेव च ।
 तत्रयं त्वयनं देवि तद्द्वयं हायनं भवेत् ॥ ११२ ॥
 प्रत्येकं व्याप्य देवेशि कालनित्या प्रकीर्तिता ।
 परमाणुं समा^४रम्य हायनान्तं महेश्वरि ॥ ११३ ॥
 कालनित्या च संव्याप्य तिष्ठति परमेश्वरि ।
 मुहूर्त्ताख्यपदे देवि नाडीद्वयमुदीरितम् ॥ ११४ ॥
 मुख्यमानेन देवेशि सार्द्धनाडीद्वयं भवेत् ।
 दिनसप्तकमध्ये तु देवेशि वासराः स्मृताः ॥ ११५ ॥
 दिनपंचदशान्तं च तथा मासान्त^५कं शिवे ।
 ऋत्यन्तमयनान्तं च हायनान्तं महेश्वरि ॥ ११६ ॥
 स्थूलमानमिदं प्रोक्तं शृणु परायणक्रमम् ।
 दिनतो वारतः पक्षात् मासात् पट्त्रिंशता दिनैः ॥ ११७ ॥
 स्थूलसूक्ष्मप्रमेदेन राशिलग्न्यादिकं भवेत् ।
 स्या प्रहादिकं देवि सर्वमेतत् प्रवर्त्तते ॥ ११८ ॥
 यः संक्रमो विद्यमानः^६ स राशिः प्रातरेव^७ तु ।
 सूक्ष्मा राशिरियं प्रोक्ता प्रेतानां स्व^८नुराशिका ॥ ११९ ॥
 पलमात्रं भवेत्प्रं स्थूले तु षष्टिनाभिभिः ।

१ D स^१ ।

२ D देवताः ।

३ C जल^३ ।४ N मानन्दमा^४ ।५ C ल^५ ।६ C पंच^६ ।

७ C शमानं ।

८ D प्रभवैव ।

९ B प्रोतह्यार्त्तं,

D प्रेतादान्तं, C प्रेताहन्ते ।

; पल्लवं घटील्लं मुहूर्तं प्रहरे शिवे ॥ १२० ॥
 त्रिशनाडीक्रमेणैव दिवारात्रिकमेण च ।
 लग्रमेतन्निवा प्रोक्तं णशिसंक्रम^१मूलतः ॥ १२१ ॥
 लग्रं तात्कालिकं प्रोक्तं चतुर्धाऽऽत्र ग्रहाः शिवे ।
 मुनिनन्दरवीन्द्रैश्च स्थूलसूक्ष्मप्रभेदतः ॥ १२२ ॥
 सूर्योदये तु यो वारस्तद्धारश्च ग्रहाचतः ।
 पलनाडीक्रमेणैव ग्रहाणां परिवर्तनम्^२ ॥ १२३ ॥
 सूर्योदये तु यो वारस्तद्धारो वासरः सृजतः
 अहोरात्रं घटी देवि पलयाममुहूर्तकैः ॥ १२४ ॥
 ब्रह्मादिदेवजातीनां यो भोगो वर्षमात्रतः ।
 मनुष्याणां स भोगो हि वारस्तत्र भवेत् शिवे ॥ १२५ ॥
 सूक्ष्ममानेन देवेशि स भोगः परिवर्तते ।
 सूक्ष्मज्ञानं समासाय स्थूलज्ञानं ततश्चरेत् ॥ १२६ ॥
 तत्कालोदयवर्णस्य फालनित्याविधौ शिवे ।
 संयोगश्च प्रकर्त्तव्यः सा प्रोक्ता तूदयाक्षरी ॥ १२७ ॥
 उदयाक्षरसंयोगः फालनित्याविधौ शिवे ।
 गुणनेन चरेदेवि सा तु कालेश्वरी भवेत् ॥ १२८ ॥
 दिग्क्षरस्य संयोगः कालनित्याविधौ यदा^३ ।
 तदा दिगीश्वरी प्रोक्ता त्वरितं फलदायिनी ॥ १२९ ॥
 पृच्छ^४ कादूर्ण^५ संयोगात् कालनित्याविधौ यदा ।
 तदा जीवेश्वरी प्रोक्ता सर्वजीवप्रसाक्षिणी ॥ १३० ॥
 सया मासरुमेणैव मासः पंचविधो भवेत् ।
 चान्द्रसाधननाक्षत्रसौरबाह्यस्पतरुमात् ॥ १३१ ॥
 पौर्णिमात् पौर्णिमान्तो हि चान्द्रमासः प्रकीर्तितः ।

^१ D * लग्न, C * मन्त्र * । ^२ D * कीर्तनम् । * B शिवे । * C * चतुः ।

* N सप्त * ।

चन्द्रदर्शात् चंद्रदर्शं दिवा ^१चान्द्रः प्रकीर्तितः ॥ १३२ ॥
 अगामारम्य देवेशि पुनः सा वै यदा भवेत् ।
 सावनाख्यो महेशानि मासोऽयं च प्रकीर्तितः ॥ १३३ ॥
 ऋक्षाद^२र्क्षं सगारम्य नाक्षत्रः कीर्तितः शिवे ।
 संक्रमान्तं^३ च देवेशि सौर इत्यभिधीयते ॥ १३४ ॥
 बार्हस्पत्यभिधो मासः पट्टत्रिंशद्विसात्मकः ।
 नित्या पोडशभिर्देवि मासः षोडशकं भवेत् ॥ १३५ ॥
 अष्टादशदिनैर्देवि पक्षश्चात्र प्रकीर्तितः ।
 तद्द्रव्यैर्मास इत्युक्तस्तत्क्रमं शृणु पार्थसि ॥ १३६ ॥
 पूजाक्रमे महेशानि नित्यापोडशमण्डलम् ।
 नित्यापोडशकं देवि शान्तिः सप्तदशी शिवे । १३७ ॥
 शान्त्यतीता तदन्ते स्यादेवमष्टादश प्रिये ।
 न न्हासो न च वृद्धिश्च नित्यादिवसमण्डले ॥ १३८ ॥
 उदयार्णक्रमेणैव सम्पूर्णां दियसो भवेत् ।
 तुर्प्यमासो महेशानि पंचाशद्विसात्मकः ॥ १३९ ॥
 वर्णमासाभिधः प्रोक्तः प्रत्यहं वर्णमात्रकः ।
 चत्वारिंशत्पाद्यै च ऊनपंचाशदेव वा ॥ १४० ॥
 पंचाशन्मातृकावर्णान्मण्डलं त्रिविधं स्मृतम् ।
 पूर्वं बटुकसंमत्या द्वितीये कालसम्प्रतिः ॥ १४१ ॥
 द्वितीये त्रिविधत्वं च कीर्तितं परमेश्वरि ।
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ १४२ ॥

इति श्रीशक्तिसङ्गममहातन्त्रराजे उत्तरभागे प्रथमखण्डे श्रीमदक्षोभ्यनारायणवादे
 कालनित्याविधिर्नाम द्वितीयः पटलः ॥ ३ ॥

^१ B N च ।

^२ All MSS "६" ।

^३ C "मयं" ।

तृतीयः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि भूतादियुगनिर्णयम् ।

श्रीशिव उवाच ।

रहस्यातिरहस्यं च संक्षेपात् कथ्यते शृणु ॥ १ ॥

ब्रह्मणोत्पत्तिमारम्य वर्तमानदिनावधिः ।

अहर्गणस्य विज्ञानं सिद्धान्तः परिकीर्तितः ॥ २ ॥

कलेरारम्भदिवसात्^१ वर्तमानदिनावधिः ।

अहर्गणस्य विज्ञानं तन्त्रमिल्यभिधीयते ॥ ३ ॥

युगादिदिनमारम्य शकाहान्तं महेश्वरि ।

अहर्गणस्य विज्ञानं करणं^२ कीर्तितं मया ॥ ४ ॥

कृतादीनां युगानां तु^३ दिनेष्वेकैकशः क्रमात् ।

दिनमित्या भवे^४ 'चतुर' स दिनं प्रतिवासरम् ॥ ५ ॥

आदौ कलावतीते तु वर्षेष्वेकादशस्वथ ।

वर्षे द्वादशमे मासे चैत्राख्ये नवमीतियो ॥ ६ ॥

यारे रवेर^५ तीते च नाथे विधेश^६ सम्भवे ।

तदारम्योदयक्षान्ता^७ वर्णाः^८ पट्विंशदात्मकाः^{१०} ॥ ७ ॥

युगवासरभेदेन वर्तन्ते परमेश्वरि ।

स्वराः षोडशमिस्तान्तु गणयेदक्षरं प्रति ॥ ८ ॥

^१ D * वादिवसादेवि । * D देवेशि । * B * दीना । * D दिनाद्यभावे । * C D N क्षता ।

* D तियाव । * D मित्रे च । * D * न्तो । * D * र्ण । ^{१०} D * क ।

एकैकस्वरयुक्तेन वर्णेनावान्त^१रो युगः ।
 अवान्तर^२युगा ज्ञेया दिवसा वर्णसंख्यया ॥ ९ ॥
 क्रमात् पट्त्रिंशद्दर्णाः स्युः प्रत्येकं प्रतिवासरम् ।
 युगैः षोडशमित्वेवमेको वर्णो युगो मतः ॥ १० ॥
 पट्सप्तत्युत्तरेः पंचशतसंख्यैश्च वासरैः ।
 एतैर्वर्णयुगैः प्रोक्तः पट्त्रिंशद्भिर्महायुगः ॥ ११ ॥
 सहस्राणां च विंशत्या^३ पट्त्रिंशदधिकैः शतैः ।
 सप्तमिथ दिनानां तु संख्या प्रोक्ता महायुगे ॥ १२ ॥
 'आई' पल्लवितेत्यत्र सिद्धा वर्णात्र सूचिताः ।
 अन्तराः सप्तपंचाशत् भासाः सप्त दिनानि पट्^४ ॥ १३ ॥
 फालेनैव अन्तराणां एकपर्याय ईष्यते ।
 पर्यायश्च कलौ सप्त सहस्राणि ततः परम् ॥ १४ ॥
 एकादशोत्तरत्वं च^५ पट्शतानि भवन्ति हि ।
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ १५ ॥

भीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि पीठानां तु विनिर्णयम् ।
 यस्य विज्ञानमात्रेण साधकः सिद्धिमाप्नुयात् ॥ १६ ॥

धीशिव उवाच ।

पीठं तु पंचधा प्रोक्तं पंचायतनमार्गतः ।
 सप्तसोपानसंयुक्तं मेरुकैलासमार्गतः ॥ १७ ॥
 सिंहाक्रान्तं च देव्यां वै शैवे शृणमरूपकम् ।
 वैष्णवे गरुडाक्रान्तं गजक्रान्तं च गाणपे ॥ १८ ॥

^१ N * स * । ^२ D अन्तराल, C अन्तरेऽय । ^३ N त्रि * । ^४ D द्विपट्
 द्विपट् । ^५ C N * रं ता ।

हंसा^१क्रान्तं सौरमन्त्रे^२ काल्या^३ प्रेतसमन्वितम् ।
 नवसोपानसंयुक्तं सुन्दर्याः पीठमीरितम् ॥ १९ ॥
 सोपानेन समायुक्तमङ्गुलोन्त्सेधमेव च ।
 इति पीठं मया प्रोक्तं ऋतुशाम्भवंकं शृणु ॥ २० ॥
 चैत्रादिमासमारम्य फाल्गुनान्तं महेश्वरि ।
 वसन्तादि समारम्य हेमन्तान्तं महेश्वरि ॥ २१ ॥
 ऋतुपट्कं मया प्रोक्तं अत्रैवं शाम्भवक्रमः ।
 कृष्णशुक्लपक्षयोगात् द्विमासे पट्टिवासराः ॥ २२ ॥
 पट्टिपट्कप्रयोगेन त्रिशतं पट्टिरस्मयः ।
 मधुकृष्णा वसन्ताख्या प्रतिपत् परिकीर्तिता ॥ २३ ॥
 मधुकृष्णा वसन्ताख्या द्वितीया परिकीर्तिता ।
 एवं क्रमेण देवेशि शुक्लपक्षेऽपि योजयेत् ॥ २४ ॥
 माधवकृष्णप्रतिपद् द्वितीया च ततः शिवे ।
 एवं शुक्लक्रमेणैव सर्वत्र विनियोजनम् ॥ २५ ॥
 अथ गान्धर्वक्रमेणैव शाम्भवं शृणु साम्प्रतम् ।
 पट्पंचाशन्महापुर्व्यः पार्थिवे परिकीर्तिताः ॥ २६ ॥
 जलप्रामा^४ महेशानि द्विपंचाशत् प्रकीर्तिताः ।
 आग्नेय^५रस्मयो देवि द्विपट्टिरिति कीर्तिताः ॥ २७ ॥
 वायव्यप्रामा^६ देवेशि चतुःपंचाशदीरिताः ।
 अथ नामसप्रामाणां संख्या द्विसप्ततिर्भवेत् ॥ २८ ॥
 अथ मानसप्रामाणां संख्यां शृणु महेश्वरि ।
 चतुःपट्टिरिति प्रोक्ता क्रमात् पट्शाम्भवे भवेत्^७ ॥ २९ ॥
 श्रीपुरादिमहापुर्व्यः पार्थिवाख्ये प्रकीर्तिताः ।
 पट्शाम्भवादिप्रामाणां संख्यामग्रे प्रकथ्यते ॥ ३० ॥

प्रत्येकं चैव नामानि कथ्यन्ते सिद्धिके'रे ।
 पूर्वं संसूचितं ते यत्तदद्य कथ्यते शृणु ॥ ३१ ॥
 गोपनीयं महेशानि स्वयोनिरपरा यया ।
 श्रीफाल्गुपासका ये च तत् कुलं परिकीर्तितम् ॥ ३२ ॥
 तेषां समूहो देवेशि कुलं^१ संकीर्तितं मया ।
 फाल्गुविद्योपासकैस्तु^२ कुलपूजाविधौ त्रिवे ॥ ३३ ॥
 गन्तव्यं यत्नतो देवि नान्यत्र प्रव्रजे^३त्कचित् ।
 अन्यत्र यदि वे गच्छेत्तदुच्छिष्टं भवेच्छिवे^४ ॥ ३४ ॥
 यस्य या देवता प्रोक्ता सा तस्येष्टा प्रकीर्तिता ।
 माध्वीकं पात्रमव्यस्यं तर्पणोच्छिष्टमेव तु^५ ॥ ३५ ॥
 उच्छिष्टतर्पणादेव देवताशापमामुयात् ।
 अत एव महेशानि बन्धनानि प्रजायते ॥ ३६ ॥
 एवं सर्वं तु विज्ञाय सङ्गं त्यक्त्वा सुखी भवेत् ।
 एतच्चक्रे महेशानि गच्छेद्दे^६व कुलाकुलम्^७ ॥ ३७ ॥
 रहस्यं तु महेशानि पूजान्ते शृणु सादरम् ।
 घटस्यशुद्धिसहितं तृतीयादि संपंचमम् ॥ ३८ ॥
 देव्ये निवेद्यते देवि तदन्ते वीरमोजनम् ।
 तद्वीरमोजने देवि स्वदेवतर्पणं भवेत् ॥ ३९ ॥
 उच्छिष्टेन महेशानि कथं तु^८ तर्पणं भवेत् ।
 एतदज्ञानतो देवि देवताशापमामुयात् ॥ ४० ॥
 जाते तु देवताशापे बन्धनं जायते ध्रुवम् ।
 कुलाकुलमिदं प्रोक्तमकुलं शृणु पार्वति ॥ ४१ ॥

^१ N 'व' । ^२ C 'ले' । ^३ B स्तए । ^४ N भवे' । ^५ C N 'त्रिवे' ।

^६ D 'कं भवेत्' । ^७ N 'दे' । ^८ C D 'था' । ^९ B D तए' ।

मुन्दरी मैत्री घृष्णा त्वकुलचने^१ कीर्तिता ।
 अकुलास्तु महेशानि तन्पूजायां व्रजेत् सदा ॥ ४२ ॥
 तैर्नान्यत्र प्रगन्तव्यं इति संक्षेपतो मतम् ।
 प्रमादात् यदि गच्छेद्दे^२ तेषां शापो भवेद् ध्रुवम् ॥ ४३ ॥
 पूर्णाभिषेकराहितं वीरपक्षे^३ मतं शिवे ।
 पूर्णचक्रे महेशानि पूर्णचक्री भवे^४द् ध्रुवम् ॥ ४४ ॥
 ऊर्ध्वाम्नाये महेशानि ऊर्ध्वाम्नायी व्रजेत् सदा ।
 निर्याणदीक्षितो देवि निर्वाणपूजने व्रजेत् ॥ ४५ ॥
 पट्टशाम्भवरूपे देवि शाम्भवाचार्यविधौ व्रजेत् ।
 मेधादीक्षाविधौ देवि नेदं^५ मानं मयेरितम् ॥ ४६ ॥
 सिद्धरूपे महेशानि स्वे^६च्छया कर्म वा चरेत् ।
 गौडदक्षिणकाश्मीरसम्प्रदायक्रमाद्भवेत् ॥ ४७ ॥
 गौडे सर्वत्र गमनं^७ कीर्तितं तु मया तव ।
 पञ्चान्तये महेशानि काश्मीरे गमनं भवेत् ॥ ४८ ॥
 कुलाकुलविभेदेन केरले गमनं भवेत् ।
 पूर्णाभिषेकयुक्तानां सर्वत्र गमनं शुभम्^८ ॥ ४९ ॥
 पूर्णाभिषेकी देवेशि यस्मिन् देशे विराजते ।
 स देशो धन्यतां याति सनन्तादृशयोजनम् ॥ ५० ॥
 पूर्णाभिषेकयुक्तानां शक्तिपातः प्रजायते ।
 अपोम्यस्यापि कालेन फालीनियारत्तस्य च ॥ ५१ ॥
 चतुःश्लिषित्री देवि शक्तिपातो भवेन् ध्रुवम् ।
 नील^९सारस्वते तन्त्रे पंचवा परिकीर्तितः ॥ ५२ ॥
 श्रीमुन्दर्या महेशानि शक्तिपातोऽप्या भवेन् ।

^१ D कुलकुलं । *CN* ४* । *N मये* । *CN* ६* । *C २* ।
^२ *C* मात्से । *B D गन्तव्यं । *C भवेत् । *B घटी ।

छिन्ना^१विद्याविधौ देवि शक्तिपातश्चतुर्विधः ॥ ५३ ॥
 बगलाया^२सु विद्यासु शक्तिपातो द्विधा भवेत् ।
 वैष्णवाद्यागमे देवि शक्तिपातस्तु पञ्चधा ॥ ५४ ॥
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं रहस्यं सादरं शृणु ।
 शक्तिं विना महेशानि पूजनं यः समाचरेत् ॥ ५५ ॥
 स दरिद्रो^३ मम^४ द्रोही तस्य नाशो भविष्यति ।
 शक्तिशिवात्म्यमासाद्य पूजनं समुपाचरेत् ॥ ५६ ॥
 एवं यः कुरुते मर्त्यः स शिवो नात्र संशयः ।
 शक्तैस्तु पूजनं कार्प्यं दिव्यमात्रफलस्ये ॥ ५७ ॥
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं पात्रभेदं शृणु म्रिये ।
 रसवेद^५मितैः पात्रैः संख्या सर्वोत्तमा भवेत् ॥ ५८ ॥
 फलासंख्यामितैः पात्रैः संख्या प्रोक्ता तु मध्यमा ।
 भायसंख्यामितैः पात्रैः संख्या प्रोक्ता कनिष्ठिका ॥ ५९ ॥
 क्षाणसंख्यामितैः पात्रैः संख्या सामान्यकर्मणि ।
 केरलाक्षेव कास्मीरो गौडक्षेव तृतीयकः ॥ ६० ॥
 केरलाख्यमते देवि वारि^६पात्रं तु दक्षिणे ।
 कास्मीरे तर्पणे भेदो गौडे वामकरे भवेत् ॥ ६१ ॥
 देवीप्रणवनामा च निर्गुणप्रणवस्तथा ।
 फगला फगला बाणी पराद्याश्च शतोत्तराः^७ ॥ ६२ ॥
 अथातः संप्रवक्ष्यामि निर्णयं प्रणवस्य च ।
 फलापञ्चकसंयुक्तस्तन्क्रमं शृणु पार्वति ॥ ६३ ॥
 अकारश्च उकारश्च मकारश्च तृतीयकः ।
 नादश्चतुर्थो गदितः पञ्चमो विन्दुरीरितः ॥ ६४ ॥

^१ D "प्र" । ^२ D कालविद्या " । ^३ N "ही" ।

^४ D भवे " ।

^५ N "वेद" । ^६ BD वडि । ^७ D प्रणवोत्तराः ।

ब्रह्मा विश्वुथ रद्रथ ईश्वरथ सदाशिवः ।
 एते पञ्च महाप्रेताः प्रणवं च समाश्रिताः ॥ ६५ ॥
 शृणु यत्नेन देवेशि कलासप्तकरूपिणम् ।
 कलासप्तस्वरूपं च पञ्चधा भेद ईरितः^१ ॥ ६६ ॥
 अकारश्च उकारश्च मकारश्च तृतीयकः ।
 नादविन्दुस्ततो देवि नादातीतस्ततो भवेत् ॥ ६७ ॥
 विन्द्वतीता सप्तमी स्याच्छ्राम्भवी परिकीर्त्तिता ।
 शक्तीः^२ शृणु महेशानि किमितोऽपि रहस्यकम् ॥ ६८ ॥
 अकारश्च उकारश्च मकारश्च तृतीयकः ।
 नादश्च तदतीतश्च^३ विन्दुश्चैव ततः परम् ॥ ६९ ॥
 विन्द्वतीता सप्तमी स्यादेवं शक्तिकला^४ शिवे ।
 शक्तशक्ति^५ क्रमेणैव कलासप्तकमीरितम् ॥ ७० ॥
 आदौ परा विनिर्दिष्टा ततश्चैव परापरा ।
 तदतीता तृतीया स्यात् चित्परा च चतुर्थिका ॥ ७१ ॥
 तत्परा पञ्चमी ज्ञेया तदतीता रसामिधा ।
 सर्वातीता सप्तमी स्यादेवं सप्तविधाः कलाः ॥ ७२ ॥
 पञ्च क्रमेण देवेशि शृणु सप्तकलासतीम् ।
 ब्रह्मा विश्वुथ रद्रथ ईश्वरथ सदाशिवः ॥ ७३ ॥
 शान्तिश्च तदतीता च बलासप्तकमीरितम् ।
 चतुर्थ्यं तु कशिपुः मृतकश्च सदाशिवः ॥ ७४ ॥
^६ ब्रह्मादयश्चतुष्पादाः कशिपुस्तु^७ सदाशिवः ।
 आष्टादनं तु कामेशस्तत्रस्था मुन्दरी कला ॥ ७५ ॥

^१ B "मन्वि" । ^२ D N सप्त । ^३ D "मीरितम्" । ^४ C "क्ति" ।

^५ C D N "ता च" । ^६ D N "जा. कल्प." । ^७ B D N शंभुशक्ति ।

^८ This line is omitted in C N । ^९ MSS "कल्पं तु" ।

प्रणवः सुन्दरीरूपः कलासप्तक^१संयुतः ।
 पञ्चप्रणवयोगे तु कलासप्तकपञ्चके^२ ॥ ७६ ॥
 सप्ततारोति विख्याता कथिता पूर्वमेव तत् ।
 हंसरूपा कामकला तत्स्वरूपं निगद्यते ॥ ७७ ॥
 हकारेण बहिर्याति सकारेण विशेत् पुनः ।
 हकारस्य सकारस्य लोपे कामकला भवेत् ॥ ७८ ॥
 पक्षद्वयेन रहितो हंसः कामकला भवेत् ।
 सोऽहमेतस्य देवेशि रूपं कामकलाभिधम् ॥ ७९ ॥
 सोऽहमित्यत्र देवेशि प्रणवः परिनिष्ठि^३तः ।
 जीवः^४ पक्षद्वयत्यागात् प्रणवः परिकीर्तितः ॥ ८० ॥
 पराप्रासादविद्यायां एवमेव प्रकीर्तितम् ।
 पक्षद्वयं सकारे च गगनेऽपि द्वयं भवेत् ॥ ८१ ॥
 र^५कारद्वययोगे तु सकारोत्पत्तिरीरिता ।
 ई^६कारिकारयोगे तु हकारः कीर्तितो मया ॥ ८२ ॥
 अत एव महेशानि चतुःपक्षस्वरूपिणी ।
 चतुर्धरणरूपा च परा^७प्रासाददेवता ॥ ८३ ॥
 आद्ये आद्यं परित्यज्य चरमे तु तदन्तकम् ।
 पक्षद्वयेन संयुक्तः^८ प्रणवः परिकीर्तितः ॥ ८४ ॥
 र^९कारः प्रथमः पक्षस्वेकारस्तु द्वितीयकः ।
 मायाबीजादिके देवि रतिबीजादिकेऽपि च ॥ ८५ ॥
 प्रणवस्य समुत्पत्तिर्वर्तते प्रियवादिनि ।
 अर्हन्नारीश्वरो देवि हकारः परिकीर्तितः ॥ ८६ ॥
 शक्तिबीजं तथा प्रोक्तं शृणु कामकलां शिवे ।

^१ N * क्षं * । ^२ B * स्वरूपकः । ^३ D * थि * । ^४ B D N * वे ।
^५ D * थं * । ^६ D * ओं * , B * इ * । ^७ N * रं * । ^८ B * सक्तं , D * युक्तः ।
^९ D * वं * ।

ईकारार्द्धमतं विन्दु^१मुखं मत्स्रजोगतम्^२ ॥ ८७ ॥
 स्तनो^३ दहनशीतांशुर्पोनिर्होर्द्धं^४ कला भवेत् ।
 हकारार्द्धपदे देवि ईकारैकारगौरितम् ॥ ८८ ॥
 मुखं विन्दुमेहेशानि तदधस्तु कुचद्वयम् ।
 हकारार्द्धकलारूपं योनिचक्रं विदुः प्रिये ॥ ८९ ॥
 अधोविन्दुर्महेशानि परारूपः प्रकीर्तितः ।
 योनिविन्दुर्महेशानि तत्परारूपवान् भवेत् ॥ ९० ॥
 कुच^५विन्दुमेहेशानि तदतीता प्रकीर्तिता ।
 चित्परा तु द्वितीयस्तु तदतीता मुखे भवेत् ॥ ९१ ॥
 सर्वातीता चण्ड^६रूपा बीजादूर्ध्वं व्यवस्थिता ।
 वाच्यातीतां कलां विद्धि ई^७कारोर्ध्वरूपां शिवे ॥ ९२ ॥
 इति कामकलारूपं कीर्तितं तु मया तव ।
 अन्यत्रैव^८ शकारान्तु शक्तिद्वयपुष्टं भवेत् ॥ ९३ ॥
 र^९कारस्तु महेशानि काली कामकला मनुः ।
 काली कामकला देवि मुह्यता हंसगता भवेत् ॥ ९४ ॥
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ।

श्रीशिव उवाच ।

गृह्णास्तुं प्रवक्ष्यामि येन देव^{१०}मयो भवेत् ॥ ९५ ॥
 ईशानादिनिर्भ्रत्यन्तं वास्तुसर्पं प्रकीर्तितः ।
 वाच्यादिवह्निपर्यन्तं सर्पहस्ताद्वयं भवेत् ॥ ९६ ॥
 पैञ्च^{११} पादपुष्पं^{१२} देवि ऐशान्यां शिर एव च ।
 सर्पगात्रमिदं प्रोक्तं ज्ञान्वा कर्माणि कारयेत् ॥ ९७ ॥
 शिरोघाताद्भवेन्मृत्युः पुच्छे^{१३} सर्वार्थनाशनम् ।

^१ D 'नु, N 'न्दु। ^२ CB 'तां। ^३ C 'ततो। ^४ C 'द्वन्द्व, D 'दं।
^५ 'ऊर्द्ध'। ^६ CD 'न्द'। ^७ D 'ह'। ^८ D 'बह'। ^९ D 'ह'।
^{१०} B 'वा। ^{११} B D N 'पुष्टं। ^{१२} C 'पुष्पं'।

पिण्ड^१कायां भवेदुःखं क्रोडे सर्वायसाधनम् ॥ ९८ ॥
 चलस्थिरप्रभेदेन द्विधा वास्तु प्रकीर्तितम् ।
 नैर्ऋत्यां पूजयेदेवि वास्तुसर्पगृहाधिपम् ॥ ९९ ॥
 वास्तुपूजां विधायाय कूर्मं ज्ञात्वा प्रयत्नतः ।
 स्थानसंशोधनं कृत्वा स्वयं तु व्रतवान् भवेत् ॥ १०० ॥
 पराजं च परद्रव्यं तथैव तु प्रतिग्रहम् ।
 परस्त्रीं परनिन्दां च मनसाऽपि विवर्जयेत् ॥ १०१ ॥ ✓
 जिह्वा दग्धा परान्नेन करौ दग्धौ प्रतिग्रहात् ।
 मनो दग्धं परस्त्रीभिः^२ कथं सिद्धिर्वरानने ॥ १०२ ॥ ✓
 प्रतिग्रहं महेशानि सर्वथा परिवर्जयेत् ।
 प्रतिग्रहोत्पपापं तु शृणु यत्नेन शाम्भवि ॥ १०३ ॥
 शृते तु नरकं यायात् स्वस्वकर्मानुसारतः ।
 भोगोत्तरं महेशानि पितृलोकं व्रजन्ति ते ॥ १०४ ॥
 ततो व्रजन्ति ते देवि सूर्यलोकं प्रतिग्रही ।
 ततश्चन्द्रपुरं गच्छेत् ततश्चन्द्रत्वतां व्रजेत् ॥ १०५ ॥
 भारत्वं प्राप्य देवेशि भूमौ वर्पति योगतः ।
 पूर्वदत्तं त^३दन्नं हि इह प्रत्यक्षगोचरम् ॥ १०६ ॥
 दत्तं विना महेशानि न पूर्तिः कापि दृश्यते ।
 तदन्नं भाण्डगोपे^४न चाग्नौ दाहत्वतां व्रजेत् ॥ १०७ ॥
 पाके^५ तूदरपूर्त्यर्थं मुञ्चते सर्वजन्तुभिः ।
 यावत्तु पूर्वज^६न्तुभि दत्तं दापितमेव तु ॥ १०८ ॥
 तदेव प्राप्यते देवि नादत्तमुपतिष्ठते ।
 नाधिकं न च वै न्यूनं प्राप्यते जन्तुभिः क्वचित् ॥ १०९ ॥

१ पीण्डि । २ D तत्त्व । ३ C पु । ४ C य । ५ B D 'तेये' ।
 ६ N 'त' ।

तदन्नं^१ देवदेवेशि तस्य विघ्नान्तां व्रजेत् ।
 तत्र देवि कृमिर्मूत्वा तदन्ते चान्ययोनिमाक् ॥ ११० ॥
 प्रतिग्रहं परित्यज्य मन्त्रसिद्धिं समाचरेत् ।
 जातसूतकमादौ स्यात्तदन्ते मृतसूतकम् ॥ १११ ॥
 सूतकद्वयसंयुक्तः स^२ म^३त्रो नैव सिष्यति ।
 जन्मसूतकजं देवि संस्कारदशकं शिवे ॥ ११२ ॥
 जननादिषु गुप्तान्तं संस्कारदशकं शिवे ।
 दिवसा दश वै देवि सूतके परिकीर्त्तिताः ॥ ११३ ॥
 दशसंस्कारयोगेन जातसू^४तकवारणम् ।
 जपादिभोजनान्तं हि दशाङ्का^५ तु पुरस्कृत्या ॥ ११४ ॥
 मृत^६सूतकमेतद्धि दशाहं सूतकं मतम् ।
 जीषहीनो यथा देही सर्वकर्मसु न क्षमः ॥ ११५ ॥
 पुरश्चरणहीनो हि तथा मन्त्रः प्रकीर्त्तितः ।
 द्वितीयं तु मया प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ ११६ ॥

श्रीदेव्युवाच ।

विश्वेश श्रोतुमिच्छामि चक्रमष्टाष्टकामिधम् ।
 रहस्यातिरहस्यं च वद मे करुणानिधे ॥ ११७ ॥

ईश्वर उवाच ।

रहस्यातिरहस्यं हि कथ्यते गोपनं कुरु ।
 उत्तमं मध्यमं चैव तृतीयमधमं भवेत् ॥ ११८ ॥
 उत्तमं शिवचक्रं स्यान्मध्यमं वैष्णवं भवेत् ।
 अधमं कामचक्रं स्याज्जीवचक्रमिति स्मृतम् ॥ ११९ ॥

^१ C तं दत्तं । ^२ B C D द्वाभ्यां तु सहितः । ^३ C त्रं । ^४ D मृ ।

^५ B ङा । ^६ C नष्ट ।

जीवचक्रं तथा प्रोक्त जीवमेहस्तथा त्वयम् ।
 पक्त्याकारेण देवेशि चक्राकारेण वा जपेत् ॥ १२० ॥
 त्रिदुस्थाने स्वय स्थित्वा निर्विकल्पो जितेन्द्रिय ।
 अविभार समासाद्य पूजा कुर्यात्प्रयत्नत ॥ १२१ ॥
 भिवाशी जायमानस्तु सारको नश्यति ध्रुवम् ।
 त्रिशतं पष्टि देवेशि देव्यावरणशक्तय ॥ १२२ ॥
 पञ्चविंशति देवानी पञ्चि^१षासक्तय क्रमात् ।
 पट् पड्दर्शने प्रोक्ता पडान्नाये तु पड् भवेत् ॥ १२३ ॥
 द्विसप्ततिर्महेशानि निर्वाणशक्तय स्मृता ।
 त्रिशतपष्टि देवेशि शाम्भवक्रमरत्नय^२ ॥ १२४ ॥
 योगिनीनां चतु पष्टिकोटिरुक्ता महेश्वरि ।
 योढान्यास्तोदितारोपशक्तयो या प्रकीर्तिता ॥ १२५ ॥
 प्रतिशतौ^३ महेशानि कोटिसख्या प्रकीर्तिता ।
 तदष्टगुणित कुर्यादष्टक कीर्तित मया ॥ १२६ ॥
 सर्वत्राष्टगुण कुर्याद्भवेदष्टक क्रमात् ।
 शीवाष्टक^४मिदं प्रोक्तं शम्भुसाध्यं न चान्यथा ॥ १२७ ॥
 प्रत्येकमष्टकोटिर्वा कलाकोटिश्च वा^५ प्रिये ।
 श्रीविद्याया कनिष्ठ स्यान्निर्वाणे^६ मध्यमं भवेत् ॥ १२८ ॥
 पट्शाम्भवादिभेदा तदीक्षाया परमेश्वरि ।
 उत्तमं कथितो देवि क्रमस्त्वष्टाष्टकाभिध ॥ १२९ ॥
 अष्टाष्टकं वैष्णवाख्यं कथ्यते शृणु साम्प्रतम् ।
 आष्टतिशक्तयो देवि त्रिशत^७ पष्टि कीर्तिता ॥ १३० ॥
 प्रत्तिशक्ती त्वष्टशक्ति पूजयेद्यन्त शिवे ।

^१ C * क प * ।

^२ D * श * ।

^३ D * शक * ।

^४ N * ज्ये ।

^५ D * वपट्क * ।

^६ D * टीश्वर * ।

^७ C * ष, C D * षे ।

^८ D द्वितीयम् ।

द्विसहस्रं चाष्टशती त्वशीतिः शक्तयो मताः ॥ १३१ ॥

प्रत्येकाष्टगुणं चक्रं प्रोक्तमष्टाष्टकं त्विदम् ।

अष्टाष्टकमिदं प्रोक्तं पूर्वमष्टगुणं यदा^१ ॥ १३२ ॥

तदानन्दभैरवाख्यं प्रोक्तमष्टाष्टकं शिवे ।

लक्षद्वयं महेशानि चत्वारिंशत्सहस्रकम् ॥ १३३ ॥

एतद्विगुणितं देवि चतुर्लक्षं महेश्वरि ।

षष्टिसाहस्रकं देवि अशीतिः^२ शक्तयो मताः ॥ १३४ ॥

द्विशतं विशतिरिति त्वानन्दाष्टकमीरितम् ।

चतुर्विंशतिसाहस्रं चत्वारिंशतिशक्तयः ॥ १३५ ॥

आवृत्तौ तु महेशानि त्रिंशतं षष्टिरश्मयः ।

एवमेक पूजनं तु त्वष्टावरणसंयुतम् ॥ १३६ ॥

एकाष्टकमिदं प्रोक्तमेवमष्टाष्टकं भवेत् ।

द्विसहस्रं चाष्टशतमशीतिः शक्तयो भवेत् ॥ १३७ ॥

अष्टाष्टकमिदं प्रोक्तं पञ्चपञ्चक्रमेण तु ।

पूर्णामिपेकसंयुक्तस्तूर्वाभ्यायप्रदीक्षितः^४ ॥ १३८ ॥

पट्शान्भवक्रमे देवि कुर्यादष्टाष्टकं क्रमात् ।

अष्टाष्टकस्य विज्ञानी शिव एव न संशयः ॥ १३९ ॥

शिरो देयं धनं देयं देया स्त्रीर्यत्नतः शिवे ।

वसुपूर्णं गृहं देयं त्विदं साधनमुत्तमम् ॥ १४० ॥

रहस्यातिरहस्यं हि गोप्याद्गोप्यं महेश्वरि ।

प्रोक्तमेतन्मया देवि किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ १४१ ॥

एतस्य फलवाङ्मय मया वक्तुं न शक्यते ।

स्त्रियो देवाः स्त्रियः सृष्टिः स्त्रियः कल्याणकारिणी ॥ १४२ ॥

स्त्रीरूपं तु महेशानि यत्किञ्चिज्जगतीतले^५ ।

एका चेत् युवती पूज्या समस्तं जयतीतलम् ॥ १४३ ॥
 स्त्रीणां दर्शनमात्रेण जगतीतलपूजनम् ।
 कृतं भवति देवेशि नात्र कार्या विचारणा ॥ १४४ ॥
 रूपं दृष्ट्वा तु प्रणमेद्रूपमानन्दकारकम् ।
 रूपानन्दे समायाते किमन्यत्र प्रयोजनम् ॥ १४५ ॥
 रूपं रूपं परं धाम रूपं रूपं परं तपः ।
 रूपं रूपं परं^{*} वस्तु न भूतं न भविष्यति ॥ १४६ ॥
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ।

इति श्रीशक्तिस्तोत्रमहातन्त्रराजे उत्तरभागे प्रथमखण्डे श्रीमदधोभ्यमहोप्रतापसंवादे उत्तरकेरले
 अष्टाष्टकनिरूपण नाम तृतीय पटले ।

^{*} B समं ।

चतुर्थः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

अष्टाष्टकं त्वया प्रोक्तं सर्वसिद्धिकरं मुवि ।
किं सम्प्रदायमार्गेण पात्रज्ञानं च^१ कीर्तितम् ॥ १ ॥
तन्मे वद महादेव यद्यहं तव बह्वभ ।

श्रीशिव उवाच ।

रहस्यं च प्रवक्ष्यामि ज्ञानं संकथ्यते शृणु ॥ २ ॥
केरलक्षैव काश्मीरो गौडमार्गस्तृतीयकः ।
षट्पंचाशदशमेदात् सर्वत्र व्याप्य तिष्ठति ॥ ३ ॥
अष्टादशसु देशेषु गौडमार्गः प्रकीर्तितः ।
नेपालदेशमारम्य कलिङ्गान्तं महेश्वरि ॥ ४ ॥
आर्यावर्त्तं समारम्य समुद्रान्तं महेश्वरि ।
केरलाख्यः क्रमः प्रोक्तस्तून^२विंशतिदेशके ॥ ५ ॥
तदन्यदेशे देवेशि काश्मीराख्यः क्रमः शुभः ।
शंकरस्तु भवेद्वाह्यो वेदवाह्यो द्विजो यथा ॥ ६ ॥
केरलादिक्रमेणैव शृणु पात्रविनिर्णयम् ।
विश्वामित्रकपालं तु केरले परिकीर्तितम् ॥ ७ ॥
पात्रं तुम्बीकपालं तु काश्मीराख्यरुमे भवेत् ।
महाकपालपात्रं च गौडमार्गे प्रकीर्तितम् ॥ ८ ॥
कपालं त्रिविधं प्रोक्तं सम्प्रदायक्रमेण च ।
महाकपालं त्रिविधं शंखशुक्तिकपर्दिकाः ॥ ९ ॥
कपर्दिकाभिधं पात्रं सर्वपात्रोत्तमोत्तमम् ।

^१ B N न, D प्र० ।

^२ D. स्थान० ।

विज्ञानकेरले देवि शृणु पात्रस्य निर्णयम् ।
 शुक्तिपात्रं तु सामान्ये विशेषे नारिकेलजम् ॥ २३ ॥
 स्फाटिकं गुरुपात्रं च काचजन्यो घटो भवेत् ।
 पात्रं^१ तुम्बी भैरवस्य^२ वीरपात्रं तु शार्करम्^३ ॥ २४ ॥
 शक्तिपात्रं तु कापालं योगिन्यां ताम्रजं भवेत् ।
 शङ्खजं वीरपात्रं च पाद्यपात्रं च ताम्रजम् ॥ २५ ॥
 रौप्यमाचमने प्रोक्तं स्वर्णमर्ष्यादिकर्मसु ।
 अथार्ये मधुपर्के च तथैवाचमने शिवे ॥ २६ ॥
 स्नानपात्रं रत्नजं स्याद्विज्ञानकेरले शिवे ।
 केरले^४ नारिकेलेन सर्वकार्याणि साधयेत् ॥ २७ ॥
 केवलं^५ वीरपात्रेण सर्वपात्राणि^६ कारयेत् ।
 केवलं^७ स्वर्णपात्रेण सर्वपात्राणि कारयेत् ॥ २८ ॥
 केवलं^८ रौप्यपात्रेण सर्वपात्राणि कारयेत् ।
 अथोक्तपात्रमध्ये तु एकेन सर्वकल्पनम् ॥ २९ ॥
 एकजातीयपात्रेण सर्वपात्राणि वा शिवे ।
 कुर्व्याद्यत्नेन देवेशि सम्प्रदायक्रमेण च ॥ ३० ॥
 कास्यं लोहं तथा रौप्यं सौवर्णं परमेश्वरि ।
 स्फाटिकं पारदोत्थं च तथा मारकतं शिवे ॥ ३१ ॥
 रत्नवैदूर्यजं वापि नवरत्नमवं च वा ।
 नारिकेलं महाशङ्खसम्भवं च ययोत्तरम् ॥ ३२ ॥
 उत्तरोत्तरतः श्रेष्ठं सर्वसिद्धिप्रदायकम् ।
 वृक्षेषु देवदेवेशि सर्वसिद्धिप्रदायकम् ॥ ३३ ॥
 वृक्षेषु देवदेवेशि यद्यदा^९ रुमवं शिवे ।

^१ C N यत्र । ^२ N वाय । ^३ D शार्करं । ^४ D केवलं । ^५ B N केरले ।
^६ D N कार्याणि । ^७ B केरले । ^८ B केरले । ^९ B इदा ।

श्रीकलौथं^१ खड्गं च यथायोगेन कारयेत् ॥ ३४ ॥
 अश्वत्थपात्राकारं वा कुतपाकारमेव च ।
 त्रिकोणरूपं यत् पात्रं कुतपः परिकीर्तितः ॥ ३५ ॥
 योनिरूपं कलास्यसनिगं मुमनोहरम् ।
 मुन्दर्या रत्नजं पात्रं ताराच्छिन्नाविधौ स्मृतम् ॥ ३६ ॥
 दलरूपं महेशानि मन्त्रमात्रे प्रकीर्तितम् ।
 अश्वत्थपात्राकारं तु विद्यापञ्चकगोचरम् ॥ ३७ ॥
 त्रियानियुक्तं देवेशि त्रिभ्रशक्तौ^२ प्रकीर्तितम् ।
 त्रिशक्तिलिखिषा देवि त्रितय त्रितयं त्रिय ॥ ३८ ॥
 त्रिकोणपात्रं देवेशि मन्त्रमात्रे प्रकीर्तितम् ।
 वर्तुल वैश्यावे प्रोक्तं सालम्बा^३ शिवगोचरा ॥ ३९ ॥
 घमात्पात्राभावे तु विश्वामित्रकपालजम् ।
 तदभावे महेशानि तद्रूपं धातुगोचरम् ॥ ४० ॥
 कर्त्तव्यं यत्नतो देवि बगलायां च काचजम् ।
 वामदक्षप्रमेणैव विपरीतं तथा भवेत् ॥ ४१ ॥
 अथवा देवदेवेशि कपालं सर्वगोचरम्^४ ।
 यत्र तुम्बीकपालं तु प्रोक्तं कापालिके मते ॥ ४२ ॥
 कपालपात्रं देवेशि नीलचीन^५क्रमे मते ।
 अथवा देवदेवेशि महापात्रं कपर्दिकम् ॥ ४३ ॥
 पात्रमध्ये कपर्दीशस्तत्र तिष्ठति पार्वति ।
 त्वरितं^६ सिद्धियानयात्^७ पञ्चनिधाविधौ स्मृतम्^८ ॥ ४४ ॥
 विश्वामित्रकपालं च ब्राह्मणस्य प्रकीर्तितम् ।

^१ D * सं च । ^२ B त्रिशिख * । ^३ C सालम्बा, D N शाल्य वा, ॥ शाल्यम् ।

^४ N महापात्रं कपर्दिकम् । ^५ D * चर् * । ^६ D त्वरित * । ^७ N * नेत्र ।

^८ N शिवे, C धामम् ।

तद्भावे महेशानि कुलपात्रसमं परम् ॥ ४५ ॥
 अर्चपात्रं शुभं विद्धि सर्वसिद्धिप्रदं शिवे ।
 वर्षाणां तु चतुःपष्टिस्ताम्रा^१र्घ्ये देवता स्थिता ॥ ४६ ॥
 शतं वर्षाणि रौप्ये च सहस्रं स्वर्ण^२पात्रके ।
 दशसाहस्रकं देवि स्फाटिके^३ देवता स्थिता ॥ ४७ ॥
 तथा मारकते देवि रत्नजे रत्नयुग्मकम् ।
 विश्वामित्रकपाले तु लक्षवर्षाणि पार्वति ॥ ४८ ॥
 कपालपात्रे देवेशि दशलक्षाणि पार्वति ।
 खड्गजं दशसाहस्रं मौक्तिके विंशतिः प्रिये ॥ ४९ ॥
 विश्वामित्रकपाले वा कपाले वा महेश्वरि ।
 देवता धरदाः सर्वाः स एव परमेश्वरः^४ ॥ ५० ॥
 स धन्यः स च विज्ञानी स एव दर्शनी मतः ।
 स सर्वयज्ञयाजी^५ च सर्वविद्या^६रहस्ययित् ॥ ५१ ॥
 स ब्रह्मयित् सर्वमंत्ररहस्यरूप एव हि ।
 आनन्दान्मा परामा सः^७ सकलादिप्रभेदतः ॥ ५२ ॥
 विश्वामित्रकपाले वा सर्वपात्राणि कारयेत् ।
 कपर्दी वा महेशानि सर्वपात्राणि कारयेत् ॥ ५३ ॥
 एकं कपाले देवेशि सर्वपात्राणि भाषयेत् ।
 विश्वामित्रकपालस्य कपालस्यापि पार्वति ॥ ५४ ॥
 शिष्यशक्त्योर्यथा ज्ञानं नहि कोऽपि विजानते ।
 तथा कपालविज्ञानं नहि कोऽपि विजानते ॥ ५५ ॥
 कपर्दी च भवेद्यद्यत्तदेव नारिकेलतः ।
 पात्रमालं यथा^८ यन्त्रं^९ कारयेत् परमेश्वरि ॥ ५६ ॥

^१ D तम^१ । * B रौप्य^२ । * D स्फटिकः । * B D * णि । * B * जापी,
 C राजीव । * D स च सर्व^३ । * B परमात्मा, D परमानः । * B D N तथा ।
 * N परं ।

तृतीयः स्फाटिको देवि सकलो निष्कलो मतः ।
 सूर्याद्वह्निकरो देवि सकलः परिकीर्तितः ॥ ५७ ॥
 पूर्वोत्तरप्रभेदेन चापरं सकलं शृणु ।
 चन्द्रदर्शनमात्रेण पौर्णमायामथाधिने ॥ ५८ ॥
 सकलः कीर्तितो देवि जलसावी^१ महोत्तमः ।
 कालीं तारां तर्पयेद्वि तेनामृतजलेन च ॥ ५९ ॥
 केरलाख्ये सम्प्रदाये नारिकेलार्घ्यपूजनम् ।
 काश्मीराख्ये सम्प्रदाये स्फाटिकार्घ्यप्रपूजनम् ॥ ६० ॥
 गौडमार्गे महेशानि कपालार्घ्यं प्रपूजनम् ।
 काश्मीरगौडयोर्देवि द्रव्यभेदोऽस्ति वै क्वचित् ॥ ६१ ॥
 नारिकेलं समादाय सुपकं सुन्दरं दृढम् ।
 मध्ये स्फोटं समाचर्य्य नेत्रनासासुलक्षणम् ॥ ६२ ॥
 नेत्रद्वयं^२ तु संस्थाप्य चारुरूपं गुणोत्तरम् ।
 नववर्णं^३ मयं कृत्वा पञ्चवर्णमयं च वा ॥ ६३ ॥
 रौप्यनेत्रे स्वर्णनेत्रे नीलरत्नादिनेत्रके^४ ।
 समासाद्य महेशानि तत्र नासां समाचरेत् ॥ ६४ ॥
 नेत्रयुग्मस्य मध्ये^५ तु मुखं कार्प्यं महेश्वरि ।
 ईदृशं सूक्ष्मरूपं च मालार्यं परिकीर्तितम् ॥ ६५ ॥
 तद्रूपं स्फाटिकोत्थं च काश्मीराख्यमते मतम्^६ ।
 त्रिकोणयोनिरूपो वा स्फाटिकः शुभदायकः ॥ ६६ ॥
 गौडे कपालं संप्रोक्तं नासायां मुखमाचरेत् ।
 ऊर्ध्वान्नायः केरलः स्यात् काश्मीरः पश्चिमो भवेत् ॥ ६७ ॥
 विलासाख्यो वैष्णवाख्यो दक्षिणाध्याय एव च ।
 पूर्वे चैतन्य आख्यातस्तूचरे गौड एव च ॥ ६८ ॥

त्पी । * C *द्वन्द्वं । * D N रत्न * । * B *नीलके । * D *ध्वं ।
 मितं ।

विज्ञासङ्केतभेदाभ्यां कपाल^१ तारिणी^२त्रयम् ।
 महाशङ्खेऽप्यसक्तश्चेत् स्फाटिक्या मालया जपेत् ॥ ६९ ॥
 कपालाजामतो देवि स्फाटिक कारयेद्दुबम् ।
 पात्राणां निर्णयं वक्ष्ये संख्याभेदरूपेण च ॥ ७० ॥
 सम्प्रदायरूपेणैव पात्राणां स्थापनं शिवे ।
 महाकलाकजरन्ध्रवर्णेति वेद्य भावयेत् ॥ ७१ ॥
 सामान्यार्यो भवेदादौ सामान्यार्थो द्विधा^३ स्मृतः ।
 सकलो निष्कलश्चैव सरुलो द्वा^४रपूजनात् ॥ ७२ ॥
 निष्कलः केवलो यश्च निष्कल सर्वगोचरः ।
 सामान्यार्यद्वयं देवि घटश्चैव तृतीयकः ॥ ७३ ॥
 विज्ञेयार्थ्यधतुर्थः स्थातुहपात्रं तु पञ्चमम् ।
 दिव्यौवाह्यं च संप्रोक्तं सिद्धौवाह्यं रसाभिधम् ॥ ७४ ॥
 मानवौघाभिधं देवि सतमं परिकीर्तितम् ।
 गुरुपात्रं ततः प्रोक्तं भैरवाह्यं च रत्न^५कम् ॥ ७५ ॥
 शक्तिपात्रं च दशमं वीरपात्रं शिवा^६भिधम् ।
 ततः श्रीयोगिनीपात्रं सूर्यसंख्याभिधं भवेत् ॥ ७६ ॥
 नव वै बलिपात्राणि सकलादिप्रमेदतः ।
 बन्धर्पणाभिधं पात्रं सकलं परिकीर्तितम् ॥ ७७ ॥
 निष्कलानि महेशानि बटुकादीनि सिद्धयः ।
 बटुको योगिनीक्षेत्रं गणपाः परमेधरि ॥ ७८ ॥
 सर्वमूतानि देवेशि ताराक्षोम्यस्तथैव च ।
 पात्रत्रयं तथा देवि प्रोक्तमाचमनीयकम् ॥ ७९ ॥
 अर्घ्यपात्रत्रयं देवि मधुपर्कं त्रयं भवेत् ।

^१ B कपालः ।

^२ D तारिणीः ।

^३ B * मान्यो द्विविधः, D * मान्यो द्विविधः ।

^४ C D तः ।

^५ D रत्नः ।

^६ D * तः ।

पञ्चामृते पञ्चक च स्नानार्थं गुणसह्यकम् ॥ ८० ॥
 ततस्तु प्रोक्षणीपात्र करक्षालनज तत ।
 गन्धपात्र पुष्पपात्र ततो नैवेद्यपात्रकम् ॥ ८१ ॥
 शुद्धोदकामिध पात्र भोगात्मपात्रक तत ।
 तत पात्रकपात्र तु ततो गीराजनादिकम् ॥ ८२ ॥
 स्थानीयपीठपात्र च दीपपात्रचतुष्टयम् ।
 घृततैले दक्षयामे सौगन्ध्यम^१दने तथा ॥ ८३ ॥
 पात्राणा च चतु षष्टि सख्या प्रोक्ता तु केरले ।
 काश्मीरे पीठमेव^२ स्यात् कलासख्यानि वै शृणु ॥ ८४ ॥
 दिव्योत्तमोत्तमौ प्रोक्तौ सद्य सिद्धिकरौ परौ ।
 अथ षोडशपात्राणि शृणुष्व^३ परमेधरि ॥ ८५ ॥
 सामान्यार्थं विशेषार्थं श्रीपीठं^४ गुरुरपात्रकम् ।
 भैरवाख्य पञ्चम ॥ वीरपात्र रत्नामिधम् ॥ ८६ ॥
 शक्तिपात्र योगिनीं च बलिपात्रे^५ तथैव च ।
 भाचमनीयाख्यपात्र चार्थ्यपात्र तथैव च ॥ ८७ ॥
 मधुपर्कामिध पात्र पञ्चामृतमनन्तरम् ।
 स्नानपात्र हस्तशुद्धिपात्र च प्रोक्षणीं तथा ॥ ८८ ॥
 पात्र षोडशक प्रोक्त केरले पश्चिमेऽपि च ।
 मधुपर्कोत्तरं देवि शङ्केति कौलिकेऽपि च ॥ ८९ ॥
 चिदानन्दसम्प्रदाये शृणु पात्राणि पार्वति ।
 सामान्य च विशेष च कलश गुरुरपात्रकम् ॥ ९० ॥
 भोगपात्र शक्तिपात्र योगिनीवीरपात्रके ।
 बलिपाद्याचमनीय च अर्घ्यस्नाना^६मिध प्रिये ॥ ९१ ॥

^१ D मा^१ । ^२ D पीठ^२, [याच] । ^३ D न्यामो^३ । ^४ D मान^४ ।
^५ D ल । ^६ C "खण्डे, N "घटे, D "पात्र । ^७ N "व । * This line
 appears only in N ^८ D "स्नान" ।

देवीशङ्खेति देवेशि पात्राण्येवं तु षोडश ।
 अथवा कलशं शङ्खं शक्तिपात्रत्रयं भवेत् ॥ ९२ ॥
 श्रीगुरुमोगपात्राणि त्रिषु पात्रेष्वयं विधिः ।
 आनन्दमुख्ये^१ मते देवि पात्राणि कीर्त्तितानि च ॥ ९३ ॥
 सामान्यार्थो विशेषार्थो घटः श्रीगुरुमोजनात् ।
 शक्तिपात्रं योगिनी च वीरपात्रं बलिस्तथा ॥ ९४ ॥
 पादाचमनीयं च भोगचाराभिधे भवेत् ।
 देवीपात्रं श्रीगुरुश्च भोगश्च योगिनी तथा ॥ ९५ ॥
 बलिपात्रं शक्तिपात्रं वीरपात्रं^२ तथैव च ।
 तथाचमनपात्रं च चिदानन्देष्वयं विधिः ॥ ९६ ॥
 देवीगुरुमोगपात्रं योगिनीप्रसन्नशक्तिजम् ।
 सिद्धचैतन्यमार्गस्य पात्राणि परमेश्वरि ॥ ९७ ॥
 योगिनीवीरपाद्यादि पंचचक्रमते भवेत् ।
 आनन्दवीरदेवस्य क्रमः प्रोक्तो महेश्वरि ॥ ९८ ॥
 सामान्यार्थो विशेषार्थः कलशो गुरुभरवः ।
 एते^३ सर्वादीं संप्रोक्ताः सामान्यपरिभाषया ॥ ९९ ॥
 बलिः पादाचमनीये च अर्प्येति नव पार्वति ।
 पंचमानन्दनाथस्य मार्गः प्रोक्तो मया तव ॥ १०० ॥
 पंचयं भोगदात्री च विधिरूपाभिधे^४ भवेत् ।
 देवीगुरुभोगशक्तियोगिनीवीरपात्रकम् ॥ १०१ ॥
 बलिः पादाचमनीये च अर्प्येति योगरूपने ।
 सृष्टिसंहारमार्गेण परिवर्त^५क्रमेण च ॥ १०२ ॥
 औत्थानं^६ चतुरस्रं च कामरूपं च वर्तुलम् ।

^१ B C N न । ^२ B C N add तु । ^३ B * से । ^४ B * बलि ,
 C D * वर्ण , ^५ B इति , ^६ B * पवित्री , ^७ B * रं * ^८ D उद्यानं, उद्यानं ।

जादन्धरं त्वर्धत्र इयस्य पूर्णगिरिर्भवेत् ॥ १०३ ॥
 शङ्खमत्र^१भोगपूजात्रलिपात्राणि पच च ।
 स्वदक्षिणादिवाभान्त सस्याप्य वृजयेच्छिवाम् ॥ १०४ ॥
 कुलनाथमत प्रोक्त भैरवस्य मत शृणु ।
 स्वधामभागे देवेशे अर्थादित्यापनक्रियाम्^२ ॥ १०५ ॥
 पाथार्याचमनीयानि सामान्या र्यविशेषयम् ।
 सामान्यार्थचटो देवि श्रीपात्र देवताप्रक^३ ॥ १०६ ॥
 स्वधामे कलशस्याङ्के मधुपर्को महेश्वरि ।
 तदक्षिण आचमनीय पाथ यत्नेन सचरेत् ॥ १०७ ॥
 निवापा^४ख्यमत प्रोक्त सक्षेपेण महेश्वरि ।
 अथ वक्ष्यामि देवेशि शम्भुनाथमत शृणु ॥ १०८ ॥
 आदौ कुम्भ तथा शङ्ख श्रीपात्र शक्तिपात्रकम् ।
 गुरुपात्र भोगपात्र बलिपाद्यादिपात्रकम् ॥ १०९ ॥
 योगिनीवीर^५पात्र च वामारत्तक्रमेण च ।
 सामान्यार्थचट चैव श्रीपात्र तदनन्तरम् ॥ ११० ॥
 श्रीपात्रघटयोर्मध्ये सर्वपात्राणि पातयेत् ।
 गुरुपात्र घटस्यान्ते तदन्ते भोगपात्रकम् ॥ १११ ॥
 तदन्ते शक्तिपात्र च योगिनीनां तु पात्रकम् ।
 सटन्ते वीरपात्र च तदन्ते बलिपात्रकम् ॥ ११२ ॥
 पाथ चाचमनीयश्च तदन्ते चार्थपात्रकम् ।
 पुनराचमनीय च मधुपर्कस्ताथैव च ॥ ११३ ॥
 स्नानीय प्रोक्षणी चेति काश्मीराख्ये वलामिथा ।
 वरक्षालनज चैव तथा पञ्चामृतेति च ॥ ११४ ॥
 तदाष्टादश पात्राणि काश्मीराख्यमते शिवे ।

^१ D * मार्गो ; ^२ C * वशी ; ^३ D * लङ्के । ^४ B C N * छ * ।
^५ C N रस * ।

सामान्यार्थविशेषार्थौ श्रीघटः परमेश्वरि ॥ ११५ ॥
घटान्ते गुरुपात्रं च तदन्ते भैरवामिधम् ।
शक्तिपात्रं ततः प्रोक्तं वीरपात्रं ततः शिवे ॥ ११६ ॥
बलिपात्रं योगिनी च पानपात्रं तथैव च ।
भोगपात्रं च देवेशि नव पात्राणि पार्वति ॥ ११७ ॥
पाद्यादीनि महेशानि सामान्यत्वेन पश्चिमे ।
तदक्षिणे पाद्यपात्रमर्घमाचमनीयकम् ॥ ११८ ॥
प्रोक्षणीति महेशानि स्थापयेदाद्यवत् शिवे ।
गुरुपात्रं तत्पद्म्या भैरवं बटुकेन च ॥ ११९ ॥
शक्तिपात्रं भुवनेश्या वीरपात्रं शिवेन च ।
बलिपात्रं गणेशाद्यैर्योगिन्या तन्मनुर्भवेत् ॥ १२० ॥
अन्यानि प्रणवेनैव सर्वपात्रैर्ग्रयं विधिः ।
विशेषार्थेण दिव्यैवान् गुरुपात्रे गुरुन् यजेत् ॥ १२१ ॥
पुरं भैरवैव श्रीपात्रेणाऽमृतेश्वरि^१ ।
मूलदेवीपदे देवी प्रोक्ता तु मूलशारदा ॥ १२२ ॥
आनन्दभैरव देयं भैरवेन प्रतर्पयेत् ।
बलिना तु गणेशादीन् योगिन्या योगिनीं शिवे ॥ १२३ ॥
हृदि देवीं विशेषेण श्रीपात्रेण तु सावृतिम् ।
विशेषेण हृदा प्रोक्तं प्रोत्सर्गः^२ श्रीजलेन च ॥ १२४ ॥
अन्येषां चैव सामान्यपात्रेण परमेश्वरि ।
वीरपात्रेण लोकेशाः शक्याः ग्राह्यादिमातरः ॥ १२५ ॥
विशेषपात्राणां^३ पूजा सा पूजा^४ सर्वमोत्तमा ।
प्रत्यावृत्तौ महेशानि देवताभ्यां निरेदन्म् ॥ १२६ ॥

^१ B C N * चात् । * D नो^१ । * B D क्त, N जपेत् । * B D * ण
महेश्वरि । * B D सर्वेषां, C मय । * D * देवो । * D सर्वत्र ।

प्राणायामप्रमाणं च^१ षडङ्गध्यानके तत ।
 पुनरावरणं पूज्य षड् षोडश वै दश ॥ १२७ ॥
 जप कृत्वा सन्निवेश प्राणायामादिपूर्वकम् ।
 पुनरावरणं पूज्य प्रोक्तमावरणक्रम ॥ १२८ ॥
 एष क्रमेण देवेशि सर्वावृत्तिं प्रपूजयेत् ।
 प्र यावृत्तो प्रोक्तमुद्रा दर्शयेद्विधिपूर्वकम् ॥ १२९ ॥
 अनुक्तमुद्रावरणे तदाशुभमयी भवेत् ।
 सघम्ना योनिमुद्रा खेचरी च तदाशुभा ॥ १३० ॥
 यदावरणसक्षेपस्तदावरणमयी च सा ।
 विस्तारयेत् महेशानि सघघ्नयास्तदन्तका १३१ ॥
 पुन पुष्पाञ्जलिं दत्त्वा साशुधेति सवाहना ।
 सशक्ती च^२ समुद्रा च ससिद्धी च समुच्चरेत् ॥ १३२ ॥
 सम्प्रदायत्रयेऽपि स्यात्काण्डानुममयो ह्ययम् ।
 सामान्यार्धघटे देवि विशेषार्घ्यस्तृतीयक ॥ १३३ ॥
 पानत्रयक्रमेणैव पूजनं वा भवेत् शिवे ।
 सामान्यं च विशेषं च श्रीघटश्च तृतीयक ॥ १३४ ॥
 केवलं तु विशेषेण पूजनं तु^३ महेश्वरि ।
 गौडमार्गे महेशानि पात्राणां निर्णयं शृणु ॥ १३५ ॥
 सामान्यं द्वितयं देवि द्वारदेशान्तमार्गत ।
 देवाग्रे ॥ विशेषार्घ्यो घटान्ते गुरुपात्रकम् ॥ १३६ ॥
 श्रीपात्रसङ्गा देवेशि विशेषार्घ्ये प्रकीर्तिता ।
 भोगपात्रं ततो देवि शक्तिपात्रं तत शिवे ॥ १३७ ॥
 योगिनीवीरपात्रे तु^४ बलिपात्रं तत शिवे ।

^१ B C D ॥ समाचर्यम् । ^२ E D N * किक । ^३ C या । ^४ B विहार* ।
^५ C * पु । ^६ D N * वे ।

आचमनीयं महेशानि प्रोक्तमन्यद्विरोपतः ॥ १३८ ॥
 अर्घ्यत्रयं गुरोः पात्रं भैरवीपात्रकं ततः ।
 शक्तिपात्रं योगिनी च बलिपात्रं ततः शिवे ॥ १३९ ॥
 अर्घ्यस्य त्रीणि पात्राणि पाचस्यापि त्रयं भवेत् ।
 आचमने^१ त्रयं देवि मधुपर्क^२स्ततः शिवे ॥ १४० ॥
 स्नानीयं करशुद्धिश्च यजु^३गंडे विधिः स्मृतः ।
 स्वदक्षे प्रोक्षणीपात्रं आदायाद्भिः प्रपूरयेत् ॥ १४१ ॥
 किञ्चिदर्घ्याभ्यु^४ संगृह्य प्रोक्षण्य^५म्मसि योजयेत् ।
 ततः साधारकं पात्रं पुरतः स्थापयेद्बुधः ॥ १४२ ॥
 तत्पार्श्वे पाद्यदानं च तत्पार्श्वे चार्घ्यदानकम् ।
 आचमनीयं च तत्पार्श्वे वामे तु मधुपर्ककम् ॥ १४३ ॥
 पुनराचमनीयं च स्नानीयं तत् क्रमान्पसे^६त् ॥
 गन्धपुष्पं तथा दक्षे पृष्ठे तु^७ करक्षालनम् ॥ १४४ ॥
 स्ववामे स्थापयेत् कुम्भं वामहस्तेन धारयेत् ।
 “ॐ ओं” इति च मंत्रेण पार्श्वे धृत्वा च राजलम् ॥ १४५ ॥
 “तु^८क्षौर” इति मंत्रेण देवतीर्थेन संस्पृशेत् ।
 आ^९त्मानं यागवस्तूनि गन्धपुष्पादिकानि च ॥ १४६ ॥
 प्रोक्षयेत्^{१०} प्रोक्षणीतौवैगीयत्रया मूलमन्त्रतः ।
 साध्यसाधकयोर्मध्ये षट्त्रिंशदहुलं भवेत् ॥ १४७ ॥
 द्वादशाहुलमूर्द्धं च अधोभागे तथाहुलम् ।
 द्वादशाहुलमध्यस्य तत्र संस्थापयेद्बुधः ॥ १४८ ॥
 आत्मनः पुरतो वामे त्रिकोणं बिलिखेद्बुवि ।
 सार्धद्वादश वै देवि चार्घ्या^{११}र्धं द्वादश प्रिये ॥ १४९ ॥

^१ C D N * नीचे ।

^२ B * कं तथा ।

^३ D यद् यद्, B N पंच* ।

^४ D र्घ्ये, N र्घ्यांनु* ।

^५ D * कान्य* ।

^६ C ल्यजे* ।

^७ D वा ।

^८ B D न ।

^९ D स्वा* ।

^{१०} N *जे ।

^{११} B E * र्घ्यं ।

आराधनं स्थापनं च पूजनं पूर्णं तथा ।
 गन्धपुष्पे मण्डलस्य विन्यासः पुष्पसंश्रयः ॥ १५० ॥
 अमृतीकरणं पात्रं प्रतिपत्तिरियञ्च ।
 सामगौडे विधिरयं संक्षेपेण प्रकाशितः* ॥ १५१ ॥
 पात्राणां विंशतिः शिवे सामगौडे विधिः शिवे ।
 आद्यप्रयं गुरुमोंगः शक्तिश्च योगिनी शिवे ॥ १५२ ॥
 वीरपात्रं बलिपात्रं पाद्यार्चाचमनीयकम् ।
 वरक्षालनपात्रं च मूलाणां च प्रवर्तकम् ॥ १५३ ॥
 सामान्यार्घ्यादाचमान्तमयं च करशुद्धिजम् ।
 उच्छिष्टयलिपात्रं च बलिपात्राणि सप्त च† ॥ १५४ ॥
 अथ पाचकपात्रं च क्रूरगौडे विधिः शिवे‡ ॥
 एकविंशतिपात्राणि गौडे चैवात्र सन्ति च ॥ १५५ ॥
 शक्ते प्रोक्तमिदं देवि धीरशक्ते तु शङ्करि॥
 शङ्कं न मुख्यं देवेति शिवे शक्ते न कारयेत् ॥ १५६ ॥
 लोकसन्दर्शनार्थं१ तु शङ्कस्य स्थापनं चरेत् ।
 शिवे पङ्क्तिरुमेणैव पात्राणां स्थापनं चरेत् ॥ १५७ ॥
 सामान्यार्घ्यो विशेषश्च घटश्च पादपात्रकः ।
 आचमनीयं तथाप्यं च पुनराचमनीयकम् ॥ १५८ ॥
 मधुपर्कामृते देवि स्नानीयं प्रोक्षणी तथा ।
 शक्तियुक्तो यदा शम्भुस्तदा कलशपूजनम् ॥ १५९ ॥
 नो चेत्तु जलवत्१२ स्थाप्य पूज्यो वैदिककर्मणा ।
 पूर्णादीक्षाप्रयुक्तश्चेच्छक्तिपात्रादिकं चरेत् ॥ १६० ॥

१ D "गह" । २ D "प" । ३ D शिव, C "शते" । ४ B "त्रं च
 सप्तम । ५ B याच", N पाव" । ६ C स्पष्ट. । ७ B चङ्कर, D N "रम ।
 ८ D शन्यो । ९ D "के । १० B "सन्दर्शार्थ" । ११ B "मव" ।

विन्वपात्रेण देवेशि विश्वामित्रेण वाचरेत् ।
 वैष्णवे तु महेशानि पुरः सामान्यपात्रकम् ॥ १६१ ॥
 शङ्खपात्रं वामभागे स्वस्य देवस्य पार्वति ।
 पूजाद्रव्यं दक्षभागे तन्मध्ये परमेश्वरम् ॥ १६२ ॥
 वैष्णवे देवदक्षे तु शङ्खं तदक्षु पार्वति ।
 पाद्यार्घ्याचमनीषं च मधुपर्कं क्रमाद्भवेत् ॥ १६३ ॥
 तद्बुदकपट्पात्रं च जलसंस्थापनाय च ।
 सिद्ध^१कल्पितदिव्यार्गाद्दामदक्षे घटो भवेत् ॥ १६४ ॥
 शक्तियुक्तवैष्णवस्य प्रोक्तमेतन्मया तव ।
 अयुक्तस्य महेशानि न सामान्यघटो भवेत् ॥ १६५ ॥
 विशेषदीक्षितधेन्स्याच्छक्तिवीरादि कारयेत्^२ ।
 ईशे^३पि स्वस्य दक्षास्तु सामान्याप्रोक्षणीति च ॥ १६६ ॥
 तदन्ते स्थापयेद्देवि सौरि^४ शृणु महेश्वरि ।
 सौरि गौडे च सामान्याद्द्वारार्घ्यो^५ सूर्यगोचरी ॥ १६७ ॥
 विशेषात् प्रोक्षण्यन्तं च स्थापयेत्परमेश्वरि ।
 जने बौद्धे तु तारावद्भैरवे कालिकाविधिः ॥ १६८ ॥
 दर्शनायतने देवि विशेषार्घ्यवटादिकम् ।
 प्रोक्षण्यन्तं समासाद्य केरलादिऋणेण च ॥ १६९ ॥
 गणेशे चौभयं देवि शङ्खस्त्राचमने भवेत् ।
 सामान्यार्घ्ये भवेद्भारि सामान्यं च विशेषकम् ॥ १७० ॥
 श्रीपात्रमिति देवेशि चार्घ्ये स्वायंमुवेऽपि च ।
 गणेशवत्प्रकर्त्तव्यं नान्यथा शा^६ङ्करं वचः ॥ १७१ ॥
 सर्वत्र शक्तियोग्मथ शक्त^७वत्^८ परमेश्वरि ।

^१ D धर्म^१ । ^२ D^२ दि^२ । ^३ C^३ रो हि कारयेत्, B D^३ नीरी यजेच्छिने ।
^४ D शैरे^४ । ^५ B ईशे । ^६ B द्वीरार्घ्ये, C N द्वारार्घ्यो । ^७ C श^७ ।
^८ B D शक्ति^८ । ^९ D^९ युक् ।

वामावर्त्तक्रमेणैव गौडे कौले ॥ पात्रकम् ॥ १७२ ॥

काश्मीरे दक्षवदने केरले मण्डल^१क्रमात् ।

केवलं शङ्खमात्रेण केरले चरितार्थता ॥ १७३ ॥

पूजोपकरणं दक्षे पृष्ठे नैवेदमेव च ।

करक्षालनपात्रं तु स्वपृष्ठे परिकीर्तितम् ॥ १७४ ॥

घृतदीपो भवेदक्षे तैलदीपो हि वामतः ।

त्रिकोणाकारतो वापि बह्विचक्रक्रमेण च ॥ १७५ ॥

मेधादीक्षाविधौ देवि स्थापनं परिकीर्तितम् ।

सर्वपात्राणि संस्थाप्य स्ववामे तु घटोत्तरे ॥ १७६ ॥

घटस्य तु मुखं देवि परितः परिकीर्तितम् ।

शङ्खस्य देवी शङ्खस्य मुखे तु देवताप्रतः ॥ १७७ ॥

“पूजयामि तर्पयामि नमो”^२न्तं केरले मतम् ।

“तर्पयामि पूजयामि नमः” काश्मीरगोचरः ॥ १७८ ॥

हृदयस्यास्य योगे तु साम्राट्केरल ईरितः ।

“पूजयामि नमो देवि तर्पयामि नमः”^३स्तथा ॥ १७९ ॥

आदिकेरलसाम्राज्ये^४ महत्पूर्वादि कीर्तितम् ।

नमः पूजा तर्पणे तु केरले परमेश्वरि ॥ १८० ॥

पूर्णानन्दधिदानन्दो बोधानन्दः प्रकीर्तितः ।

अष्टौ मेदा महेशानि हृदाद्यन्तप्रयोगतः ॥ १८१ ॥

मध्य^५योगादपि शिवे समेदा^६ परिकीर्तिताः ।

आदौ मध्ये तथा चान्ते बलिदानं तु गौडके ॥ १८२ ॥

आदौ च बलिदानं च काश्मीरे परिकीर्तितम् ।

अन्ते बलिः केरले तु केवलं तर्पणं यदि ॥ १८३ ॥

^१ B *काः । * D * लघुतर* । * B N च मे । * C N * ज्यं ।

* CD मय* । * B शु*, D स्* ।

विद्यासाध्यस्तदा देवि पूजनं तर्पणं च वा ।
 विश्वरूपविधौ देवि केरले पूजने सति ॥ १८४ ॥
 श्रीपूर्वा पादुका वापि केवलापादुकापि वा ।
 तद्देवतातर्पणं वा ह्रस्वं दीर्घं च वा प्रिये ॥ १८५ ॥
 सविन्दुं वा महेशानि संपूर्णं वा समाचरेत् ।
 चीनमार्गेषुपि तारिण्यां मञ्जुघोषेषुपि पार्यति ॥ १८६ ॥
 “यज्ञपुष्यं प्रतीच्छे”ति स्थाहान्तेन प्रपूजनम् ।
 वामावर्त्तक्रमेणैव दक्षवामक्रमेण च ॥ १८७ ॥
 केवलं दक्षवर्त्तेन केवलं वामहस्ततः ।
 भेदाष्टत्रिंशत्तिः शिष्ये कीर्त्तितः परमेश्वरि ॥ १८८ ॥
 फेवलानन्दयोगेन फेवलानन्दयोगतः ।
 ध्यानन्दनाथयोगेन नाथानन्दक्रमेण च ॥ १८९ ॥
 सिद्धमानवदिव्यादिप्रज्ञाचैतन्यबोधतः ।
 विद्यासक्रमयोगेन तथा सरस्वतीक्रमात् ॥ १९० ॥
 यक्षमाणक्रमेणैव भेदब्राह्मणस्वमीरितम् ।
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं विशेषः कथ्यते प्रिये ॥ १९१ ॥

इति श्रीराजकिशोरमहातन्त्रराजे उत्तरभागे प्रथमपाण्डे श्रीमद्भोग्यतारासंवादे
 पात्रनिर्णयकथनं नाम चतुर्थः पटलः ॥ ४ ॥

छन्दो ज्योतिर्वैद्यकादि^१ विद्या एताश्चतुर्दश ।
 प्रपञ्चार्थं मया प्रोक्तमेकत्वं परिणामजे ॥ २१ ॥
 प्रकृतं कथ्यते देवि शृणु साग्रहिता भव ।
 चतुर्वेदेश्वरी^२ प्रोक्ता श्रीमहामवतारिणी ॥ २२ ॥
 अथर्ववेदाधिष्ठानी श्रीमहाकालिका परा ।
 विना कालीं विन्दुं तारां नाथर्वणाविवि क्वचित् ॥ २३ ॥
 केरले कालिका प्रोक्ता काश्मीरे त्रिपुरा मता ।
 गौडे तारोति संप्रोक्ता सैव लोकोत्तरा^३ भवेत् ॥ २४ ॥
 हादौ त्रितयमेतदि संक्षेपेण प्रकीर्तितम् ।
 अथ कादौ केरले तु त्रिपुरा सा प्रकीर्तिता ॥ २५ ॥
 काश्मीरे तारिणी बाला गौडे काली प्रकीर्तिता ।
 शिष्यदेवी परा जाता दक्षिणामूर्त्तिभेदतः ॥ २६ ॥
 अधानन्दभैरवाख्यमतभेदेन पार्वति ।
 देवीसक्ताद्याया प्राप्ता स्वर्गुर्वन्तं तु शक्ति ॥ २७ ॥
 शक्तैः परम्परा या तु न विच्छिन्ना महेश्वरि ।
 तन्नामाज्ञाक्रमेणैव ज्ञेया देवी परंपरा ॥ २८ ॥
 शम्भोः सक्ताद्याया प्राप्ता स्वर्गुर्वन्त महेश्वरि ।
 तन्नामाज्ञाक्रमेणैव सा शिवस्य^४ परंपरा ॥ २९ ॥
 दक्षिणामूर्त्तितो देवि स्वर्गुर्वन्तक्रमेण च ।
 तन्नामाज्ञाक्रमेणैव सा वै तस्य परंपरा ॥ ३० ॥
 अविच्छिन्ना यदा सा वै चतु शङ्कर^५योगत ।
 तदान्य सप्रदायो हि मन्विष्यति मलेष्टीरे ॥ ३१ ॥
 केरलधैव काश्मीरे गौडधैव तृतीयक ।

^१ D वैद्यशास्त्राः ।

^२ D त्रयी ।

^३ C तदा ।

^४ B तु तस्य, D * चक्रस्य ।

* III संस्कारः ।

चतुर्णामपि देवेशि त्रितय तिष्ठति^१ प्रिये ॥ ३२ ॥
 "गृह्णामि च प्रगृहीयात्"^२ त्रिलासे पानकर्म च ।
 "जुहोमि च जुपस्वे"^३ति^४ केरले पानकर्म च ॥ ३३ ॥
 "होश्यामि प्रजुपस्वे"^५ति काश्मीरे पानमीरितम् ।
 सदा मत्तो भवेन्नाथो विद्यासिद्धादिपानत ॥ ३४ ॥
 अनुक्रमेण त्रितये पूजानन्दी यदा नर ।
 नन्दनार्थं च सप्तोक्तस्तद्रूपो यस्तु मानव ॥ ३५ ॥
 महान-दामिध प्रोक्तो गौडे पानक्रम ऽष्टु ।
 वामहस्तात् पानपूजा क्रमाद्द्वार्या प्रकीर्तित ॥ ३६ ॥
 दक्षहस्तात् पानयोगाडामहस्तप्रतर्पणात् ।
 दक्षहस्तान्पूजनाद्दि कौल इत्यभिरीयते ॥ ३७ ॥
 केवल दक्षहस्तेन पूजनादक्षिणाभिध ।
 स एव केरल प्रोक्त शुद्धमार्गं प्रकीर्तित ॥ ३८ ॥
 दक्षिणामूर्तिभेदे तु^६ दिव्यौघादिप्रय भवेन् ।
 तद्वेदेन त्रिभेदत्व प्रत्येक नवभेदता^७ ॥ ३९ ॥
 आनन्दभैरवमते पञ्चाशीतिगुरुक्रम^८ ।
 शिष्यभिन्नमाननादि पञ्चाशति प्रकीर्तित ॥ ४० ॥
 प्रत्येक त्रितयत्वेन सप्तसप्तत्रयेण^९ ॥ ।
 पचरष्टी तु सप्तोक्ता नामाज्ञा तत्क्रमेण च ॥ ४१ ॥
 नवनायकमेणैव नव भेदा भवन्ति च ।
 चतुरशीतिसिद्धानां क्रमदीक्षाप्रभेदत ॥ ४२ ॥
 चतुरशीतिभेदाश्च तत्रामाज्ञाक्रमेण च ।
 ऋण धन च त्रिनाय नामाज्ञा दापयेद्गुरु ॥ ४३ ॥

^१ D त्रितयः । ^२ B C N * श्वापि । ^३ D रजुप चेति । ^४ B N * न ।

^५ D भवेत्तदा । ^६ N * मे । ^७ C * कमेव ।

दिव्यसिद्धमानवे तु फलं च उचरोत्तरम् ।

श्रीदेव्युवाच ।

नामदानं कथं कार्यं दर्शनेष्वपि पट्स्वपि ॥ ६७ ॥

पडास्रायेषु देवेश तथा शाम्भुसुम्भके ।

पञ्चाम्नाये तथा वेदाम्नाये च परमेश्वर ॥ ६८ ॥

मेघासाम्नाय्यदिव्यान्तःसाम्नाय्येन महेश्वर ।

नामदानं कथं कार्यं तन्मे कथय शङ्कर ॥ ६९ ॥

श्रीशिव उवाच ।

रहस्यातिरहस्यं तु त्वया संपृच्छयते शिवे ।

अहं जानामि सा काली तारा जानाति नेतरा ॥ ७० ॥

ओषाः^३ किञ्चिच्च जानन्ति तत्रापि दिव्यरूपिणः ।

सर्वेषां गोप्यतां देवि न बाध्यं यस्य कस्यचित् ॥ ७१ ॥

पट्चक्रं तत्र संप्रोक्तं चतुःसंज्ञाविधायकम् ।

प्रथमे वर्णवेधोऽस्ति स्वरवेधो द्वितीयके ॥ ७२ ॥

तृतीये शून्यवेधोऽस्ति चतुर्थे वृष्टवेधता ।

पञ्चमे गणवेधोऽस्ति षष्ठे चतुष्टये किञ्चन ॥ ७३ ॥

पट्चक्राणि महेशानि चक्राप्यन्यान्यपि प्रिये ।

अन्यानि पञ्चचक्राणि एवं रुद्रविधानि च ॥ ७४ ॥

तत्र पट्चक्रमध्ये ॥ साध्यं^४ सिद्धं तु सिद्धकम् ।

दैवतं च पराख्यं^५ च देवतादर्शनाभिषम् ॥ ७५ ॥

देवतादर्शनाख्येन नाम दद्यान्महेश्वरि ।

ओचत्रयस्यं^६ यन्नाम साधकस्य तथैव च ॥ ७६ ॥

प्रसिद्धं नाम गृहीयात् प्रमुक्तो^१ येन जागृयात् ।
 नामाद्यक्षरमारभ्य यावन्मंत्रादिमाक्षरम् ॥ ७७ ॥
 त्रिगुणीकृत्य देवेशि स्वरव्यञ्जनभेदतः ।
 मातृकागणनान्नेन यावद^२ङ्को भवेच्छिवे ॥ ७८ ॥
 एकीकृत्य साधकार्णे मिश्रितं सप्तधा^३ हरेत्^४ ।
 नामराशिरियं प्रोक्ता मंत्रराशिरतोऽन्यथा ॥ ७९ ॥
 ऋणिनांमप्रदेयं च सुन्दरं सुमनोहरम् ।
 दिव्यौघनाम भाग्येन गुरुणा दीयते यदि ॥ ८० ॥
 सिद्धौघनाम देवेशि भाग्येन सिद्धिकारकम् ।
 मानबौधामिधं नाम ऋणी भाग्येन लभ्यते ॥ ८१ ॥
 गुरुणालोकितः शिष्यः शिष्येणालोकितो गुरुः ।
 ऋणिनामप्रदानेन मंत्रदोषनिवृत्तता ॥ ८२ ॥
 पूर्णामिषेफदीक्षायां नाम चैव प्रदापयेत् ।
 मेधादीक्षादिसाम्राज्यदिव्यसाम्राज्यगोचरम् ॥ ८३ ॥
 नाम देयं महेशानि सुन्दरं कल्पितं च वा ।
 आदौ प्रसिद्धनाम स्यादलाभे कल्पितं च वा ॥ ८४ ॥
 मंत्रारूढं च वा नाम विद्याढ्यं वा महेश्वरि ।
 अन्यत्तदिनऋक्षात्तमुदयार्णक्रमेण च ॥ ८५ ॥
 अयोदयार्णनित्याक्तं कालनित्यारक्रमेण च ।
 प्रोक्तं तद्युगनित्याक्तं वर्षनित्यारक्रमेण च ॥ ८६ ॥
 तदावरणनित्याक्तं संप्रदायरक्रमेण च ।
 काश्मीराल्ये सम्प्रदाये तद्विचामंत्रकल्पितम् ॥ ८७ ॥
 गौडे कालान्तकं^५ नाम केरले सर्वगोचरम् ।
 परस्पर विशोष्याथ नाम दवान्महेश्वरि ॥ ८८ ॥

^१ C मुक्तो च । ^२ C 'दे' । ^३ B 'व्या' । ^४ N सक्ते । ^५ D अल्पनिर्द्ध ।

नाथाक्त चाथ सिद्धाक्त पूर्वपञ्चकयोगत ।
 यद्वैव तु ऋणी भूयात्तदेव धरनामकम् ॥ ८९ ॥
 भोगत्रयं महेशानि चोत्तरोत्तरसिद्धिदम् ।
 दिव्यौघे चेतसमायाति दिव्यगदप स जायते ॥ ९० ॥
 सिद्धीघे चेतसमायाति सिद्धरूपमुत्तिद्धिदः ।
 मानवीधे किन्नरेश शक्तशाल्त्रे चिदं भवेत् ॥ ९१ ॥

श्रीदेव्युवाच ।

शक्तारणे तु महादेव कथ नाम प्रदीयते ।

श्रीशिव उवाच ।

शैलवे गाणपत्ये च शैवे स्वापयुवे तथा ॥ ९२ ॥
 चान्द्रे पाशुपते चीने जने कालमुखेऽपि च ।
 धेदिकेऽपि महेशानि तदावरणं च वा ॥ ९३ ॥
 तत्सर्पापनाम देवं द्वारादुत्तरतस्तथा ।
 मूलान्तं च तदन्तं च दयानाम महेश्वरि ॥ ९४ ॥
 बाढाया स्पर्शकाल्या च स्पर्शताराविधौ शिवे ।
 स्पर्शच्छिन्नाविधौ देवि चन्द्रपद्मोडशक्रमात् ॥ ९५ ॥
 कलारुमामहेशानि रक्तचण्ड्यां तु तत्क्रमात् ।
 दुर्वासा मन्वरास्यादि तथा स्वमावतीविधौ ॥ ९६ ॥
 मधुमत्या च दिव्यौगा^{१०} भिन्नरूपा प्रकीर्तिता ।
 षोडश्यां च परायां च पराप्रासादकेऽपि च ॥ ९७ ॥
 षट्त्रिंशत्या शम्भवे च गुरवे भिन्नरूपिणि ।
 मालास्थं चाथ न्यासस्थ मूढरश्मित्यमेव च ॥ ९८ ॥

^१ C * शो * । * C * द्धो * । * C D * दि * । * D * शक्ति * । * ॥ * गोचरं ।
^१ D * र्गा । * B N * स्वर । * C * न्नी । * C * रत * । * १० C * पा ।

नामदाने विधिरयं मया प्रोक्तो महेश्वरि ।
सम्प्रदायक्रमेणैव शाम्भवे पूर्वमीरितम् ॥ ९९ ॥
यत्तत्र नोक्तं देवेशि यत् सिद्धमतकेऽपि च ।
यज्जेयमत्र देवेशि चतुःखण्डक्रमेण च ॥ १०० ॥
पुनरुक्तिर्न मन्तव्या विद्याभेदादिशेषता ।
श्रीचूळिको^१र्मिलाचक्रं राजादिपशुगोचरम् ॥ १०१ ॥
नवचक्राणि देवेशि कथ्यन्ते शृणु यत्नतः ।
केरलाख्यं च दशमं प्रत्येकं त्रिविधं भवेत् ॥ १०२ ॥
एतद्विधेचनं देवि संक्षेपात् कथ्यते शृणु ।
श्रीविष्यं चैव श्रीचक्रे क्रमं शृणु महेश्वरि ॥ १०३ ॥
अष्टोत्तरशतं संख्या श्रीचक्रे शक्तयः स्मृताः ।
चतुःपञ्चाशदेवात्र मध्यचक्रे क्रमो भवेत् ॥ १०४ ॥
शक्तिभि^२र्नन्द^३संख्याभिः कनिष्ठं परिकीर्तितम् ।
चूळिकाख्यं महेशानि त्रिविधं परिकीर्तितम् ॥ १०५ ॥
पञ्चाशत्पीठनाम्ना वा षड्त्रिंशज्जातिमध्यतः ।
दशविद्यारूपजातिगन्धभेदक्रमेण च ॥ १०६ ॥
कुलकुलक्रमेणैव कादमीरगौडभेदतः ।
अष्टकन्यासमायोगात् कनिष्ठं परिकीर्तितम् ॥ १०७ ॥
एत^४त्क्रमं महेशानि यथावदवधारय ।
शक्तिमाह्वय देवेशि कञ्चुकी गृह्य पार्थति ॥ १०८ ॥
एकैकां कञ्चुकीं देवि शिवहस्ते प्रदापयेत् ।
यत्नप्रस्थि तु निर्बन्ध सामरस्ये नियोजयेत् ॥ १०९ ॥
ऊर्मिलाल्यमिदं देवि चूलाचक्रं शृणु प्रिये ।
शक्तिमाह्वय यत्नेन^५ चू^६ळिकां गृह्य यत्नतः ॥ ११० ॥

^१ N चतस्रः । ^२ B C N चूलाचक्रं । ^३ D गणभिः ।

^४ B * व * ।

^५ B एवं ।

^६ N देवेशि ।

^७ C चो, N वा ।

कुम्भे संस्थाप्य सम्पूज्य शिवमाहूय सादरम् ।
 यस्य यथा च संप्राप्ता सा तस्य चक्रमप्यगा^१ ॥ १११ ॥
 चूडिकाख्यक्रमो देवि कथितः श्रीक्रमं शृणु ।
 परस्परस्नेहयोगात् श्रीचक्रे विनियोगनम् ॥ ११२ ॥
^२केरलाख्यक्रमे देवि मित्रं मित्रं निवेशनम् ।
 इति संक्षेपतः प्रोक्त किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ ११३ ॥

इति भीष्माक्षिसंज्ञमहातन्त्रराजे उत्तरभागे प्रथमखण्डे भीमदशोभ्यतारासंवादे
 ऋणियनिचक्रविनिर्णयं नाम पञ्चम पटल ॥ ५ ॥

^१ C * ग ।

^२ This line is absent in C.

पष्टः पटलः

श्रीदेव्युवाच ।

एतेषा च फलं देव कथयस्व ममाधुना ।

श्रीशिव उवाच ।

एतञ्जानी महेशानि शिव एष न संशयः ॥ १ ॥

व्यस्तम्भारूपं च त्रैलोक्यमस्यता तथा ।

अङ्गनं तिलकं गुप्तिः पादुका गुटिका तथा ॥ २ ॥

वेतालपक्षिणीसिद्धिखिधावादस्तदुत्तरम् ।

खेचर्यादिमहासिद्धिः परकायप्रवेशनम् ॥ ३ ॥

शापानुग्रहणं वाक् च कामरूपत्वमेव च ।

रत्नापनं च त्रैलोक्यं महेन्द्रादीन्द्रजातिकम् ॥ ४ ॥

अणिमाद्यष्टक देवि खड्गाद्यये तथैव च ।

मूकान्धस्तम्बीकरणं संहारखड्गके तथा ॥ ५ ॥

पताकादन्द्रयुद्धस्य जयो बन्ध्यान्वनाशनम् ।

पौरुषं च मनःसंशयं रज्जुकः स्वर्णभैरवः ॥ ६ ॥

धन्दा च तथा शान्ता पद्मा मधुमती तथा ।

रहस्यातिरहस्यं च रहस्यातिरहस्यकम् ॥ ७ ॥

गोपनीयं गोपनीयं गोपनीयं पुनः पुनः ।

इति संश्लेषतः प्रोक्तं किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ ८ ॥

श्रीदेव्युवाच ।

देवेना श्रोतुमिच्छामि रहस्यं परमं वरम् ।

श्रीशिव उवाच ।

समं विशेषतः प्रोक्तमथ कादिक्रमं शृणु ॥ ९ ॥
 दिव्यसिद्धिमानवेरामहाकालक्रमेण च ।
 अतिकालकरालास्य^१वीरनाथक्रमेण च ॥ १० ॥
 पञ्चातिकाले मय च कराले दश^२ पार्वति ।
 काल^३त्रयं महाकाले नवमेदा गुक्कमात् ॥ ११ ॥
 वीरनाथे शतं देवि गुर^४भेद. प्रकीर्तितः ।
 नवनाथयुग्मभेदात् सिद्धे.^५ साम्यं कहे भवेत् ॥ १२ ॥
 एतन्नामेण देवेशि दीक्षण कादिसम्भते ।
 अस्यामेव महेशानि शम्भोः प्राधान्ययोगत. ॥ १३ ॥
 शाम्भुत्वं भवेदेति शिवोऽहं निगुणेति च ।
 शक्तेः प्राधान्याच्छाक्तस्य देरीरूपाहमेव सा ॥ १४ ॥
 काळिकाहं महातारारूपाहं सर्वदेव च^६ ।
 तद्द्वयाच्छैवशक्ति स्यादिति सक्षेपतो मतम् ॥ १५ ॥
 स्थित्वा दिव्याद्यपानं च कीर्तितं परमेश्वरि ।
 सिद्धीधे स्यापयित्वा तु पान कुर्यान्महेश्वरि ॥ १६ ॥
 मानवीधे समुत्थाय क्रमात् त्रितयमीरितम् ।
 संगीमूत्वा तु चैतन्यं सहयोनि कुलेश्वरि^७ ॥ १७ ॥
 त्रिसर्जनोत्तरं देवि भद्रनाथस्य कीर्तितम् ।
 वीरकृत्यु^८त्तर देवि चाति^९कालमतक्रमः^{१०} ॥ १८ ॥
 शक्तिपात्रं स्थाप्य मित्रं दक्षिणामूर्त्तिसम्भते ।
 शक्तिपात्रं च गृह्णीयात् वीरनाथमत शिवे ॥ १९ ॥

^१ B 'क्ष्य', ^२ C 'शं', ^३ B C 'ले', ^४ C 'ग्रह', ^५ B D 'सिद्धि',
 C 'शुद्धे', ^६ D 'तम्', ^७ B 'र', C 'र', D 'ग', ^८ B D 'त्रिप',
 C 'तृण्य', ^९ C 'वाभि', B 'चान्ति', ^{१०} D 'क्रमेण तु, N 'क्रमात्' ।

कुलचक्रं भवेच्छाल्या^१मकुलं^२ कालिकामनौ ।
 कुलाकुलं च तारायां सम्प्रदायत्रयान्तरे ॥ २० ॥
 दिव्यमार्गवीरमार्गपशुमार्गक्रमेण च ।
 पूर्णाभिषेकयोगेन चाज्ञानाम प्रदापयेत् ॥ २१ ॥
 पूर्णाभिषेको देवेशि हादिकादिक्रमेण च ।
 कल्पते देवदेशेशि शृणु सावहिता भव ॥ २२ ॥
 शुभमासे शुभर्क्षे च शुभलग्ने शुभोदये ।
 कालरात्रिदिने प्राप्ते वीररात्रिदिने तथा ॥ २३ ॥
 मोहरात्रिदिने चैव महारात्रिदिने तथा ।
 श्रोधरात्रिदिने दक्षि घोररात्रिदिने तथा ॥ २४ ॥
 तारात्रिदिने चापि अवलारात्रियोगजे ।
 दारुणासङ्गमे वापि मकरे कुम्भसङ्गमे ॥ २५ ॥
 विविक्तस्थानमासाद्य स्थानशुद्धपादिपूर्वकम् ।
 पर्वते विपिने घोरे दान्यगेहे श्मशानके ॥ २६ ॥
 एकलिङ्गे शिवावासे श्मशानाष्टककेऽपि च ।
 चक्रपाणिगृहे नशां पुर्यां पीठाष्टके शिवे ॥ २७ ॥
 पञ्चाशत्पीठमध्ये वा पुण्यप्युत्सवकेऽपि च ।
 गङ्गागर्भे तडागे च वेद्यावासे च सङ्गमे ॥ २८ ॥
 कुलशुद्धयने वापि कदलीवनमध्यतः ।
 अथ पूग^३यने देवि नारिकेलवने तथा ॥ २९ ॥
 कदलीमण्डपे दिव्ये बाटिकायां विचित्रिते ।
 पालाशवनमध्ये च पुण्यक्षेत्रे विशेषतः ॥ ३० ॥
 स्वैरिणीगृहमध्ये च कुट्टनीनर्तमण्डले ।
 विशिष्टस्थानमासाद्य मण्डपं तत्र धारयेत् ॥ ३१ ॥

^१ D * हेवि । ^२ C कुल्य, D मन्त्रं । ^३ C अष्टक (!) ।

कलाहस्त सूर्यहस्त नवहस्त महेश्वरि ।
 पञ्चहस्त महेशानि नरुण्डीक्रमेण च ॥ ३२ ॥
 अथवा एककुण्डाक्ष्यक्रमेण परमेश्वरि ।
 मण्डप कारयेदेवि मेरुसाधनमार्गत ॥ ३३ ॥
 श्रीमेरुमण्डप देवि यथादीक्षानुसारत ।
 नितान^१पञ्चभूपाद्व्य प्राकारपरिखैर्युतम् ॥ ३४ ॥
 गोपुरै सयुत देवि नानातोरणमण्डितम् ।
 तदग्रे परमेशानि पूजामण्डपमाचरेत् ॥ ३५ ॥
 अष्टाष्टयत्रिक्रमेण^२ पञ्चपञ्चकमार्गत ।
 एतासा सन्निवेशो हि यथा भवति पार्वति ॥ ३६ ॥
 तथा मण्डपमासाद्य अभ्जानि^३ रचयेत्तत ।
 सहस्रकोष्ठ^४ज देत्रि सर्वतोभद्रमाचरेत् ॥ ३७ ॥
 तत्र चक्र ताम्रपात्रे स्वर्णे रौप्ये च भूमिजे ।
 बल्ले वा रचयेदेवि तथा चतस्य तष्ट्युणु ॥ ३८ ॥
 सर्वतोभद्रपीठ च देवपीठे प्रकीर्तितम् ।
 एतान्ज योगिनीपात्रे पञ्चाब्ज क्षेत्रपाल^५के ॥ ३९ ॥
 ननान्ज गणपे प्रोक्त बद्रुके लिङ्गभद्रकम् ।
 विरच्य परमेशानि मेरुमण्डपमाचरेत् ॥ ४० ॥
 मेरुससाधन कर्म श्रीविद्योपासकस्य च ।
 सकल निष्कल देवि द्विविध मेरुसाधनम् ॥ ४१ ॥
 दीक्षाङ्गत्वेन राकल निष्कल कामनाङ्गत ।
 श्रीविद्या कालिका तारा त्रिविद्योपासके शिवे ॥ ४२ ॥
 मेरुससाधन देवि दीक्षाया परिकीर्तितम् ।

^१ D विशिष्ट । ^२ D * करुमेणैव । ^३ D N वज्राणि, C ऋण्वानि ।
^४ C * २ । ^५ C * ने, N * क ।

एतद्विद्या^१ महेशानि नहि दीक्षा भवेत् क्वचित् ॥ ४३ ॥
 श्रीविद्योपासकानां च पारम्पर्यक्रमं शृणु ।
 आदौ बला विनिर्दिष्टा^२ ततः पञ्चदशी मता ॥ ४४ ॥
 तथा श्रीषोडशीविद्या पराविद्या तदुत्तरम् ।
 ततश्चरणदीक्षा स्यान्निर्माणदीक्षणं ततः ॥ ४५ ॥
 ततः पद्माम्भवारया च मेधादीक्षा तदुत्तरम् ।
 अनुक्रमेण सयुक्ता मेधादीक्षामिमा भवेत् ॥ ४६ ॥
 अथ चैकतमा याति^३ ततः साम्नायदीक्षणम् ।
 दिव्यसाम्नायमेवा^४ च तदनन्तत्वा भवेत् ॥ ४७ ॥
 विद्याराश्यामिमा देवि त्रिन्नाविद्याविद्या भवेत् ।
 साम्नायं पारमेष्ठ्यं च बगलामनुगोचरम् ॥ ४८ ॥
 श्रीविद्याङ्गा तु बगला ताराङ्गा छिन्नमस्तका ।
 एतदीक्षोत्तरं देवि नान्या दीक्षास्ति कुत्रचित् ॥ ४९ ॥
 बाल्या देहशुद्धिश्च ततो विद्याधिकारता ।
 विद्याधिकारता याते श्रीषोडोपासनं चरेत् ॥ ५० ॥
 षोडाविधारी देवेशि पञ्चषोडा न्यसेतनी^५ ।
 विन्यासी पञ्चषोडायाः पराविद्यां जपेत् मदा ॥ ५१ ॥
 परापट्टकं ततो न्यस्य तन्धरणचिन्तनम् ।
 ततो निर्वाणं विन्यस्य ततः शाश्वतमाचरेत् ॥ ५२ ॥
 तत् षोडाश्रितयं न्यस्य रश्मिचिन्तनमाचरेत् ।
 श्रीरश्मिं च परारश्मिं द्वितयं विन्यसेत्ततः ॥ ५३ ॥
 मेधादीक्षा समप्रा तु ततो ममति पार्वति ।
 मेधोत्तरं महेशानि साम्नायमेधियां न्यमेत् ॥ ५४ ॥
 ततो दिव्याभिधां न्यस्य सदाशिवममो नर ।

^१ B C N * द्विधा । ^२ D मनुद्विधा । ^३ H वैश्वानरादि, N वैश्वानरां वादि,
 D वैश्वानरां वादि । ^४ D * नेत्रा । ^५ B * मदा ।

मेरुमेदादिविज्ञानं श्रीमहासिद्धशैवके ॥ ५५ ॥
 फालिकाम्नायतंत्रे तु ऊर्वाभाये प्रकीर्तितम् ।
 अत्रापि देवदेवेशि कथ्यते चान्तिभे विधौ ॥ ५६ ॥
 कुण्डादिरचना देवि तत्रत्यै^१वं महेश्वरि ।
 क्रमागतात्सूचितं^२ च प्रकृतं शृणु पार्वति ॥ ५७ ॥
 पूर्वोक्तं मण्डपं कृत्वा नानाचित्रविचित्रितम् ।
 घण्टानादविभूपाढ्यं दर्पणोदरसन्निभम् ॥ ५८ ॥
 भूमिं कृत्वा महेशानि वक्ष्यमाणं समाचरेत् ।
 विधाय चक्रं तन्मध्ये चक्रे कुम्भं निधाय तम् ॥ ५९ ॥
 कायोदकैः समापूर्वाभिपिञ्चामि वदेन्मनुम् ।
 क्रमागतसमाचारनिरते मक्तिशालिनि ॥ ६० ॥
 विरच्य विपुलं चक्रं प्रतियोगिं तु षोडश ।
 त्रिकोणानि विधायाथ मध्ये कुम्भं तु विन्पसेत् ॥ ६१ ॥
 सौवर्णं राजतं ताम्रं काचं मार्त्तिकमेव वा ।
 प्रुरितं क्षारितं येन कवितेनाक्षरौपधै^३ ॥ ६२ ॥
 निक्षिप्य नवरत्नानि धान्यानि विविधानि च ।
 हिरण्यानि सताम्राणि वासोन्मामपि वेष्टयेत् ॥ ६३ ॥
 रत्नान्यां चन्दनयुतं पनसाभ्यपहृष्वैः ।
 शतत्रतुलताबद्धमार्तुलङ्गकलाम्बिनैः ॥ ६४ ॥
 पि^४धानकलशानन्यान्येभ्यैकै^५कशो न्यसेत् ।
 सार्धं सहस्रं त्रिंशच्च पष्टिसंख्या क्रमोदिता ॥ ६५ ॥
 मध्यचक्रेषु तोयादि कृत्वा बाह्याधिपूज्य च ।
 कालाल^६नित्यामंत्राश्च जपिन्वा पूर्ववासरे ॥ ६६ ॥

^१ C N "न्त" । ^२ B "ना" । ^३ B "ले, D ने" । ^४ B रधिरं ।
^५ B वि" । ^६ C "श्रेष्ठकै" । ^७ D "ज्जन्वया" । ^८ D N "दे" ।

कालाम^१नित्यामंत्राश्च कादापि महेश्वरि ।
 कादौ श्रीचक्रस्थाने च^२ कालीचक्रं महेश्वरि ॥ ६७ ॥
 त्रि^३कोणाद्येभ्यु समता परिकीर्त्तिता ।
 तारायां कालिकास्थाने ताराचक्रं महेश्वरि ॥ ६८ ॥
 कालामनित्यास्थाने च वाग्देव्यङ्गार्णदेवता ।
 सर्वत्र समता प्रोक्ता मत्रं तु कदादिबद्धवेत् ॥ ६९ ॥
 जन्मर्शे प्रातरुत्थाय स्वनित्यां तत्र पूजयेत् ।
 कात्यां तारानिधौ देवि नित्यास्थाने मनुं जपेत् ॥ ७० ॥
 सहस्रं प्रजपेत्पश्चात्^४ होमं कृत्वा समन्ततः ।
 तत्पूर्वं षोडशाहानि प्रायश्चित्तं ममाचरेत् ॥ ७१ ॥
 षष्टिजपः कालनित्यानामपारायणं तथा ।
 मंत्रपारायणं देवि चक्रपारायणं तथा ॥ ७२ ॥
 यंत्रपारायणं देवि स्वयं वा स्वगुरुश्च वा^५ ।
 दिनतो वारतः पञ्चाग्न्यामन्त्रैश्चतस्रिंशत् दिनेः ॥ ७३ ॥
 सन्ध्याचतुष्टयं हादौ कादौ शुभे^६ त्रयी भवेत् ।
 प्रायश्चित्तं समाचर्य्य सामग्रीमष्टकाद्येने ॥ ७४ ॥
 कृत्वा संस्थाप्य यत्रेन विद्योक्तं तिष्ठकं चरेत् ।
 शृङ्गवाह्यद्वारादिवाचमङ्गीतनर्चनैः ॥ ७५ ॥
 मुदितैर्षोभिर्नाहृन्दैरेकैकं देवनामभिः ।
 शृतैः सङ्गृजितैः सार्द्धमभिषिष्येद्गुरुः स्वयम् ॥ ७६ ॥
 षोडशमिथेरुमंत्रैश्च कह^७हादित्रयोदशैः ।
 मूढभेदैश्च वा देवि महस्रमभिषेचयेत् ॥ ७७ ॥
 काठचक्रं सौन्दर्यं च तत्र चक्रं मुवर्णजम् ।

१ D N 'से। २ B 'गण्यने। ३ C 'क्ष' । ४ B 'नित्या' ।

५ B 'ने' । ६ C 'दुग्ने च्छं' । ७ D 'हादि' ।

महापात्रे तु संस्थाप्य विद्या तत्राभिधेचयेत् ॥ ७८ ॥
 विद्या^१जलैर्महेशानि गुरोश्च रूपया युत^२ ।
 अभिपिच्य प्रयत्नेन चक्षुष्मत्यादि सा^३न्तकम् ॥ ७९ ॥
 सम्प्रदायत्रयेणैव शिष्य स्वस्तिकमण्डले ।
 संस्थाप्य सिच्य यत्रेण तदङ्गे जपपूर्वकम् ॥ ८० ॥
 देवीरूप शिष्यतनु कलशस्याक्षरै सह ।
 परकायक्रमेणैव जीवकीटक्रमेण च ॥ ८१ ॥
 मृङ्गित्व याति देवेशि तज्जीव पुत्तलीतनौ ।
 स्थाप्य शिष्य बोधयेच्च ब्रह्मानन्दपरायण ॥ ८२ ॥
 जीव कीट पुरा^४ भूत्वा मृङ्गित्वममिगच्छति ।
 तत पट्चक्रभेद च कृत्वा तद्रसभुग्मवेत् ॥ ८३ ॥
 तत्प^५राग महेशानि स्थापित यत्रपीठके ।
 तेन^६ मत्रान् लिखेत्तत्र तस्योच्चारणमाचरेत् ॥ ८४ ॥
 भृङ्गावली तेन याति चक्र^७मत्रार्ण^८योगत ।
 मत्रवर्णान् चत्रवर्णान् कियत्सख्यानि कानि वै ॥ ८५ ॥
 एतद्विभाव्य गणयेत्तावद्राश्रप्रपूर्णता ।
 जीवकीटस्ततो भृङ्गी ततस्त्वेव^९ चराचरम् ॥ ८६ ॥
 तेन भृङ्गानली नाम योगिनामपि दुर्लभा ।
 क्रमदीक्षायुताना च भृङ्गित्व सुलभ^{१०} क्रमात् ॥ ८७ ॥
 मन्त्ररूपो भवेत्तेन सम्राप्तेषा प्रकीर्त्तिता ।
 स्वय शक्तिन्तद्द्रव्य च शक्तिस्वक्रमयोगत ॥ ८८ ॥
 शैवशाक्ते शाक्तशैवे तद्द्रव्यक्रमयोगत ।
 चक्राणि चैव विज्ञाय उक्तमार्गेण पार्वति ॥ ८९ ॥

^१ B 'जा' । ^२ B पुन । ^३ D 'गा', C N 'शा' । ^४ N पर' ।
^५ B मत्रप', D तत्पा' । ^६ B तिन' । ^७ N 'के' । ^८ B 'न्त' ।
^९ B D 'स्तेन' । ^{१०} C भक्त्या ।

चक्राणि चैव निर्मित्य स्वरूपं तन्स्वरूपकम् ।
 न कीटत्वं न मृङ्गित्वं स्वरूपेणैव देवता ॥ ९० ॥
 देवतारूपमावे^१न क्षणान्तद्रूपता भवेत् ।
 आदौ तु पुत्तलीं कृत्वा तत्र जीवं प्रविन्यसेत् ॥ ९१ ॥
 ज्ञात्वा तु^२ प्रत्ययं देवि तत्तथ संयतेत् शिवे ।
 फलौ पापसमाकीर्णे न समाधिर्न योगता ॥ ९२ ॥
 यदि योगो भवेदेवि नहि तत्र फलं भवेत् ।
 तस्मात्कारणतो देवि मंत्रयोगं समम्यसेत् ॥ ९३ ॥
 स्वक्रमं सोऽपि कथयेत्तदा प्रभृति सोऽपि तम् ।
 अनुतिष्ठेदविच्छिन्नं पर्यायं तस्य विच्युतौ ॥ ९४ ॥
 सहस्रं प्रजपेद्विंशतिं अभिपेक्षसमन्वितः ।
 दिनपौडशकं वापि नवरात्रं च वा प्रिये ॥ ९५ ॥
 पञ्चरात्रं त्रिरात्रं च यथावस्ताधयेद्ध्रुवम् ।
 चक्षुष्मत्यादि मेधान्तं पूर्वं संसाधयेद् ध्रुवम् ॥ ९६ ॥
 सर्वे मंत्राः प्रयोक्तव्याः पढान्नायादिभेदजाः ।
 अष्टादशान्ना^३यमंत्राः कादिहादिक्रमेण च ॥ ९७ ॥
 पटदर्शनामिथा मंत्रा दशविचा^४प्रभेदजाः ।
 ते सर्वे चात्र द्रष्टव्याः श्रोतव्याः केचन प्रिये ॥ ९८ ॥
 जप्तव्याः केऽपि^५ देवेशि दीक्षायोगोऽत्र कारणम् ।
 एवं संप्राप्तयोगो हि शिवरूपो भवेन्नरः ॥ ९९ ॥
 चक्षुष्मतीं बाध्यती च स्पर्शानित्या^६ महेश्वरि ।
 वर्णादीक्षा क्रिया^७दीक्षा तथैव च कलावती ॥ १०० ॥
 पञ्चायतनिका चैव तथा वेधमयी^८ शिवे ।

^१ N 'से' । ^२ C 'त' । ^३ B 'पञ्चान्ना' । ^४ C 'दक्षिणे' ।

^५ D 'वि' । ^६ B 'विधा', C 'नष्ट' । ^७ C 'क्या' । ^८ B 'यो', C 'ती' ।

वेधः पञ्चविंशो देवि पूर्वमेव प्रकाशितः ॥ १०१ ॥
 पूर्णदीक्षा महेशानि ऊर्ध्वान्नायमयी तथा ।
 निर्वाणदीक्षा देवेशि तथा शम्भुभेदजा ॥ १०२ ॥
 वेदवाणपशुपतिऋमयोगेन वै कहे ।
 मेधा साम्राज्यमेवा च दिव्यसाम्राज्यरूपिणी ॥ १०३ ॥
 एतद्युक्तः केरलस्तु सक्षेपेण प्रकाशितः ।
 चञ्चुभन्यादि-ऊर्ध्वान्ता काश्मीरे^१ परिकीर्त्तिता ॥ १०४ ॥
 चञ्चुभन्यादिपूर्णांता गौडी दीक्षा प्रकीर्त्तिता ।
 पठितत्त्वाष्टसिद्धिश्च क्रमेण परिकीर्त्तिता ॥ १०५ ॥
 महाकालकलारन्ध्रबाणतत्त्वादिपाऽयुक् ।
 दशाङ्गाश्चाष्टपञ्चागान् पूर्वमेव मयेरितान् ॥ १०६ ॥
 तृतीयखण्डे देवेशि सर्वमेतत्प्रकीर्त्तितम् ।
 मनोरथमयी सिद्धिः साम्राण्येधाविधौ भवेत् ॥ १०७ ॥
 अथवा पण्णवम्यष्टकलशास्तत्र विन्यसेत् ।
 तेषु शक्तीः सनावाह्य सम्पू-पैनाभिपेचयेत् ॥ १०८ ॥
 एकान्तसफलं जन्मदिने कृत्वाभिपेचयेत् ।
 नापैस्तत्त्वैश्च नित्यामि फालनित्यान्तविद्यया ॥ १०९ ॥
 आधारे हृदये शीर्षे षड्ही सूर्ये निशाकरे ।
 ध्यायन् त्रिसन्ध्यं प्रजपेत् सर्वगं व्यञ्जन स्वरम् ॥ ११० ॥
 न्यसेत् मातृकास्थाने तथा तदेहसिद्धये ।
 ग्रहाणां^{*} वैपरीत्येषु जन्मर्क्षे ग्रहणे द्वयो ॥ १११ ॥
 कुहूप्राप्तौ^{*} रिपु[†] हेतुे कुर्पादेवाभिपेचनम् ।
 तेन दोषाः सृशन्त्येन न कदाचिन्न तद्दृष्टात् ॥ ११२ ॥
 क्षुद्राणि क्रूरकर्माणि कृत्वाश्च रिपु[‡] कल्पिता ।

^१ B *चे, N *री । * C ग्रहण, B ग्रहाणा । * C *मागौ । * B पुत्र । * D विप्र* ।

श्रीदेव्युवाच ।

बलं कथं भवेदस्य सेकस्य परमेश्वर ॥ ११३ ॥
ब्रूहि मे तद्रत्नं येन ज्ञेया नश्यन्त्यशेषतः ।

श्रीशिव उवाच ।

सोमसूर्याग्निरूपेण जलेन स्पर्शयोगतः ॥ ११४ ॥
नश्यन्त्यशेषतोऽप्यास्तु तस्मात् सेकसमो नहि ।
सोमसूर्याग्निरूपत्वं जलस्य परिकीर्तितम् ॥ ११५ ॥
तस्मादशेषदुःखार्तिशान्त्यै स्यादमिषेचनम् ।
सप्तसूक्तेषु^१ कालेषु पुण्येष्वन्येषु चादरात् ॥ ११६ ॥
कुर्व्यात्सदक्षिणां पूजां गुरोः प्रत्यश्रमेन वा ।
उक्तेषूप्रथान^२जातेषु पूजयेत्स्वर्गपुण्यकैः ॥ ११७ ॥
अभिपिक्तस्तु विधिना प्रदद्यात्क्षिणां गुरोः ।
गुरुं तदप्रतः प्रातर्विद्यं तदनुजं तथा ॥ ११८ ॥
गुरोर्गुरुं तद्गुरुं च स्वप्र^३तो लब्धनिश्चयान् ।
प्रणामपूजास्तवनसेवा^४दिमिन्पासनैः ॥ ११९ ॥
तोषयेदन्यथा शक्तिः स्वीया तत्रा^५मिनी भवेत् ।
बहुचन्दनकादमीररत्नकस्तूरिकायुतैः ॥ १२० ॥
पङ्क^६र्विदध्यात् सर्वत्र गुल्पादद्वय शिषे ।
प्रतिवयं महेशानि कुर्व्यादेवामिषेचनम् ॥ १२१ ॥
पूर्णाभिषेकयुक्तो हि ऊर्ध्वाभायादि चाष्टकम् ।
गुरुं प्राप्य महेशानि तदीक्षायै पठेत्स^७दा ॥ १२२ ॥
इति संक्षेपतः प्रोक्ता मेधादीक्षा महेश्वरि ।

^१ C " सं नु, D स्यसूक्तेषु । ^२ D अन्ये^१ । ^३ D स्वत्प्रा^२ (१), N " पात^३ ;
B " तात^४ । ^४ D " र्ग^५ । ^५ B " वा^६ । ^६ B " द्वा^७ । ^७ D " को ।
^८ C " व तल^८ ।

कादिक्रमे महेशानि कथ्यते शृणु साम्प्रतम् ॥ १२३ ॥

सर्वव्यापकरूपं च^१ शक्ति^२ज्ञानं महेश्वरि ।

परम्परात्परं^३ देवि तच्च देवि द्विधा मतम् ॥ १२४ ॥

काचं ह्यचं महेशानि काचं कालीमतं भवेत् ।

हाचं श्रीत्रिपुरारूपं च कहाख्य तारिणीमतम् ॥ १२५ ॥

यः कश्चिन्मन्त्रज्ञापी तु तत्र काली वरप्रदा ।

भावाभेदाः शाबराणां^४ मंत्रमात्रे महेश्वरि ॥ १२६ ॥

घदानाधिकारो हि कालिकायाः प्रकीर्तितः ।

एतत्कथाविस्तरस्तु कादिह्यादिविनिर्णये ॥ १२७ ॥

पूर्वं विस्तरतो देवि मया तत्परिकीर्तितम् ।

उभयत्र भवेभेधाभेदः पारायणे क्वचित् ॥ १२८ ॥

कादी स्पर्शनगिर्देवि तथा चिन्तामणि. प्रिये ।

सिंहकाली महाविपाराज्ञी कामकला ततः ॥ १२९ ॥

हसकाली शुद्धकाली वेदपञ्चरसक्रमत् ।

शाम्भवं परमेशानि क्रमान्मेधा प्रकीर्तिता ॥ १३० ॥

उभयक्रमतो देवि सन्नाम्भेधा प्रकीर्तिता ।

नाडीपारायणं नाम मन्त्रपारायणं तथा ॥ १३१ ॥

चक्रपारायणं देवि पूर्णोर्षाम्नाम एव च ।

चरणस्तुर्व्यचरणस्तथा पट्शाम्भवं^५ शिने ॥ १३२ ॥

मेवा साम्प्रान्यमेधा च क्रमेण परमेश्वरि ।

तत्रश्रविद्याञ्जन्मादिवर्धे^६शाख्य^७जातके ॥ १३३ ॥

कालनित्या कालचक्रं उभयत्र सम भवेत् ।

तद्द्वयोक्तशिवः प्रोक्तः साक्षात्परशिवो भवेत् ॥ १३४ ॥

^१ B "पत्वं ।

^२ C शाक " ।

^३ N "य ।

^४ D सर्वतापी ।

^५ This line is dropped on both B and N.

^६ D N "व, C "वे ।

^७ N "द" ।

^८ D "व्य" ।

शिवदेवीव्रतेशाख्य^१स्तथा चानन्दमेरवः ।
 केरलश्चैव काश्मीरो गौडचैतन्यगः शिवे ॥ १३५ ॥
 प्रत्येकं तु निगदितं सम्प्रदायचतुष्ककम्^२ ।
 आज्ञानाम योगपट्टः क्रमेण दापयेद्गुरुः ॥ १३६ ॥
 अवधूतः सर्वगः स्यात् पूर्वोक्तनिर्णयो ह्ययम् ।
 कापालिके पञ्चमेदाक्षण्डे मेदद्वयं भवेत् ॥ १३७ ॥
 स्वायम्भुवे त्रयं देवि कौले चाष्टौ प्रकीर्त्तिताः ।
 धीरे पञ्च महेशानि वैष्णवे दश पार्वति ॥ १३८ ॥
 गाणपेऽष्टौ महेशानि जैने^३ शतद्वयं^४ भवेत् ।
 सौरं पञ्च महेशानि बौद्धानां शतमात्रकम् ॥ १३९ ॥
 दश पाशुपते प्रोक्ता मुण्डी त्रिंशन्महेश्वरि ।
 केरलश्चैव काश्मीरगौडभेदेन पार्वति ॥ १४० ॥
 केरले भावना प्रोक्ता काश्मीरे चानुफल्यनम् ।
 गौडे प्रत्यक्षदानं च चक्र^५त्रितयमीरितम् ॥ १४१ ॥
 केरले त्रितयं देवि बटवासि^६मते शिवे ।
 गुप्तोप्रकेरले देवि शुद्धकेरलके तथा ॥ १४२ ॥
 तद्द्रव्यभावना देवि सर्वान्ते परिकीर्त्तिता ।
 त्रिधा केरलमेतद्भि बटवासिमते शिवे ॥ १४३ ॥
 एतद्वेदा महेशानि तारामूक्ते प्रकाशिताः ।
 दिव्यौपधैर्महेशानि प्रसौ पञ्च प्रकीर्त्तिता ॥ १४४ ॥
 आराध्य कलहृद्गौ^७ च पुष्पचक्री तथैव च ।
 जीवचक्री महेशानि सम्प्रदायान्तरं शृणु ॥ १४५ ॥
 दशावतारपूर्वत्वं चैतन्यस्तदनन्तरम् ।
 ब्रह्मादिपदपूर्वत्वं पञ्चाशदीधरान्तकम् ॥ १४६ ॥

^१ B वटेशानि । ^२ B * ल । ^३ D N कीरे । ^४ D * त्रयं ।
^५ B * त्रयं । ^६ B * स्वामि* । ^७ B * दादा ।

पञ्चाशदीश्वराय च चैतन्यान्त महेश्वरि ।
 पञ्चाशत् केशवाय च गणपाय तथैव च ॥ १४७ ॥
 त्रिपुराय महेशानि कामाय परमेश्वरि ।
 रत्याय वा महेशानि त्रिनाया तु विशेयत ॥ १४८ ॥
 डाकिन्याय तथा देवि भैरवाय च वा भवेत् ।
 रुसिहाय च चैतन्य किं वा^१ देशपरपरा ॥ १४९ ॥
 फलहृत्^२स्वाततायी गोमुखी बन्धमस्तथा ।
 विज्ञानी बामविज्ञानी तथैव सिद्धदीक्षित ॥ १५० ॥
 विद्याराट् च विराट् स्वामी^३ सप्ताण्मण्डलमेव च ।
 एते देशपर याता महासिद्धिप्रयोगजा ॥ १५१ ॥
 सम्प्रदायविहीनाना कुलशास्त्रप्रयोजनात् ।
 सर्वगार्हित इत्युक्तो भैरवाख्य^४ प्रकीर्तित ॥ १५२ ॥
 बेदबाह्यो यथा प्रोक्तस्तथैवाय प्रकीर्तित ।
 एतदेशपर यातास्वन्यान् शृणु हि पार्वति ॥ १५३ ॥
 तारावती भोगवती तथैव बिमलावती ।
 प्रज्ञा^५वती मधुमती तथा प्रज्ञावती मता ॥ १५४ ॥
 उद्गटाम्बावती देवि एते चार्हत^६भेदजा ।
 अनुमहाख्यश्चैतन्यस्तथैव निग्रहाभिध ॥ १५५ ॥
 निग्रहानुग्रहाख्यश्च^७ राजचैतन्य एव च ।
 कला^८चैतन्यनामा च श्रीचैतन्यस्तथा शिवे ॥ १५६ ॥
 दिव्यचैतन्यको देवि तथा प्रज्ञानवाचक ।
 शम्भनाख्यस्तु चैतन्यो विज्ञानाख्यस्तथैव च ॥ १५७ ॥
 परा^९चैतन्यनामाख्यस्त्वा^{१०}त्मचैतन्य एव च ।

^१ B * सा * । ^२ B मिद्धा । ^३ C * स्त * । ^४ C * इभीमा ।
^५ D C वैरवाय । ^६ D मद्या * । ^७ C N * ईन्त * । ^८ C * हथैव ।
^९ C * ह्यं । ^{१०} C पाय * । ^{११} C * व्यस्ता * ।

वैराजाख्यश्च चैतन्यः श्रीचैतन्यस्तथैव च ॥ १५८ ॥

प्रज्ञाचैतन्यनामा च प्रासादाख्यस्तथैव च ।

निर्वाणाख्यस्तु चैतन्यो मेघाचैतन्य एव च ॥ १५९ ॥

अथ शम्भुचैतन्यः श्रीचैतन्यस्तथैव च ।

विद्याचैतन्यनामाख्यः सिद्धचैतन्य एव च ॥ १६० ॥

एते काशमीरमार्गस्थास्त्रिपुरा कादिभेदतः ।

रङ्गवारो देववारो मायादेवस्तथा शिवे ॥ १६१ ॥

काळाख्यश्चैव काबीसो ब्रह्मवारस्तथापरः ।

राजवारः सिद्धवारो विश्वरूपस्तथापरः ॥ १६२ ॥

उन्मत्तभैरवाख्यस्तु वाक्शक्तिः काव्यसिद्धियुक् ।

भूतभैरवनामाख्यो मूर्त्तिस्फोटश्च विग्रहः ॥ १६३ ॥

विराट्भैरवनामाख्यो मूर्त्तिचालनवाकपरः ।

स्वराट्भैरवनामाख्यो वाग्म्याश्रितिसिद्धिगोचरः ॥ १६४ ॥

सन्नाट्भैरवनामाख्यः सर्वरूपत्वसिद्धियुक् ।

श्रीमद्रुद्रकनामाख्यः शापानुग्रहकृत् कलौ ॥ १६५ ॥

सर्वत्र सर्वरूपत्वमानन्दभैरवे भवेत् ।

असिंताङ्गो वाकपरश्च तथैवाञ्जनयुक् शिवे ॥ १६६ ॥

रूपभेदकल्पनाख्यसिद्धिर्गुतिस्तथैव च ।

परकायप्रवेशश्च खेचरी चण्डभैरवे ॥ १६७ ॥

अन्यथासृष्टिकरणं क्रोधाख्ये सम्प्रदायके ।

इन्द्रजालमहेन्द्रादि कपाटभैरवे भवेत् ॥ १६८ ॥

नदीसमुद्रस्रोतादिमीपणाख्यप्रदायके ।

एते भेदा नीरचके केरले शृणु पार्षति ॥ १६९ ॥

१ B D N * मा * । २ C * शि * । ३ C D * व * । ४ C छभेदे केरलाख्य * ।
५ B * जो * ।

दिव्यबोधा^१नन्दनयाः कलनायान्तवाचकः ।
 वेवलं नन्दनाथाख्यः वेवलं नामवाचकः ॥ १७० ॥
 एकस्मिन् त्रितयं देवि क्रमेण योज्यते शिवे ।
 मानवाख्यछयान्तो हि सिद्धचैतन्यवर्द्धि^२युक् ॥ १७१ ॥
 दिव्यचैतन्यगुणयुक् दिव्यप्रज्ञानमेव च ।
 गुणयुक् परमेशानि नायानन्दक्रमेण च ॥ १७२ ॥
 नन्दनायो महेशानि मिलिन्वा बाणसंख्याकः ।
 चैतन्यान्तो विलासाख्यो बाणसंख्याप्रवाचकः ॥ १७३ ॥
^३सिद्धचैतन्यनामा च पञ्चधा पूर्ववत् प्रिये ।
 सिद्धाद्य^४श्च विलासान्तो बाणसंख्याप्रवाचकः ॥ १७४ ॥
 सत्यायो हि विलासान्तो बाणसंख्याप्रवाचकः ।
^५सिद्धप्रज्ञो महेशानि बाणसंख्याप्रवाचकः ॥ १७५ ॥
^६सिद्धचैतन्यनामाख्यो बाणसंख्याप्रवाचकः ।
 धणिमाद्य^७पूर्वत्वमेतदन्तं महेशरि ॥ १७६ ॥
 चत्वारिंशत्प्रभेदाश्च मातृकाक्रमतोऽपि च ।
 चत्वारिंशत्प्रभेदाश्च क्रमेण परमेशरि ॥ १७७ ॥
 शोषत्रयं द्वैतमध्यं तदन्ते तु सरस्वती ।
 शाग्मवार्द्यं मध्यपूर्वं सरस्वत्यन्तकं शिवे ॥ १७८ ॥
 बाणनेधा मध्यपूर्वं तदन्ते च सरस्वती ।
 एवं क्रमेण देवेशि दशभेदाः प्रकीर्त्तिताः ॥ १७९ ॥
 चिन्नेधा चैव चित्पञ्च शीनाद्यश्च तदन्तरम् ।
 सम्प्रदायत्रयं देवि बाणसंख्याप्रवाचकम् ॥ १८० ॥
 सारस्वतपदं पूर्वं तदन्ते सुन्दरी शिवे ।

^१ C 'भेदा' ^२ D 'सिद्धि' । ^३ Three lines from here are
 omitted in B D. ^४ C 'सप्त' । ^५ C omits this line. ^६ B 'इ' ।

निग्रहाख्यं पदं पूर्वं तदन्ते तु सरस्वती ॥ १८१ ॥
 मुन्दर्यन्तं च सिद्धायं शापानुग्रहकारकम् ।
 मुन्दर्यन्तं महेशानि काळाद्यं च सरस्वती ॥ १८२ ॥
 साम्राज्यायं महेशानि तदन्ते तु सरस्वती ।
 सौम्यायायं महेशानि तदन्ते तु सरस्वती ॥ १८३ ॥
 देवीपरम्परायां तु सक्षेपेण प्रकाशितम् ।
 दिव्यायं श्रीविद्यासान्तं बाणसंख्याप्रवाचकम् ॥ १८४ ॥
 दिव्यायं च महाप्रज्ञा बाणसंख्याप्रवाचकम् ।
 साम्राट् कैराट् च स्वाराज्यमधिराज्यं च राज्यकम् ॥ १८५ ॥
 महाराज्यं पारमेष्ठप्रमाधिपत्वं तथैव च ।
 सार्वभौमश्चक्रवर्ती शकानन्दस्तथैव च ॥ १८६ ॥
 ब्रह्मानन्दधिदानन्दः पूर्णानन्दस्तथैव च ।
 महासमरसानन्दो महानन्दस्तथैव च ॥ १८७ ॥
 बाणक्रमेण देवेशि मेदानां नवतिर्भवेत् ।
 बटुकस्य मतं प्रोक्तं नामानि नृचितानि च ॥ १८८ ॥
 निरुक्तिभ्र महेशानि दीक्षाभेदोत्तरं^१ द्विषे ।
 कथ्यते परमेशानि किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ १८९ ॥

इति श्रीशक्तिप्रममहातन्त्रराजे उत्तरभागे प्रथमखण्डे श्रीमद्शोभ्यमहोपतारासंबादे
 नामविवाये नाम पद्य-पटल ॥ ६ ॥

सप्तमः पटलः ।

श्रीदिव्युवाच ।

हादिकादिऋमेणैव सम्प्रदायत्रयं शिव ।
कथयस्व महादेव यद्यह तव वट्टमा ॥ १ ॥

श्रीशिव उवाच ।

सूचिता परिभाषा च विन्तरः कथ्यते शृणु ।
मेगादीक्षायुतो देवि केरलः परिकीर्तितः ॥ २ ॥
पद्शांभुः प्रश्रयुतस्तथा चाष्टाष्टकान्वितः ।
श्रक्केरली महेशानि श्रीयज्ञु केरली तथा ॥ ३ ॥
श्रीसामकेरली देवि तथा चाथर्वकेरली ।
अथर्वे बहवो भेदा दिव्यसिद्धादिमानवः ॥ ४ ॥
आनन्दभैरवशिवा दक्षिणामूर्त्तिरेव च ।
देवी च नवनाथश्च सिद्धभेदक्रमेण च ॥ ५ ॥
ओघत्रये महेशानि शिवशक्तिऋमेण च ।
एतस्य छेपनाट्टोपा परापोटाक्रमेण च ॥ ६ ॥
तपराचरणीर्देवी शाम्भवाष्टादशक्रमात् ।
तदोघक्रमयोगेन अनुलोमक्रमेण च ॥ ७ ॥
अगस्तिदुर्गाचण्डीशस्वप्रावतीऋमेण च ।
महाविद्यादिऋमेण तदोघऋमभेद'तः ॥ ८ ॥
अथर्वकेरले भेदाः शाक्ता वै ते' प्रकीर्त्तिता ।
शैवैव्यनसौराणा गा'णवौद्धे तु' भिन्नतः ॥ ९ ॥

दक्षहस्तेन पूजा स्याद्दामेन तर्पणं भवेत् ।
 तर्पणं च तथा पानं दक्षेण परिकीर्तितम् ॥ १० ॥
 वामेन पूजनं देवि क्रमेण परिकीर्तितम् ।
 जलं दुग्धं नष्टदुग्धं संविद्रसवटी^१ तथा ॥ ११ ॥
 घृताकः सूरणो देवि दुग्धसारस्तथैव च ।
 कुमारीपूजनं देवि परिमाणा तु केरले ॥ १२ ॥
 परमेश^२ सपर्यादि तद्रूपत्रं सदा भवेत् ।
 अन्यकर्मणि देवेशि प्रवृत्तिस्तस्य वै न च ॥ १३ ॥
 तद्वन्तनिःसृतं तोयं^३ मुक्त्वारूपं क्षणाद्भवेत् ।
 परकायप्रवेशं च चरा^४ चरपुरीगतिः ॥ १४ ॥
 भयःस्थैर्यमथाकार्यः सर्वस्थावरजङ्गमे ।
 प्रह्लाण्डगोलके या च या काचिज्जगतीतले ॥ १५ ॥
 करामलफवहेषि साधकस्य भवेद्भुजम् ।
 फादिहादिमते देवि फल^५ मत्तत् कहेषि च ॥ १६ ॥
 काश्मीरं संप्रवक्ष्यामि शृणु पार्वति सादरम् ।
 ऊर्ध्वास्त्रायादिभिर्गुक्तं काश्मीरी शक्तिपातयुक् ॥ १७ ॥
 शष्पाटकसमायुक्तः काश्मीरस्तत्त्वसिद्धियुक् ।
 श्रक्काश्मीरो यजुश्चैव सामकाश्मीर एव च ॥ १८ ॥
 अथाथर्वगकाश्मीरो दिव्यसिद्धादिमानवैः ।
 दक्षिणामूर्तिभेदेन तथा भैरवभेदतः ॥ १९ ॥
 देवः सदाशिवश्चैव नन्दनाथक्रमेण च ।
 चतुरशीतिसिद्धाश्च दिव्यौघैश्शिवादितः ॥ २० ॥
 शैवशाक्ते तस्य लोपान् पौडशी तन्परा क्रमात् ।
 चरणत्रययोगेन मन्व^६ गस्तिःक्रमेण च ॥ २१ ॥

^१ H C ° ती ।

^२ D ° मध ।

^३ B C ° तजलं ।

^४ B वरं ° ।

^५ D सत्य ° ।

^६ N यथा ° ।

लोपा दुर्गा च चण्डेशी तथा स्वमानती ऋमात् ।
 दशविद्यौघयोगेन कार्मरं भेदमाननम् ॥ २२ ॥
 शैववैष्णवगाणपे बौद्धसैरे तु मित्रता ।
 वामहस्तेन पूजा च दक्षेण तर्पण मतम् ॥ २३ ॥
 दक्षेण पान देवेशि ह्यनुकस्या^१ प्रकीर्त्तिता ।
 अथ गौड प्रवक्ष्यामि यथानुदशचार्य ॥ २४ ॥
 पूर्णामिपेकसयुक्तस्वष्टाष्टकमन्त्रित ।
 ऋगौडश्च यजुर्गौड सामगौडस्तृतीयक ॥ २५ ॥
 अथर्वगौडो देवेशि तद्भेद शृणु पार्सति ।
 दिव्यसिद्धमानवौघदक्षिणामूर्त्तिभेदत ॥ २६ ॥
 ध्यानन्दभैरवश्चैव सदाशिवपरपरा ।
 देवी च नवनाथाश्च सिद्धा अपि महेश्वरि ॥ २७ ॥
 नितये शिवशक्तिन्या तत्रोप^२ऋम^३योगत ।
 षोडशीमनुलोपा च तथाम्नास्तिऋमेण च ॥ २८ ॥
 दुर्गा चण्डेश्वरी देवी तथा स्वप्रावर्ती ऋमात् ।
 दशविद्यौघभेदेन तदावरणभेदत ॥ २९ ॥
 अथर्वगौडे भेदश्च शाक्तमार्गे प्रकीर्त्तित ।
 शैववैष्णवसौराणा बौद्धगाणपके शिवे ॥ ३० ॥
 मिश्रऋमो महेशानि पूजन वामहस्तत ।
 तर्पण दक्षहस्तेन प्रत्यक्ष पानदानके ॥ ३१ ॥
 महाविद्या सिद्धविद्या विशाभेदेन पार्वति ।
 विद्यारूपतदाचार^४ तद्विद्याऋमयोगत ॥ ३२ ॥
 चक्रभेदा^५त्रायभेदात्तदाचरणभेदत ।

^१ D * म्या । ^२ B * पा * C * पा । ^३ D * रूप * । ^४ N चान्यत् * ।

* C भावा * ।

विद्योपास्या गौडमार्गे त्रितयेऽपि क्रमो ह्ययम् ॥ ३३ ॥
 शक्तिदेहे महेशानि ब्रह्माण्डसरसाः^१ प्रिये ।
 त्रितयेऽपि भवेत् साम्यं नामपारायणं तथा ॥ ३४ ॥
 मंत्रपारायणं देवि नाडीपारायणं शिवे ।
 चक्रपारायणं देवि प्रोक्तं ह्यदिमतं शिवे ॥ ३५ ॥
 अथ कादौ महेशानि सम्प्रदायकर्म शृणु ।
 मेघादीश्वरदिसंयुक्तः श्रीकादिकेरली^२ भवेत् ॥ ३६ ॥
 शक्तकेरली यजुश्चैव तथैव सामकेरली ।
 पञ्चपञ्चकसंयुक्तः शक्तिप्रातममन्वितः ॥ ३७ ॥
 पट्शम्भकप्रभयुक्तलैफाल्प^३ शानगोचरः ।
 अथर्वकेरलं देवि शृणु यत्नेन साम्प्रतम् ॥ ३८ ॥
 दिव्यसिद्धमानवौचमहाव्यालङ्कमेण च ।
 अथानन्दभैरवेन सदाशिवक्रमेण च ॥ ३९ ॥
 देवीक्रमेण देवेशि नमनाथप्रमेदतः ।
 चतुरशीति^४सिद्धैस्तु त्रितये शिष्यशक्तितः ॥ ४० ॥
 तद्गोपनात्तन्परत्वात् तत्पादक्रमतोऽपि च ।
 चतुश्चरणयोगे च शम्भवाष्टादशक्रमात् ॥ ४१ ॥
 तदौघक्रमयोगेन शम्भुपादक्रमेण च ।
 दत्ताविद्यागुरुत्वेन^५ तदावरणयोगतः ॥ ४२ ॥
 शैवादिपञ्चभेदैश्च पर्यायक्रममेदतः ।
 भागमथ तथा कालौ^६ दे^७शान्नाथक्रमेण च ॥ ४३ ॥
 दर्शनापतनन्वेन भेदबाहुल्यमीरितम् ।
 दक्षेण पूजा वामेन तर्पणं परिकीर्तितम् ॥ ४४ ॥

^१ D° सच्छं ।

^२ B D° डे ।

^३ B D° लोफ्य° ।

^४ B° सिद्धि° ।

^५ C च ।

^६ B° डे ।

^७ C २° ।

दक्षेण तर्पणं देवि पान तेनैव पार्वति ।
 वामेन देवता तर्प्या दक्षेण गुरुतर्पणम् ॥ ४५ ॥
 वेव^१ल वामहस्तेन द्वयोस्तर्पणमाचरेत् ।
 केवल दक्षहस्तेन तर्पणं केरली चरेत् ॥ ४६ ॥
 गुरु सन्तर्प्य दक्षेण वामहस्तेन देवताम् ।
 प्रलपौलमते देवि तर्पणं परिकीर्तितम् ॥ ४७ ॥
 जल दुग्धं नष्टदुग्धं सविभिन्नं तथैव च ।
 सविद्रसवगी चैव वृन्ताकसूरणे तथा ॥ ४८ ॥
 दुग्धसारो दुग्धसनिद्रासव^२श्च बुभारिका ।
 पूजनं परमेशानि वादिकेरलगोचरम् ॥ ४९ ॥
 ऊर्णास्त्रायादिसयुक्तं काश्मीर^३ शक्तिपातयुक् ।
 ऋक्काश्मीरो यजुश्चैव सामकाश्मीर एव च ॥ ५० ॥
 अथाथर्वणकाश्मीरो^४ भेदान् सशृणु पार्वति ।
 दिव्यसिद्धमानवौघमहाकालक्रमेण च ॥ ५१ ॥
 अतिकालकरालारयकालवीरक्रमेण च ।
 काली च नवनाथाश्च चतुरशीतिसिद्धय^५ ॥ ५२ ॥
 त्रितये शिवशक्तिभ्यां तल्लोपा कालिकाप्रमात् ।
 अथ कामफला काली हसकाली क्रमेण च ॥ ५३ ॥
 शैवादिपञ्चभेदेन सप्तपर्यायभेदतः ।
 भेदबाहुल्यमात्रं स्याद्भामेन तर्पणं स्मृतम् ॥ ५४ ॥
 दक्षेण पूजा सम्प्रोक्ता ह्यलुक्भ्या^६ प्रकाशिता ।
 अथ गौडं प्रपश्यामि यथायोगक्रमेण च ॥ ५५ ॥
 पूर्णाभिषेकस्युक्तो गौडश्च पञ्चपञ्चयुक् ।

^१ B * र * । ^२ B * वर * । ^३ D उद्भव * । ^४ B D * ०, C * रे ।
^५ B * द्विदा, C * द्वित । ^६ D * भ्या ।

ऋगौडो हि यजुगौटः सामगौडस्तथैव च ॥ ५६ ॥

अथर्वगौडो देवेशि यथावत् कथ्यते शृणु ।

दिव्यसिद्धमानवौचमहाफालकरालकाः ॥ ५७ ॥

वीरनाथस्तथा देवि नवनाथक्रमेण च ।

चतुरशीतिसिद्धार्थ^१स्त्रितये शिवशक्तिः ॥ ५८ ॥

तद्गोपनाद्भवेद्गोपा^२ कला^३ कामकला^४ परा ।

तद्दावरणे भेदाः कीर्तिताः परमेस्वरि ॥ ५९ ॥

शैवादिपद्मकथेन साम्यं पर्यायसनके^५ ।

बाहुल्यं कीर्तितं देवि पू^६र्वमेव^७ प्रकाशितम् ॥ ६० ॥

वामेन तर्पणं देवि दक्षेण पूजनं स्मृतम् ।

दानं पानं च^८ प्रन्यक्षं महाविद्याक्रमेण च ॥ ६१ ॥

सिद्धविद्याक्रमेणैव तथा विद्याक्रमेण च ।

युगानुरूपतो देवि सिद्धविद्यादिभेदतः ॥ ६२ ॥

तद्रूपशक्तिक्रमतस्तदाचारक्रमेण च ।

चक्रमात्रान्नायभेदैस्तदा^९चरणभेदतः ॥ ६३ ॥

शक्तियोगजनन्याण्डे सर्वे तत्र रसाः स्फुटम् ।

नामपारायणं देवि मंत्रपारायणं तथा ॥ ६४ ॥

नाडीपारायणं देवि क्वादिहादिकहेपि च ।

क्वादिहादौ^{१०} शम्भवान्त^{११}सम्प्राण्मेत्रामिथा भवेत् ॥ ६५ ॥

दिव्यसाम्प्राज्यमेधा च कहान्ता परिकीर्तिता ।

दिनतो वारतः पञ्चान्मासात् षट्त्रिंशत्ता दिनैः ॥ ६६ ॥

प्रायश्चित्तं समाचर्य कालनित्याक्रमेण च ।

पद्मनित्याक्रमेणैव स्वगुह्या स्वयं च वा ॥ ६७ ॥

^१ B * दीर्घ * । ^२ B * पो । ^३ N कालि । ^४ B कालिका कमला ।

^५ D * मस्तके, * पामके । ^६ C म * । ^७ C * त्त । ^८ D पूर्वव ।

^९ D * व * । ^{१०} B * दि * । ^{११} D शान्तरान्त * ।

पूर्वोक्तक्रममासाद्य कलारन्ध्रक्रमेण च ।
 कामशाण्युणत्वेन दीक्षामण्डप^१गो भवेत् ॥ ६८ ॥
 होमं कृत्वा पूर्ववच्च सर्वं कार्यं महेश्वरि ।
 आज्ञानाम प्रदद्याद्वै योगपटं समम्यसे^२त् ॥ ६९ ॥
 अङ्गावरणमंत्राश्च पञ्चाशत् पद्ममन्त्र^३काः ।
 श्रोतव्याश्चैव मन्तव्या द्रष्टव्याः परमेश्वरि ॥ ७० ॥
 अन्यत् सर्वं पूर्ववत्स्यात् संक्षेपादिदमीरितम् ।
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यच्छ्रेतुमिच्छसि ॥ ७१ ॥

इति श्रीशक्तिसङ्ग्रहमहासंहराजे उत्तरभागे प्रथमखण्डे धीमदलोभ्यमहोपतारासंवादे
 कादिर्दीक्षानिवरणं नाम सप्तम पटलः ॥ ७ ॥

^१ B D ° ल । ^२ C ° भाचरे ° । ^३ B ° वर्ण °, C ° पन ° ।

अष्टमः पटलः

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि रहस्यातिरहस्यकम् ।

श्रीशिव उवाच ।

निरुक्तं^१ द्रव्यभेदश्च कथ्यते शृणु साम्प्रतम् ॥ १ ॥
धीरादिकौलभेदाश्च पूर्वमेव प्रकाशिताः ।
विष्णुपाशुपतादीनां कथ्यन्ते परमेश्वरि ॥ २ ॥
पञ्चरात्रिव्रतं प्राप्ताः पाञ्चरात्राः प्रकीर्त्तिताः ।
दिनपञ्चकपर्यन्तं शैवानां न विलोकनम् ॥ ३ ॥
मुद्रासन्धारिणीं रण्डा कृत्वा सम्भूजं^२यन्ति ये ।
प्रसादः कस्य वक्ष्यते^३ श्रीकृष्णस्येति यो वदेत् ॥ ४ ॥
स्वमुक्तं चैव नैवेद्यं देवतार्थप्रयोजकः ।
वर्तन्ते वैष्णवा ये च शिवनिन्दापरायणाः ॥ ५ ॥
वैष्णवानपि निन्दन्ति पाञ्चरात्राश्च ते मताः ।
पापण्डास्यव्रतं प्राप्ताः पापण्डास्ते प्रकीर्त्तिताः ॥ ६ ॥
इमंशानभस्मधारी च भस्मधारणसञ्चयः ।
स्नानसन्ध्यादिकं देवि लौकिकार्थं तु यश्चरेत् ॥ ७ ॥
विष्णुद्वेषपरो भूत्वा सर्वं प्रकुरुते नरः ।
स पापण्डेति कथितः शृणु क्वापालिक शिवे ॥ ८ ॥
क्वापालपात्रसम्भोजी मद्यमांसिषु तपरः ।
द्वियोनिदर्शको निन्यं मुण्डमालाधरः सदा ॥ ९ ॥

स्मशानाग्निप्रभोजी य ॥ च कापालिक स्मृत ।
 स च द्वादशधा प्रोक्तो महाकापालिक पर ॥ १० ॥
 ज्ञानदानादिरहित शौचाशौचविमर्जित ।
 न जपो न तपस्या च न तस्य नियम क्वचित् ॥ ११ ॥
 ईदृग्विधो भवेद्भीन सकलो निःफलो द्विधा ।
 जैन शृणु महादेवि^१ कर्मण्डलुधर सदा ॥ १२ ॥
 जीव एव पर भोगी कर्त्ता हर्त्ता स एव हि ।
 यदेव तमुख देवि तमुख स्वात्म^२रूपकम् ॥ १३ ॥
 स जैन कथितो देवि एव बौद्धादयो मता ।
 केशसल्लञ्जका देवि तथा श्वेतपटा प्रिये ॥ १४ ॥
 तथा रक्तपटा देवि तथा नीला^३म्बरादय ।
 बृहद्गुरुरिति ख्यातास्तथान्ये परमेधरि ॥ १५ ॥
 अहिंसकास्तथान्ये च भेदा सक्षेपतौ मता ।
 मुद्राधिकारिणो देवि कथ्यन्ते शृणु साम्प्रतम् ॥ १६ ॥
 ब्राह्मणैर्न^४ तथा काप्यं ब्राह्मण्य च विनश्यति ।
 मुद्रा तु ब्राह्मणो धृत्वा रौरव नरक व्रजेत् ॥ १७ ॥
 धेदैस्तु रहितो यो हि स मुद्राधारणो भवेत् ।
 मुद्रया सहितो यो हि स कथं ब्राह्मणो भवेत् ॥ १८ ॥
 मुद्रा चतुर्विधा देवि चातुर्विध्यं शृणु प्रिये ।
 ब्राह्मणो भावयेद्देहे विष्णुभावप्रसुद्धये ॥ १९ ॥
 क्षत्रियो रेष्येद्देहे वैश्यो मुद्रा प्रविन्यसेत् ।
 शूद्राद्यमादिकानां च तत्तमुद्रा प्रकीर्त्तिता ॥ २० ॥
 अन्यन्तमक्तियुक्तोऽपि भावयेत् तु रेष्येत् ।
 ब्राह्मणो रेष्येत् कापि विन्ध्येन कदा^५चन ॥ २१ ॥

^१ N महेशानि । ^२ D वा स्व । ^३ D नाला । ^४ C य । ^५ D * य * ।

देवो भूच्या यजेदेव नादेवो देवमर्चयत् ।
 तस्माद्विष्णुस्वरूपत्व स्वस्मिन् मान्य महेश्वरि ॥ २२ ॥
 ततो जप प्रकुर्वीत तस्य सिद्धिर्भवेन्मनो ।
 एवमेव महेशानि शंवादीना ऋषो भवेत् ॥ २३ ॥
 शङ्खसङ्घित^१ दृष्ट्वा सचैल ज्ञानमाचरेत् ।
 त्रिशूल हमारु देवि ब्राह्मणो भावयेत्सदा ॥ २४ ॥
 धारण शिवलिङ्गस्य तिस्रमुद्राधिधारणम् ।
 द्विजस्तु वर्णवेदि सक्षेपादिह क्रीर्त्तितम्^२ ॥ २५ ॥
 शक्तेरुपासको यस्तु स च शाक्त प्रक्रीर्त्तित ।
 वैखानसादिदीक्षाद्यैर्युक्तो वैष्णव एव च ॥ २६ ॥
 पदव्यशाम्भवाद्यैस्तु युक्त शैव प्रक्रीर्त्तित ।
 केवल शिवसपन्नस्त्वन्यदेवस्य निन्दकः ॥ २७ ॥
 वीरशैवेति गदितो वीरालय वैष्णव शृणु ।
 केवल विष्णुनिरत सर्वदेवप्रनिदक ॥ २८ ॥
 वीरवैष्णव इत्युक्तः पापमाजो नराणाम् ।
 अन्द्रजापरतो यस्तु स च चान्द्रो महेश्वरि ॥ २९ ॥
 सूर्यासक्तमना यस्तु स सौर परिक्रीर्त्तित ।
 ब्रह्मणोपासको यस्तु स च स्वायम्भुवो मत ॥ ३० ॥
 दुर्गाभण्ड्या^३दिसयुक्त स च दौर्ग प्रक्रीर्त्तित ।
 वेदमूला त्रिया सर्वा वेदमूला परा सृति ॥ ३१ ॥
 वेदेन रहित यस्तु तत्र कुर्वोद्द्विज क्वचित् ।
 वेदमार्गरेतो निम्न ब्राह्मणो भवति ध्रुमम् ॥ ३२ ॥
 वेदेन रहितो यस्तु स चाष्टाल प्रक्रीर्त्तित ।
 स्वधर्मं पुरस्कृत्य सर्वं कार्यं महेश्वरि ॥ ३३ ॥

स्वधर्मनिरतो नित्यं सुखमाप्नोति निश्चितम् ।
 स्वधर्मरहितो विप्रः सुत^१हारी द्विजाधमः ॥ ३४ ॥
 तं दृष्ट्वा तु महेशानि प्राजापत्यं समाचरेत् ।
 तदभावे महेशानि सचैत्रं जलमाविसेत् ॥ ३५ ॥
 तस्मान्मुद्रादिकद्वेषं ब्राह्मणो वर्जयेत् सदा ।
 अधमानुग्रहार्यं तु मुद्रा प्रोक्ता मया तव ॥ ३६ ॥
 सत्यं सत्यं महेशानि किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि बिश्वमेदान् शिवस्य च ॥ ३७ ॥

श्रीशिव उवाच ।

बैखानसो भवेदादौ श्रीराधावल्डमस्तथा ।
 गोकुलेशो महेशानि तथा वृन्दावनी भवेत् ॥ ३८ ॥ ✓
 पाञ्चरात्रः पञ्चमः स्यात् पष्ठः श्रीवीरवैष्णवः ।
 रामानन्दी हरिन्यासी निम्बार्कश्च महेश्वरि ॥ ३९ ॥ ✓
 ततो भागवतो देवि दशमेदाः प्रकीर्त्तिताः ।
 शिखी^२ मुण्डी जटी चैव द्वित्रिदण्डी क्रमेण च ॥ ४० ॥
 एकदण्डी महेशानि धीरशैवस्तथैव च ।
 सप्त पाञ्चपताः प्रोक्ता दशधा वैष्णवा मताः ॥ ४१ ॥
 एतेषां वासनां देवि शृणु यत्नेन शाम्भवि ।
 वेवेष्टि सर्वं संन्याप्य यस्तिष्ठति स वैष्णवः ॥ ४२ ॥
 बैखानसादिदीक्षाचैर्भूषितः स्मार्त्तवैष्णवः ।
 श्रीराधावल्डमं देवि शृणु यत्नेन शाम्भवि^३ ॥ ४३ ॥

वैष्णवाचारनिरतो विष्णुर्तत्रैकपारगः ।
 अनन्यचेताः शान्तात्मा^१ विष्णुचिह्नपरायणः ॥ ४४ ॥
 श्रीराधावल्लभो^२ देवि गोकुलेशं शृणु प्रिये ।
 नानामूपणसंपन्नो नानासौगन्धभूपितः ॥ ४५ ॥
 गवां कुलं प्रीणयिता कलि^३कृष्णस्वरूपधृक् ।
 शरीरमथं प्राणांश्च तन्निवेदनकारकः ॥ ४६ ॥
 अन्तःशक्तिपरो देवि बहिर्वैष्णवरूपधृक् ।
 गन्धर्वाचारनिरतो लतावेष्टनतत्परः ॥ ४७ ॥
 सम्प्रदायो गोकुलेनः सर्वसिद्धिकरो मुनि ।
 वृन्दावनाख्यं देवेशि शृणु यत्नेन साम्प्रतम् ॥ ४८ ॥
 विगताशः^४ प्रसन्नात्मा विष्णुभक्तिपरायणः ।
 कामिनीसङ्गचपलो वननीडाविनोदधृक् ॥ ४९ ॥
 सौगन्धभूपिततनुः स्त्रीध्यानैकपरायणः ।
 विष्णुसारूप्यतत्त्वज्ञः प्रोक्तो वृन्दावनी शिवे ॥ ५० ॥
 पाद्भराजो महेशानि तथैव वीरवैष्णवः ।
 पूर्वमेव महेशानि कीर्तितः परमेश्वरि ॥ ५१ ॥
 “रा” शक्तिरिति विख्याता “म” शिवः प्रकीर्तितः ।
 तदानन्दी शान्तचित्तः प्रसन्नात्मा विचारधृक् ॥ ५२ ॥
 सर्वत्र समरूपश्च रामानन्दी^५ प्रकीर्तितः ।
 हरिभ्यासं महेशानि यथावदवधारय ॥ ५३ ॥
 पापसंहारणे शक्तो^६ विष्णुमक्तो जितेन्द्रियः ।
 यमादिनियमैर्युक्तस्त्यक्ताचारपरायणः ॥ ५४ ॥
 सोपयोगफलप्राही परकार्यपरायणः ।

^१ C ° मं । ^२ D शान्तो यो । ^३ B ° मां । ^४ B कालो । ^५ D ° शा ।
^६ B ° न्दो । ^७ C प्रोक्तो । ^८ C ° मु° ।

हरिव्यासी^१ मंहेशानि शिवशक्तिस्वरूपशृक्^२ ॥ ५५ ॥
 निवाकोख्य सम्प्रदाय शृणु यत्नेन साम्प्रतम् ।
 नित्यार्चनक्रमासक्त स्वतत्रैकपरायण^३ ॥ ५६ ॥
 बाह्यपूजादिनिरतोऽनन्यमक्त प्रसन्नधी ।
 आर्यपक्षान्वितः स्वच्छ^४ स्वच्छन्द्राचारतत्पर ॥ ५७ ॥
 स्वतन्त्र स्मार्त्तविद्वेषी निम्बाको भगवान् हरि ।
 जय भागवत देवि कथ्यते शृणु साम्प्रतम् ॥ ५८ ॥
 विष्णुमक्तौ च निपुणो विजितात्मा प्रसन्नधीः ।
 स्मार्त्तकर्मन्वितो देवि तदन्याचारतत्पर ॥ ५९ ॥
 आर्यपक्षान्वितो देवि तथा चारण^५ बंधशृक् ।
 शैवद्वेषी तस्य सद्भात् पुन स्नानपरायण ॥ ६० ॥
 केवल विष्णुचित्त^६ ह्य प्रोक्तो भागवत शिवे ।
 तेषा व्रता^७ दिकाना तु निर्णय कथ्यते क्रमात् ॥ ६१ ॥
 एकादशी सदोपोष्या मक्तियुक्तेन चेतसा ।
 एकादश्यामहोरात्र न भोक्तव्य कदाचन ॥ ६२ ॥
 मुहूर्त्तविद्या दशमी ततो^८ रौद्रीसमागम ।
 तस्या तिथौ न भोक्तव्य दशम्या भोजन चरेत् ॥ ६३ ॥
 सूर्योदयमभि^९ व्याप्य या तिथिर्याति पार्वति ।
 सा तिथि सकला ज्ञेया तत्तिथ्युक्त समाचरेत् ॥ ६४ ॥
 आद्या शैवेति विख्याता द्वितीया मोहि^{१०} नी भवेत् ।
 द्वाभ्या न्वित्य^{११} मुपोष्यैव सर्वेषामै प्रमुष्यते ॥ ६५ ॥
 द्विधा त्रिंशयेदा देवि संदेद पीरकीर्त्तितम् ।
 यद्यप्येकादशी पूर्णा द्वितीयेऽहि न विद्यते ॥ ६६ ॥

^१ B ° वसो । ^२ B ° मक्षिपरायण ^३ B ° पक्ष । ^४ C ° हारण^{१०} ,
^५ D स्वरूप ° । ^६ B ° तत्त्व ° । ^७ D तस्या ° । ^८ C ° नी । ^९ C ° धि ° ।
^{१०} B ° ६ ° । ^{११} B D तु स ° ।

द्वितीये वृद्धिदा देवि द्वादशी यदि दृश्यते ।
 द्वितीये समुपोऽथैव सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥ ६७ ॥
 स्मार्त्तानां मतमाख्यातं वैखानसमतं शृणु ।
 एकादश्यां तु यः कथित् प्रमादात् भोजनं चरेत् ॥ ६८ ॥
 चत्वारि तस्य नश्यन्ति आयुर्विद्या यसो षष्ठम् ।
 कोऽर्च्युदं सन्निवसेत् रौरवे नरके प्रिये ॥ ६९ ॥
 गोकुलेशमतं देवि कथ्यते शृणु साम्प्रतम् ।
 स्मार्त्तवैष्णवयोर्मध्ये विवादो हि महानयम् ॥ ७० ॥
 परस्परं प्रशंसन्ति निन्दन्ति च परस्परम् ।
 ते मूढा नैव जानन्ति पाण्डुशास्त्रमोहिताः ॥ ७१ ॥
 विष्णुरूपधरः शम्भुः शम्भुरूपधरो हरिः ।
 अत्रार्थे प्रत्ययो देवि ह्यद्वा एकादश सृताः ॥ ७२ ॥
 विष्णु^१ मिलिन्वा देवेशि द्वादशी परिकीर्त्तिता ।
 एकादशी तु रुद्रस्य द्वादशी श्रीपतेः सृता ॥ ७३ ॥
 कलामाश्रिता^२ वृद्धा मुद्वर्ततंशुतापि चेत् ।
 गोकुलेशमतं प्रोक्तं गोपालमुन्दरी परैः ॥ ७४ ॥
 पूर्णामेकादशीं प्राप्य द्वादश्यां समुपोषणम् ।
 स्मार्त्तद्वैपरो भूत्वा प्रमादायः समाचरेत् ॥ ७५ ॥
 एकादशीं हानिदा स्यात् पुत्राशुर्धननाग्निनी ।
 स्मार्त्तद्वैपरो भूत्वा एकादश्यां तु भोजनम् ॥ ७६ ॥
 पाण्डुमतमाश्रित्य सूर्यारुणकलार्धतः ।
 पक्षमाश्रित्य देवेशि यः करोति नराधमः ॥ ७७ ॥
 कोऽर्च्युदयुगं देवि नरके निवसेद्भुवम् ।
 विष्णुद्वैपरो भूत्वा रोहिण्या भोजनं चरेत् ॥ ७८ ॥

स दरिद्री महापापी तस्य पातो भविष्यति ।
 अरुणोदयवेधस्तु श्रीनिम्बार्कमतं मतम् ॥ ७९ ॥
 सूर्योदयाह्यवेधो हि श्रीवैखानससम्मतम् ।
 कल्यवेधो महेशानि वैय्यवानां प्रकीर्तितः ॥ ८० ॥
 मुहूर्त्तवेधो देवेशि स्मार्त्तानां परिकीर्तितः ।
 अथात्र पाञ्चरात्राणां आय^१पक्षः^२ प्रकीर्तितः ॥ ८१ ॥
 कल्पितं वेधमाश्रित्य द्वादशीं कल्पयन्ति च ।
 न लज्जन्ति च ते मूढाः प्रोक्तास्ते यमकिङ्कराः ॥ ८२ ॥
 सुरेन्द्रसंहिता देवि तथा पद्दशाम्भवः शिवे ।
 गोपालपाञ्चरात्रं च पदन्वयमतं तथा ॥ ८३ ॥
 श्रीगोपीपरिशिष्टं च मोहनक्षीश्वरस्तथा ।
 पद्दशाम्भवरहस्यं च क्रमादेते प्रकीर्त्तिताः ॥ ८४ ॥
 एतद्ग्रन्थ^३क्रमादेवि विवेचनमुदीरितम् ।
 अथ पाशुपतानां च वासनं शृणु पार्वति ॥ ८५ ॥
 शिखिपाशुपतो देवि शिखासूत्रवरः शुभः^४ ।
 समाधितपरो देवि समाधां शिव^५पीठभृक् ॥ ८६ ॥
 रुद्राक्षं च तथा भस्म लिंगं शैवा^६भिधं शिवे ।
 प्रसन्नान्मा भान्तचित्तो ब्रह्मचारी प्रकीर्त्तितः ॥ ८७ ॥
 मतं श्रीविन्दुमालिन्याः समाश्रिन्य प्रतिश्रुति^७ ।
 मुण्डी त्रिशद्विधो देवि तारामूक्ते प्रकाशितः ॥ ८८ ॥
 तत्र पाशुपताचारसम्पन्नो मुण्डितो भवेत् ।
 जटी पाशुपतो देवि सोऽपि दशविधः स्फुटम् ॥ ८९ ॥
 त्रिजटेकजटाधारी तथा बहु^८जटाधरः ।

नमस्तपस्वी शान्तात्मा देहद्वेषपरायणः ॥ ९० ॥

क्रमत्रितयसम्पन्नो जटी पाण्डुपतः स्मृतः ।

द्विदण्डी तु महेशानि वाङ्मनोदण्डसंयुतः ॥ ९१ ॥

कायवाङ्मनसो^१ दण्डस्त्रिदण्डी परिकीर्तितः ।

धीरशैवः प्रसिद्धोऽत्र पूर्वमेव प्रकाशितः ॥ ९२ ॥

सर्वोत्तमो भवेच्छैवः नाम्भवः परिकीर्तितः^२ ।

चतुर्दशीव्रणासक्तः प्रदोषत्रतत्परः ॥ ९३ ॥

शनिप्रदोषे^३ देवेभि महाव्रतपरायणः ।

दारिद्र्यदहनं नाम व्रनमेतत्प्रकीर्तितम् ॥ ९४ ॥

कृष्णपक्षे विदोषेण शुक्लपक्षेऽपि पार्वति ।

अष्टमीसप्तमीसन्धौ^४ प्रदोषव्रनमीरितम्^५ ॥ ९५ ॥

एतद्भूतसमायुक्तः शिवव्रजापरायणः ।

शनिप्रदोषे सम्प्राप्ते शकुलं संशृणु प्रिये ॥ ९६ ॥

शनिवारं सोमवारं पुस्तकं चाभिमंत्रयेत् ।

आदित्ययासरे देवि राशिं^६ काममि^७तां चरेत् ॥ ९७ ॥

यत्रादीं दीय^८ते देवि स चाध्यायः प्रकीर्तितः ।

द्वितीये दशको देवि तृतीये श्लोकसंख्यता ॥ ९८ ॥

दशकालाभतो देवि सर्वेभ्यो विनियोजनम् ।

कुमारीं प्रार्थ्य यत्नेन सपुष्पफलसंयुताम् ॥ ९९ ॥

स्थापयेद्रागिमध्ये तु दर्पणोदरसन्निभे ।

योग्यैरुपस्थिते^९ तु मूर्ते^{१०} स्वस्तिकमण्डले ॥ १०० ॥

^१ C * सा । ^२ B C * वार्दा प्रकथ्यते । ^३ B * यो । ^४ D * विदे ।

^५ After this B D add द्वादशीनामसन्धौ (D * सिद्धां) ॥ प्रदोषव्रनमीरितम् । which seems to be unnecessary for the context. ^६ B C D * शि * ।

^७ C * म * । ^८ D * य * ।

कुमारीं पूजयित्वा च नवकन्याप्रभेदत ।
 तत्र वाच्य^१ प्रयत्नेन भूत भव्य भविष्यकम् ॥ १०१ ॥
 शुभाशुमादिक कर्म तथा पटुर्मसाधनम् ।
 पटुर्म त्रिविध प्रोक्त यथावदवधारय ॥ १०२ ॥
 वक्ष्याकर्षस्तम्भन च विद्वेषोच्चाटन तथा ।
 मारण चैव देवेशि विरूपाक्षस्य सम्मतम् ॥ १०३ ॥
 वक्ष्यस्तम्भनसम्मोहा मारणोच्चाटन तथा ।
 विद्वेषण च देवेशि पटुर्माणि विराण्मते ॥ १०४ ॥
 शान्तिस्नम्भौ वशीकारो मारणोच्चाटने तथा ।
 द्वेषण चेति देवेशि पटुर्माणि यथाक्रमात् ॥ १०५ ॥
 यस्मिन् विद्याविधौ देवि यत्कर्म परिकीर्तितम् ।
 तत्कर्मणि^२ समारम्य पटुर्माणि जगु प्रिये ॥ १०६ ॥
 बगलेशी तथा वक्ष्ये बगला स्तम्भने तथा ।
 वक्ष्ये पञ्चदशी प्रोक्ता वशीकारस्त्रिधा भवेत् ॥ १०७ ॥
 आदौ प्रीतिर्महेशानि मोहन तु द्वितीयकम् ।
 षशीकारस्तृतीय स्यात् त्रितय त्रितय त्रिषु ॥ १०८ ॥
 एके जाते महेशानि त्रितय जायते शिवे ।
 शनिप्रदोपगाश्रित्य स्थाने शैवविभूषिते ॥ १०९ ॥
 पश्चिमाभिमुख लिङ्ग नन्दिहीन पुरातनम् ।
 चतुर पञ्चकोशान्ते न लिङ्ग द्दयते शिवे ॥ ११० ॥
 तदेकलिङ्गमाख्यात तत्र सिद्धिरनुत्तमा ।
 ऊर्ध्वपुण्ड्र त्रिपुण्ड्र वा पटुवन्ध^३नमेव च ॥ १११ ॥
 अगस्तिपत्राकार वा स्त्रीणा शून्य^४करणे^५ च ।

^१ D वाच्य । ^२ B ° संभि, D ° मादि । ^३ B D ° वधे ° । ^४ D दृष्ट °,
 B N सुप्त ° । ^५ B C D ° क्रमेण ।

द्वन्द्वभाष्टचतुर्थयोगात् ऊर्ध्वपुण्ड्रं प्रकीर्तितम् ॥ ११२ ॥

शिवविश्वगिवायुक्तं त्रिपुण्ड्रं परमेश्वरि ।

गनिप्रदोषे घृन्वा तु गिवं पूज्य प्रयत्नतः ॥ ११३ ॥

मोजयेद्ब्राह्मणान् देवि अकाण्डादिदर्शितम् ।

गोपनीयं रहस्यं च किमप्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ ११४ ॥

इति धीशक्तिमन्त्रमहात्रयप्रदाने उत्तरमाली प्रथमखण्डे श्रीमद्गौडोपनिषत्पारासंवादे
प्रदोषविधिर्नामाष्टमः पटलः ॥ ८ ॥

नवमः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि रहस्यातिरहस्यकम् ।
पूजाद्रव्य महादेव सम्प्रदायनये वद^१ ॥ १ ॥

श्रीशिव उवाच ।

गङ्गदर्शि पञ्चाम्नाये महानिद्यानिधौ शिवे ।
पञ्चायतनके देवि शिवशक्तियुतेऽपि च ॥ २ ॥
अत्र गोपालनृ^२हरी गणेश^३सङ्करी तथा ।
हृषीकेश रामचन्द्र काल काली महेश्वरि ॥ ३ ॥
तारामणपतिश्चैत्र तारावटुफ एव च ।
आद्यन्त^४ऋमयोगेन द्विधा भेद प्रकीर्तित ॥ ४ ॥
एतेषा मुन्दरीयोगात् यत्र शृणु महेश्वरि ।
मुख्यत्र समुद्धृत्य तत्र विन्दौ महेश्वरि ॥ ५ ॥
देवयज्ञ^५ साङ्ग^६ऋ तु भावयेद्यतमानस ।
विद्यायज्ञौ यथा पूयी देवयज्ञेऽथ वा पुन ॥ ६ ॥
पूजनीया महेशानि गोपालमुन्दरी परा ।
पूर्वोक्ताना समस्ताना पूजायत्र प्रकीर्तितम् ॥ ७ ॥
एवमेव तु सर्वेषा कथित तु तृतीयकम्^७ ।
आदौ यदुच्यतेऽत्र तद्यत्र पूजयेद्हरम्^८ ॥ ८ ॥
शक्तिर्था शिवमत्रो वा यस्य चोच्चारण भवेत् ।
तस्य यत्र पूजयेत्तु सक्षेपात् गदित मया ॥ ९ ॥

वद । * C * उ * । * D * ण्य * । * D * वन्ते । * C * पत्र ।
हेतुः * B * के । * C * रि ।

निरुपाश्रमते तारे^१ पत्रे यंत्रं ॥ संलिखेत् ।
 मुन्दरी मरवी देवी तथैव कालमुन्दरी ॥ १० ॥
 मुन्दरी काल इत्युक्तः मुन्दरी गोप इत्यपि ।
 इति सन्नेपतः प्रोक्तं द्रव्यभेदं शृणु प्रिये ॥ ११ ॥
 केरलदेशे च काश्मीरे गौडदेशे च तृतीयकः ।
 निवृत्तित्तदद्रव्यं सप्तपर्यायभेदतः ॥ १२ ॥
 चतुरंगीतियुग्मेन नाथत्रितयमार्गतः ।
 ओषधयक्रमेणैव वदयासिः क्रमेण च ॥ १३ ॥
 दशविद्यागुरुत्वेन भेदवाद्दृश्यमीरितम् ।
 दुग्धं कृत्ताफरं त्रेत्रिं सूरण्मु तृतीयकः ॥ १४ ॥
 दुग्धसारं कुमारी च पद्मतत्त्वानि वै जगुः^२ ।
 आग्निविद्या शिवाख्या च सर्वं पूर्णं^३ क्रमेण च ॥ १५ ॥
 काश्मीरे खलुकल्पे च ताम्रे गव्यं प्रदापयेत् ।
 पिण्याकं तु द्वितीयं च गृह्यते तु तृतीयकम् ॥ १६ ॥
 चतुर्थं पायसं दुग्धं पद्मं मिथुनं भवेत् ।
 पद्मानुकल्पा देविनि काश्मीराख्यक्रमे मताः ॥ १७ ॥
 मद्यं मांसं तथा मस्यं मुद्गा मधुनमेव च ।
 मकाराः पद्म वै^४ ख्याता गौडमार्गे महेश्वरि ॥ १८ ॥
 सामान्यन्वेन कथितं विशेषं शृणु सादरम् ।
 दुग्धानुकल्पमवैद्य पूजयेच्च यथाऽऽमात् ॥ १९ ॥
 दुग्धेन केरले पूजा काश्मीरे यात्रिणा मता ।
 गौडे प्रत्यक्षदानं स्यात् त्रितयं कीर्तितं मया ॥ २० ॥
 जलाद्भगुणं देवि शीतलं जलमीरितम् ।

^१ D ताक्त् ।

^२ B द्वि, D तत्त्वानि तानि वै क्तः ।

^३ D पूर्णं ।

^४ D वै ।

^५ B C D वि ।

तत शतगुण प्रोक्त सौगन्धि जलमत्र तु ॥ २१ ॥
 जलात् शतगुण प्रोक्त दधि चात्र महेधरि ।
 तत शतगुण दुग्ध तत शतगुण घृतम् ॥ २२ ॥
 घृताच्छतगुण तैल तैलाच्छतगुण मधु ।
 तत शतगुणा सवित् तत शतगुण मधु ॥ २३ ॥
 उत्तरोत्तरौ गौडे फेरले सद्यतिक्रमात् ।
 शुद्धकेरलमार्गे तु जलेन पूजन चरेत् ॥ २४ ॥
 चैतन्यकेरले देनि शीतलेन जलेन च ।
 ऋक्फेरले महेशानि सौगन्धिजलतोऽर्चनम् ॥ २५ ॥
 गुप्तकेरलमार्गे तु दुग्धेन पूजन चरेत् ।
 ठप्रकेरलमार्गे तु नष्टदुग्धेन पूजनम् ॥ २६ ॥
 पञ्चक गदित देनि शम्भुतो भैरवास्तकम् ।
 पञ्चके त्रितय देवि त्रितय त्रितय त्रिपु ॥ २७ ॥
 शुद्धकाश्मीरमार्गे तु द्रव्यस्य भायना मता ।
 ऋक्काश्मीरे नखजलमुग्राह्ये^१ ह्यनुकल्पनम् ॥ २८ ॥
 क्रूरकाश्मीरमार्गे तु नष्टद्रव्यानुकल्पनम् ।
 गुप्तकाश्मीरमार्गे तु गुडार्द्रकरस स्मृत ॥ २९ ॥
 अथर्वाह्ये ॥ काश्मीरे ताम्रपात्रे मधु स्मृतम् ।
 काश्मीर कथितो देनि गौडमार्गं शृणु प्रिये ॥ ३० ॥
 शुद्धगौडे महेशानि विजया दुग्धमीरितम् ।
 ऋग्गौडे तु महेशानि विजया मधुसयुता ॥ ३१ ॥
 यजुर्गौडे महेशानि तन्पाको^२ विनिर्वयताम् ।
 गुप्तगौडे महेशानि तन्कल्प परिकीर्तित ॥ ३२ ॥

^१ B "तो दश" । ^२ N "दि" । ^३ D मयार्थे ।

^४ D महिरादान^३ ।

^५ D "कल्प" ।

उग्रगौडे महेशानि मदिरादानमार्तितम् ।
 देवतायं तु सप्रोक्त नान्यकर्मणि^१ योजयेत् ॥ ३३ ॥
 सर्गातिरिक्तो देवेभि निळासार्य प्रकीर्तित ।
 निळानार्ये सम्प्रदाये स्वयमस्ति सदाशिव ॥ ३४ ॥
 हार्दवाह्यप्रमेदेन द्विनिम्ब च पार्ति ।
 चातुर्गर्ण्यानुयोगेन योजनीय प्रयत्नत ॥ ३५ ॥
 ब्राह्मणेन तथा फाप्यं ब्राह्मण्य न निन्द्यति ।
 ब्राह्मणो मरिच दृष्ट्वा ब्राह्मण्यादेन हीयते ॥ ३६ ॥
 ब्राह्मणम्यनुकल्प्य च दत्त्वा चाण्डालतामियात् ।
 मासमक्षी द्विजा यस्तु वेदब्राह्मो तथा स्मृत ॥ ३७ ॥
 तत्रैव वेदब्राह्मो हि स द्विज परिकीर्तित ।

श्रीदेव्युवाच ।

अनुकल्पादिक प्रोक्तं सन्देहोऽस्ति मम प्रभा ॥ ३८ ॥
 पञ्चामृतादौ देवेभ्य कथं दुग्धादिकल्पना ।

श्रीशिव उवाच ।

ताम्रं गन्धं मधुसमं देवे पिब्ये न दुष्यति ॥ ३९ ॥
 अत एव महेशानि होमे ताम्रं प्रगृह्यते ।
 पूनाद्रव्यं तु सामान्यादौडकास्मीरयो शृणु ॥ ४० ॥
 घृतं दुग्धं च देवेभि नवनीतं च तत्रकम् ।
 दधिखण्डं नष्टदुग्धं मधु चैव मधूत्कम् ॥ ४१ ॥
 तैलं गुटार्द्रकं त्रैवि मधु सञ्चित्तत्रैव च ।
 दुग्धं सलणं चैव दधि दुग्धं तथैव च ॥ ४२ ॥

सविद्रुग्ध तस्य पाक केवला रिजया च वा ।
 जातीपत्र तत्फल च म्लेच्छ दिव्यमयापि वा ॥ ४३ ॥
 नारिकेलोदक कास्ये ताम्रे गव्य महेश्वरि ।
 अहिफेन घूर्त्त^१पुष्प वनज नखज जलम् ॥ ४४ ॥
 घूर्त्त^२बीज वनसनाम तथैव शीतल जलम् ।
 मृत्युमीया वनसनाम घूर्त्तबीज निवर्जयेत् ॥ ४५ ॥
 श्रयोदशरिधा देवि मदिरा गौडसम्भता ।
 अरिष्टासप्तसीष्वादिभेदेन परमेश्वरि ॥ ४६ ॥
 सविद्रुग्धो^३ऽहिफेन च जातीकोपलज्जकम् ।
 चन्द्रदीप्तलनीरै^४श्च योगिनीपानमुत्तमम् ॥ ४७ ॥
 लवणार्द्रकपिण्याक गोघूम मासपत्रकम् ।
 लशुन गुञ्जन देवि कलिङ्ग बिल्वक तथा ॥ ४८ ॥
 कपिथ^५ द^६ग्धकूर च तथैव द^७ग्धपायसम् ।
 पलाण्डुगोस्तनीकादि दशक भारणीभवम् ॥ ४९ ॥
 अन्युप्रविद्या^८निपये द्रव्याण्येतानि साधक^९ ।
 वीरसाधनकार्ये तु देवि द्रव्याणि चार्पयेत् ॥ ५० ॥
 वैदमूला क्रिया सर्वा ब्राह्मणो वेद एव च ।
 प्राणा वर प्राण्छुतु ब्राह्मणो नार्पयेत्पुराम् ॥ ५१ ॥
 ताम्रे मधु सुरातुल्य घृतेन वर्जित यदि ।
 नारिकेलोदक कास्ये काञ्जिका कूरसम्भरा ॥ ५२ ॥
 हार्दबाह्यप्रभेदेन पूर्वसिद्धिसमस्तकम् ।
 द्वितीये भावनामात्र पूर्वं वै कथित शिवे ॥ ५३ ॥
 लतात्रये तथा पूजाद्रव्य^{१०}दाने महेश्वरि ।
 केरले भावना कृत्वा दृष्ट्वा चैव जपेत्सदा ॥ ५४ ॥

^१ D घृत् । ^२ D घृत् । ^३ D दक्षिणो । ^४ C N ऊँ । ^५ C धित ।
^६ B N दु । ^७ B ट । ^८ D प्र । ^९ C मासक, N मासक । ^{१०} D N व्या ।

काश्मीरि वा लता^१सङ्गः जपपूजादिकं चरेत् ।
 गौडे यथोक्तमिधिना जपं कुर्यान्महेश्वरि ॥ ५५ ॥
 त्रितयं कथितं देवि रहस्यातिरहस्यकम् ।
 इति सक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ ५६ ॥

श्रीद्वैच्युषाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि पूर्वं ससूचितं च यत्^२ ।
 तन्मे वद महादेव यद्यहं तत्र बद्धमा ॥ ५७ ॥

श्रीशिव उवाच ।

रहस्यातिरहस्यं च कथ्यते शृणु साम्प्रतम्^३ ।
 मेरुस्तु त्रिभिः प्रोक्तं सामान्यत्वेन पार्वति ॥ ५८ ॥
 न्यासमेरुयंत्रं मेरुस्त्रिमेरुस्तत्रैव च ।
 प्रत्येकं त्रितयत्वेन^४ त्रयाणां त्रिभिः पार्वति^५ ॥ ५९ ॥
 न्यासमेरुयंत्रं त्रयेण प्रत्येकं द्विविधो मतः ।
 बाह्याभ्यन्तरभेदेन द्विभिः प्रकीर्तितम् ॥ ६० ॥
 न्यासमेरुस्त्रिधा देवि^६ शृणु त्वं यत्नतः शिवि ।
 मेरुप्रस्तारनिन्यासस्तथा कैलाससङ्गकं^{१०} ॥ ६१ ॥
 मूत्रप्रस्तारस्तृतीयं स्वाच्चान्तरत्वाच्चतुर्विधं ।
 यत्रमेरुस्तथा देवि पङ्क्तिः परिकीर्तितः ॥ ६२ ॥
 न्यासे तु बाह्यन्यासनं मंत्रं^{११} स्तु भावना मता ।
 यत्र तु लेखनं बाह्यं मानसी^{१२} भावना मता ॥ ६३ ॥

^१ D का तथा, C चार्त्तम्, B चार्त्तम् । ^२ D N स्थितम् । ^३ N मया ।

^४ B पार्वति । ^५ D मंत्रम् । ^६ C D त्वं च । ^७ B साम्प्रतम् । ^८ D मंत्रम् ।

^९ B भेदः । ^{१०} D शङ्करः । ^{११} D यन्त्रम्, B यन्त्रम् । ^{१२} C D त्वं ।

लयमेरुर्योगमेरुर्नादमेरुस्तृतीयक ।
 योगवीणाख्यमेरुस्तु तुरीय^१ परिकीर्तित ॥ ६४ ॥
 कन्यामेरु^२ पञ्चम स्यात् पञ्चैते मेरव स्मृता ।
 वह्निमे^३रु पञ्चधा स्याद्ब्राह्मण्यन्तरतो दत्त ॥ ६५ ॥
 मन्त्रमेरु^४र्णमेरुर्द्वितीयौ तारिणीयसौ^५ ।
 वर्णमेरौ तु कोष्ठानि शतभेदेन सप्तति ॥ ६६ ॥
 चतु^६शृङ्गाह्वये मेरौ वर्णा सर्गे प्रतिष्ठिता ।
 जपे ससूचिता देनि तत्राग्निमेरव शृणु ॥ ६७ ॥
 वह्निमेरोर्लक्षणानि शृणु यत्नेन साम्प्रतम् ।
 चत्वारिंशत्तथाष्टौ च कुण्डानि फारपेत् प्रिये ॥ ६८ ॥
 श्रीविद्याभेदयुक्तानां मेरु प्रोक्तस्त्वय शिवे ।
 षोडश्युपासकानां तु शत कुण्डानि चन्द्रयुक् ॥ ६९ ॥
 चतुश्चरणयुक्तानामष्टोत्तरशत शिवे ।
 पट्शान्मन्त्रयुक्तानां कुण्डानि रत्निमसम्बन्धया ॥ ७० ॥
 मेधादीक्षादियुक्तानां मेरुस्त्वम्बन्तरो मत ।
 श्रीविद्योपास्तियुक्तानां मेरु सकथितो^७ मया ॥ ७१ ॥
 श्रीविद्यारहितो यस्तु न मेरुसाधन चरेत् ।
 श्रीविद्यारहितो यस्तु नाचार्यत्व प्रगच्छति ॥ ७२ ॥
 पूर्णाभिषेकसयुक्तत्वाचार्य्यं कीर्तितो मया ।
 ऊर्द्धाभायादिसयुक्तो द्वितीय परिकीर्तित ॥ ७३ ॥
 पूर्णाभिषेकरहितस्त्वाचार्य्यन्व करोति य ।
 तस्य नास करिष्यामि योगिनीगणभूषित ॥ ७४ ॥
 पूर्णाभिषेकरहिते मेरुससाधन नहि ।

१ MSS तृतीय । २ C N कल्पद्रुम । ३ C वह्निमे । ४ C मने, N मता ।

५ D ति । ६ B शक्यते ।

प्रसादान्मोहतो दम्भान्तस्य पा^१तो भविष्यति ॥ ७५ ॥
 दुर्भिक्षं राष्ट्रमङ्गं च पृथ्वीकम्पादिकं शिवे ।
 जलाग्निवातसम्भूता वाचा तद्ग्रामगा भवेत् ॥ ७६ ॥
 त्रि^२र्वीः पञ्च^३र्वी^४स्तु धूमकेतुर्भविष्यति ।
 पृथिनादीमभिव्याप्य पलानि पञ्चविंशतिः ॥ ७७ ॥
 अहि^५केतुस्ततो भूयादरिक्तुस्तदुत्तरम् ।
 घट^६केतुस्ततो देवि ततश्चैव च्चञ्चभिधः ॥ ७८ ॥
 वर्धमानेण देवेशि तत्कुटुम्बं विनश्यति ।
 वेदबाहो यथा देवि द्विजबाह्यस्तथा नरः ॥ ७९ ॥
 हुतुम्बहा भवेत्सोऽपि प्रायश्चित्तेन शुद्धयति ।
 तस्य संसर्गमात्रेण राज्यं नश्यति निश्चितम् ॥ ८० ॥
 दीक्षितो यस्तु कुरुते तस्य शोभां शृणु प्रिये ।
 अग्निमाद्यष्टकं देवि वाक्सिद्धिः कामरूपता ॥ ८१ ॥
 पृष्टिसिद्धीश्वरो भूत्वा शिवतुल्यो नरो भवेत् ।
 स देशो धन्यतां याति प्रसन्नाः सर्वदेवताः ॥ ८२ ॥
 पञ्चासौ द्वादशासौ तु विशेषं शृणु शास्त्रवि ।
 आदी^७ हृदीक्षणं कार्यं ततो वाग्दीक्षणं भवेत् ॥ ८३ ॥
 स्पर्शदीक्षा ततः प्रोक्ता ततो^८ वर्णमयी भवेत् ।
 ततः क्रियावती ज्ञेया ततः कर्त्ता^९ भवेत् ॥ ८४ ॥
 भाणवी^{१०} तु ततो ज्ञेया ततः पङ्क^{११}र्गनी भवेत् ।
 पञ्चापत्तनदीक्षा स्यात् ततः श्रीपञ्चपञ्चिका ॥ ८५ ॥
 ततः पूर्णामिषेकः स्यात् पटाक्षायक्रमेण च ।
 एवं मेघान्तसंयुक्तः शिव एव न संगम्यः ॥ ८६ ॥

^१ D घा, B वा. ^२ D द्वि. ^३ B माने. ^४ C भि. ^५ N पात.
^६ C न. ^७ B चर्त्त. ^८ D अमरी.

पञ्चायतनपर्यन्त द्वादशाम्याधिकारिता ।
 गायत्र्युपासका ये च पञ्चायतनदीक्षिता ॥ ८७ ॥
 ते कार्यं साधन देवि पञ्चामिसूर्यसङ्गमे ।
 एकांमिरपि नन्दाग्निं धूमपान महेश्वरि ॥ ८८ ॥
 जलाकाशाधिवासो हि तै कार्यं परमेश्वरि ।
 गायत्र्यामपि सकार्यं तुर्व्याख्याया महेश्वरि ॥ ८९ ॥
 नान्यत्र कार्यं देवेशि महससाधन शिने ।
 रहस्यातिरहस्य च कथ्यते चान्यदेव हि ॥ ९० ॥
 -वासे^१ यत्रे कामबलारूपसन्वसन शिने ।
 तथाग्निमेरौ देवेशि चाङ्कुरारोपण शिने ॥ ९१ ॥
 यथा कामबलाप्यानमङ्कुरारोपण तथा ।
 यथासनादिसङ्गद्धि तद्द्रवास्तु^२ प्रपूजनम् ॥ ९२ ॥
 तत्तद्धृत्वा महेशानि चाधिकारी भवेद्भुवनम् ।
 वास्तु विना य बुद्धे तस्य नाशो मनिष्यति ॥ ९३ ॥

श्रीदेव्युवाच ।

अथ वै सर्वमेक^३णा फल किं^४ वद शङ्कर ।

श्रीशिव उवाच ।

न्यासमेरो फल देवि देहसिद्ध्यादिक शिने ॥ ९४ ॥
 यत्रमेरो फल देवि त्रैलोक्यविजयादिकम् ।
 अग्निमेरो फल देवि कथ्यते शृणु साम्प्रतम् ॥ ९५ ॥
 त्रैलोक्यवत्कारित्व लोकसम्मोहन शिने ।
 अद्भुतत्वं निस्पृहत्वं सौख्यं च परमेश्वरि ॥ ९६ ॥

^१ C निष्कार्यं । ^२ D वेना^५ । ^३ C षष्ठाग्निः । ^४ C त्तः । ^५ C "द्वयम्" ।

^६ N तन्त् । ^७ N मे ।

इन्द्रियाणां सथमनमशिसमेनान्नेत् ।
 अशिससेनान्देवि दारिद्र्यदहन भवेत् ॥ ९७ ॥
 पैराग्यन्व वाक्पटुत्व चिरजीवित्वाप्नुयात् ।
 य य फामयते काम तत्तदाप्नोति निश्चितम् ॥ ९८ ॥
 नानाचमन्कारकर सर्वलोकैषु पूजित ।
 अग्नौ हुत च दत्त च तात्कालिकफलप्रदम् ॥ ९९ ॥
 सदा चाग्नि सेवनीय युश्चर्यायुतैर्नरैः* ।
 पुरश्चर्याग्निहीनस्य नेद साधनमीरितम् ॥ १०० ॥
 न्यसने सात्त्विको मेरुर्धने तु राजसो मग्ने ।
 तामसस्तु महामेघर्नहिसत्सेवनाद्भवेत् ॥ १०१ ॥
 सात्त्विकेन बिलम्बेन फल भवति पार्वति ।
 राजसे तु फल माये किञ्चित् कालेन जायते ॥ १०२ ॥
 तात्कालिकफल देवि तामसे† सर्वदा‡ भवेत् ।
 अत्रिकारादिक दीक्षा तथा सज्ञादिक धिये ॥ १०३ ॥
 फलादिक तथा प्रोक्त किमन्यच्छ्रेतुमिच्छसि ।

इति श्रीशक्तिसाम्प्रदायतन्त्रे उत्तरभागे प्रथमखण्डे श्रीमद्दशोम्बकहोयताएवंवादे
 मेघसोपानं नाम नवमः पटलः ॥ ९ ॥

* C 'मे' ; † D 'तेन वै' ; ‡ C 'वाहो' ; § D 'के' ; ¶ C N 'या' ।

दशमः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेन श्रोतुमिच्छामि पूर्वोक्तं च रहस्यकम् ।

श्रीशिव उवाच ।

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि मेरुप्रस्तारनिर्णयम् ॥ १ ॥

कथ्यते परमेशानि मूलमारम्य पार्वति ।

एकाग्निं तु समारम्य श्रीमेघान्तं महेश्वरि ॥ २ ॥

प्रस्तारः कथ्यते देवि पारम्यर्व्यक्रमेण च ।

एकाग्निसाधनं चादौ सूर्यसंज्ञामिधः स तु ॥ ३ ॥

पञ्चाग्निश्च ततो देवि चतुःकुण्डानि कारयेत् ।

पञ्चमः सूर्यसंज्ञः स्यान्नन्दा^१ग्निं शृणु यत्नतः ॥ ४ ॥

अष्टौ कुण्डान्यष्टदिक्षु नवमः सूर्यसंज्ञकः ।

द्वादशाग्निस्ततो देवि कुण्डान्येकादश क्रमात् ॥ ५ ॥

द्वादशाग्निः सूर्यसंज्ञस्तत्क्रमेण शृणु पार्वति ।

दक्षिणे धेनुकुण्डानि प्रत्यक्प्राग्बहिःसुम्नतः^२ ॥ ६ ॥

उत्तरस्थामेककुण्डं प्राक्प्रत्यग्ब्यत्यये तथा ।

मेरुकुण्डानि देवेशि भेदद्वयक्रमेण च ॥ ७ ॥

चत्वारिंशत्तथाष्टौ च तेषां न्यसनमुच्यते ।

षट्कोणमादौ कृत्वा तु चाष्टकोणं ततश्चरेत् ॥ ८ ॥

दशारं द्वा^३दशारं च सुवनारक्रमेण तु ।

वस्वारयुग्मं षट्कोणं दशारं वसुयुग्मकम् ॥ ९ ॥

^१ C तत्रा * ।

^२ N * कम् ।

^३ C च * ।

वसु^१मेरुर्निगदितो मध्यमं शृणु प्रार्थति ।
 आदौ बिन्दु^२र्मेदेशानि चत्वारद्वितयं ततः ॥ १० ॥
 तृतीयचत्वरे देवि चतुःकुण्डानि कारयेत् ।
 चतुर्थचत्वरे देवि वसु^३कुण्डानि कारयेत् ॥ ११ ॥
 बाणा^४ऽथचत्वरे देवि कलाकुण्डानि^५ कारयेत् ।
 अथ षष्ठचत्वरे तु कुण्डानां विंशतिश्चेत्^६ ॥ १२ ॥
 सप्तमचत्वरे देवि चतुर्विंशति कारयेत् ।
 अष्टमे चत्वरे देवि चाष्टविंशति कारयेत् ॥ १३ ॥
 सप्तकुण्डानि देवेशि सूर्यस्त्वेकोत्तरो मतः ।
 एकोत्तरक्रमे^७ देवि महाकालमत शृणु ॥ १४ ॥
 आदौ बिन्दुं प्रविश्यस्य द्वितीये कुण्डयुग्मकम् ।
 तृतीये वेदसंख्यानि चतुर्थे ऋतुसंख्यकम् ॥ १५ ॥
 षष्ठमे वसुसंख्यानि षष्ठे तु द्वादशैव तु ।
 प्राक् प्रथक् च प्रकृतीतं^८ दक्षयामे तु वेदकम् ॥ १६ ॥
 दक्षयामेऽथवा देवि वसु^३कुण्डानि कारयेत् ।
 प्राथ्या^९ मलं तथा प्रथक् कारयेत् परमेधरि ॥ १७ ॥
 गिरिसंख्याचत्वरे तु कुण्डविंशतिकं चरेत् ।
 अष्टमे चत्वरे देवि कुण्डद्वाविंशतिं चरेत् ॥ १८ ॥
 प्राथ्यां तु गिरिसंख्यानि तन्नाम्मुख्ये तु सप्त वै ।
 कश्चे तु वेदसंख्यानि तन्नाम्मुख्ये तु दक्षयत् ॥ १९ ॥
 दक्षयामे च देवेशि गिरिसंख्यानि कारयेत् ।
 तदा प्राथ्यां प्रतीच्यां च वेदसंख्यानि कारयेत् ॥ २० ॥
 एवं निखिन्वा देवेशि कुण्डानि दिग्गुणादियुक् ।

^१ C N लु । ^२ C परा । ^३ C चाष्टविंशति । ^४ B N न्यसेत् ।

^५ N मते । ^६ C बन्धि । ^७ D प्रथ्या ।

नवमे चत्वरे देवि षड्विंशति प्रकल्पयेत् ॥ २१ ॥
 प्राच्या तु वसुसख्यानि प्रतीच्या वसुसख्यकम् ।
 दक्षिणे बाणसख्यानि तूत्तरे दक्षगङ्गवेत् ॥ २२ ॥
 दक्षोत्तरेऽथवा देवि वसुसख्यानि वारयेत् ।
 दक्षे तु वसुसख्यानि वसुसख्यानि वामके ॥ २३ ॥
 प्राच्या तु बाणसख्यानि तत्ताम्मुण्ये तु पूर्ववत् ।
 एव मिल्खिवा जानीहि शतकुण्डानि पार्यति ॥ २४ ॥
 एकोत्तराख्यं सूर्यो हि किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ।
 कैलासाख्यक्रमेणाय मेह सकथितो मया ॥ २५ ॥
 शृङ्खलाख्यक्रमेणात्र कुण्डानि परिकल्पयेत् ।
 शुद्धकुण्ड शक्तिकुण्ड शिवशक्त्यात्मक तथा ॥ २६ ॥
 नवकुण्डीविधानेन कुण्डानि परिकल्पयेत् ।
 निर्वाणदीक्षिते देवि त्वष्टोत्तरशतैर्भवेत् ॥ २७ ॥
 प्रथमचत्वरे देवि श्रीबिन्दु पातयेत् प्रिये ।
 द्वितीयचत्वरे देवि कुण्डत्रितयमाचरेत् ॥ २८ ॥
 तृतीयचत्वरे देवि वेदकुण्डानि कारयेत् ।
 चतुर्थचत्वरे देवि वसुकुण्डानि कारयेत् ॥ २९ ॥
 बाणाख्यचत्वरे देवि कटासख्यानि* कारयेत् ।
 ऋक्षाख्यचत्वरे देवि कुण्डत्रिसप्तकं चरेत् ॥ ३० ॥
 ऋष्या^१ख्यचत्वरे देवि तत्त्वसख्यानि कारयेत् ।
 वस्वाख्यचत्वरे देवि द्वात्रिंशत्कुण्डसहस्रि ॥ ३१ ॥
 शत सप्त च कुण्डानि त्वष्टम सूर्य ईरित ।
 अक्षीम्यस्य मत देवि शृणु यन्नेन साप्रतम् ॥ ३२ ॥
 बिन्दुस्थान भवेद्रादौ द्वितीये चत्वरे चरेत् ।

* B * ह्ये ।

* C चत्वारि ।

* C N विन्वा * ।

दशमः पटलः

- तृतीयचन्द्रे देवि वेदकुण्डानि कारयेत् ॥ ३३ ॥
 चतुर्थचन्द्रे देवि वमुसङ्ग्यानि कारयेत् ।
 रत्नाख्यचन्द्रे देवि कलाकुण्डानि कारयेत् ॥ ३४ ॥
 अथ षष्ठचन्द्रे तु कुण्डत्रिशतिकं चरेत् ।
 सप्तमचन्द्रे देवि मर्ममङ्ग्यानि कारयेत् ॥ ३५ ॥
 अथाष्टमे चन्द्रे च द्वारिग्रतुण्डसहस्रं ।
 अथ नीलामते देवि नवचन्द्रभेदतः ॥ ३६ ॥
 तत्रादिचन्द्रे देवि विदुस्थानं प्रकीर्त्तनम् ।
 द्वितीयचन्द्रे देवि चन्द्रसङ्ग्यानि कारयेत् ॥ ३७ ॥
 तृतीयचन्द्रे देवि वह्निसङ्ग्यानि कारयेत् ।
 चतुर्थचन्द्रे देवि वेदसङ्ग्यानि कारयेत् ॥ ३८ ॥
 भूताख्यचन्द्रे देवि वमुसरयानि कारयेत् ।
 रसादयचन्द्रे देवि फटासङ्ग्यानि कारयेत् ॥ ३९ ॥
 ऋष्याङ्ग्यचन्द्रे देवि कुण्डानां त्रिशतं चरेत् ।
 अष्टमचन्द्रे देवि तत्त्वसरयानि कारयेत् ॥ ४० ॥
 नवमचन्द्रे देवि द्वारिग्रकुण्डसहस्रं ।
 तृतीयमेव वक्ष्यामि ननुत्तरक्रमे शिरे ॥ ४१ ॥
 प्रथमचन्द्रे देवि विदुस्थानं प्रकीर्त्तनम् ।
 द्वितीयचन्द्रे देवि पूर्वमन्त्रमख्यम् ॥ ४२ ॥
 तृतीयचन्द्रे देवि वेदसङ्ग्यानि कारयेत् ।
 चतुर्थचन्द्रे देवि रससङ्ग्यानि कारयेत् ॥ ४३ ॥
 पञ्चमचन्द्रे देवि वमुसङ्ग्यानि कारयेत् ।
 षष्ठे देवि कलासङ्ग्यानि* दिग्गुणं मममे भवेत् ॥ ४४ ॥
 अष्टमे तत्त्वमङ्ग्यानि मर्ममङ्ग्यानि च खके ।

नवोत्तररुमेणैव मेरूणा त्रितयं शिवे ॥ ४५ ॥
 त्रयाणामधिकारोऽस्ति कलौ तु यस्य कस्यचित् ।
 अधिकारविहीनस्य नेदं^१ साधनमीरितम् ॥ ४६ ॥
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं कराळाख्यमतं शृणु ।
 अष्टोत्तरशताख्यं तु मेरु संशृणु पार्वति ॥ ४७ ॥
 आदौ बिन्दु विधायाथ तत् कुण्डत्रय चरेत् ।
 तृतीयचत्वरे देवि कलासख्यानि कारयेत् ॥ ४८ ॥
 चतुर्थचत्वरे देवि ऋतुसंख्यानि कारयेत् ।
 बाणाख्यचत्वरे देवि वसुसंख्यानि कारयेत् ॥ ४९ ॥
 ऋत्वाख्यचत्वरे देवि कलासख्यानि कारयेत् ।
 गिरिसख्याचत्वरे तु विंशत्संख्यां तु कारयेत् ॥ ५० ॥
 रघ्नाख्यचत्वरे देवि पद्मविंशानि प्रकल्पयेत् ।
 चतुर्विंशतिकुण्डानि पूर्ववत् कारयेत् प्रिये ॥ ५१ ॥
 कुण्डयुग्मं प्रवृत्तं दक्षिणोत्तरतः शिवे ।
 प्राक् प्रत्यक् वा प्रकर्त्तव्यं कुण्डयुग्मं महेश्वरि ॥ ५२ ॥
 अष्टमं सूर्यसङ्गं स्यादेवमष्टोत्तरं शतम् ।
 रत्नगर्भक्रमेणैव मेरु शृणु^२ महेश्वरि ॥ ५३ ॥
 आदौ बिन्दु प्रविन्यस्य द्वितीये कुण्डयुग्मकम् ।
 पृष्ठाग्रतः पार्श्वतो वा कुण्डयुग्मं प्रविन्यसेत् ॥ ५४ ॥
 कुण्डत्रयं तृतीये तु योनिवत्^३ विन्यसेच्छिवे ।
 चतुर्थचत्वरे देवि ऋतुसंख्यानि कारयेत् ॥ ५५ ॥
 बाणाख्यचत्वरे देवि वसुकुण्डानि कारयेत् ।
 रसाख्यचत्वरे देवि कलाकुण्डानि कारयेत् ॥ ५६ ॥
 मुनिसख्याचत्वरे तु कुण्डविंशतिकं चरेत् ।

१ D नैव ।

२ C ' शृणु ।

३ B ' लि वा ।

महाऽमशान सञ्चिन्त्य तत्र देवीं विचिन्तयेत् ।
 एव य वुरुते देवि होमद्रव्यं च देववत्^१ ॥ ६९ ॥
 यत्प्राप्तं ऋतुमेदेन फाल्गुमेदेन पार्वति ।
 पुष्य फल्गानि धान्यानि यत्किञ्चिज्जगतीगतम्^२ ॥ ७० ॥
 तत्तत्र^३ होमयेद्देवि सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ।
 आचार्यं तोत्रयेद्यन्नाद्गुरु यनेन पूजयेत् ॥ ७१ ॥
 ब्राह्मणान् पूजयेत् पथात्^४ स्वर्णरत्नाम्बरादिभिः ।
 अष्टाष्टकं चरेत्तत्र सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ॥ ७२ ॥
 दुन्दुभीना द्वादश तु द्वारि कोणे प्रवादयेत् ।
 नानायादित्त्रयोपार्थैश्चतुर्विंशतिवाद्यत ॥ ७३ ॥
 गन्धर्धनीलश्रेयं वा कृत्वा सिद्धीश्वरो भवेत् ।
 प^५ट्पारायणमासाद्य सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ॥ ७४ ॥
 मलाण्डगोलके माध्व या काञ्चिज्जगतीतले ।
 समस्ता सिद्धयो देवि तस्य पादगता भवेत् ॥ ७५ ॥
 रहस्यातिरहस्यं च गोपनीयं स्वयोनिवत् ।
 सपताका^६दुन्दुभिर्ना गले^७ धारणयोगत^८ ॥ ७६ ॥
 शक्रकर्त्ता भवेत् सोऽपि धनदं निह्वरो गृहे ।
 इति सक्षेपतः प्रोक्तं किञ्चन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ ७७ ॥

इति श्रीशक्तिसङ्ग्रहमहातन्त्रराजे उत्तरभागे प्रथमखण्डे श्रीमद्सोभ्यमहोपतारसवादे
 मेदकथनं नाम दशमं पत्रं ॥ १० ॥

^१ D देववत् । ^२ B " तले । ^३ D " च C तदत्र । ^४ D N सोपयेत् यत्ना ।
^५ C स । ^६ D सपेताका, C सा पताका । ^७ C रणे । ^८ C " वत् ।
^९ D सवक्रता, सक्तोऽपि ।

एकादशः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि रहस्यातिरहस्यकम् ।

श्रीशिव उवाच ।

रहस्य कथ्यते देवि शृणु सागहिता मव ॥ १ ॥
दलाकाराणि सर्पाणि कुण्डानि कारयेत् प्रिये ।
किंवा श्रीचक्रवक्र्यायं तन्मम शृणु पार्वति ॥ २ ॥
चत्वार नव वै कार्या प्रथमे विदुसङ्गम ।
तत्र त्रिकोण वर्त्तव्यमष्टार तदनन्तरम् ॥ ३ ॥
ततो दशार देवेभि द्वितीय च दशारकम् ।
मन्वत्र च^१ तत कार्यां ततो नागदल शिवे ॥ ४ ॥
षोडशाख्यदल देवि ततो वृत्तत्रय^२ लिखेत् ।
चतुर्द्वारोपशोमाद्य^३ श्रीचक्र मेरुरूपकम् ॥ ५ ॥
क्रमात् नमादुक्तं तु कृत्वा विरचयेत् सुधी ।
तत्रोपरि महेशानि मण्डप रचयेत्तत ॥ ६ ॥
नव कुण्डानि जायन्ते तत्रैव क्रमशः^४ शिवे ।
तत्राग्निं चैव प्रयास्य सुन्दरीध्यानपूर्वकम् ॥ ७ ॥
महामेरुरय^५ देवि दलाकारं तु कारयेत् ॥ ८ ॥
नि सप्तसु^६ दलाकार कीर्त्तित परमेश्वरि ।
एव करोति यो देवि सर्वसिद्धींश्चतो भवेत् ॥ ९ ॥

^१ C ° त्रैव । ^२ B ° श्रितय । ^३ B भवेत् ° । ^४ C ° भोज्य ।
^५ D N ° ह । ^६ C ° निरुपाय । ^७ B D ° पर । ^८ D N नि शतलु ।

सप्तत्रिंशच्चत्वरान् हि क्रमात् त्रयगत चरेत् ।
 सृष्टिसंहारमार्गेण कालचक्रं द्विधा भवेत् ॥ १० ॥
 सृष्टिसंहारमार्गेण मुख्यशाम्भन योगत ।
 चतुर्विधो निगदित कालचक्रं समाचरेत् ॥ ११ ॥
 तत्रोपरि महेशानि श्रीविद्याचक्रमुत्तमम् ।
 पराचक्रं ततो देवि तत पद्शाम्भयामिभम् ॥ १२ ॥
 चतुर्विधं यद्गदितं सर्वतेशक्रमे शृणु ।
 चत्वरं पुराकारं कलाबाहुमितं शिरो^१ ॥ १३ ॥
 उत्तरोत्तरतोच्चत्वं^२ किं वा पुरूपसहति ।
 पद्पञ्चाशद्भवेदादौ नवकुण्डक्रमेण च ॥ १४ ॥
 द्वितीये तु द्विपञ्चाशत् द्विपष्टिस्तु तृतीयके ।
 पञ्चाशद्वेदप्रमिता चतुर्थे परमेधरि ॥ १५ ॥
 द्विसप्तति पञ्चमे तु चतुःषष्टिस्तु पद्क्रमे ।
 शिरोनिर्दुर्महेशानि सप्ततेशं प्रयुजयेत् ॥ १६ ॥
 अथान्यप्रकारेण क्रममयं शृणु प्रिये ।
 सूर्यसख्याचत्वरणि कृत्वा यत्नेन पार्वति ॥ १७ ॥
 तत्र कुण्डानि देवेशि रचयेत् क्रमत शिवे ।
 आदौ त्रिदुर्महेशानि द्वितीये वहिकुण्डकम् ॥ १८ ॥
 तृतीयचचरे देवि रससख्यानि कारयेत् ।
 चतुर्थे वसुसख्यानि कलासरयानि पञ्चमे ॥ १९ ॥
 षष्ठे ज्ञानिज्ञति शिवे त्रिंशत् कुण्डानि सप्तमे ।
 चतुस्त्रिंशति देवेशि वसुसख्यामिधे भवेत् ॥ २० ॥
 अष्टत्रिंशद्भ्रसख्ये द्विचत्वारिंशच्च दिक्क्रमे ।
 चत्वारिंशत्तथाथै च रुद्रसख्यामिधे भवेत् ॥ २१ ॥

द्वादशे पञ्चपञ्चाशत् कामसख्याभिध शृणु ।
 पञ्चाशद्बसु^१सख्यानि यथायोगेन कारयेत् ॥ २२ ॥
 शाम्भुग्राह्यो महामेरुर्महासाम्नायदायक ।
 तस्य विज्ञानमात्रेण त्रैलोक्यविजयी भवेत् ॥ २३ ॥
 इति सक्षेपत प्रोक्त रहस्यातिरहस्यकम् ।
 गोपनीय गोपनीय गोपनीय स्वयोनिकत् ॥ २४ ॥
 स ज्ञानी ॥ च विज्ञानी सर्वदेव^२रहस्ययित् ।
 तारिण्यास्तु चतु योदा कास्यास्तु पञ्चपोटिका ॥ २५ ॥
 सुन्दर्या पञ्चपोटा च विन्यस्तव्या प्रयत्नत ।
 शक्तिन्यासे भवेदेकश्चक्रन्यासेषु भिन्नता ॥ २६ ॥
 सर्वमेक महेशानि शक्तिसगमतत्रके ।
 पूर्णामिपेकमारम्य दिव्यसाम्राज्यत शिवे ॥ २७ ॥
 योगोऽयं^३ गदितो देवि रहस्यातिरहस्यकृत् ।
 अहो धन्यता धन्यो दिव्यसाम्राज्यविभ्र^४ ॥ २८ ॥
 पूर्णामिपेकसयुक्तो न प्रणाम^५ समाचरेत् ।
 सर्वदा ध्यानसम्पन्न सदा पूजनतपर ॥ २९ ॥
 तत्त्वचित्तापरो भूवा देवरूपो^६ नरो भवेत् ।
 धास्तिक्य मनस स्थैर्यं दातृत्व च दयालुता ॥ ३० ॥
 गुरुभक्तिर्देवभक्तिर्भक्तभक्तिपरो भवेत् ।
 परापवाद तद्द्रोह परनिन्दा विवर्जयेत् ॥ ३१ ॥
 स्त्रीषु निन्दा प्रहार च सर्वथा परिवर्जयेत् ।
 परद्रव्य परस्त्री च पराञ्च सर्वथा त्यजेत् ॥ ३२ ॥
 परशक्ति वर्जयेच्च परहस्त विवर्जयेत् ।

^१ D 'न' । ^२ B वेद' । ^३ C 'गाह्य । ^४ D 'न्दव ।

^५ D 'माण । ^६ B D 'पूज्यो ।

एकान्ते निवसेन्निय परिते च विशेषत ॥ ३३ ॥ ✓
 योपिद्रूपं स्मरेत् सर्वं जगदेतच्चराचरम् ।
 सदानन्दपरो भूत्वा देव्यानन्दपरायण ॥ ३४ ॥ ✓
 सि दूरतिष्ठकी स्वच्छं^१ स्वेच्छाचारी जितेन्द्रिय ।
 श्रोत्रं श्लेष्म मद् दम्भ मान्सर्यं चञ्चलत्वताम् ॥ ३५ ॥
 वार्त्तालाप वर्जयेच्च बहु^२ वार्त्ता विशेषत ।
 आसनस्य जय देवि तथा निद्राजय शिवे^३ ॥ ३६ ॥
 इन्द्रियाणां जय देवि सर्वथा कारयेद्बुध ।
 आहारस्य जय देवि खेचरीमुद्रिका भजेत्^४ ॥ ३७ ॥
 यत्र कुत्र वसेन्निय यत्र कुत्र स्मरेच्छिवाम् ।
 पूजयेद्विपिने घोरे वाग्निमीमण्डले शिवे ॥ ३८ ॥
 वेद्यामण्डलगो भूत्वा सर्वदा चिन्तयेच्छिवाम् ।
 मितवाक्यो^५ मिताहारो मितप्राप्ती महोत्तम ॥ ३९ ॥ ✓
 तेजोरूपं तु समान्यं^६ जगदेतच्चराचरम् ।
 विभाव्य प्रजपेन्निय मायां^७ यत्नेन सन्त्यजेत् ॥ ४० ॥
 कोऽह कस्य विभाव्यत्वं^८ किरूपोऽह कथं स्थिति ।
 कुत्रोत्पन्न कथं जात किरूप किं ममास्ति च ॥ ४१ ॥ ✓
 किमाहृतमिति ध्यान्वा सर्वं ॥ गृणथस्यजेत् ।
 अहं तारा भगाम्यच तारारूपोऽहमेव सा^९ ॥ ४२ ॥ ✓
 त^{१०} कृत कारित यद्यत्सूचित स्मारित च यत् ।
 प्रेरित दर्शित यद्यदापित दीयते च यत् ॥ ४३ ॥
 तथा तत् कियते सर्वं नान्य कर्त्तव्यं भूतले ।

^१ C * इत्य । * C * क र्त्तव्य । * D द्व द्व * । * B स्थित । * C D N जयेत् ।
 • B C D * क च । N * स्थाप्य । * C मयो । * D किं ममत्व । ^{१०} N स ।
^{११} B य * ।

पूर्णाभिषेकस्युक्तो यस्मिन्देशे निराजते ॥ ४४ ॥
 स देशो धन्यता याति समन्ताद्भ्रष्टयोजनम् ।
 पूर्णाभिषेकहीनाना दीक्षा नहि फलप्रदा ॥ ४५ ॥
 मुखदुःखे समे कृत्वा कामाजमौ जयानयौ ।
 शीतोष्णसमता कृत्वा सदा तद्रतमानस ॥ ४६ ॥ ✓
 देवताया लय कृत्वा देवरूपो नरो भवेत् ।
 पूर्णाभिषेकहीनाना दीक्षा पूजा च निष्फल ॥ ४७ ॥
 आशीर्माहा महेशानि पूर्णदीक्षास्युक्तस्य च ।
 सज्जतिर्मेरु सदाद्या ततोप च समाचरेत् ॥ ४८ ॥
 तस्य तोयणमात्रेण सन्तुष्टा सर्वदेवता ।
 सर्वमन्त्रविफारो हि तस्य हस्ते व्यनक्ति ॥ ४९ ॥
 महानिद्यावरूपो हि स एव परिकीर्तित ।
 नीला^१ वक्त्रे^२ वसेत्तस्य काली हस्तप्रता भवेत् ॥ ५० ॥
 सुन्दरी गेहगा तस्य कमला नेत्रगोचर ।
 काला तस्य श्रोत्रे तु कालाम्बा^३ हृदये स्थिता ॥ ५१ ॥
 एवमन्या महानिद्या सिद्धनिवाध पार्वति ।
 सर्वास्तद्भक्तगा देवि नात्र कार्या निचारणा ॥ ५२ ॥
 पूर्णाभिषेकस्युक्तस्य न कोप कारयेत् शिरो ।
 तस्य कोपेन देवेशि जगदेतद्विनश्यति ॥ ५३ ॥
 तस्य तोयणमात्रेण त्रैलोक्य^४ रक्षित^५ भवेत् ।
 पञ्चवर्ममनो बाल^६ पूर्णदीक्षासमन्वित ॥ ५४ ॥
 सर्वत्रेष्टो महेशानि न ज्येष्ठो वयसाऽधिक ।
 अपि चण्डाटजातिस्तु पूर्णदीक्षासमन्विन ॥ ५५ ॥

^१ B तिलो, D लला ।

^२ B C D वने ।

^३ D च ।

^४ C 'द्वय' ।

^५ B D 'क्य' ।

^६ B D 'रुल्ल' ।

ब्राह्मणादपि स ज्येष्ठे दीक्षामार्गख्य^१कर्मणि ।
 न वयस्त्वे न जातिन्वे न विद्यात्वे महेश्वरि ॥ ५६ ॥
 पण्डितन्वे न देवेशि राज्यन्वे नापि पार्वति ।
 तस्यापमानो देवेशि न कर्त्तव्य^२ कदाचन ॥ ५७ ॥
 प्रमादाश्रुते यस्तु तस्य पासो भविष्यति ।
 अज्ञामात् मोहतौ दम्भात् गर्जा^३दपि महेश्वरि ॥ ५८ ॥
 सदा तं पूजयेन्नान्यथा तारिणीवचः ।
 तस्य नाश करिष्यामि ताराह भैरवेण च^४ ॥ ५९ ॥
 पूर्णाभिषेकयुक्तस्य स्थापन^५ देवनसरेत् ।
 यथा देवालये देव सदा वसति^६ पार्वति ॥ ६० ॥
 तथा पूर्णायुते देवि विद्या तिष्ठति सर्वदा ।
 गोपनीय गोपनीय गोपनीय स्वयोनिरत् ॥ ६१ ॥
 इति सक्षेपत प्रोक्त किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ।

इति श्रीशक्तिसप्तमहातंत्रराजे उत्तरभागे प्रथमखण्डे श्रीमदक्षोभ्यमहोपतारासंबादे पद्माम्मवमेदविधौ
 सिद्धमतरहस्यं नाम एकादशः पटल ॥ ११ ॥

^१ D * गंत्य ।

^२ C धर्मा * ।

^३ B * वी च वा ।

^४ C * स्थाप्यायने ।

^५ B तिष्ठति ।

द्वादशः पदलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि रहस्यातिरहस्यकम् ।

पूर्वं संसूचितं यन्मे तन्मे कथय नङ्कर ॥ १ ॥

श्रीशिव उवाच ।

रहस्यातिरहस्यं च तारायोगरहस्यकम् ।

कथ्यते देवदेवेशि शृणु साचहिता भव ॥ २ ॥

तारायोगो योग एव तथा ताराजपो जपः ।

तारामंत्रो महामन्त्र सर्वमन्त्रोत्तमोत्तमः ॥ ३ ॥

स धन्यः स च विज्ञानी स ब्रह्मी स^१ च दक्षितः ।

स चात्मा स महादेव सर्वदेवाधिकः प्रभुः ॥ ४ ॥

परमात्मा स एवात्र सर्वदेवामहृतः ।

स दक्षिणी^२ स^३ विज्ञानी प्रधानन्दपरायणः ॥ ५ ॥

तद्देव जननी धन्या पिता तस्य सुरोपमः ।

ताराजापी पूर्णदीक्षातपुत्रस्तारिणी स्वयम् ॥ ६ ॥

सर्वेश्वर^४ सर्वगम् सर्वमन्त्रपरायणः ।

सर्वतार्थनेत्रा च सर्वत^५थपरायणः ॥ ७ ॥

पञ्चपरायणामक्तः पञ्चस्रजनापकः ।

यः कश्चिन्मन्त्रालोक्य जपेत्तद्वापुतो यदि ॥ ८ ॥

ततः निर्दिर्निजानीयात् नात्र कार्या निवारणा ।

पुस्तके लिखिता मन्त्रा जपे जापे न निहितः ॥ ९ ॥

^१ D चन्द्रार्जितः ।

^२ D सर्वदक्षी ।

^३ B निल्यः ।

^४ B मदा ।

^५ C केचन । ^६ C 'म', D 'य' ।

तस्य दर्शनमात्रेण मन्त्रक्षोभनिनाशनम् ।
 मूको जडोऽपि देवेशि पूर्णदीक्षायुतस्य च ॥ १० ॥
 जल वल्ल स्पृशेद्यो हि महाभक्तिवरो मनेत् ।
 सिद्धमत्र पुरस्कृत्य ताराया परमेश्वरि ॥ ११ ॥
 घटे हस्त यदा दद्यात् तदा घटसरस्वती ।
 सर्वं वरति देवेशि प्रहरद्वयमेव च ॥ १२ ॥
 एतद्योगफल प्रोक्त तव प्रीत्या महेश्वरि ।
 इतोऽपि भाष्य किं देवि किमयत् श्रोतुमिच्छसि ॥ १३ ॥

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि पूर्वोक्त यदहस्यकम् ।

श्रीशिव उवाच ।

रहस्यातिरहस्य च तव प्रीत्या निगद्यते ॥ १४ ॥
 महापदि महाघोरि प्राप्ते प्राणस्य सङ्कटे ।
 राज्यहानौ द्रव्यनाशे मुत्तनाशे समागते ॥ १५ ॥
 महामारीभये प्राप्ते राष्ट्रभङ्गे महेश्वरि ।
 राज्यरक्षणयोग च पररायविनाशकम् ॥ १६ ॥
 महाप्रीतिकर योग पदकर्मसाधन परम् ।
 सत् कथ्यते महेशानि शृणु साविहिता भव ॥ १७ ॥
 आदौ पञ्चाक्षरी तारा कुण्डुकासहिता जपेत् ।
 आधिष्ठात्री चण्डयष्टा कूर्चवीणाहृदा यत् ॥ १८ ॥
 काल्या शक्ति सैव शिवे ताराबीज तदेव तु ।
 तारा प्रणवनामाख्या तदेव परिकीर्तितम् ॥ १९ ॥
 त्रिन्ना चैकाक्षरीमत्र स एव परिकीर्तित ।

द्वादश पटल

एकस्मिन् त्रितये देवि महान्नोवामिध तत ॥ २० ॥
 चतुर्विदारूपधर कूर्चवाजाह्वय शिव ।
 चण्डघण्टेति विख्याता कूर्चमीजाह्वया भवेत् ॥ २१ ॥
 केवल यस्य जापेन त्रिशक्तिजपमागमवेत् ।
 कूर्चमीज पर शक्तिरस्य कालकमुष्यते ॥ २२ ॥
 यथा प्रीत्या महेशानि त्रिशक्तिर्देवता मता ।
 कालीबीज तथा तारा त्रिन्ना चैकाक्षरी तथा ॥ २३ ॥
 श्यक्षरी परमा त्रिधा त्रैलोक्यविजयागिधा ।
 तारा काली तथा त्रिन्ना तारा त्रिन्ना च कालिका ॥ २४ ॥
 काली त्रिन्ना तत्रा तारा त्रिन्ना काली च तारिणी ।
 त्रिन्ना तारा कालिका च पट्भेदा^१ विजया ऋत्वा ॥ २५ ॥
 मन्त्रश्रवणसन्तुष्टा त्रैलोक्यराज्यदायिनी ।
 देवता तारिणी पूर्वा प्रतिर्द्वा तु^२ घण्टिका ॥ २६ ॥
 अधिदेवी^३ तु विजया श्यक्षरी परमा^४ कला ।
 यद्वीजमादौ देवेशि तदेवायुधभूषणे^५ ॥ २७ ॥
 मध्यबीज स्वरूप स्यादन्त्यमीज च वाहनम् ।
 नवाक्षरी परा त्रिधा वेदार्णा वा महेश्वरि ॥ २८ ॥
 त्रिंशदर्णा महातारा त्रिशक्तिर्मुख^६मीरितम् ।
 त्रैलोक्यविजया त्रिधा स्मृतमात्रमप्रदा ॥ २९ ॥
 त्रैलोक्यविजयान्नाम्य तदेव परिकीर्तितम् ।
 यद्वीजमादौ देवेशि तदेव यत्रमीरितम् ॥ ३० ॥
 अथवा यत्र मक्ति स्यात्तपीठ पूजन शिवे ।
 एतत्प्रयाग देवेशि त्रिन्नामण प्रकीर्तित ॥ ३१ ॥

^१ C तथैव । ^२ D वि । ^३ D वागी । ^४ B विजया । ^५ N च्च ।
^६ C वि । ^७ C वि ।

सहाराख महेशानि बाणाप्र परिकीर्त्तिनम् ।
 सैव चार्द्रिपटी* विद्या शुष्क*बद्धा तु जीवहा ॥ ३२ ॥
 शुभाशुभप्रवक्ता तु श्रीवार्त्तिकयनी भवेत् ।
 त्रैलोक्यवार्त्तिकयनी महापद्मावती कला ॥ ३३ ॥
 ऊननिशाक्षरी त्रिया त्रैलोक्य*ह्यानगोचरा ।
 किञ्चिज्जपेन्मूलविद्या तदान्या प्रजपेत् शिवे ॥ ३४ ॥
 सर्वासा तु महेशानि जपपूजादिक्* बलिम् ।
 अनुलेपनगन्ध च दद्याद्यत्नेन पार्वति ॥ ३५ ॥
 त्रिमासाम्यासयोगेन उदयास्तमित जपेत् ।
 चलस्थिरासनन्वेन यज्जान तन्निवेदयेत् ॥ ३६ ॥
 एतप्रयोगयोगेन किं तद्यन्न करे स्थितम् ।
 साम्राज्यमुद्रिकायोगात् किञ्च सिध्यति भूतले ॥ ३७ ॥
 काळी ताराभयी प्रोक्ता वटुकस्य स्वरूपिणी ।
 प्रणव च तथा माया* सम्बद्धदानयुग्मकर ॥ ३८ ॥
 वुरुयुग्म बीजयुग्म स्वाहान्ता चैकमिश्रति ।
 एतस्य धारिणी देवी पताकास्थान*गोचरा ॥ ३९ ॥
 पताकाया लिखेद्यत्र वटुक* मध्यकोष्ठके* ।
 वटुक बालवेद च नागयज्ञोपनीतिनम् ॥ ४० ॥
 कपालद्वारभूराद्य स्वयं* परिवेष्टितम् ।
 बुद्धैर्नववर्णैश्च वेष्टित त्रारूपिणम् ॥ ४१ ॥
 द्वादशारस्थित देव प्रत्यक्षफलद्र कला ।
 प्रेतासनसमासीन त्रैलोक्यजयद्र निभुम् ॥ ४२ ॥
 एतत्पताका सन्धार्य* त्रैलोक्यविजयी भवेत् ।

* B C D * 'द्र' । * C * 'य' । * C युद्ध' । D शुद्ध' । * N * 'काल्य' ।
 * B मह' । * C * 'ता' । * C यत्नर नाथ' । * N चतुष्क । * N * 'क ।

१ महाराज्यपदं जित्वा त्रैलोक्यविजयी भवेत् ॥ ४३ ॥
 पद्माङ्गाद्यपुरश्चर्याक्रमेण तु विशेषतः ।
 कृष्णसारं च हरिणं जातिमात्रं परित्यजेत् ॥ ४४ ॥
 कुञ्जरं च हयं नारं प्रीत्यर्थं तारिणीमनो ।
 बलिदानं प्रकुर्यात् यदेव पथ्यते शिवे ॥ ४५ ॥
 महिष्येन कुष्माण्डं छगत्वेन तु कर्कटी ।
 बीजपूरं नरत्वेन रम्भापुत्र्यं हयं स्मृतं ॥ ४६ ॥
 ग्लोकं मत्स्यमेदेन यज्ञयोगेन कारयेत् ।
 सात्त्विकं राजसं देधि तामसं तु तृतीयकम् ॥ ४७ ॥
 त्रिविधं बलिदानं तु कीर्तितं परमेश्वरि ।

श्रीदेव्युवाच ।

बद्रुके को विशेषोऽस्ति का शक्तिं किंस्वरूपशृक् ॥ ४८ ॥
 शिवशक्त्यात्मको वापि ब्रह्मनिष्णानकोऽपि वा ।
 मर्ता पुत्रोऽथवा भ्राता का क्रिया तद्दत्तं प्रभो ॥ ४९ ॥
 अत्र मे सशयो जातं सशयं मेऽत्र नाशय ।

श्रीशिव उवाच ।

रहस्यातिरहस्यं च रहस्यातिरहस्यकरम् ॥ ५० ॥
 कथं तत् कथ्यते देवि शपथं कुरु पार्वति ।

श्रीदेव्युवाच ।

शणे त्वद्वरणाम्नां तु हिमाद्रिशिरसा शपे ॥ ५१ ॥
 स एव निमुखो भूयात् किमन्यैर्दृजन्वितैः ।

श्रीशिव उवाच ।

शपथेन प्रहृष्टोऽसि तत्कथा कथ्यते शृणु ॥ ५२ ॥

वेताला प्रेतकुष्माण्डा यक्षराक्षसकिन्नरा ।

ब्रह्मा विष्णुस्तथा रुद्रो ब्रह्माद्यान्धे महेश्वरि ॥ ५३ ॥

सञ्जाता परमेशानि तैर्प्रेस्त तु चराचरम् ।

केचिद्विरिञ्चि सेवन्ते शिव विष्णु तथापरे ॥ ५४ ॥

महानिघा मजन्त्ये न ते वै सिद्धिभागिन ।

वेतालाद्या महादेवि जपपूजादिहारका ॥ ५५ ॥

तेषां विनाशनार्थाय मत्तानुग्रहणाय च ।

वटुकोऽय महेशानि ताराकात्या विभारित ॥ ५६ ॥ ✓

पञ्चाशद्वै महापन्न महामन्त्रा महेश्वरि ।

पञ्चाशत्कोटिगणना योगिनीनां तु कोटिश ॥ ५७ ॥

मैरवाणां कोटिकोटिर्महाविद्यास्त्रनेवश ।

त्रिखर्व^१सख्या तारा स्यात् काली दशार्जुदा शिवे ॥ ५८ ॥

फलाफोटिप्रभेदा तु मुन्दरी तेन^२ सयुता ।

बाला त्रिकोटिसख्याभिदिञ्जना पौडगखर्व^३त ॥ ५९ ॥

पट्त्रिंशत्शत्रुहन्त्रास्त्रैश्चन्द्रपौडगमायुता ।

कोटिद्वादशभिर्देवि भुवनाशेन पार्वती ॥ ६० ॥

धूम्ररूला लक्ष्मिर्दे^४ सिद्धविद्याल्यतत्त्वत ।

चतुरशीतिलक्षैश्च मातङ्गीमत्र^५त शिवे ॥ ६१ ॥

एतत् सर्वमथ तेज सर्वप्रह्लाण्डरूपधृक् ।

✓ सर्वतेज समुद्भूत बहुरूप सनातनम् ॥ ६२ ॥ ✓

✓ सत्त्वरजस्तमोयुतै ब्रह्मविष्णुमहेश्वरै ।

✓ तच्छक्तिभिर्महेशानि रूपत्रयधर परम् ॥ ६३ ॥ ✓

^१ C निशब्दः । ^२ D 'भेद', B 'रत' । ^३ C बर्ष' । ^४ C 'मम' ।

- ✓ तत्रापि दशधा भिन्नं बटुरूपं सनातनम् । ✓
 ✓ महोप्रतारया दत्तमुपवीतं महेश्वरि ॥ ६४ ॥ ✓
 कपालं छिन्ना दत्तं काल्या काटो निवेदितः ।
 ✓ दत्तं त्रिशूलं कालेन यन्मूले तु त्रिशक्तयः ॥ ६५ ॥ ✓
 काली तारा तथा छिन्ना शूलरूपेण सन्ति च ।
 अन्ये देवाः सिद्धयश्च यक्षगन्धर्वकिन्नराः ॥ ६६ ॥
 रूपं कौङ्कुरमासाद्य संभजन्ति निरन्तरम् ।
 एवं बटुरूपं तु संजातं परमेश्वरि ॥ ६७ ॥
 यदारम्य धृतं रूपं बटुकारूपं शिवेन तु ।
 तदा प्रमृति देवेशि वेतालाया न दुःखदाः ॥ ६८ ॥
 सिद्धिं संलेभिरे स्थां स्थां देवतादर्शनोत्सुकाः ।
 - एवं तु बटुकं भूम्य वास्तुपूजार्थमेव वा ॥ ६९ ॥
 ये पूजयन्ति देवेशि ते नराः शिवरूपिणः ।
 सर्वसिद्धीश्वरा देवि साधकाः सम्भवन्ति च ॥ ७० ॥
 वेतालादेः किंकरत्वं यक्षिणीपादुकागणः ।
 खड्गाङ्गनविलासाद्याः परकायप्रवेशनम् ॥ ७१ ॥
 तदारम्य महेशानि साधकस्य करे स्थितम् ।
 सर्वं तु शाबरमन्तु यत्सृष्ट्वा करं भवेत् ॥ ७२ ॥
 एवं तु बटुको जातः सर्वसिद्धिप्रदः^१ शुभः ।
 दशविधा योगरूपं समासाद्य वसन्ति च ॥ ७३ ॥
 उपेष्टी या दशमी शुद्धा दशयोगसमन्विता ।
 बटुकस्य तिथिः प्रोक्ता बटुकोत्पत्तिः कारिणी ॥ ७४ ॥
 ✓ देव्याः पुत्रवतां यातो बटुकः परमेश्वरि । ✓
 *त्वां विहाय च ये मां च सम्भवन्ति युगे युगे ॥ ७५ ॥

तेषा न सिद्धिर्देवेशि कोटवर्षुदयुगैरपि ।
 खड्गशूलधर काल्या ताराया पूर्वमीरितम् ॥ ७६ ॥
 द्विचतुर्बसुहस्ताब्ज वटुकं परमेश्वरि ।
 रहस्यातिरहस्यं च रहस्यातिरहस्यकम् ॥ ७७ ॥
 सर्वसिद्धिप्रदो देवि सर्वसाम्राज्यदायक ।
 सर्वापत्तारणो योगो स्वसैन्यरक्षक पर ॥ ७८ ॥
 परसैन्यस्य राष्ट्रस्य त्रिद्रात्री नाशक पर ।
 परराज्ये महेशानि नानोपद्रवकारक ॥ ७९ ॥
 अहोरात्रेण देवेशि वीरसाधनयोगत ।
 वटुकस्तु प्रसन्न स्यात्तारा काली तथा शिवे ॥ ८० ॥
 अन्यप्रयोगा देवेशि क्वचित्स्थिष्यन्ति वा न वा^१ ।
 गोपनीय गोपनीयं गोपनीयं स्वयोनित् ।
 इति संक्षेपत प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ ८१ ॥

इति श्रीशक्तिमङ्गलमहातन्त्रादे उत्तरभागे प्रथमखण्डे श्रीमदक्षोभ्यमहोमतारास्तवादे
 तारामुक्ते सिद्धप्रयोगो नाम द्वादश पटल ॥ १२ ॥

^१ C मानवा , N दानवा ।

त्रयोदशः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि वीररात्र्यादिनिर्णयम् ।

श्रीशिव उवाच ।

वीररात्रिर्नहाररात्रिः कालरात्रिस्तथैव च ॥ १ ॥
मोहरात्रिर्घोररात्रिः क्रोधरात्रिस्तथैव च ।
तथैव चावलारात्रिस्तारारात्रिस्तथैव च ॥ २ ॥
शिवरात्रिर्दिव्यरात्रिर्दार्ढ्या च यथानमात् ।
कथ्यते परमेशानि शृणु साग्रहिता मम ॥ ३ ॥
चतुर्दशीसंकमथ कुलर्क्षकुलवासरः ।
अर्धरात्रौ यथा योगो वीररात्रिः प्रकीर्तिता ॥ ४ ॥
शुक्राष्टमी चाश्विनस्य नवरात्रं तु तस्य वै ।
महारात्रिर्महेशानि कालरात्रिं शृणु प्रिये ॥ ५ ॥
दीपोत्सवं चतुर्दश्यां स्वभाषा योग एव च ।
कालरात्रिर्महेशानि ताराफाळीप्रियंवरी ॥ ६ ॥
जन्माष्टमी महेशानि मोहरात्रिः प्रकीर्तिता ।
कृष्णव्यतारपर्यन्तं तारायाः शप ईरितः ॥ ७ ॥
जाते कृष्णावतारे तु निर्मुक्ता तारिणी परा ।
हरपत्नौ विष्यवासिन्या त्रिभुद्रूपे समागते ॥ ८ ॥
श्रीमहातारिणीं विद्या महारण्यपरायणा ।
स्मरणादेव संसिद्धा स्मृति^१पुष्टिकरी परा ॥ ९ ॥
चैत्रे भासि नवम्यां च शुक्रपक्षे च भृशुत्वे^२ ।

^१ C मति ।

^२ D कृशुत्वे ।

गोधरात्रिमहेशानि ताराख्या मन्थति ॥ १० ॥
 मासे मार्गशिर^१ प्राप्ते वृष्णाष्टम्या महेश्वरि ।
 महाकालस्वरूपा च घोररात्रि प्रतीर्त्तिता ॥ ११ ॥
 प्राप्ते फाल्गुनेके मासि कृष्णैकादशिका तु या^२ ।
^३मृगश्रमयुता चेन् स्याद्वलरात्रिरिति ॥ १२ ॥
 ज्येष्ठी या दशमी शुद्धा^४ मृगुनासर^५सयुता ।
 दशयोगसमायुक्ता रानावे^६कादशी यदि ॥ १३ ॥
 सा तिथिर्दिव्यरात्रिश्च कीर्त्तिता परमेश्वरि ।
 ज्येष्ठी या दशमी शुद्धा दशयोगसमन्विता ॥ १४ ॥
 बटुकस्य तिथि प्रोक्ता बटुकोत्पत्तिकारिणी ।
 अमाश्रमममायुक्ता सक्रमेण समन्विता ॥ १५ ॥
 कुल्ल^७क्षसमायुक्ता ग्रहण यदि चैद्धनेत् ।
 तारात्रिस्तु सप्रोक्ता माम्यादेव तु लम्बने ॥ १६ ॥
 फाल्गुने वृष्णपक्षे तु हार्धरात्रौ भृगौ शिने ।
 शिवरात्रिस्तु सजाता सर्वसिद्धिप्रदायिनी ॥ १७ ॥
 अमाभृगुसमायुक्ता सूर्यग्रहणयुक् यदि ।
 अपराह्णे यदा योगो मृतसजीवनी तिथि ॥ १८ ॥
 स्नान^८दानादिहोमान्तमन तफलद भवेत् ।
 अष्टमी चैत्रमासी या सक्रमेण समन्विता ॥ १९ ॥
 सिद्धिरात्रिरिति स्याता ताराकालीसमाकुला ।
 तृतीया माघने शुद्धा कुल्लनार्क्षसयुता ॥ २० ॥
 दारुणा कीर्त्तिता देवि सर्वसिद्धीश्वरी परा ।

^१ C * र । ^२ After this C adds या तिथिर्दिव्यरात्राणि भृगुश्रमयुत चरेत् ।

^३ This line is omitted in C. ^४ D * श्च । ^५ B D * रेण ।

^६ C तारा वै* । ^७ C * वृ* । ^८ D जल* ।

ऋणेण कथितं सर्वं पर्वराजाभिधं शृणु ॥ २१ ॥
 तृतीया पौषमासीया मृगुवासरसंयुता ।
 साऽपि चेन्मकराक्रान्ता कुलनक्षत्रसंयुता ॥ २२ ॥
 चतुर्थीसहिता चेन्स्यात् रेवतीसहिता क्वचित् ।
 पर्वराजाभिधं पर्वं सर्वपर्वोत्तमोत्तमम् ॥ २३ ॥
 तृतीया चैत्रमासीया रेवतीसंयुता यदि ।
 ऋद्धियोगो महेशानि होमकर्मणि शस्यते ॥ २४ ॥
 प्रतिमासे पौर्णमासी मासनक्षत्रसंयुता ।
 कुलवारसमायुक्ता सा तिथिः सुन्दरी भवेत् ॥ २५ ॥
 अष्टमी प्रतिमासस्य कृष्णपक्षस्य पार्वति ।
 भीमयुक्ता तथा ऋक्षयुक्ता वा फेबला च वा ॥ २६ ॥
 देवीरात्रिरिति ह्याता सर्वसिद्धिप्रदायिनी ।
 चतुर्थी माघमासस्य मकराक्ता भवेद्यदि ॥ २७ ॥
 गणपस्य तु सा रात्रिरिति ह्यातेति औडवः ।
 नयमी कृष्णपक्षस्य कुलऋक्षसमन्विता ॥ २८ ॥
 वारयुक्तायवा देवि सिद्धिरात्रिः प्रक्षीर्तिता ।
 चतुर्थी कृष्णपक्षस्य कुलवारक्षसंयुता ॥ २९ ॥
 फेबलं भीमयुक्ता वा बालरात्रिः ससंक्रमे ।
 अमाभीमसमायुक्ता कुलक्षसंयुता यदि ॥ ३० ॥
 कृष्णरात्रिरिति ह्याता अक्षोम्यप्रतिकारिणी ।
 अमार्कश्रवणे जाते युक्तयेत् पौषमाघयोः ॥ ३१ ॥
 अर्द्धोदयः स विज्ञेयः किञ्चिन्मृतो महोदयः ।
 धर्मरात्रिर्महेशानि कीर्तितयं सुरपिभिः ॥ ३२ ॥
 जगामौमेन सोमेन योगेन मृगुणायवा ।

गुरुणा रविणा देवि कुलऋक्षसमन्विता ॥ ३३ ॥
 दिव्यमाण्डलिको योगः सूर्यपर्वसताधिकः ।
 माघमासे शुक्लपक्षे सप्तमी या प्रकीर्तिता ॥ ३४ ॥
 सौरी तिथिस्तु सा ज्ञेया जपहोमादिकं चरेत् ।
 रवियुक्ता कुलर्क्षस्तु वासरेणापि सयुता ॥ ३५ ॥
 महासौरीति विज्ञाता श्रैलोक्योत्पत्तिकारिका ।
 सप्तमी प्रतिमासस्य रवियुक्ता यदा भवेत् ॥ ३६ ॥
 हसी तिथिस्तु विज्ञेया मोक्षधर्मपरायणा ।
 शुधाष्टमी महेशानि^१ प्रतिमासस्य या भवेत् ॥ ३७ ॥
 विश्वरुद्रिरिति ख्याता भाद्रे मासि निशेषतः ।
 माघे मासि शुक्लपक्षे पञ्चम्या भृगुवासरे ॥ ३८ ॥
 वसन्तपञ्चमी प्रोक्ता कामसजीवनी तिथिः ।
 आरात्रि^२कं जपो होमः कीर्तनं कामनर्तनम् ॥ ३९ ॥
 श्रावणे पौर्णमास्या तु तदक्षे परमेश्वरि ।
 पवित्रारोपणं कार्यं रक्षा दशविधा चरेत् ॥ ४० ॥
 पौर्णिमा चैत्रमासीया तस्या मदन^३पूजनम् ।
 प्रतिविद्याविधौ देवि प्रोक्तयोगे प्रपूजनम् ॥ ४१ ॥
 एतद्योगपूजनादि सिद्धिं निदन्ति किं पुनः ।
 इति सक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ ४२ ॥

इति श्रीशक्तिसङ्गमहातन्त्रराजे उत्तरभागे प्रथमखण्डे श्रीमद्सौम्यमहोपतारासवादे सिद्धितने
 वीरराज्यादिनिर्णयो नाम त्रयोदशः पटलः ॥ १३ ॥

^१ N तृतीया च । ^२ B " ति " । ^३ C श्रावण्यमगु^३, B भेदेन ।

चतुर्दशः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवदेव महादेव सर्वेषां मुखवर्द्धन ।

केन सिद्धिं ददास्याशु तारा त्रैलोक्यतारिणी^१ ॥ १ ॥

श्रीमहादक्षिणा काळी सिद्धिं किं नः^२ प्रयच्छति ।

तन्मे वद महादेव यद्यहं तव बह्वया ॥ २ ॥

श्रीशिव उवाच ।

रहस्यातिरहस्यं च कथं त्वयि निवेद्यते ।

शपथं कुर्वन् देवेशि तर्हि तत्त्वं^३ वदाम्यहम् ॥ ३ ॥

श्रीदेव्युवाच ।

शपे त्वव्रणान्यां च सैव मे विमुखी भवेत् ।

श्रीशिव उवाच ।

शपथेन प्रहृष्टोऽस्मि कथ्यते शृणु साम्प्रतम् ॥ ४ ॥

सिद्धिर्भुवमती नाम्ना प्रादुर्भूता तवा^४श्रया ।

काटी तारामयं^५ धाम त्वन्मकाशादभूच्छ्रिया ॥ ५ ॥

श्रीविद्यया मुखं दत्तं काल्या करयुगं सिधे ।

तारया चाहुलिर्दद्या मुवनेद्या हृदमुजम् ॥ ६ ॥

श्रिया चरणद्वन्द्वं मातङ्गया नयनद्वयम् ।

लक्ष्म्या ललाटं दत्तं च तथैव सिद्धविद्यया ॥ ७ ॥

^१ B 'रिता ।

^२ N काली ।

^३ N ता तु ।

^४ B दा ।

^५ D 'लक्ष् ।

- केशा दत्ता^१ महेशानि गुल्फौ ब्रह्मास्त्रविद्यया ।
 हासस्तु बालया दत्तो बाजी^२ दत्तो महेश्वरि ॥ ८ ॥
 श्रिया च रुचक^३ देवि घृमान्त्या तु निमह^४ ।
 अन्यदेवास्तु केशान्ते त्रिणाण्डं हृदयाम्बुजे ॥ ९ ॥
 एवं सर्वाशतो जाता तेजोराशिसमुद्भवा ।
 ✓ महामधुमती सिद्धिल्लैलोक्याकर्षणी परा ॥ १० ॥
 पार्वत्यस्त्वती दुर्गा मृतसञ्जीवनी परा ।
 सर्वमाकर्षयेत्पूर्णं त्रैलोक्याकर्षकारणात् ॥ ११ ॥
 फाली तारामय धाममाविर्भूतमभूच्छिवा ।
 ✓ महापापससन्तुष्ट पापसान्तरायणा ॥ १२ ॥
 ✓ महामधुमती विद्या त्रैलोक्याकर्षणी परा ।
 शैरघार्कयणी विद्या वेतालाकर्षणी तथा ॥ १३ ॥
 किन्नरकर्षणी देवि देवा^५कर्षणकारिणी ।
 तस्या भद्रं प्रपश्यामि त्रैलोक्याकर्षण परम् ॥ १४ ॥
 “प”^६पञ्चमं पावकयुक् नादत्रिन्दुविभूषितम् ।
 महाकामकला युक्ता प्रोक्ता त्वेकाक्षरी कला ॥ १५ ॥
 मधुमतीं समुद्भूय नान्त कामसमन्वितम् ।
 स्थानेरेति समुद्भूय जङ्गमाकर्षणीति च ॥ १६ ॥
 “ठ”^७युग्मान्ता बहिर्जाया चित्कलाणां^८ प्रकीर्तिता^९ ।
 ✓ अष्टादशाक्षरी विद्या त्रैलोक्याकर्षणी परा ॥ १७ ॥
 कामदेवो ऋषि प्रोक्तो निवृत्तायत्रिका तत ।
 च्छन्दः प्रोक्त महेशानि देवता सेव कीर्तिता ॥ १८ ॥
 “श्री”^{१०}वीज च तथा^{११} स्वाहा शक्ति प्रोक्ता महेश्वरि ।

१ C मया । २ B राज्य । ३ D त्रिच्छ्व रुचया । ४ C “वी” ।
 ५ D मा । ६ B “व्याणी । ७ C मन ।

स्यात्स्वर्जङ्गमायसं विनियोगः प्रकीर्तितः ॥ १९ ॥

पद्दीर्घमात्रा वीजेन कुर्यादङ्गानि पट्कृमात् ।

ततो ध्यानं प्रकुर्वीत वक्ष्यमाणं महेश्वरि ॥ २० ॥

गौसङ्घी शरदिन्दुमुन्दरमुखी पीतांशुका पीवरा

प्रोत्तङ्गस्तनमण्डलप्रथिल्लसज्जाम्बूनदैकावलीम् ।

श्वेतोत्तङ्गतुरङ्गमां त्रिनयनां पीताङ्गरागस्रजां

व्याधेय्यायसजाउसां मनुपतीं दोम्यां दधानां शुणिम् ॥ २१ ॥

दिग्बन्धभूतशुद्धयादीन् कार्यावत् समुपाचरेत् ।

यं त्रावरणकं नास्ति केवलं पूजयेच्छिवे ॥ २२ ॥

सर्वं त्रिशक्तिवप्रोक्तं विज्ञेयः कम्पसे शृणु ।

एवं ध्यात्वा जपेद्विद्यां सर्वाकारणकारिणीम् ॥ २३ ॥

पुरश्चरणसिद्धयर्थं सहस्राणां तु सप्ततिः ।

सिद्धमन्त्रे सिद्धचर्यां प्रोक्त्वा देवि मया तव ॥ २४ ॥

कद्रुलीवनमासाद्य वर्षमात्रं महेश्वरि ।

सर्वकालं जपेन्मंत्रं पापसाक्षप्ररायणः ॥ २५ ॥

वीरसाधनवद्देवि लक्षमात्रं जपेत्ततः ।

ततः सप्ततिसाहस्रं प्रत्यक्षार्थं महेश्वरि ॥ २६ ॥

पापसं कद्रुलीपत्रे पापसं घृतप्रर्वरम् ।

शुक्ला मोचावने धीनजने कुर्यादतश्चितः ॥ २७ ॥

गन्धर्ववेशो गतभीर्विर्भागीः पापसं चरेत् ।

अंशद्रव्यं पुरा कृत्वा तन्त्रमं शृणु पार्वति ॥ २८ ॥

एकांशे चांशं युग्मञ्च एकांशं पूर्णमेव च ।

परस्पांशस्य पूर्वांशं स्वयं च मन्त्रवेच्छनैः ॥ २९ ॥

एकस्मिन् कदलीपत्रे "श्री" मित्युल्गर्मालिखेत् ।
 प्रथमसप्तके याति तूर्णी^१ नैत्र^२ यथा तथा ॥ ३० ॥
 द्वितीयसप्तके देवि प्रतिमां काञ्चनीमिव ।
 तृतीयसप्तके देवि प्रयङ्गाश्नाति पायसम् ॥ ३१ ॥
 च^३ ददाति हठतः साधकस्य यथेप्सितम् ।
 विष्टल्यहर्निशं साधुं साधकस्य यथेप्सितम् ॥ ३२ ॥
 आकर्षयन्मनुनिधेः सुनेरोश्च दिगन्ततः ।
 पातालादिन्द्रलोकान् ह्यमर्थासैलभूहहात् ॥ ३३ ॥
 अलम्पानि च वस्तूनि दूरदृमितलादपि ।
 नदी^४ सुरीं च रत्नानि समाकर्षति तक्षणात् ॥ ३४ ॥
 वृत्तान्तं च पुरस्यानां राज्ञां च कथमन्यपि ।
 इहस्यं विद्विष्य^५ चापि सभ्यं सत्वरमात्रिशेत् ॥ ३५ ॥
 त्रैलोक्याकर्षणी विद्या न देया यस्य कस्यचित् ।
 बहुकेमां गृहाण त्वं सिद्धिदो मेऽस्तु सर्वदा ।
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं मन्त्रभेदश्च साधनम् ॥ ३६ ॥

इति श्रीसाधकप्रथमसप्तकाद्यन्तरे उत्तरभागे प्रथमराष्ट्रे श्रीमदसौम्यमहोमतारासंवादे
 ताराकल्पोद्दिष्टिर्नाम चतुर्दशः पटलः ॥ १४ ॥

^१ D वनामिव ।

^२ CD "नै" ।

^३ D "च" ।

^४ B द्वि

^५ B किमन्यत् भोगुनिच्छसि ।

पञ्चदशः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि मन्त्रानन्यांश्च^१ साधनम् ।

श्रीशिव उवाच ।

एकाक्षरी चाद्यबीजा^२ ठयुग्मा ज्यक्षरी भवेत् ॥ १ ॥
ठहीना स्वाहया युक्ता ज्यक्षरी कामपूजिता ।
बीजसम्बोधनयुता पञ्चार्णा परिकीर्त्तिता ॥ २ ॥
बीजसम्बोधनयुता ठद्वयान्ता मुनिप्रिया ।
बीजसम्बोधनयुता स्वाहान्ता ऋविपूजिता ॥ ३ ॥
सम्बोधनठयुग्मान्ता^३ पङ्क्ती सक्त्यर्थदा ।
सम्बुद्धिः स्वाहया युक्ता सर्वाकर्षणकारिणी ॥ ४ ॥
बीजकर्मा^४न्तगा विद्या दशार्णा विश्वरूपिणी^५ ।
कर्माद्या ठद्वयान्ता च रत्नार्णा परमेश्वरि ॥ ५ ॥
कर्माद्या वह्निजायान्ता विद्या^६द्या परिकीर्त्तिता ।
बीजकर्मठद्वयान्ता महाविद्या प्रकीर्त्तिता ॥ ६ ॥
बीजकर्म ततः स्वाहा सिद्धविद्या प्रकीर्त्तिता ।
बीजसम्बोधनपदं कर्मान्ता च परा कला ॥ ७ ॥
बीजसम्बोधनपदं कर्मठद्वयसंयुतम् ।
बीजसम्बोधनपदं कर्मस्वाहान्विता परा ॥ ८ ॥

^१ D यन्त्रप्रत्याय । ^२ D *विद्या । ^३ D बीजसम्बोधनं स्वाहा । ^४ D reads कर्म uniformly instead of कर्म which is the reading in all the other MSS. ^५ N महाविद्या प्रकीर्त्तिता । ^६ B कामा ।

- बीजसन्धोधनपदं ठयुक्स्वाहान्विता परा ।
बीजं ठयुक् ततः स्वाहा विगान्या परिकीर्त्तिता ॥ ९ ॥
सन्धोधनं^३ ठयुक् स्वाहा विद्या सर्वाधिदा परा ।
बीजिकर्म ठयुक् स्वाहा^४ विद्या सर्वाङ्ग^५ सुन्दरी ॥ १० ॥
सन्धोवनं ततः कर्म तद्रयान्ता परा भवेत् ।
सन्धोधनं ततः कर्म ठयुक्स्वाहान्विता परा ॥ ११ ॥
सन्धोवनं ततः कर्म स्वाहान्ता शिवसुन्दरी ।
चतुर्विंशतिमेतैस्तु गदिता परमा कदा ॥ १२ ॥
बाळा मधुमती मित्रा तथैव सुन्दरीमनो ।
निधिसिद्धौ भवेद्भिजां त्रिभेदा सा प्रकीर्त्तिता ॥ १३ ॥
एषं त्रिंशतिषा प्रोक्ता त्रैलोक्याकार्त्तवी परा ।
✓ बिजने कदलीपत्रवने गवा निशामुले^६ ॥ १४ ॥
✓ शुभश्रे शुभदिने सङ्कल्पं^७ कामनान्वितम् ।
✓ लक्ष्मणस्यारस्यास्य महागणुमतीमनोः ॥ १५ ॥
मंत्रसिद्धयर्थमियुक्त्या चायप्रभृति चोचरेत् ।
एकाविंशति चोद्धृत्य दिवसान्तं समुचरेत् ॥ १६ ॥
जपरूपं ततः प्रोक्षेः पुराधरणमुचरेत् ।
पडङ्गयुगमाद्येन कृत्वा प्पात्रा प्रहृष्य च ॥ १७ ॥
✓ गौतुम्भपापसं कृत्वा कदलीपत्रगोचरम् ।
✓ बीजं मधुमतीस्तथा चतुर्ष्वन्तं समुचरेत् ॥ १८ ॥
✓ पापसं तत्र दत्त्वा च निवेश च पुनः पुनः ।
✓ तस्यां संसृजन्त्यां तु पुनराचमनीयकम् ॥ १९ ॥
✓ दद्यात्ताम्रूलं^८ सन्दर्ष्यं^९ प्रणम्य च पुनः पुनः ।

^३ बीजकर्म । ^४ C "चा" स्थान् । ^५ B "विद्य" । ^६ B "धु" च ।
^७ N शङ्ख । ^८ D सुन्दर्यै ।

पञ्चदश. पटलः

- ✓ पायसाह्ने घृयन् स्याद्य शेषाह्ने मक्षयेत् स्वयम् ॥ २० ॥
- ✓ रक्तमाल्यादिभिर्देवि दिव्याम्बरविभूषितम् ।
- ✓ गन्धर्ववेश कृत्वा च प्रन्यह त्रिसहस्रकम् ॥ २१ ॥
- ✓ त्रिशत च चतुस्त्रिंशत् एकविंशतीरितम् ।
- ✓ प्रजपेत् परमेशानि देवता वरमस्ताविधौ ॥ २२ ॥
- ✓ बहुकस्य च सयोगात् सिद्धयत्नेव^१ न चान्यथा ।
 श्रीतारोपासको यस्तु काळिकोपासकस्तु य ॥ २३ ॥
 इमा त्रिधा साधयित्वा सिद्धिमाप्नोति नापथा ।
- ✓ यान् यान् प्रार्थयते कामास्तौस्तान् कामान् क्षणे क्षणे ॥ २४ ॥
- ✓ ददाति सा परा विद्या सर्वाकर्षणकारिणी ।
- ✓ लोहप्राकारसन्नद्धदुर्गादिनालयाच्छिरे ॥ २५ ॥
- ✓ घनद शङ्कर विश्व्यु पार्श्वीं चाप्यरुषतीम् ।
- ✓ एव दशमहाविद्या समाकर्षति त क्षणात् ॥ २६ ॥
 लङ्कां समुद्रान् द्वीपाश्च सिद्धयक्षमहोरगान् ।
 अश्रुतायपि वस्तूनि समाकर्षति त क्षणात् ॥ २७ ॥
 किन्नरान् यातुधानादीन् निधीन् सिद्धी क्षणेन च ।
 सुमेरु चैव कैलास क्षणादाकर्षयेच्छिरे ॥ २८ ॥
 तत्तद्देशस्थित देवि त्रैकाल्यज्ञानमेष च ।
 सर्वं धदति देवेशि सायधान करोति य ॥ २९ ॥
 त्रैलोक्याकर्षणी विद्या न देवा यस्य कस्याचित् ।
 आदौ त्रिधा च ससाध्य तत सिद्धिं प्रसाधयेत् ॥ ३० ॥
 गोपनीय गोपनीय गोपनीय स्वयोनिकत् ।
 इति सक्षेपत प्रोक्त किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ ३१ ॥

इति श्रीशक्तिरत्नमहातन्त्रराने उत्तरभागे प्रथमखण्ड धूम्रदक्षोऽयमहायतारासन्वादे
 मधुमतासिद्धिविधिनाम पञ्चदश पटल ॥ १५ ॥

पोडयः पटलः ।

विद्यासुवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि ऋयान्ता ऐनिर्णयम् ।

श्रीरिच उवाच ।

रहस्यातिरहस्यं च कथं तत् कथयामि ते ॥ १ ॥

तथापि तव सङ्गस्या कथ्यते शृणु साम्प्रतम् ।

चन्द्राम्निपक्षयोदास्या परा निर्वाणतत्परा ॥ २ ॥

पद्शाम्भवं ततो देवि चक्रसंभेदनेन च^१ ।

स्वचक्रदेहविज्ञानं परकायप्रवेशनम् ॥ ३ ॥

एतच्छान्नाङ्गवेमेधा दीक्षा प्रोक्ता मया तव ।

हादाविदं^२ निगदितं शृणु कादौ महेश्वरि ॥ ४^३ ॥

चन्द्राम्निसराज्ञी च महाराज्ञी ततः शिवे ।

महाकामकला काली गुह्यकाली ततः शिवे ॥ ५ ॥

गुह्यकाली द्विधा प्रोक्ता सकला निष्कला क्रमात् ।

दशवक्त्रा तु सकला प्रोक्ता वाशिष्ठिका कला ॥ ६ ॥

उप्रा सौम्या महाकूरा त्रिविधा सा^४ प्रकीर्तिता ।

निष्कला गुह्यशान्दान्ता^५ कालीभेदेन कीर्तिता ॥ ७ ॥

केवल्यं भवेन्मेधा प्रीत्या^६ साम्राज्यदायिनी^७ ।

चन्द्राम्निवेदपञ्चार्णा तथा नीलाक्रमेण च ॥ ८ ॥

हंसतारा महानीला तदन्ते चीनशाम्भरी ।

केवला तु भवेन्मेधा सिद्धिश्चद्विक्रिया द्विधा^८ ॥ ९ ॥

^१ D नव ।

^२ D N मुद्रा त्विदं ।

^३ B C N त्रिधा सापि ।

^४ C संक्रान्ता ।

^५ D दीक्षा ।

^६ N रूषिणी ।

^७ D प्रकीर्तिता ।

तृतीया दिव्यसाम्राज्यमेधा दीक्षा प्रकीर्तिता ।
 देवरूपा दिव्यरूपा मन्त्ररूपा महत्परा ॥ १० ॥
 सर्वरूपा सर्वपूर्वा महत्साम्राज्यमेधया^१ ।
 सिद्धिञ्चद्वि^२क्रमेणैव भेदवाङ्मयमीरितम् ॥ ११ ॥
 विचारार्ज्यामिधा दीक्षा छिन्नमस्ताविधौ स्मृता ।
 चन्द्रवह्निसो रक्तं श्यामा च षोडशी तथा ॥ १२ ॥
 परापोढा सप्तदशी^३ तद^४तीता परा भवेत् ।
 दीपिनी^५ मालिनी कुल्ला^६ क्रमाद्विचारान्यता ॥ १३ ॥
 बगलाद्या महेशानि साम्राज्यपारमेष्ठिता ।
 चन्द्रवेदसूक्तमहेहं मंत्रहीनं शिवात्मकम्^७ ॥ १४ ॥
 हृदयं च शतार्णां च पञ्चाक्षं कुल्लुका तथा ।
 गायत्रीक्रमयोगेन साम्राज्यपारमेष्ठयभृक् ॥ १५ ॥
 एतत्पञ्चकसंयुक्तः सर्वसाम्राज्यवुद्धि^८भृक् ।
 श्रीदिव्यसर्वसाम्राज्यदीक्षा सर्वोत्तरा भवेत् ॥ १६ ॥
 ततोऽपि दीक्षा देवेति नास्ति ब्रह्माण्डगोलके ।
 दशविद्याप्रभेदाश्च महाविद्याप्रभेदजाः ॥ १७ ॥
 सिद्धिविद्याप्रभेदाश्च महामंत्रास्तथैव च ।
 तदङ्गमंत्रा देवेति शावरं दशशावरम् ॥ १८ ॥
 फालशावरकं देवि तथैव सिद्धशावरम् ।
 त्रिधा दर्शनमंत्राश्च तथाज्ञायन्मोद्गवाः ॥ १९ ॥
 कादिहादिकहत्वेन ऊर्ध्वा^९म्नायाः क^{१०}टी शिवे ।
 तथायतनमन्त्राश्च यत्किञ्चिन्मंत्रजालकम् ॥ २० ॥
 सर्वाधिकारो देवेति एतदीद्याविधौ भवेत् ।

^१ C "सा । " B निया द्विधा " । " C सत्यदर्शी । " C भेदा " । " N " य ।

^२ B कृपा, D हुन्वा । " B "न्तरं । " D "सिद्धि" । " D हृदा " ।

^{१०} C " योक्त " ।

एतदीक्षासमायुक्त साक्षात् श्रीकालिका स्वयम् ॥ २१ ॥
 प्रहराष्ट्रमेणैव दशविद्यास्वरूपधृक् ।
 कामकलाभिधा विद्या समेदा वृत्तिदेवता ॥ २२ ॥
 अङ्गमन्त्रास्तथान्येऽपि तस्य यत्नगता सदा ।
 ऋमदीक्षा महेशानि पञ्चविद्यामु भेदत ॥ २३ ॥
 तद्गुणमन्त्रा गायत्री कुङ्कुमापञ्चक शिवे ।
 अन्यविद्याविधौ प्रोक्त रहस्यातिरहस्यकम् ॥ २४ ॥
 ऋमदीक्षा विना देवि यो जपेत् साधकाधम ।
 स दरिद्रो महापापी सुतहारी प्रजायते ॥ २५ ॥
 श्रीविद्याया कालिकायां ताराया परमेष्वरि ।
 ऋमदीक्षा विना देवि यो जपेत् साधकाधम ॥ २६ ॥
 स दरिद्रो महाघोरं लक्ष्मीहीनस्तु निन्दित ।
 अन्ध काण वृन कुञ्ज^१ पङ्क^२ पण्डस्त कुष्टयुक् ॥ २७ ॥
 सर्षरोगयुतो भूपादाधि^३चिन्तासमाकुल ।
 सुतहारी च स्त्रीहारी कन्याराज्यविनाशक ॥ २८ ॥
 अथवा बालुलो भूयान्मन्त्र^४क्षोभमवाप्नुयात् ।
 देवताशापमामोति दारिद्र्य तद्गृहे सदा ॥ २९ ॥
 विन्नेपादेवदेवेशि स्त्रीहारी विकल सदा ।
 ऋमदीक्षासमायुक्तो राजा भवति निन्दितम् ॥ ३० ॥
 महाविभवसयुक्त सर्षसिद्धिसमन्वित^५ ।
 विजयी विनयी साधु सिद्धश्च सिद्धिद शुभ ॥ ३१ ॥
 प्रहृष्टात्मा सन्यसेच त्रिनालञ्ज कवि सुखी ।
 कोटिसिद्धेश्वर शूर. सुन्दर काममोहन ॥ ३२ ॥
 आनन्दात्मा परात्मा च परातीतगुणोत्तर ।

^१ C कुण्ज । ^२ C उग्र । ^३ D^० दरि^० । ^४ D^० दल^० । ^५ N^० मवाप्नुयात् ।

राजराजेश्वरः साक्षात् महाकाळसमः कळौ ॥ ३३ ॥
 एतद्विधोपासकस्य दारिद्र्यं दीनता क्वचित् ।
 गुरुहीनात् क्रमव्यागात् सम्प्रदायवियोगतः ॥ ३४ ॥
 दारिद्र्यं प्रथमं भूषान्नात्र कार्या विचारणा ।
 चिन्तामणिगृहं यत्र यत्र रत्नस्य मन्दिरम्^१ ॥ ३५ ॥
 नवरत्नाल्पसोपानं सर्वैश्वर्यमयं गृहम् ।
 कल्पवृक्षवनं यत्र पारिजातवनं तथा ॥ ३६ ॥
 स्पर्शमणेश्च प्राकारौ दारिद्र्यं तत्र कुत्र वै ।
 तस्मात् क्रमविहीनस्य दारिद्र्यं तु पदे पदे ॥ ३७ ॥
 क्रमयुक्तं गुरुं प्राप्य क्रमं सम्प्रार्थयेन्मुधीः^२ ।
 अन्यथा गुरुमौदयेन^३ दारिद्र्यत्वमवाप्नुयात् ॥ ३८ ॥
 अल्पायुर्वा भवेद्रेवि नात्र कार्या विचारणा ।
 विवेर्लिपिं तु सम्मार्थं तस्यायुः^४ क्षीणता व्रजेत् ॥ ३९ ॥
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं क्रमहीनस्य वै फलम् ।
 गोपनीयं गोपनीयं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ ४० ॥

इति श्रीशक्तिसङ्ग्रहमहातन्त्रराजे उत्तरभागे प्रथमखण्डे धामदक्षोन्मयहोमप्रतारसंवादे
 क्रमदीक्षाविधायनो नाम पोडशाः पटलः ॥ १६ ॥

^१ D मन्दिरं रत्नसोमितम् । ^२ B N^१ स्त्री । ^३ B " मावेन, C " णवेदेन ।

^४ C स्याः प्र^१ ।

सप्तदशः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि पूर्वोक्तं यद्रहस्यकम् ।
गोपनीयं गोपनीयं तदेव कर्म^१ ध्रुवम् ॥ १ ॥

श्रीशशिष उवाच ।

रहस्यातिरहस्यं च यन्न कस्यापि कीर्तितम् ।
तदेव कथ्यते देवि शृणु सावहिता मथ ॥ २ ॥
उत्सर्ज^२नमुपाकर्मं पवित्रारोपणं तथा ।
विधिवत्तु प्रकर्तव्यं रक्षाबन्धस्तदुत्तरम् ॥ ३ ॥
त्रयेण परमेशानि साधका कारयेत्सदा ।
चैत्रे मासि पौर्णमास्या मद्ना^३रोपणं चरेत् ॥ ४ ॥
श्रावणे मासि सम्प्राप्ते पवित्रारोपणक्रियाम् ।
न दुर्य्यात्साधको यस्तु निष्फला सफला क्रिया ॥ ५ ॥
वर्षमात्रं वृत्तं जायते होमपूजादिस्तत्क्रियाम् ।
सत्रं हन्ति महेशानि तस्मादेतत् समाचरेत् ॥ ६ ॥
ध्वादौ नित्यं महेशानि ततो नैमित्तिकं चरेत् ।
उपाकर्माभिधं कर्म नित्यवत् परिकीर्तितम् ॥ ७ ॥
नैमित्तिकं पवित्रारोपणं^४ काम्यो रक्षाविधिर्भवेत् ।
नैमित्तिकद्वयं यत्र तदन्त्यं काम्यमुच्यते ॥ ८ ॥
काम्यद्वयं यत्र भवेत्तदाद्यं च निमित्तजम् ।
नित्यद्वयं यत्र भवेत्तदन्त्यं काम्यनित्ययुक् ॥ ९ ॥

१ C N कथ्यतां । २ D N " दत्त " । ३ Frequently replaced in all MSS as दमना । ४ C परीवेत्ता ।

आध्यायनं^१ श्रवणे पूर्णा^२ कात्यायने भवेत् ।
 पौर्णमास्या सामगानां पञ्चम्यां हस्तजे^३ऽपि च ॥ १० ॥
 उपाकर्म प्रकर्त्तव्यं तदन्ते नित्यपूजनम् ।
 ततः पवित्रपूजा स्यात्ततो रक्षाविधिर्भवेत् ॥ ११ ॥
 सूक्तद्वितये देवि ग्रहणे संक्रमे परे^४ ।
 उपाकर्माणि देवेशि कुर्यात् भाद्रपदे नरः ॥ १२ ॥
 पवित्र^५रक्षणं शान्तिं कुर्यात् भाद्रपदे सदा ।
 पञ्चम्या च दशम्यां च चतुर्दस्यां तथैव च ॥ १३ ॥
 पौर्णमास्या विशेषेण कुलयोगे विशेषतः ।
 ग्रहणं तत्र चेद्भूयात् रक्षायोगं समाचरेत् ॥ १४ ॥
 तत्र नियं प्रकर्त्तव्यं उपाकर्म ततो भवेत् ।
 इति चन्द्रग्रहे देवि सूर्यवेधं समुत्सृजे^६त् ॥ १५ ॥
 अधिवास्य चतुर्दस्यां पौर्णमास्यां प्रपूजयेत् ।
 दशैकविंशतिग्रन्थि सप्तविंशतिरेव च ॥ १६ ॥
 चतुःपञ्चाशदेवेशि शतमष्टोत्तरं तथा ।
 पञ्चविंशति वा ग्रन्थि त्रिंशत् वा संहस्रकम् ॥ १७ ॥
 अष्टादशरदिमं^७संख्यं व्युत्क्रमात् परिकीर्त्तितम् ।
 उत्तमादिऋतेणैव पवित्रं त्रिविधं भवेत् ॥ १८ ॥
 सूत्रं पटुस्वर्णमयं कुशजं लौमजं च वा ।
 रत्नजं रौप्यजं देवि ताम्रजं शान्तिकर्मणि ॥ १९ ॥
 सार्धग्रन्थिद्वयं वापि सार्धग्रन्थित्रयं च वा ।
 एकग्रन्थि च वा देवि ऋतेण कारयेत् प्रिये ॥ २० ॥
 सार्धग्रन्थिद्वयं देवि नागपाशः प्रकीर्त्तितः ।
 सार्धग्रन्थित्रयं देवि ब्रह्मग्रन्थिः प्रकीर्त्तितः ॥ २१ ॥

^१ N D * व्यायानां । ^२ N पुष्य * । ^३ C * शे ।

^४ D करे ।

^५ D N * त्रं । ^६ C * चरे * । ^७ B * राशि , D * बहि * ।

चन्द्रग्रन्थिर्महेशानि सूत्राणि ग्रन्थिसंख्यया ।
 पट्टेन सूत्रनियमः स्वर्णे रौप्येऽपि नास्ति च ॥ २२ ॥
 स्वर्णसूत्रमये पट्टे स्वर्णजे ग्रन्थिरीरित ।
 ग्रन्थि वृत्त्वा महेशानि पूजयेद्ग्रन्थिदेवताम् ॥ २३ ॥
 सूत्रज वैष्णवे प्रोक्त शैवे पट्टसमुद्भवम् ।
 स्वर्णज शक्तिमंत्रे स्यात्तद्द्वयोक्त तु सर्वत ॥ २४ ॥
 पञ्चसिद्धिविधौ देवि रत्नज परिकीर्तितम् ।
 वृत्त^१ त्रिकोण भूषिम्ब पट्टकोणं च षडस्रकम् ॥ २५ ॥
 दलाष्टक च बस्वार दशारं मुक्ताक्षकम्^२ ।
 द्वादशार षोडशार पञ्च चार चतुर्दशम् ॥ २६ ॥
 दन्ताञ्ज^३ च कलाञ्जं वा यन्त्राप्येतानि कारयेत् ।
 मध्ये यन्त्रं च परितो रत्नानि विविधानि च ॥ २७ ॥
 धारयेत् परमेशानि पवित्ररक्षणरुगात्^४ ।
 स्वर्णादौ शृङ्खलारूपा ग्रन्थय परिकीर्तिता ॥ २८ ॥
 उत्तमादिक्रमेणैव कारयेत् परमेश्वरि ।
 माणिक्य च तथा रत्नं कुरुविन्दमणिस्तथा ॥ २९ ॥
 हीरके चैव वैदूर्ये गोमेदे पुष्परागके^५ ।
 पद्मरागे नीलमणौ हरति च^६ गरुत्मके^७ ॥ ३० ॥
 कारिके^८ परिके कीटे शिवरत्ने च विष्णुजे ।
 विन्दुरत्ने^९ च मायूरे पाचे (१) कुङ्कुटस्रकके ॥ ३१ ॥
 रासे^{१०} कृष्णे चन्द्र^{११}मणौ प्रवाले मौक्तिकाम्बरे ।
 रक्षापन्नफल देवि कोष्ठरत्नसम भवेत् ॥ ३२ ॥

^१ D चक्रं ; ^२ B * रत्नकम् । ^३ C * म्बु । ^४ N * णाय च । ^५ C * गन्धके ।
^६ C N * नः । ^७ D श्यामरूपके । ^८ B * किरीटे । ^९ B * जाले । ^{१०} B N रासे ।
^{११} C नील* ।

यन्प्राप्येत्तानि विलिखेत्^१ सर्वकार्यार्थनिहये ।
 श्रीविद्याया कालिकाया ताराष्टिनाविधौ शिवे ॥ ३३ ॥
 मातङ्गया सुवनेश्वर्यां कमलाया च कारयेत् ।
 चतुर्दले महेशानि चतुर्वर्णात्मको मनु ॥ ३४ ॥
 चतुरक्षरमात्राणि^२ कारयेत् परमेश्वरि ।
 यथा दलानि फोग्रानि तथा विद्याक्षराणि च ॥ ३५ ॥
 विलिखेत् परमेशानि बीजमात्रं च वा लिखेत् ।
 वयः^३ श्लोभा यथा देवि यथाप्युक्ता^४ ममाचरेत् ॥ ३६ ॥
 यद्दुःश्रुति मन्त्रेण त्वा यद्विद्वेण^५ वा प्रिये ।
 आपदुद्धारकेणापि मूलेन विद्यया^६ क्रमात् ॥ ३७ ॥
 रक्षणं बन्धयेदनि रक्षा सर्पट्टता भजेत् ।
 बलिमुत्र^७ च रक्षार्थं ज्ञानार्थं गौतमादिभिः ॥ ३८ ॥
 मौक्षार्थं कपिलादीश्वरं शक्त्यर्थं शङ्करादिभिः ।
 सूत्रे मेदा^८ क्रमेणैव यथायोगेन वै शृणु ॥ ३९ ॥
 श्वेतै रक्तै तथा पीतै नीलै च हरितैऽपि च ।
 कर्पूरे बहुचित्रे च यथायोगेन कारयेत् ॥ ४० ॥
 सूत्राणि कामनाभेदात् यथायोगेन कारयेत् ।
 सर्पनिद्धीश्वरो भूयान्नात्र कार्या विचारणा ॥ ४१ ॥
 प्रतिविद्यावित्री देवि पवित्रारोपणं भवेत् ।
 प्रतिविद्यावित्री देवि रक्षा वर्णक्रमान्न^९वेत् ॥ ४२ ॥
 अष्टगन्धमर्षं सूत्रं जीवचक्रमत्र च वा ।
 पुं पराजसारमत्र^{१०} मन्वरोद्य च वा प्रिये ॥ ४३ ॥
 तथैसागुरु^{१०} साशेषं सूत्रं प्रोक्तं महेश्वरि ।

^१ विधिना । * B * मात्रं च । * B रज * । * B स्वपुत्र्य च ।
^२ N D * लुपतिरेतः । * C विधिवा । * B * मुन्यं, D * मुनी । * C * मो भ * ।
^३ D मरुतं । * C * व मह * ।

रहस्यातिरहस्यं च रहस्यातिरहस्यकम् ॥ ४४ ॥
 गोपनीयं गोपनीयं गोपनीयं स्वयानिन्त ।
 ब्रह्माण्डगोलके याश्च याः काश्चिजगतीतले ॥ ४५ ॥
 समस्ताः सिद्धयो देवि रक्षाधारकमाधके^१ ।
 सम्भवन्ति महेशानि नात्र कार्या विचारणा ॥ ४६ ॥
 बाह्यामिद्धिर्भवेदेवि नात्र कार्या विचारणा ।
 इति सक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ ४७ ॥

इति धीराधिगममहान्तंरात्रे खण्डखण्डे प्रथमभागे धीमदशोभ्यमहोप्रताराखण्डे
 सूत्रनिर्णयो नाम रामदत्त षट्त्वं ॥ १७ ॥

^१ D रक्षं वरच्छापरि ।

^२ D संतु^२ ।

अष्टादशः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि गोप्याद्गोप्यतरं महत्^१ ।

श्रीशिव उवाच ।

रहस्मातिरहस्यं च कथ्यते शृणु साधनम् ॥ १ ॥

पूर्णाभिषेकदीक्षादियुक्तानामपि पार्वति ।

पवित्रारोपणं रक्षा समैव परिकीर्तिता ॥ २ ॥

सद्योऽधिवासनं वापि पूर्वोधिवासनं च वा^२ ।

कृत्वा पवित्रं कर्त्तव्यं सर्वकामार्थमेव च ॥ ३ ॥

सर्वरत्ने च परिशो तथा गरुडरत्ने ।

सर्वरक्षासुसिद्धपर्यं रक्षणं बन्धनं चरेत् ॥ ४ ॥

तारा श्रीकामवाच्याया काली छिन्ना च तारिण्या ।

बगला विमला धूम्रा वसोधारा वडङ्कन^३ ॥ ५ ॥

त्रितारं पञ्चतारं च^४ सप्तर्षिन्ध्रयोगतः ।

आकर्षिण्यां परां मायां पराप्रासादकेऽपि च ॥ ६ ॥

बीजान्येतानि बाणान्ध प्रेतकेत्कारकमतः ।

एकद्वित्रिचतुःपञ्चषड्दर्भक्रमयोगतः ॥ ७ ॥

विद्यां संयोजयेदुञ्जे सर्वसिद्धयर्थमेव च ।

श्रावण्यां पौर्णमास्यां तु रक्षां दशविधां चरेत् ॥ ८ ॥

गोरक्षा हयरक्षा च गजरक्षा तृतीयका ।

जनरक्षा देशरक्षा गृहरक्षा रसाग्निवा ॥ ९ ॥

^१ B गोप्यं महत्तरं । ^२ B पार्वति । ^३ B वरं । ^४ N "व्या" । ^५ C वडङ्कं ।
^६ D भावेन ।

धनरक्षा बा^१लरक्षा क्षेत्ररक्षा परा मता ।
 सर्वरक्षा च दक्षभी रक्षा दशविधा मता ॥ १० ॥
 अष्टम्या च नवम्यां च पञ्चम्या दक्षमीदिने ।
 चतुर्दश्यां पौर्णमास्या पञ्चयोरुभयोरपि ॥ ११ ॥
 उपाकर्म भवेदादौ तत^२ पवित्रधारणम् ।
 रक्षाबन्धस्तदन्ते स्यात् ऋमात् त्रितयमाचरेत् ॥ १२ ॥
 चतुर्थ्यामधिवासो हि गणेशे परिकीर्तित ।
 पञ्चम्या धारणं कार्यं मातङ्गयामधिवासनम् ॥ १३ ॥
 दशम्या धारणं कार्यं सप्तम्यामधिवासनम् ।
 अष्टम्या पूजनं कार्यं धार्यं सारे महेश्वरि ॥ १४ ॥
 अष्टम्यामधिवासो हि नवम्या धारणं शिवे ।
 शक्ते प्रोक्तमिदं देवि पाञ्चरात्रकृम शृणु ॥ १५ ॥
 नवम्यामधिवासो हि दशम्या धारणं शिवे ।
 वैष्णवे चैव द्वादश्या त्रयोदश्या विधारणम् ॥ १६ ॥
 अधिवासश्चतुर्दश्या पौर्णमास्या प्रपूजनम् ।
 शैने प्रोक्तमिदं देवि श्रीविद्याया च पौर्णिमा ॥ १७ ॥
 चाद्रेऽपि पौर्णमास्या च पवित्रधारणं चरेत् ।
 कुशैः काशे सदा कार्यं पवित्रं ब्रह्मचारिणाम् ॥ १८ ॥
 धनस्थानां शणभयं त्रसरीसंभयं च वा ।
 मतीनां गैरिकाक्तं च सर्ववर्णं गृही चरेत् ॥ १९ ॥
 राज्ञां सुवर्णसूत्रा^३ क्षत्रियाणां च रौप्यजम् ।
 द्विजानां सूत्रसम्भूतं क्रमेण परिकीर्तितम् ॥ २० ॥
 तथैव रक्षणं देवि सर्वथा सममत्र च ।
 अत्रार्ये देवदेवेशि इतिहासत्रयं शृणु ॥ २१ ॥

पुरा श्रीकार्तिकेयाय पार्वत्या रक्षणं कृतम् ।
 शय्या देवेन्द्रवदयार्थं जयाय वृत्रनाशने ॥ २२ ॥
 महाविद्यादिभिः पूर्वं रक्षितो वटुक * पुरा ।
 पूर्वं वृत्तयुगे देवि नट्टय क्षत्रियेश्वर ॥ २३ ॥
 उपाकर्म विधायाथ पवित्रारोपणे स्थित * ।
 श्रुत्वा पवित्र यत्नेन देवेन्द्रसदनाद्गृहम् ॥ २४ ॥
 तन्मार्गमध्ये देवेशि निना रक्षा च योऽधम ।
 युद्धेर्विपर्ययो जातो रक्षाहीनो नराधिप ॥ २५ ॥
 रक्षाबन्धनमात्रेण मासद्वादशरक्षणम् ।
 अकृते देवदेवेशि मतिभ्रष्टो नरो भवेत् ॥ २६ ॥
 बर्षमात्रकृता रक्षा रक्षाबन्धनयोगत ।
 अङ्गुलींश्चैर्भ्रष्टां वि वीजाङ्करपि पार्वति ॥ २७ ॥
 अङ्गुलींश्चै पतायादीं सर्षत्र रक्षणं भवेत् ।
 वेदसस्कार एवात्र चोपाकर्म प्रकीर्तितम् ॥ २८ ॥
 गृहीतनेदमन्त्रस्य रक्षणं तु पवित्रकम् ।
 तदधिष्ठातुरक्षार्थं रक्षाबन्धनमीरितम् ॥ २९ ॥
 तस्मात् सर्वप्रयत्नेन रक्षाबन्धनमाचरेत् ।
 बिना रक्षा महेशानि बर्षमात्र कृता क्रिया ॥ ३० ॥
 सकला निष्फला देवि देवता विमुखा भवेत् ।
 सर्वस्यैरपि देवेशि रक्षाबन्धनमाचरेत् ॥ ३१ ॥
 सर्वरक्षा तदा देवि भयत्येव न संशय ।
 नित्यं नैमित्तिकं काम्यं क्रमात्त्रितयमीरितम् ॥ ३२ ॥
 इति सप्तपत्तं प्रोक्तं विमन्यच्छ्रेतुमिच्छसि ।

* B भूत, C वदत् । * C * च्च । * C * हुक् ; * B शिवे, स्थिते ।

* N अत्र, C अर्क * । * C पत्रै * D मन्त्रै * ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि रहस्यातिरहस्यकम् ॥ ३३ ॥

श्रीशिव उवाच ।

किं तद्रहस्यं देवेशि तद्रहस्यं प्रियंवदे ।

श्रीदेव्युवाच ।

पवित्रारोपणं कर्म मदनारोपणं तथा ॥ ३४ ॥

कथ्यतां देवदेवेन यद्यहं तव बहुमा ।

श्रीशिव उवाच ।

ध्यायाद् उत्तमो मासः श्रावणो मध्यमः स्मृतः ॥ ३५ ॥

हीनो माद्रपदो मासः पक्षी सितसितैतरी ।

प्रशस्तः शुक्लपक्षस्तु तद्रभावे परः स्मृतः ॥ ३६ ॥

पञ्चमी षाष्टमी चैव नवमी दशमी तिथौ ।

द्वादश्यां च चतुर्दश्यां पूर्णमास्यामथापि वा ॥ ३७ ॥

पट्ट^१सूत्रनिर्दिष्टं तु कार्पासजनितं तथा ।

त्रिगुणं त्रिगुणीकृत्य प्रक्षाल्यामल्लकारिणा ॥ ३८ ॥

पश्चिमास्योनमनुभिर्दक्षिणैः शोधयेत्तन ।

मन्त्रैरथ पत्रिणाणि मनोरम्याणि कारयेत् ॥ ३९ ॥

अष्टोत्तरज्ञानं श्रेष्ठं मध्यमं ॥ तदर्धकम् ।

तदर्धं च कनिष्ठं स्यात् यथाशक्त्या तु पूर्वम् ॥ ४० ॥

पूर्वोक्ततन्त्र^२भेदेन द्रव्यभेदेन वा त्रिभिः ।

कृत्या पवित्रं पतेन द्रव्यं दद्यात् विज्ञानत ॥ ४१ ॥

उत्तरास्योदितैर्मन्त्रैर्दश^३मन्त्रीस्तु कारयेत् ।

चित्रैश्चिह्नयमंयुक्तं बुद्धमादिभिरद्विजे^१ ॥ ४२ ॥
 पथिश्रदानदिवसे पूर्वोक्तम^२ विवामनम् ।
 सद्योऽग्निमासनं चापि कुर्व्यात्तु परमेश्वरि ॥ ४३ ॥
 रात्रौ समधि^३ मि. साकं निव्यूजामनन्तरम् ।
 ऊर्ध्वसिंहासनेमन्त्रैः सूत्रपातस्तु वामनः^४ ॥ ४४ ॥
 प्रार्थयिष्या स्तवेनापि^५ रक्षां कृत्वा^६ षण्ण्डनैः^७ ।
 दन्तपाष्ठं तथा गन्धं यत्रचन्दनमृत्तिकां ॥ ४५ ॥
 सिद्धार्थश्च तथा धानीकल शृङ्गारमूयगम् ।
 नकुलमटसु पद्म^८ (!) विज्ञेया उत्तरोत्तरम् ॥ ४६ ॥
 पूर्वोक्तिदिस्तु श्रमत् परिश्रं सूत्रमाजनम् ।
 अथयत्रपारत्रेयु प्रतिपेत् सिद्धिहेतये ॥ ४७ ॥
 "ॐ"कारेणोमप्याहेराप्रदनागतिशिष्यजाः^९ ।
 "सूर्य. मदाशिवः सर्गं देवता स्युर्नवाः परः"^{१०} ॥ ४८ ॥
 सूत्रेयु पूजयेद्भक्तविश्र्वान्नाथ निमूत्रके ।
 वृषा च वीरुयी वाणी^{११} गायत्री चापराजिता ॥ ४९ ॥
 विजया च जया देवि मुक्तिदा च मदाशिवः ।
 मनोन्मनी च नयमी दगमी सर्वमोक्षुगी ॥ ५० ॥
 प्रथिष्या देवताः पूज्या उपचारैः षट्कार्मकैः^{१२} ।
 मूलमन्त्रेण चामन्त्र्य परित्रेयु कला यजेत् ॥ ५१ ॥
 निव्याः बोद्धन देवेति श्रीविद्यां च स्मरेत् प्रिये ।
 अथै ताराधाट्यागीः षट्कार्म्याने प्ररूपेत् ॥ ५२ ॥
 वान्यां वान्यादिनिव्याथ इजयेत् परमेश्वरि ।

^१ C * य प्रिये । * B D N पूर्वद्वे । * B C N * मर्तुः । * B मयेत् ।
^२ B * श्रवणं, D * श्रवणं । * N * ... । * D मरेत् च । * C * य ।
^३ C * ... । * C omit this line. * B * मग, D मग ।
^४ B * व । * D मन्त्रे ।

अत्रिवाग्निधिः प्रोक्तः पश्चादास्यार्जुनं भवेत् ॥ ५३ ॥
 निव्यार्चनानन्तरं तु नैमित्तिकमिदं भवेत् ।
 समम्यर्च्यं पवित्राणि कल्पयन्मयश्चं भोजनम् ॥ ५४ ॥
 स्वगुरुं पूजयेत् पथात् वज्राडङ्कारागोत्रैः ।
 यथाशक्त्या नमन्त्य देवीरूपेण चिन्तयेत् ॥ ५५ ॥
 धारोपयेत् पवित्रं च विंशत्याञ्चविबर्जितम् ।
 गुरुं सपूजयेत्तत्र तत्तर्कमङ्गलाग्रहम् ॥ ५६ ॥
 स चेन्न पूजयेत् यत्र क्रिया सा निष्फला सदा ।
 गुरोरभावं तत्पुत्र पुत्राभावे तदङ्गनाम् ॥ ५७ ॥
 तदभावे च तर्पणं वैदिकं तदसम्भवे ।
 सर्वभावेऽर्चयेद्यत् गुरोर्गोत्रममुद्धरम् ॥ ५८ ॥
 पूजयेतीक्षितं यत्र तर्पणं सफलं क्रिया ।
 न पूजयेत् निष्कलाम्ता भवन्ति परमं वरि ॥ ५९ ॥
 हुत्वा पूर्णाहुतिं पश्चाद्गौ टाञ्चा पवित्रकम् ।
 चक्रमम्यर्च्यं मिढाम्नें पूजयेत्तन्निरेदयेत् ॥ ६० ॥
 न करान्यर्चनं क्षामौ तस्य धर्मो विनिर्गुलः ।
 इति सश्लेषतः प्रोक्तः किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ ६१ ॥

इति श्रीकालीसप्तमहात्म्येऽथर्वण्ये उत्तरभागे प्रथमखण्डे धीमदशोभ्यनहोमपाराशर्ये
 ब्रह्मदीक्षापवित्रारोपणं नामाष्टादशः पटलः ॥ १८ ॥

ऊनविंशः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि इतिहासं पुरातनम् ।

श्रीशिव उवाच ।

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि रहस्यातिरहस्यकम् ॥ १ ॥

भक्तिप्रदापरायास्ते नाकप्य विद्यते मम ।

न चाह्येय त्वयान्यत्र प्राणेषु विगतेष्वपि ॥ २ ॥

रहस्यमेतद्देवानां सर्वसिद्धिमयीप्तताम् ।

न च विद्यामयो योगो न त्रिधानं न चा^१र्चनम् ॥ ३ ॥

नान्य प्रयोगो न जपो न होमो न च पूजनम् ।

वक्ष्यमाणरहस्यस्य सहस्रांशं न चार्हति ॥ ४ ॥

सिद्धिमी^२षु पुरतम्या प्रमादात् पार्थिवर्षय ।

पौरवो वृहन्वथ^३ सोमदत्तो वृहद्रथ ॥ ५ ॥

भजमीद कार्त्तरीष्यो भद्रसेन^४ पुत्रवा ।

पृथुप्रीषो^५ रन्तिदेवो मान्वाता नहुषो एषु ॥ ६ ॥

विदूरथ^६थ भरतो दिवोदासः प्रतर्दनः ।

कृशाधो ज^७मदग्निश्च जैगीपन्यथ देवतः ॥ ७ ॥

पैटीनसिरीतिहृन्पः कश्यपो मृगुरङ्गिराः ।

समर्त्तश्च वसिष्ठोऽत्रिर्व्यासः शानातपस्तथा ॥ ८ ॥

उदालपो मरद्वाजो जात्रालो जैमिनिस्तथा ।

^१ N न्वा । ^२ B रा । C मा । D मे । ^३ C र्श्व ।

^४ D मद्रथ्य । B धेन्व । ^५ MSS read 'नसो' which seems to be incorrect. ^६ D वृहथ । ^७ D पुत्र ।

समद्वीपेष्वत्र च चक्रवर्तिचमेव च ॥ ९ ॥
 प्रापुः^१ पूर्वमहीपाञ्चिर्जाविन्वमयडम् ।
 योगनिद्धिं तथान्येऽपि तपस्या सर्वसाधिकाम् ॥ १० ॥
 द्वापानुप्रहसामयं प्राग्वन्तो महर्षयः ।
 त्रैलोक्याधिपतिभ्वं च यत्प्रनादात् परे स्थितम् ॥ ११ ॥
 ताराश्च कमडाक्षध विद्युन्मार्डी^२ तथैव च ।
 एते द्धानन् कृतयुगे दैतेया भ्रातरस्त्रयः ॥ १२ ॥
 तेऽस्तप्यन्त तपो घोरं दिव्य वर्यायुत प्रिये ।
 तत प्रजापतिस्तेभ्यो वरं संप्रार्थित ददौ ॥ १३ ॥
 चतुर्वर्षद्वय दैव्या सौन्दर्य्यमदगर्हिना ।
 एकस्तेषामदध्यन्व सर्वमृतेभ्य उचितम् ॥ १४ ॥
 द्वितीयं योजनानां द्वि त्रिखिखान्तरस्थितम् ।
 प्रयागां त्रिपुर मूर्धा न लक्ष^३ दैवैरपि ॥ १५ ॥
 पर दत्त्वा च तद्दाना सर्वं श्रुत्युत पुत्रका ।
 सर्वप्रकारं कस्यापि नावप्यन्व जगन्त्रये ॥ १६ ॥
 एकेनापि प्रनारेण घटमानेन सर्वथा ।
 सर्वे स्वकीयं निघनमद्गीदुरगत दानवाः ॥ १७ ॥
 ते विद्यार्थावदन्सर्वे शरैरेवेन मन्त्रगात् ।
 ददेन्प्रयागां त्रिपुरं न नो मृग्युर्मविन्दति ॥ १८ ॥
 तथेपुञ्जा वर्षा वेग मन्त्रोफ मुर्युतम् ।
 तेऽपि सर्वे तदा चतुर्वधा पूर्वं विचारितम् ॥ १९ ॥
 ताराश्चस्व तु मीरनं पुर सर्वेशरि म्दिनम् ।
 योजनयुगनिम्नीनं तावद्वपन प्रिये^४ ॥ २० ॥

राजतं कमलाक्षस्य योजनायुतविस्तृतम् ।
 दगसाहस्रविस्तीर्णं विद्युन्मालिन आयसम् ॥ २१ ॥
 त्रिप्रिलक्षोत्तरं तेषां पुरं गगनसीमनि ।
 प्राकारपरिखेपेतं तथा^१ द्यालकशोभितम् ॥ २२ ॥
 ध्वजगोपुरनिःश्रेणिपताकायन्त्रशोभितम् ।
 खड्गपाशा^२ङ्कुशारिष्टगदाकार्मुकधारिभिः ॥ २३ ॥
 पाशशूलभुशुण्डयष्टा^३ चरुमुद्गरशोभिभिः ।
 त्रिंशन्निखर्बपटवृन्दनवत्ययुदकोटिभिः ॥ २४ ॥
 एकैकं पुरमाक्रान्तं दानवैर्युद्धुर्मदैः ।
 दृष्ट्वा तु तादृशीमृद्धिं देवाः सर्वे सवासवाः ॥ २५ ॥
 पलायाञ्चकिरे केचित् केचिच्च शापितं ययुः^४ ।
 केचिच्च युयुधुर्देवास्तत्पञ्चद्विदिभं परे ॥ २६ ॥
 केचित् समुद्रं प्रविशुः केचिच्च गिरिकन्दरम् ।
 जग्दुः केचिद्भिया प्राणान् ययुः^५ केचिच्चतुर्दिशम् ॥ २७ ॥
 दृष्ट्वा सुराणागधिपो देवानामीदृशीं दग्धम् ।
 रुद्रं जगाम शरणं पुरोधाय प्रजापतिम् ॥ २८ ॥
 दण्डवत् प्रणता भूत्वा ते देवाः सपितामहाः ।
 ऊचुः प्राञ्जलयो भूत्वा पिनाकिनमुमापतिम् ॥ २९ ॥
 तपस्पया वरं धातुः सम्प्राप्य त्रिपुरासुराः ।
 बाधन्तेऽस्मान्महेशान शैलगह्वरगानपि ॥ ३० ॥
 त्वत्तः^६ शरण्यो नास्माकं विपते देव कथन ।
 अतो निवेदयामस्ते प्रमथाधिपते प्रमो ॥ ३१ ॥
 देवाङ्गनाः समाह्वय^७ नयन्ति स्वपुरं प्रति ।

^१ B चया, N त्रया । ^२ C पट्टक्या । ^३ D N शी । ^४ B D N आपितमन्थु ।

^५ N जय, D जम् । ^६ B तत्र, D ततः, C त्वं । ^७ C N वृष्य ।

निरस्वरं^१ जगज्जातं निष्कल्पतरु नन्दनम्^२ ॥ ३२ ॥
 निर्मनुष्या मही सर्वा निर्देवाप्यमरावती ।
 निस्नोया निघ्नगा जाता नीरला सप्तसागर^३ ॥ ३३ ॥
 यादपानां कोटरेषु कन्धरेषु महीभृताम् ।
 लीना भूत्वा ययं सर्वे तिष्ठामस्तद्भयार्दिता^४ ॥ ३४ ॥
 तेषां हि शास्ता^५ धैर्योन्मये त्वदन्यो नास्ति कश्चन ।
 ताभिहत्यामुरान्स्वर्गे पुनरस्मा^६भिर्विशय ॥ ३५ ॥
 इत्युक्तं प्रणतैः सर्वैर्विहस्य वृषभध्वज ।
 प्रत्युवाच मुरान् सर्वान् रथो मे कल्पयतामिति ॥ ३६ ॥
 ततो प्रत्याऽग्रथीत्तत्र मितं कुर्वन् महेश्वरम् ।
 निर्मातव्यो रथो देव कल्पयदारोहणक्षमः ॥ ३७ ॥
 तद्भोद्वं रथनिर्माणे सामर्थ्यं नैव विद्यते ।
 स्वयोग्यं स्पन्दनं चात्र कश्च चोष्टिकामपि ॥ ३८ ॥
 स्वमेव कल्पयस्वाय युद्धि^७ कम्पास्ति शङ्कर ।
 इत्युक्तो मद्रणा शम्भुरयदत् हर्षयन् मुरम् ॥ ३९ ॥
 चन्धारो याजिनो वेदास्ते चोपाकर्मणा तप^८ ।
 वेदाः त्रिपायनां यान्ति शार्द्रामुरयिमर्दिताः ॥ ४० ॥
 ताराक्षय्य तपस्तेन चोपाकर्मप्रभावत ।
 क्षीणं भवति भो मद्रन् कामञ्चाक्ष पविप्रत ॥ ४१ ॥
 सर्वमात्रं वृत्ता शान्तिं परिष्कृषिभि स्मृतम् ।
 कामञ्चाक्षनप, क्षीणं पवित्रेण प्रजापते ॥ ४२ ॥
 सर्वम्भस्त्वयन नाम पवित्रारोदगं मतम् ।
 चन्धारो याजिनो वेदा सर्गो मेदिनी रथ ॥ ४३ ॥

१ C * सरं ।

२ C * लानन्द ।

३ D लान्दो ।

४ D * न गुण * ।

५ D लुडि । ६ B र्थेय, N जयन ।

सूर्याचन्द्रमसौ चक्रे कूबरो गन्धमादनः ।
 विन्ध्यो गिरिर्नाभिरस्तु कैलासोऽश्रत्वमेव च ॥ ४१ ॥
 मेरुर्मे ध्वजदण्डं स्यात् सारथिर्मगवान् विधिः ।
 प्रणवस्तु प्रतोदः स्यात् पुराणानि च रश्मयः ॥ ४५ ॥
 धनुर्मे मन्दरो भूयाच्छ्रिजिनी वासुकिर्मवेत् ।
 विष्णुः शरो मे भवतु बाहोर्शायुर्विशन्त्वपि ॥ ४६ ॥
 यमो मृत्युश्च कालश्च फणामध्ये विशन्तु च ।
 वासवः शरपृष्ठे स्यात् कुन्नेरवहणावुभौ ॥ ४७ ॥
 भवनः पुङ्ख^१संस्थाने मस्तके सर्वदेवताः ।
 नास्तस्यौ घटिनीसंस्थां यज्ञाः सर्वे पदातयः ॥ ४८ ॥
 अष्टाङ्गे दशविद्याश्च^२ दातस्थाने गतास्त्रफम् ।
 पङ्क्ति^३सं^४दहृत्ते बंशो^५ मनुबन्धनसंयुतः ॥ ४९ ॥
 मन्वहुडादित्परूपाः शार मीनाफगोचराः ।
 पिनाफचापदण्डं च वेत्ति फाली सदाशिवम् ॥ ५० ॥
 स्वेष्टयान्यच्च सरलं कल्पयामास शङ्करः ।
 अस्त्रं च फयर्चं पोदां टण्ड्या^६ रक्षां विना शिवः ॥ ५१ ॥
 स्वयोग्यं रक्षणं शम्भुरटण्ड्या चिन्तितो भवेत् ।
 निर्मील्य श्रीणि नेत्राणि चिरं तस्यौ जगत्वतिः ॥ ५२ ॥
 अथ ध्यानवतो नृत्वा तुष्टव विश्वतारिणीम् ।
 स्तुत्वा सम्प्रार्थयामास रक्षां दशविधां पराम् ॥ ५३ ॥
 ततः सापि दिदेशास्मै रक्षां दशविधां पराम् ।
 दशविद्यामयी रक्षा त्रैलोक्यविजयामिवा ॥ ५४ ॥
 वेदसन्दीपनाद्ब्रह्मन् दीपकास्त्रं प्रकीर्तितम् ।
 चतुरशीतिभेदानां राज्ञी विद्या परात्परा ॥ ५५ ॥

^१ B व्योम । ^२ C भी विद्या । ^३ B विश्व । ^४ D हंशो । ^५ C न च ।

इत्या'त्रायैर्नरविप्रैर्युता' ब्रह्माण्डमेदिनी ।
 स्तम्भनास्त्राभिधा स्वर्गे त्रैलोक्यविजया मुनि ॥ ५६ ॥
 आकर्षणास्त्रा पाताले त्रिपुरामुरघातिनी ।
 कार्त्तिकमुग्धाभिधा वैरिजने यादिजने तथा ॥ ५७ ॥
 तारामुग्धाभिधा प्रोक्ता त्रिवारूपा तु सर्वत ।
 त्रिशक्तिविद्याया तु' त्रैलोक्यविजयाभिधा ॥ ५८ ॥
 त्रपाणां नाशनाथं च त्रिशक्तिरक्षण परम् ।
 प्राप्नो जगाम सन्तुष्ट शङ्करस्त्रिपुर प्रति ॥ ५९ ॥
 अत्र पाशुपत चापि सन्धाय वृषभध्वज ।
 पुराणि त्रीणि दिव्यानां विमोदकेन परिणा ॥ ६० ॥
 क्षणेन भस्मसाद्भ्या जग्मुर्देव्या यमालयम् ।
 ततः प्रमृति श्रीदेवि रक्षा रक्षेति विधुता ॥ ६१ ॥
 लोकोत्तराभिधा रक्षा मासृष्ट्या' प्रमदित्वनि ।
 इति वृत्त पुरावृत्त तेन रक्षा प्रकीर्तिता ॥ ६२ ॥
 त्रिधाभिमन्त्रित नून यस्तु धारयते नर ।
 रक्षा भवति सर्वेषां दुष्टानां विप्रकारिणाम् ॥ ६३ ॥
 महाविष' महानूतनूतनाराधनादय ।
 देव्याथ दानवा वृग नश्यन्ति क्षणमात्रत ॥ ६४ ॥
 इयमेव पुरा रक्षा बटुफाय प्रकाशिता ।
 महाविषादिदशार्कर्वणा' बटुफभरवे ॥ ६५ ॥
 पत्र पताकां सूत्र च मन्त्ररगं'निर्भिनय ।
 सर्वेषां बन्धयेति रक्षा सर्वरगा'नेन ॥ ६६ ॥
 धारणे मासि मष्टत वृ'त्तनेनन् पुरा सिरे ।

गोपनीयं गोपनीयं गोपनीयं स्वयोनिवत् ॥ ६७ ॥
इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ।

इति धीमक्षिसद्गममहासन्त्रराजे उत्तरभागे प्रथमखण्डे धीमदसोऽभ्यमहोऽप्रतारासंवादे
सपाश्चर्मपवित्रारोपणरक्षाविधिर्नामोऽनविंशः पटलः ॥ १९ ॥

विंशः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि मदनारोपणक्रियाम् ।

श्रीशिव उवाच ।

पवित्रारोपणं यद्वत्तद्मदनरूजनम् ॥ १ ॥
चैत्रादयस्त्रयो मासाः पक्षौ मितसितेतरौ ।
एतेषां पूर्वपूर्वस्तु कालः^१ सर्वोत्तमो भवेत् ॥ २ ॥
अष्टम्यां च चतुर्दश्यां पौर्णमास्यामथापि वा ।
पूर्वरात्रौ प्रजुर्वीत सद्यो वासाभिवासनम् ॥ ३ ॥
आमंज्य मदनं येषां चतुःफल्यलतादिभिः ।
फामनेत्रममुद्रत रतिनेत्रवलाप्युत ॥ ४ ॥
ऋदिगन्धर्वमिन्द्रानां^२ विमोहक नमोऽस्तु ते ।
शिवप्रसादसम्भूत अत्र सन्निहितो भव ॥ ५ ॥
शिवाकार्थं समुष्टिद्य नेत्रभ्योऽसि शिवाज्ञया ।
इत्यामंज्य रतिकामी^३ तत्र सम्पूत्रयेत् सुधीः ॥ ६ ॥
म्वयमुत्पात्र्य^४ मदनं ममलं पट्टवैद्युतम् ।
आनीनं द्वाधरान्येन मीन्यादानीनमीधराम् ॥ ७ ॥
धामेन^५ स्थापयेशेति सर्वतोऽमद्रकाम्युत्रे ।
वस्कारं मदनं पात्रे स्थापयेत् पूत्रयेत् पुनः ॥ ८ ॥

प्रणवं भुवनेशानि रतये नम इत्यपि^१ ।
 रतिमन्त्रो महेशानि काममन्त्रस्तु कथ्यते ॥ ९ ॥
 प्रणवं कामबीजं च कामाय नम इत्यपि ।
 मन्त्राम्ब्यां पूजयेत्तत्र मदनं कर्णिकागतम् ॥ १० ॥
 ततस्तपत्रपूर्वादिदलेषु पुटि^२कां न्यसेत् ।
 अष्टस्वष्टाष्टभिर्मन्त्रैरष्टद्वययुतां क्रमात् ॥ ११ ॥
 कामो भस्मशरीरश्च तथानङ्गश्च मन्मथः ।
 वसन्तसख^३नामा च स्मर इक्षुधनुर्द्वैतः ॥ १२ ॥
 पुष्पवाणस्तु ताराद्यास्तु हृदन्ताः^४ प्रकीर्तितः ।
 कर्पूरं रोचनायुग्मं कस्तूरी च ततः प्रिये ॥ १३ ॥
 अगुरुं कुङ्कुमं धात्रीफलं चन्दनमेष च ।
 पुष्पैःसुगन्धिभिः कुर्व्यादष्टद्वयाणि पार्वति ॥ १४ ॥
 सम्पूज्य मदनं सम्प्रगन्धपुष्पाक्षवादिभिः ।
 जपेदनङ्गायत्री यथाशक्त्या प्रसन्नधीः ॥ १५ ॥
 कामदेवाय इत्युन्वा विनाहेति वदेत्ततः^५ ।
 भवेदनङ्गायत्री तन्नोऽनङ्गः प्रचोदयात् ॥ १६ ॥
 नमोऽस्तु पुष्पवाणाय जगदानन्दकारिणे ।
 मन्मथाय जगन्नेत्ररतिप्रीतिप्रियाय च ॥ १७ ॥
 अनेन मनुना देवि नमस्कुर्व्यात्ततः परम् ।
 अथ विज्ञापनं कुर्व्यात् दिव्यैर्मदनपाणियुक् ॥ १८ ॥
 आमन्त्रितासि देवेशि सद्यः काले मया शिवे ।
 कर्त्तव्यं तु यथालाभं पूर्वपूर्वं^६ तवाङ्गया ॥ १९ ॥

^१ C न वदन्नपि । ^२ B D "९" । ^३ C "र्व" । ^४ C दुर्दान्ताः सं", B D
 औ हृदन्ताः । ^५ B adds after this line पुष्पवाणाय सम्प्रोच्य धीमहीति वदेत्ततः ।
^६ D पूर्णं यातं ।

विज्ञापनायमन्त्रेण त्रिशक्तिं परितोषयेत् ।
 ततः सगृह्य देवेशिं गन्धपुष्पाक्षतादिभिः ॥ २० ॥
 षोडशार्थजगन्मातर्वाञ्छित्तार्थरूपप्रदे ।
 कृत्यान् पूरय मे देवि कामान् कामेश्वरेश्वरि ॥ २१ ॥
 अनेन प्रार्थयेद्वि पद्मान्मदनभीषरि ।
 यन्मौनगुण्डनं कुर्यादख्जेगापि त्वं रश्मिन् ॥ २२ ॥
 ततो जागरणं कुर्यात् सयथेत् जागरो न हि ।
 अथ प्राण समुदायं कुर्याच्च निन्वपूजनम् ॥ २३ ॥
 ततो नैमित्तिकं कुर्यात् मदनस्य प्रयोजनम् ।
 तेनैव महती पूजा मध्यम पुण्यभारितम् ॥ २४ ॥
 मनोहरं च विधिवन् कृत्वा नैवेद्यमुत्तमम् ।
 सकर्तुं च ताम्बूलं दद्यात् सप्रार्थयेत्ततः ॥ २५ ॥
 समस्तचक्रवनेषु सर्पविद्यागरीरिणि ।
 देवमातर्ममैतत्तु भवन्विष्टं तवाङ्गया ॥ २६ ॥
 ततः स्वगुदमस्यर्घ्यं पुनःपूशम्बरादिभिः ।
 कृत्वा मदनरु तन्मै नमस्कृत्य प्रमाद्य च ॥ २७ ॥
 जलकेति तत्र कुर्यात् नारं नमपिनि मुग्धम् ।
 अनदानं प्रदुर्गतं मुदसद्गुणसम्पत्तिम् ॥ २८ ॥
 एवं यः कुर्यात् विद्वान् मदनारोपणक्रमम् ।
 तस्य सांख्यगरी कृत्वा त्रिदशविंशतिः श्रेणु ॥ २९ ॥
 इति संपन्नं प्रैक्तनिनिहाम विद्वन्तः ।
 आत्मन्त्रं च प्रकृत्यानि येन मिदं प्रविन्दति ॥ ३० ॥
 ततोमहाय मदनो मम शैलमं यदा ।

मग्नीभूतस्तदा देवि रतिप्रीतीं मुदुःखिते ॥ ३१ ॥
 तजेत्रवारिसम्भूता मदनस्य लता शिवे ।
 तत्सौरभं च सौमग्यं महटासीत् सुखोचने ॥ ३२ ॥
 तेन सन्तुष्टो हृदयाद्गरो दत्तो मया प्रिये ।
 रस्यै प्रीत्यै च तस्मात्तु मदनः प्रकटीकृतः ॥ ३३ ॥
 मदनेन च यो मंत्री वर्षमर्धेन पूजयेत् ।
 तस्य साँवसरी पूना मदनाप भविष्यति ॥ ३४ ॥
 इति तस्मै यरो दत्तो मयैव सुरषन्दिते ।
 अन्यथा तत् फलं सर्वं कृतं कामाय जायते ॥ ३५ ॥
 तस्मान्मदनपूजादि कर्त्तव्यं वीरवन्दिते ।
 समूलं मदनं गृह्य स्थापयेत् पात्रकेऽम्बुजे ॥ ३६ ॥
 मदनं नवधा कृत्वा^१ पूजयेत्तदनन्तरम् ।
 धानन्दस्वरबीजेन नवधा किन्दुना सह ॥ ३७ ॥
 नवप्रकाररत्नार्धमदनं पूजयेत् क्रमात् ।
 अयंरविद्यया पश्चात् अमिषिञ्चेत्तमेव हि ॥ ३८ ॥
 पूर्वोक्तं या दक्षिणस्यां दिशि सिंहासनस्थया^२ ।
 अस्त्रेण रक्षणं कुर्व्यात् कषचेनावगुण्ठनम् ॥ ३९ ॥
 बद्धत्रिशूलमुद्रां च^३ आमयेन्मदनोपरि ।
 चैत्रे मासि चतुर्दश्यां मदनारोपणं भवेत् ॥ ४० ॥
 लर्ष्ययज्ञसाल्ल^४ मन्त्रेण हृदयेन प्रपूजयेत् ।
 श्रीखड्ग^५ मूलदेशेषु^६ ह्यधिवास च कारयेत् ॥ ४१ ॥
 प्रथमे दिवसे^७ कुर्व्यादधिवासमनुत्तमम् ।
 सद्योऽधिवासनं वापि वर्षपूजाफलसमे ॥ ४२ ॥

^१ D नेयं ।

^२ C कीका ।

^३ B N * भित्तिहासं ततोक्तया ।

^४ B योजनं ।

^५ B N * द्रव्यं ।

^६ D * आ ।

^७ D कण्ठ ।

^८ B देवेधि ।

^९ B देवेधि ।

प्रातः काले चतुर्दश्या नित्यार्चनं चरेत्ततः ।
 नवकोण निरन्वयं सिन्दूरेण महाप्रमम् ॥ ४३ ॥
 पात्राणि नमः सस्कार्यं हेमरीयादिपुरितम् ।
 एकं वा कलशं रम्यं स्थापयेदधिकोत्तमम् ॥ ४४ ॥
 दक्षतो मण्डलं दृष्ट्वा कुड्कुमादीर्विचित्रितम् ।
 अशोकनल्मालिरयं त्रिकोणं मण्डलं लिखेत् ॥ ४५ ॥
 तन्मध्ये पूजयेत् कामं वरुणं वारुणप्रमम् ।
 रक्तवस्त्रं रक्तभूषणं वामदक्षिणयोः प्रिये ॥ ४६ ॥
 रतिप्रीतिरिशोभाद्यं पञ्चवर्णवर्णुर्यम् ।
 षसन्तसहस्रं कामं पूजयेत् सर्वसिद्धये ॥ ४७ ॥
 धाम्नि नुवनैरानि शिवं कामामकेन च ।
 कामाय नमः उद्धृत्य नगर्यं वरवर्णिनी ॥ ४८ ॥
 कामर्षीजत्रयं प्रोक्तं पूर्वमात्मकमालिखेत् ।
 रत्नं नमस्काष्टवर्णं रतिमन्त्रो वरानने ॥ ४९ ॥
 प्रीतिं वदेत् रतिस्थाने प्रीतिमन्त्रोऽष्टवर्णकः ।
 गौरव्यामरतिप्रीतीं धाम्नि मालभूषणं ॥ ५० ॥
 पद्मताम्बूलवर्णं च रक्तवस्त्रनिराजिते ।
 वामदक्षिणयोर्प्याचां कामस्य इदं यान्तरम् ॥ ५१ ॥
 षसन्तं पूजयेत् पद्मान् षट्शतं नमःपुष्पम् ।
 गौरवर्णं धामहस्तं मुषावर्णवटान्वितम् ॥ ५२ ॥
 दशहस्तेन दधत् नानात्रयं ममुषपम् ।
 मङ्गलं कामं प्रदूष्याथ पृथ्वीरादि दर्शयेत् ॥ ५३ ॥
 मन्मथं प्रदूष्य देवेशि मरुदेन्दुरीणिम् ।

क्रमं समर्चयेत् सम्यक् कुमारीं भोजयेत्ततः ॥ ५४ ॥
 सुवासिनीं च सम्पूज्य योगिनीगणमर्चयेत् ।
 ब्राह्मणाः परितः पूज्या नानादर्शनमानवाः ॥ ५५ ॥
 तदङ्गहवनं पश्चात् गुरुं रत्नादिभूषणैः ।
 स्वर्णभारसहस्रैस्तु^१ दिव्यवस्त्रैर्नोरमैः ॥ ५६ ॥
 पूजयित्वा ततो देवि मदनारोपणं भक्तम् ।
 तस्य साविसरी पूजा^२ सकला वैखान्यके ॥ ५७ ॥
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ।

इति श्रीशक्तिस्तोत्रमहात्म्येऽथर्ववेदे उक्तयोगे नवमोऽध्यायः श्रीमद्गोपबन्धुप्रसादसंवादे
 मदनारोपणं नाम विंशतिः पटलः ॥ २० ॥

^१ N * सुष * । ^२ D * धः । ^३ C राज्या ।

एकविंशः पटलः ।

श्रीदेव्युवाच ।

देवेना श्रोतुमिच्छामि रहस्यमपरं वरन् ।

श्रीशिव उवाच ।

रहस्यमपि देवेशि समयक्रमयोगतः ॥ १ ॥
समयं सम्प्रदास्यामि तं^१त्रडेखनभेदतः ।
पट् गुरोः^२ स्वामिनः पञ्च आतुबर्च्यत्रयं भवेत् ॥ २ ॥
एवं क्रमेण सम्प्रोक्तमेकैकं पुत्रमार्थ्ययोः ।
सन देवे महेशानि द्वे मित्रे द्विगुणं रिपौ ॥ ३ ॥
फलान्यपि महेशानि यथायोगेन वै शृणु ।
गुरौ सप्तपञ्चम्यं शत्रूणां द्वितयं भवेत् ॥ ४ ॥
वेदमन्त्र्या महच्छत्रौ एकैकं पुत्रमार्थ्ययोः ।
नरनाथे महेशानि यथायोगेन कारयेत् ॥ ५ ॥
साम्बूलसमयं तत्र शृणु देवि यथाक्रमम् ।
शतपर्गानि देवेशि चतुर्त्वित्र^३राय च ॥ ६ ॥
गुरव्यः सम्प्रदानव्या ज्ञानेशत् पर्गरीष्टि^४या ।
अष्टाविंशति भूपेन्दो बान्धवैव्यो दशाष्टकम् ॥ ७ ॥
जामात्रे पञ्चपर्गानि वसु द्वादश वा मित्रे ।
पञ्चविंशति शक्तिव्यः पुत्रैव्यस्तत्संख्यकान् ॥ ८ ॥
पट् पर्गानि च शत्रुव्यस्तुरीरे^५ दानमुत्तमम् ।

पर्णत्रयं शत्रुपथे दशपर्णारि^१बन्धयोः ॥ ९ ॥
 धीरेभ्यः षोडश शिबे दिव्यौघे व^२सुपीठयुक् ।
 तदर्धं चैव सिद्धौघे मानवौघे तदर्धकम् ॥ १० ॥
 मृत्येभ्यः सप्त पर्णानि कन्यार्ये पञ्चविंशतिः ।
 चन्द्रयुक्तं महेशानि यौत्रेभ्यो दश पञ्च च^३ ॥ ११ ॥
 स्तुपायै विंशति शिबे दास्यै चैव^४ चतुर्दश^५ ।
 अन्येभ्यः परमेशानि विंशत्यर्णानि दापयेत् ॥ १२ ॥
 अग्रदानं च शत्रुभ्यो वरु दानं मुमित्रके ।
 तिर्य्येगदानं सवकादे। यथायोगेन योजयेत् ॥ १३ ॥
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं सिद्धियोगं शृणु प्रिये ।
 पत्नी पुत्री तथा दासी दासश्चैव चतुर्थकः ॥ १४ ॥
 परिवेत्ता परिवेत्ता पद् ताम्बूलप्रदायकाः ।
 म्बेच्छहस्ताच्छत्रुहस्ताच्छङ्कितस्य तथैव च ॥ १५ ॥
 अथ वैदग्धहस्तस्य ताम्बूलो हि नियिष्यते ।
 आद्यपाफोऽभियोक्तभ्यो द्वितीयस्त्वन्यता मता ॥ १६ ॥
 तृतीयो गृह्यता^६ यन्नात्^७ त्रितयं^८ त्रितयं त्रिषु ।
 परं फल खादिरं च चूर्णं चैत्र चतुर्थकम् ॥ १७ ॥
 पञ्चमं तु सु^९ख प्रोक्तं रागः पष्ट उदाहृत ।
 पदङ्गमिति सम्प्रोक्तं पदैश्वर्य्यप्रदायकम् ॥ १८ ॥
 पदैश्वर्य्यं यत्र वनेत्तर लक्ष्मीर्निरंतरम् ।
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ १९ ॥

श्रीदेव्युवाच ।

नागवट्टी कथं जाता समुत्पन्ना वयं वद ।

^१ DC णि । ^२ N च । ^३ B क । ^४ C व च । ^५ D र्धकः ।

^६ B एहीता । ^७ D पर्णान्, N ताम्बूलान् । ^८ B D तृतीयं । ^९ N सु ।

श्रीशिव उवाच ।

जनमेजययजान्ते नागानामष्टकं त्रिभिः ॥ २० ॥
 कृत्वा तु भस्मसादेवि नापं दत्त्वा मुदाष्टगम् ।
 तिस्र'वृक्षरुलं युक्त्वा नागनिर्मूलनं वृतम् ॥ २१ ॥
 तदुद्धारार्थमुयुक्तः शिवोऽहं भैरव स्वयम् ।
 दूती'यागः वृतस्तेन तद्रसा' घर्मसम्मवाः ॥ २२ ॥
 विन्दवः पतिता यत्र यद्ग्रे भस्मसञ्जयः ।
 भस्म सष्ट्याविनं नीरंस्तथैक्यं समजापत ॥ २३ ॥
 नागवृद्धीलता नाम तत्र जातातिमुन्दरी ।
 मागधे हिमवाहे च ब्रह्माले च कठिङ्गके ॥ २४ ॥
 कर्नाटके ' च सौ'राष्ट्रे चोलमालबडेगके ।
 मध्यदेशे कंरले च समुद्रस्य तटे तथा ॥ २५ ॥
 नानादेशे समुत्पन्ना नानागुणमनुद्भवा ।
 स्यूटमूहमप्रमेदेन ज्ञानव्याः पर्णजातयः ॥ २६ ॥
 ताम्बूटेन महादेवि मत्रमिद्विमशामुषान् ।
 ताम्बूटगपथं' नैत्र कर्त्तव्यं शुभमिच्छता ॥ २७ ॥
 ताम्बूटेन विना देवि यो मत्र दसाधा जपेत् ।
 इह शोभमवाप्नोति परत्र नरकं व्रजेत् ॥ २८ ॥
 ताम्बूटेन विना देवि दीभाया नि'रुला मना.' ।
 ताम्बूळो'ऽपि व्रत'स्थानां यतीना महत्चारिणान् ॥ २९ ॥
 न मया वरधिगो देवि किं पुन धोत्रुमिच्छामि ।
 एषाकी संविद्यमान्दी मुन'कर्ता विगम्बर ॥ - ० ॥
 ज्ञान्याम्पो वा ज्ञानान्मथः केयउ निनिराउवे' ।

उतां पश्यन् जपेद्रात्रौ सैव कल्पलता भवेत् ॥ ३१ ॥
 वाढामानीय कौमारीं चञ्चलां चारुलोचनाम् ।
 सम्पूज्य प्रजपेद्रात्रौ एकाकी दीपवर्जितः ॥ ३२ ॥
 रात्रौ यदि जपेन्मंत्रं सैव कल्पलता भवेत् ।
 अर्धरात्रौ महेशानि मङ्गले वासरे निशि ॥ ३३ ॥
 सम्पूज्य बालां यत्नेन सैव कल्पलता भवेत् ।
 दीपं प्रज्वाल्य परितो मध्ये यंत्रं प्रज्जयेत् ॥ ३४ ॥
 दीपावल्यां चरनेयं सैव कल्पलता भवेत् ।
 शक्तिमाहूय तत्रात्रे^१ शिवस्य न्यासजाडकम् ॥ ३५ ॥
 स्पृष्ट्वा तां प्रजपेद्रात्रौ सैव कल्पलता भवेत् ।
 प्रसूनतुलिकामध्ये शक्तिं स्थाप्य विधानतः ॥ ३६ ॥
 शक्तिं संचुम्ब्य प्रजपेत् सैव कल्पलता भवेत् ।
 बालामानीय देवेशि यथोक्तां शुभलक्षणाम् ॥ ३७ ॥
 तामालिङ्ग्य जपेद्रात्रौ^२ सैव कल्पलता भवेत् ।
 पर्वते विपिने गत्वा शक्तिमाहूय पार्वति ॥ ३८ ॥
 तां सन्तोष्य समालिङ्ग्य जपेद्रात्रौ निरन्तरम् ।
 सैव भूयात् कामधेनुः सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ॥ ३९ ॥
 गाने^३ धर्मं ततो दत्त्वा लक्षं जप्यादिवाकरे^४ ।
 वाढामानीय देवेशि दिवा जप्यादिवाकरः ॥ ४० ॥
 तद्योनिरूपं यन्त्रं च सञ्जीवं यन्त्रमीरितम् ।
 तत्र नाडीत्रयं बीक्ष्य विद्यायन्त्रं विमात्र्य च ॥ ४१ ॥
 सम्पूज्य तद्वि^५हं देवि साक्षात्कालीसमो भवेत् ।
 विद्यामन्त्रे कार्थ्यमेतत् सर्वसिद्धनर्थमम्बिके ॥ ४२ ॥

^१ B "शक्तिः । ^२ C दयासे । ^३ B गायने, D शाने । ^४ B जप्त्वा हि धरि ।

^५ C तद्विहं सं ।

एतन्क्रमतो देवि मम रूपो न संशय ।
 वाला शक्तिं समानीय सुन्दरीं शुमलक्षणां ॥ ४३ ॥
 न्यासान् त्रिवाय तद्देहे तत सावृतिदेवताम् ।
 मूलेदेवीं च सम्पूज्य सौमन्वतैल्योगत ॥ ४४ ॥
 तस्या पादौ च प्रक्षाल्य मस्तके^१ तैललेपनम् ।
 तत केभैस्तत्पदानां मार्जनं प्रोक्षणं चरेत् ॥ ४५ ॥
 मूलं जपेत्ततो देवि त्रैलोक्यविजयी भवेत् ।
 जलेन पादौ प्रक्षाल्य ज्ञानं तज्जलतथ्यरेत् ॥ ४६ ॥
 त्रैलोक्यविजयी भूयान्नात्र कार्या विचारणा ।
 तस्या मुखं समालोक्य जप्त्वा त्रैलोक्यनाथक ॥ ४७ ॥
 तस्या हस्ते करं दत्त्वा जपान्त्रैलोक्यसिद्धिभाक् ।
 तिथिसिद्धिर्जापसिद्धिं पीठसिद्धिश्च पटुं दिवि ॥ ४८ ॥
 स्थितिसिद्धिस्तथा द्रव्यप्राप्तिसिद्धपादिकं भवेत् ।
 आद्यं यामं पटुं पटिकां त्यक्त्यान्यं पूर्वसंख्यकम् ॥ ४९ ॥
 नाडीचतुष्टये देवि नाडीसुग्मेऽपि मध्यके ।
 कामधेनुसमायोगो मन्त्राण्डे सिद्धिदायक ॥ ५० ॥
 गोपनीयं गोपनीयं गोपनीयं स्वयोनिवत् ।
 इति सशेषतः प्रोक्तं किमन्यत् श्रोतुमिच्छसि ॥ ५१ ॥

श्रीदेव्युवाच ।

देवेन श्रोतुमिच्छामि योगं चित्तमणिप्रमम् ।

श्रीनिधि उवाच ।

चिन्तामणिं स्वर्गमणिं द्वयं शृणु महेश्वरि ॥ ५२ ॥

बालामानीय चर्चङ्गी संशोध्य न्यासजालतः ।
 उच्चपीठे तु संस्थाप्य योनिं मुल्लगतां चरेत् ॥ ५३ ॥
 मुखेन चोष्य संजप्य प्रविकार्य प्रयत्नतः ।
 सप्रलं^१ विलिहन् देवि जपश्चिन्तामणिर्भवेत् ॥ ५४ ॥
 बालामानीय चपलां मैथुनानन्दमानसाम् ।
 योनौ चक्रं स्वलिङ्गं तु सङ्कोचत्रयलेपतः ॥ ५५ ॥
 लिखित्वा विपरीतां तां जपं कुर्यादिधः शिषे ।
 योनिं सर्वान्ते स्वमुखे पूर्ववत्क्रममाचरेत् ॥ ५६ ॥
 तयोनिं^२ लिहनादेव मुखादुच्चार्यते च यत् ।
 तदेव सद्यं भवति प्रोक्तः स्पर्शः किमिच्छसि ॥ ५७ ॥

इति श्रीशक्तिसङ्गममहातन्त्रराजे उत्तरभागे प्रथमखण्डे श्रीमद्गौडभ्यमहोपतारासंवादे
 क्रमधेन्वादियोगो नाम एकविंशतिः पटलः ॥ ११ ॥

॥ इति कालीस्रष्टः^३ ॥

^१ B तर्लं । ^२ ॥ तत्तत्त्वं * । ^३ B adds the post colophon in the following words:—वरचोपनामवक्रुष्णेन यथाज्ञानता संस्मर्त्ते कृतः स. श्रीपरदेवतार्पणमस्तु । शुभं भवतु । इत्यंगसंवल्लरफाल्गुनवदि ७ श्री स्थिरवाखरे तृतीयप्रहरे समाप्तिं जातः । ॥ श्री ॥ १८०० ॥ श्री ॥

Gaekwad's Oriental Series

CATALOGUE OF BOOKS

1932

ORIENTAL INSTITUTE, BARODA

SELECT OPINIONS

Sylvain Levi: The Gaekwad's Series is standing at the head of the many collections now published in India.

Asiatic Review: It is one of the best series issued in the East as regards the get up of the individual volumes as well as the able editorship of the series and separate works.

Presidential Address, Patna Session of the Oriental Conference: Work of the same class is being done in Mysore, Travancore, Kashmir, Benares, and elsewhere, but the organisation at Baroda appears to lead.

Indian Art and Letters, London: The scientific publications known as the *Oriental Series* of the Maharaja Gaekwar are known to and highly valued by scholars in all parts of the world.

Journal of the Royal Asiatic Society, London: Thanks to enlightened patronage and vigorous management the *Gaekwad's Oriental Series* is going from strength to strength.

GAEKWAD'S ORIENTAL SERIES

Critical editions of unprinted and original works of Oriental Literature, edited by competent scholars, and published by the Oriental Institute, Baroda

I BOOKS PUBLISHED

- 1 **Kāvya-mīmāṃsā**: a work on poetics, by Rājasekhara (880-920 A D) edited by C D Dalal and R. Ananta Krishna Sastry, 1916 Reissued, 1924 **Rs 4**
2-4

This book has been set as a text book by several Universities including Benares, Bombay and Patna

- 2 **Naranārāyaṇānanda**: a poem on the Paurnsio story of Arjuna and Kṛṣṇa's rambles on Mount Gurnar, by Vas tupala, Minister of King Viradhavala of Dholka, composed between Samvat 1277 and 1287, i.e., A D 1221 and 1231 edited by C D Dalal and R. Anantakrishna Sastry, 1916 *Out of print*

- 3 **Tarkasāgraha**: a work on Philosophy (refutation of Vaiśeṣika theory of atomic creation) by Ānandajñāna or Ānandagiri, the famous commentators on Sankarācārya's Bhāṣyas who flourished in the latter half of the 13th century edited by T M Tripathi, 1917 *Out of print*

- 4 **Pārthaparākrama**: a drama describing Arjuna's recovery of the cows of King Virāta, by Prahladanadeva, the founder of Palanpur and the younger brother of

C D Dalal 1917 *Out of print*

- 5 **Rāstraudhavahśā**: an historical poem (Mahākavya) describing the history of the Bagulas of Mayūragiri, from Rāstraudha, King of Kanauj and the originator of the dynasty, to Narayana Shūh of Mayūragiri by Rudra Kavi, composed in Śaka 1518 or A D 1596 edited by Pandit Emar Krishna-macharya with Introduction by C D Dalal 1917 1-12

- 6 **Liṅgānusāśana**: on Grammar, by Vamana, who lived between the last quarter of the 8th century and the first quarter of the 9th century edited by C D. Dalal, 1918 0-8

- 7 **Vasantavivśā**: an historical poem (Mahākavya) describing the life of Vastupāla and the history of

- Guzerat, by Balachandrasūri (from Modheraka or Modhera in Kadi Prant, Baroda State), contemporary of Vastupāla composed after his death for his son in Samvat 1296 (A D 1240) edited by C D Dalal, 1917 1-8
- Rūpakasaṅgam : six dramas by Vatsaraja minister of Paramardhdeva of Kalunjara who lived between the 2nd half of the 12th and the 1st quarter of 13th century edited by C D Dalal, 1918 2-4
- 9 Mohaparājaya : an allegorical drama describing the overcoming of King Moha (Temptation) or the conversion of Kumarapala, the Chalukya King of Guzerat, to Jainism, by Yasahpala an officer of King Ajaya deva, son of Kumarapala who reigned from A D 1229 to 1232 edited by Muni Chaturvijayaḥ with Introduction and Appendices by C D Dalal 1918 2-0
- 10 Hammīramadamardana : a drama glorifying the two brothers, Vastupala and Tejahpala, and their King Viradhavala of Dholka, by Jayasimhasūri pupil of Virasūri and an Ācarya of the temple of Mumsuvrata at Broach, composed between Samvat 1276 and 1286 or A D 1220 and 1239 edited by C D Dalal, 1920 2-0
- 11 Udayasundarikathā . a romance (Campū, in prose and poetry) by Soddhala a contemporary of and patronised by the three brothers, Chehittarāja, Nāgarjuna, and Mummuniraja, successive rulers of Konkan, composed between A D 1026 and 1050 edited by C D Dalal and Pandit Embar Krishnamacharya, 1920 2-4
- 12 Mahāvīdyāvidambana : a work on Njaya Philosophy, by Bhatta Vadindra who lived about A D 1210 to 1274 edited by M R Telang, 1920 2-8
- 13 Prācīnagurjaralīvysaṅgraha a collection of old Guzerati poems dating from 12th to 15th centuries A D edited by C D Dalal 1920 2-4
- 14 Kumārāpālāpratibodha : a biographical work in Prākṛta, by Somaprabhācharya composed in Samvat 1241 or A D 1195 edited by Muni Jinavijayaḥ 1920 7-8
- 15 Ganakārikā . a work on Philosophy (Pūsupata School) by Bhāsarvajña who lived in the 2nd half of the 10th century edited by C D Dalal 1921 1-4
- 16 Saṅgītamakaranda : a work on Music by Nārada edited by M R Telang, 1920 2-0
- 17 Kavindrācārya List : list of Sanskrit works in the collection of Kavindrācārya, a Benares Pandit (1656 A D) edited by R Anantakrishna Shastry, with a foreword by Dr Ganganatha Jha, 1921 0-12
- 18 Vārāhaḡḡhyasūtra . Vedic ritual (domestic) of the Yajurveda edited by Dr R Shamasastri, 1920 0-10
- 19 Lekhapaddhati : a collection of models of state and private documents, dating from 8th to 15th centuries A D

		Rs. A.
	edited by C D Dalal and G K Shrigondekar, 1925	2-0
20	Bhavisayattakahā or Pañcamīkahā : a romance in Apabhramsa language by Dhanapala (circa 12th century) edited by C D Dalal and Dr P D Gunc, 1923	6-0
21	A Descriptive Catalogue of the Palm-leaf and Important Paper MSS in the Bhandars at Jessalmere , compiled by C D Dalal and edited by Pandit L B Gandhi, 1923	3-4
✓ 22	Parasurāmakalpasūtra : a work on Tantra, with commentary by Ramesvara edited by A Mahadeva Sastry, B.A., 1923 <i>Out of print</i>	
✓ 23	Nityotsava : a supplement to the <i>Parasuramakalpasūtra</i> by Umānandanatha edited by A Mahadeva Sastry, B.A., 1923 Second revised edition by Swami Turvikrama Tirtha 1930	5-0
✓ 24	Tantrarahasya a work on the Prabhakara School of Pūrvamīmāṃsā by Rāmānujacarya edited by Dr R Shamasastri, 1923	1-8
25, 32	Samarāṅgana a work on architecture, town planning, and engineering, by King Bhoja of Dhara (11th century) edited by Mahamahopādhyaya T Ganapati Shastri, Ph D Illustrated 2 vols, 1924 1925	10-0
26, 41	Sādhnamālā : a Buddhist Tantric text of rituals, dated 1165 A D, consisting of 312 small works, composed by distinguished writers edited by Benoytosh Bhattacharyya, M.A., Ph D Illustrated 2 vols, 1925-1928	14-0
27	A Descriptive Catalogue of MSS in the Central Library, Baroda : Vol 1 (Veda, Vedāṅgana, and Upaniads), compiled by G K Shrigondekar M A., and K. S Ramaswami Shastri, with a Preface by B Bhattacharyya, Ph D, 1925	6-0
28	Mānasollāsa or Abhilasīrthacintāmani . an encyclopaedic work treating of one hundred different topics connected with the Royal household and the Royal court by Somesvaradeva, a Chalukya king of the 12th century edited by G K Shrigondekar, M.A., 3 vols, vol 1, 1925	2-12
29	Nalavilāsa - a drama by Ramachandrasūri, pupil of Hemachandrasūri, describing the Purāṇika story of Nala and Damayanti edited by G K Shrigondekar, M.A., and L B Gandhi, 1926	2-4
30, 31	Tattvasaṅgraha : a Buddhist philosophical work of the 8th century by Santaraksita, a Professor at Nalanda with Panjikā (commentary) by his disciple Kamalastha also a Professor at Nalanda edited by Pandit Embar Krishnamācharya with a Foreword in English by B Bhattacharyya, M.A., Ph.D., 2 vols, 1926	24-0

- 33 34 **Mirat-1-Ahmadi** By Ali Mahammad Khan the last Moghul Dewan of Gujarat edited in the original Persian by Syed Nawabali M.A. Professor of Persian Baroda College, 2 vols illustrated 1926-1928 10-8
- 35 **Manavagrhyasutra** a work on Vedic ritual (domestic) of the Yajurveda with the Bhasya of Astavakra edited with an introduction in Sanskrit by Pandit Ramakrishna Harshaji Sastri with a Preface by Prof B C Lele 1926 5-0
- 36 **Natyasastra** of Bharata with the commentary of Abhinavagupta of Kashmir edited by M Ramakrishna Kavi M.A. 4 vols vol I illustrated 1926 6-0
- 37 **Apabhramśakāvya-traya** consisting of three works the Caruri Upadesarasyana and Kalasvarapakulaha by Junadatta Suri (12th century) with commentaries edited with an elaborate introduction in Sanskrit by L B Gandhi 1927 4-0
- 38 **Nyāyapraveśa, Part I (Sanskrit Text)** on Buddhist Logic of *Dinnaga* with commentaries of Haribhadra Suri and Parsvadeva edited by Principal A B Dhruva M.A. LL.B. Pro Vice-Chancellor Hindu University Benares 1930 4-0
- 39 **Nyāyapraveśa, Part II (Tibetan Text)** edited with introduction notes appendices etc by Pandit Vidhu Sekhara Bhattacharyya Principal Vidyabhavana Visvabharati 1927 1-8
- 40 **Advayavajrasangraha** consisting of twenty short works on Buddhist philosophy by Advayavajra a Buddhist savant belonging to the 11th century A.D. edited by Mahamahopadhyaya Dr Haraprasad Sastri M.A. C.I.E. Hon D Litt 1927 2-0
- 42 60 **Kalpadrukosa** standard work on Sanskrit Lexicography by Kesava edited with an elaborate introduction by the late Pandit Ramavindra Sharma Sahityacharya M.A. of Patna and index by Pandit Shrikant Sharma 2 vols vol I (text) vol II (index) 1928-1932 14-0
- 43 **Mirat-1 Ahmadi Supplement** by Ali Mahammad Khan Translated into English from the original Persian by Mr C N Seddon I.C.S. (retired) and Prof Syed Nawab Ali M.A. Illustrated Corrected reissue 1928 6-8
- 44 **Two Vajrayāna Works** comprising Prajñopayavinīcayasiddhi of Anangavajra and Jñānasiddhi of Indrabhūti—two important works belonging to the little known Tantra school of Buddhism (8th century A.D.) edited by B Bhattacharyya Ph.D 1929 3-0
- 45 **Bhāvyaprakāśana** of Śāradātanaya a comprehensive work on Dramaturgy and Rasa belonging to A.D. 1175-1200 edited by His Holiness Yadugiri Yaturaya Swami Melkot and h. S. Itama-swami Sastri Oriental Institute, Baroda 1929 7-0

- 46 **Rāmācarita** : of Abhinanda, Court poet of Haravarsa probably the same as Devapala of the Pala Dynasty of Bengal (cir 9th century A D) edited by K S Ramaswami Sastri, 1929 7-8
- 47 **Nāṅjarājayaśobhāsūtra** ; by Nṛsiṃhakaṛi alias Abhinava Kalidasa, a work on Sanskrit Poetics and relates to the glorification of Nanjaraja son of Virabhūpa of Mysore edited by Pandit E Krishnamacharya, 1930 5-0
- 48 **Nāṭyadarpana** : on dramaturgy by Rāmācandra Sūri with his own commentary edited by Pandit L B Gandhi and G K Shrigondekar, M.A 2 vols, vol I, 1929 4-8
- 49 **Pre-Dinnāga Buddhist Texts on Logic from Chinese Sources** of *Satasāstra* translation of re translation *daya* and *Tarkasastra* edited by Prof Giuseppe Tucci, 1930 0-0
- 50 **Mirat-i-Ahmadī Supplement** : Persian text giving an account of Guzerat by Ali Muhammad Khan edited by Syed Nawab Ali, M.A, Principal, Bahaudin College, Junagadh, 1930 6-0
- 51 **Triṣaṅṅśālikāpūrusacaritra** : of Hemacandra, translated into English with copious notes by Dr Helen M Johnson of Osceola, Missouri, USA . 4 vols, vol I (*Ādiśvaracarita*) illustrated, 1931 15-0
- 52 **Dandaviveka** : a comprehensive Penal Code of the ancient Hindus by Vardhamāna of the 15th century A D edited by Mahamahopadhyaya Kamala Kṛṣṇa Smṛtitiṭhā, 1931 8 5
- 53 **Tathāgatagūhyaka or Guhyasamāja** : the earliest and the most authoritative work of the Tantra School of the Buddhists (3rd century A D) edited by B Bhattacharya, Ph D, 1931 4-4
- 54 **Jayākhyaśāstrīnītī** an authoritative Pāñcaratra work of the 5th century A D highly respected by the South Indian Vaiṣṇavas edited by Pandit E Krishnamacharya of Vadfal with one illustration in nine colours and a Foreword in English by B Bhattacharya, Ph D, 1931 12-0
- 55 **Kāvyaśālikāśrasārasaṅgraha** : of Udbhata with the commentary, probably the same as Udbhataiviveka of Rājīnaka Tīlaka (11th century A.D) edited by K S Ramaswami Sastri, 1931 2-0
- ✓ 56 **Pūrānanda Sūtra** : an ancient Tāntric work of the Hindus in Sūtra form giving details of many practices and rites of a new School of Tantra edited by Swami Trivikrama Tīrtha with a Foreword by B Bhattacharya, Ph D, 1931 3-8

- 57 **Ahsan ut-Tawarikh** history of the Safawi Period of Persian History 15th and 16th centuries by Hasan i Rumlu edited by C N Seddon ICS (retired) Reader in Persian and Marathi University of Oxford 2 vols vol I (text) 1932 11-0
- 58 **Padmananda Mahakavya** giving the life history of Rsabhadeva the first Tirthankara of the Jainas by Amarachandra Kavi of the 13th century edited by H R Kapadia MA 1932 14-0
- 59 **Śabdaratnasamanvaya** an interesting lexicon of the Vānārtha class in Sanskrit compiled by the Maratha King Sahaji of Tanjore edited by Pandit Vīthala Sastri Sanskrit Pathasala Baroda with a foreword by B Bhattacharyya Ph D *Shortly*
- 61 **Śaktisāngama Tantra** a voluminous compendium of the Hindu Tantra comprising four books on Kali Tāra Sundari and Chhinnamasta edited by B Bhattacharyya MA Ph D 4 vols vol I Kalkhanda 1932 2 9
- 62 **Prajñāparamitas** commentaries on the Prajñāparamita a Buddhist philosophical work edited by Giuseppe Tucci 2 vols vol I 1932 10-8

II BOOKS IN THE PRESS

- 1 **Natyasastra** edited by M Ramakrishna Kavi 4 vols vol II
- 2 **Manasollasa or Abhilaṣitārthacintamani** edited by G K Sbrngondekar MA 3 vols vol II
- 3 **A Descriptive Catalogue of MSS in the Oriental Institute Baroda** (Śrauta Dharma and Grhya Sutras) compiled by the Library staff 12 vols vol II
- 4 **A Descriptive Catalogue of MSS in the Jain Bhandars at Pattan** edited from the notes of the late Mr C D Dalal MA by L B Gandhi 2 vols
- 5 **Siddhantabindu** on Vedānta philosophy by Madhusudana Sarasvati with commentary of Purusottama edited by P C Divanji MA LL M
- 6 **Portuguese Vocables in Asiatic Languages** translated into English from Portuguese by Prof A X Soares MA LL B Baroda College Baroda
- 7 **Prajñāparamitas** commentaries on the Prajñāparamita a Buddhist philosophical work edited by Prof Giuseppe Tucci 2 vols vol II
- 8 **Śaktisāngama Tantra** comprising four books on Tara Kali Sundari and Chhinnamasta edited by B Bhattacharyya Ph D 4 vols vol II
- 9 **Natyadarpana** introduction in Sanskrit giving an account of the antiquity and usefulness of the Indian drama the different theories of Rasa and an examination of the problems raised by the text by L B Gandhi 2 vols vol II

- 10 *Istasiddhi* - on Vedānta philosophy by Vmuktatma, disciple of Avyayamā, with the author's own commentary edited by M Hiriyanna, M.A., Retired Professor of Sanskrit, Maharaja's College, Mysore
- 11 *Alamkāramahodadhī*: a famous work on Sanskrit Poetics composed by Narendraprabha Sūri at the request of Minister Vastupala in 1226 A.D. edited by Lalchandra B. Gandhi of the Oriental Institute, Baroda
- 12 *Sanskrit Texts from Bali* comprising a large number of Hindu and Buddhist ritualistic, religious and other texts recovered from the islands of Java and Bali with comparisons edited by Professor Sylvain Levi
- 13 *Sūktimuktāvalī* a well known Sanskrit work on Anthology of Jalhana, a contemporary of King Kṛṣṇa of the Hoysala Yādava Dynasty (A.D. 1247) edited by Pandit E. Krishnamacharya Sanskrit Pāthashālā Vardā
- 14 *Tārīkh-i-Mubarakshahi* an authentic and contemporary account of the Kings of the Sayyid Dynasty of Delhi translated into English from original Persian by Kamal Krishna Basu, M.A., Professor, T.N.J. College, Bhagalpur with a Foreword by Sir Jadunath Sarkar
- 15 *Kāvya-mīmamsā* A Sanskrit work on Poetics of Rajasekhara third revised edition by K. S. Ramaswami Shastrī of the Oriental Institute, Baroda
- 16 *Sabara-Bhāṣya* - on the Mīmamsa Sūtras of Jaimini Translated into English by Mahamahopadhyaya Dr. Ganganath Jha, M.A., D.Litt., etc., Vice Chancellor, University of Allahabad
- 17 *Gandavyūha*: a Buddhist work describing the history of Sudhana in search of perfect knowledge, and the exploits of Mañjuśrī (3rd century A.D.) edited by B. Bhattacharyya Ph.D., 2 vols
- 18 *Ganitātīlakavṛtti* of Sripati with the commentary of Simhatīlaka, a non-Jain work on Arithmetic and Algebra with a Jain commentary edited by H. R. Kapadia, M.A.
- 19 *Nārāyaṇa Śataka* a devotional poem of high literary merit by Vidyakara with the commentary of Pīṭāmbara edited by Pandit Shrikant Sharma
- 20 *Dvadaśāranayacakra* an ancient polemical treatise giving a resume of the different philosophical systems with a refutation of the same from the Jain standpoint by Mallavādi Suri with a commentary by Simhasuri Ganī edited by Muni Caturvijaya
- 21 *Gurjararāsāvalī* a collection of several old Gujarati Rasas edited by Messrs B. K. Thakore, M. D. Desai, and M. C. Modi
- 22 *Nayakarātna* - a commentary on the Nyāyaratnamālā of Parthasārathi Miśra by Rāmānuja of the Prabhākara

- School edited by K S Ramaswami Sastri of the Oriental Institute, Baroda
- 23 *Mādhavānala-Kāmakandalā* : a romance in old Western Rajasthan by Ganapati, a Kāyastha from Amod edited by M R Majumdar, M.A , LLB
- 24 *Rājadharmā-Kaustubha* - an elaborate Smṛti work on Rājadharmā, Rājaniṭi and the requirements of kings by Anantadeva edited by Mahamahopadhvaya Kamala Krishna Smṛtīrtha
- 25 *Paraśurāma-Kalpasūtra* an important work on Tantra with the commentary of Rāmesvara second revised edition by Śwami Trivikrama Tirtha
- 26 *Tarkabhāṣā* a work on Buddhist Logic by Mokṣikara Gupta of the Jagaddala monastery edited with a Sanskrit commentary by Pandit Embar Krishnama charya of Vaidal
- 27 *Tricāṣṭīśālikāpurusa-caritra* - of Hemacandra translated into English by Dr Helen M Johnson 4 vols , vol II
- 28 *Ahsan-ut-Tawarikh* history of the Safawi period of Persian History edited by C N Seddon I.C.S (retired), University of Oxford 2 vols vol II (English translation)

For further particulars please communicate with—

THE DIRECTOR,
Oriental Institute Baroda

THE GAERKWAD'S STUDIES IN RELIGION AND
PHILOSOPHY.

- Rs A.
- 1 The Comparative Study of Religions [Contents
and redemption V, religious practices VI, the emo-
tional attitude and religious ideals] by Alban A
Widgery, M.A., 1922 .. 15-0
- 2 The Philosophy and Theology of Averroes [Contents
I, a decisive discourse on the delineation of the relation
between religion and philosophy Ia, on the problem
of eternal knowledge which Averroes has mentioned in
his decisive discourse II, an exposition of the
methods of arguments concerning the doctrines of
the faith] by Mohammad Jamil ur Rahman, M.A.
1921 (Cloth Rs 5/) .. 3-0
- 3 Religious and Moral Teachings of Al Ghazzali:
[Contents I, the nature of man II, human freedom
and responsibility III, pride and vanity IV, friend-
ship and sincerity V, the nature of love and man's
highest happiness VI, the unity of God VII, the
love of God and its signs VIII, *riza* or joyous sub-
mission to His will] translated by Syed Nawab Ali,
M.A., 1921 .. 2-0
- 4 Goods and Bads - being the substance of a series of
talks and discussions with H.H. the Maharaja Gaekwad
of Baroda [Contents introduction I, physical values
II, intellectual values III, aesthetic values IV,
moral value V, religious value VI the good life, its
unity and attainment] by Alban G. Widgery, M.A.
1920 (Library edition Rs 5/-) .. 3-0
- 5 Immortality and other Essays. [Contents I, philos-
ophy and life II, immortality III, morality and
religion IV, Jesus and modern culture V, the
psychology of Christian motive VI, free Catholicism
and non Christian Religions VII, Nietzsche and
Tolstoi on Morality and Religion VIII, Sir Oliver
Lodge on science and religion IX, the value of con-
fessions of faith X the idea of resurrection XI,
religion and beauty XII, religion and history
XIII principles of reform in religion] by Alban G.
Widgery, M.A., 1919 (Cloth Rs 3/) .. 2-0
- 6 Confutation of Atheism: a translation of the *Hadis* :
Halika or the tradition of the Myrobalan Fruit trans-
lated by Vah Mohammad Chhanganbhai Momin, 1918 .. 0-14
- Conduct of Royal Servants - being a collection of verses
from the *Virsmutrodaya* with their translations in
English, Gujarati, and Marathi by B Bhattacharyya,
M.A. Ph.D. .. 0-6

SELLING AGENTS OF THE GAEKWAD'S ORIENTAL SERIES

England

Messrs. Luzac & Co., 46, Great Russell Street, London, W.C. 1.

Messrs. Arthur Probsthain, 41, Great Russell Street, London, W.C. 1.

Messrs. Deighton Bell & Co., 13 & 30, Trinity Street, Cambridge.

Germany

Messrs. Otto Harrassowitz, Buchhandlung und Antiquariat, Querstrasse 14, Leipzig, C. 1.

Austria

Messrs. Gerold & Co., Stefansplatz 8, Vienne.

Calcutta

Messrs. The Book Co., Ltd., 43, College Square.

Messrs. Thacker Spink & Co., 3, Esplanade East

Benares City

Messrs. Braj Bhushan Das & Co., 405, Thathari Bazar.

Lahore

Messrs. Mehrchand Lachmandass, Sanskrit Book Depot, Sand Mitha Street.

Messrs. Motilal Banarsidass, Punjab Sanskrit Book Depot, Sand Mitha Street.

Bombay

Messrs. Taraporevala & Sons, Kitab Mahal, Hornby Road

Messrs. Gopal Narayan & Co., Kalladevi Road

Messrs. N. M. Tripathi & Co., Kalladevi Road

Puna

Oriental Book Supply Agency, 15 Mulharwar Peth.

